



Limu waat yi: 7024

A (a)

Aajar g : jëmmal mbir
walla jëmm, xamle ko

Aajo j : soxla, yitte

Aajowoo g : soxlawoo,
yittewoo

Aalikalej j : mbir mi
"waxal ci aalekalej ji"

Aamu g : dogu ci def dara

Aamu/àngu g : dogu ci
def dara

Aamu/àngu g : dogu ci def
dara

Aaneer b : li wër dëkk,
cat ya (banlieu)

Aar : yiire ciw ay, tee aw
ay dale

Aaru g : aar sa bopp

Aaru g : ëmb bu jëkk bu
bëy walla fas

Aas g : defar am aas

Aas m : fu ginaar xaw
a wàqi ngir nen fa

Aat b : ku war a jongu

Aat b : ku xaraful

Aaw : aw sant ci sant
yi

Aaw g : naw jëf

Aawlu g : baaxoo lu la
dal dalaat la

Aawo b : soxna si jëkk
ci soxna yi ci kër gi

Aay g : amug ñaw
akug muuste ci dara,
man dara "ku aay ci war
fas la"

Aay g : baaxadi " bul
defati lii ndax dafa aay"
" yëngal ci say wagg
aayul"

Aaye g : tere

Abal g : jox kenn dara te
mayoo ko ko, mu war koo
delloosi su noppee ca la
taxoon mu àbb ko

Administration : ndoxal

Administration : ndoxal

Administration : ndoxal
gouvernance

Af g : ubbeeku, dara
tëyewu ko

Afal g : def mu af

Ag seb : fuy naw

Ag wan : banub jànj

Aj g : dem Màkka ngir def
faratay aj

Aj g : yékkatee dara fi
suuf, teg ko ci kaw "aj na
leget gi ci kaw mbaar mi"

Aju g : ag aj sa bopp

Akara j : beñeb ñebbe

Alaaxira j : fees di dunde
ginnaawug dee

Alag g : def nit mu alku.

Alal j : moomeel aju ci
godaar, jur, kër ba ci xalis
años

Alas g : dindi ay àkk cib
reen, faxas ko ba mu des
der wi weex wa

Alas g : dindi ay àkk cib
reen, faxas ko ba mu des
der wi weex wa

Aldànde b : ki def lépp te
lépp nekk ci moom "sunu
boroom mooy aldànde bi"

Aldànde g : def lépp te
lépp nekk ci yaw "sunu
boroom mooy ki aldànde"

Alkande g : fuuti

Alku g : baat la bu cosaan
la di araab, di tekki dee, di
tekki ci wolof dee, yàqu,
fuuti

Allawe g : ag ës akug
ñàkk a faale dara cig
gone

Allawle g : tollu ci say
ndënd di ko won ñu mu
saf "mbër mu ndaw
àllawle nga yaw"

Alléer b : weñ giy
dem ci ab gopp, bu dee
bu yees mooy xandoor.

Am g : moom dara,
mu nekk fi yaw "am na
alal"

Am g : nekk, "Yàlla
am na"

Am péppeer : fu dara
wërul, ag denjleer

Am-am b : alal, " am-
amub àdduna amul
solo"

Am-am b : nekk-nekk,
lu am, lu nekk "soppi na
géntam gi def ko ab am-
am"

Amal g : def dara mu am,
"amal aw xew"

Amal g : tax kenn am
"amal na ko li mu doon
wut" tax na mu am ko

Ameel g : yoreel "ameel
na ma bor bu yàgg"

An g : aw tonniwiin, "
anal neferey fas wi tuuri"

And b : defukaayu ay xal
ngir taal cuuraay

Andaar j : ab nattukaay
la.

Andale g : toppale

Añ b : ñamu digg-bëccëg

Añ b : ñamu digg-bëccëg

Añ g : def añ

Añ g : def añ

Años : ak ñoom seen

Añs : ak ñoom seen

Araw g : defariinu karaw

Aréen j : gerte gi suulu ci suuf, toolub aréen tootub gerte bu gerte gaak ngooñ ma tàqalikoogul

Aréen j : gerte gi suulu ci suuf, toolub aréen tootub gerte bu gerte gaak ngooñ ma tàqalikoogul

As : jumtukaayu tuutal, "ag gone, as ngone"

As g : aw tanqiin wees di defe ci tenq te la muy jël bari "asal ci ndox mi sëlmu"

As : jumtukaayu tuutal "am xar, as xar"

Asamaan s : téeg gi, li nu tiim te yor wirgo wu baxa te niir yi ne fa

Asaru g : mbon gu làndi ci jëmm, ba lott ci def lu baax

Askan w : aw xeet la "askanu lawbe"

Askan w : mbooloo mi dëkk ci réew(baat bees àbbe ci askanu xeet)

Askan w : ñi nga bokkal ci gaño mbaa meen, askanu mbàkke, askanu kebe, ñi boka askan ñooy boka xeet ñaare, ndare ag jëlante daa am, te su jëlante amee jaxasoog askan am.

Askan w : ñi nga bokkal ci gaño mbaa meen, askanu mbàkke, askanu kebe, ñi boka askan ñooy boka xeet ñaare, ndare ag jëlante daa am, te su jëlante amee jaxasoog askan am.

At m : fukki weer ak ñaar ciy fan

Aw g : liggéey bu nit di defal ab goroom, niki takkal ab néeg añs "awug diw ga laa demoon di ko dimbali"

Aw g : romb, jaar

Aw g : wuutu kenn ci li mu doon def ngir ab coono walla dara "aw ko waay li mu yanu daa diis"

Aw g : ag muraax di ag liggéeyal sab goro ciy tool

Awante g : joqalante dara "xale yaa ngay awante lu mel nib kol-kol"

Awu g : ci woy yékkati kàddu ci ginnaaw bi kàddug aji dëbbe ji daanoo cig déggoo akug nose

Awu g : jëliinu mbir mees la sànni, nga jot ca te du laal suuf "capter"

Ay g : xewle, dikkug ag kay

Ay w : safaanu jàmm

Ay-ayloo g : ay guy wër, su ñëwee ci kii tay su subaa mu dem ca kee

Aye g : dikkug ag kay
ñeel kenn

Aylayéwen : ca dëgg-
dëgg " aylayéwen li nga wax
dëgg la"

Aym : ak yu ni mel

Aym : ak yu ni mel

À (à)

Àbb g : sàkku ci nit mu
abal la dara

Àdd b : doomu kàdd

Àdd b : doomu kàdd

Àddu g : yékkati kàddu
ciy wax

Àdduna/àddina s j b : fi
kuy dund di nekk njëkk dee

Àjjana j : guyaar,
safaanub sawara

Àjji g : safaanub aj

Àkk g : song

Àkk w : aw xiin,
tawub àkk nag man naa
bari waaye du yàgg

Àkk w : ay xolliit yu
dëgër di faral a sax ci
peeru garab

Àkkati g : dindi ay àkk

Àkklaw g : am picc
mu mel nig toq te xaw
koo ëpp

Àll b : lu mel nib gott

Àll b : safaanub dëkk,
fa kenn dëkkul

Àll b : fu kenn dëkkul

Àlli g : felati, cor "àllil
wanqaas yooyu"

Ànd b : luy ànd ak ab
liir buy juddu te ñu ki
daa suul ñaare

Ànd g : demandoo ak
kenn

Àndandoo b : ab xari,
kooy àndal

Ànk b : new bu wow,
dañuy koy toje ab dégetu ak
sémmin, di ko xiiw ngir def
cere, muy lu neex te saf
suukar

Àq j : yelleef

Àttan g : am kàttan

Àttan g : man, "àttan na
faa jaar du la fa fekk"

Àtte b : lees àtte

Àtte b : lees li sukkandiku
bay àtte (loi)

Àtte g : lijjante ñaar ñu
nekk cib xuloo ba jox la am
dëgg dëgg

Àtte g : teqale ñaar ñuy
xeex

B (b)

Baa b : am picc la mu njool

Baadoola/baadoolo b :
aji néew-doole, ci la jikkoy
baadolo juge di safaanug joj
garmi, mooy safaanub
garmi

Baadoola/baadoolo b : aji
néew-doole, ci la jikkoy
baadolo juge di safaanug joj
garmi, mooy safaanub
garmi

Baagante g : jaabante

Baagante g : jaabante

Baaje :

Baal g : jéggal

Baal g : jéggal

Baamat m : am ñax la mu
baax ci fas.

Baane : sëy diggant góor ak
jigéen

Baara g : ag ñax gu
ñemeediw taw, ndax daa
am ay solom (tiwo),

Baara g : ag ñax gu
ñemeediw taw, ndax
daa am ay solom (tiwo),

Baaraam b : ab cér
buy sampu ci loxo, loxo
am na juroomi waaraam

Baaraam b : ab cér buy
sampu ci loxo, loxo am
na juroomi waaraam

Baat b : cér bi dpx
diggante bopp ak li des
ci yam

Baat b : kàddu, bàll
"woykat bii yor na baat
bu neex"

Baat b : cér bi dpx
diggante bopp ak li des
ci yam

Baat b : kàddu, bàll
"woykat bii yor na baat
bu neex"

Baax b : dereet ju
jigéen di faral a gis weer
wu ne na kero ag
njuram di dakk

Baax b : li nit baaxoo def

Baax g : safaanub bon

Baax g : safaanub bon

Baay j : aji jur (walla
waajur) ju góor

Baay j : aji jur (walla
waajur) ju góor

Badax g : badd

Badd g : sànni dara sànniin
wu koy samp, "badd na ko
ab xeej"

Bafngu g : doxey tenq ak
tëstan, doxiinu lafañ

Bafngu g : doxey tenq ak
tëstan, doxiinu lafañ

Bagaas b : yére, godaar
(fr)

Bagaas b : godaar

Bagaas b : godaar (fr)

Bagaas b : yére, godaar (fr)

Bajantu g : cëpp-cëppi gu
ag jur gu suur def añs

Bajantu g : cëpp-cëppi gu
ag jur gu suur def añs

Bajj g : defal aw bajj

Bajj w : gunóoru
mbërënjaan moo koy def,
dafay jël ay nefere di ko
bërën yóbbu ngir dundee
ko.

Bajo b : tur ci pëyum
jigéen

Bajo b : turu pëyum
jigéen

Bajo b : tur ci pëyum jigéen

Bajo b : turu pëyum jigéen

Bakkan b : noyyikaay bi,
di cér bu nekk ci ron gët yi
te tiim gimiñ

Bakkan b : noyyikaay bi, di
cér bu nekk ci ron gët yi te

tiim gimiñ

Balaa : laataa, njëkk
(balaa xam, xamadi xaw
laa ray)

Balaa : laataa, njëkk
(balaa xam, xamadi xaw
laa ray)

Balama b : ab
dumakaay, ab yar bu
wuur ya daa dumaa,

Balama g : ag njot,
njotug balama, li ngay
joxe ngir deesu

Balbalal g : ñeenteelu
mbay, du sonle

Balbalal g : ñeenteelu
mbay, du sonle

Balgànd b : gayet bi
gayet yiy jatt wuti puj
ba, ci kawam lañuy
taxaw

Balgànd b : gayet bi
gayet yiy jatt wuti puj
ba, ci kawam lañuy
taxaw

Balgànde b : bant bu rëy bi
ngay jëkk a teg cig cakkar
door caa teg ngàll ya

Ballarci g : ñatteelu mbay
(raadu, bayaat, ballarci)

Ballarci g : ñatteelu mbay
(raadu, bayaat, ballarci)

Band : taaxuraankat la muy
def di wër di wayantu ak a
fecc.

Bandan/bëndën g : ci
xeeti ñàkk njariñ la bokk,
ñàkkug lefog

Bandan/bëndën g : ci xeeti
ñàkk njariñ la bokk, ñàkkug
lefog

Bannamtiku g : ci xet, niki
wanaasu ci ñam, mbaa
tàqamtiku ci caffa, ñoodi ag
xet mbaa ngelaw ci biir
bakkan

Bannamtiku g : ci xet, niki
wanaasu ci ñam, mbaa
tàqamtiku ci caffa, ñoodi ag
xet mbaa ngelaw ci biir
bakkan

Baqata w : aw ndandxiit

Baqata w : aw ndandxiit

Bar : woowiinu xar

Bar b : rab wu boka ci
raamaan yi, mel ni mbëtt te
boka cig giiram, di yor
pëyum góor ak mu jigéen ni
mbët, di yéeg, tey jéer-ndox
"Su jësiit xamee woppus
xojog bar a ko ko wax"

Bar b : rab wu boka ci
raamaan yi, mel ni mbëtt te
boka cig giiram, di yor
pëyum góor ak mu jigéen ni
mbët, di yéeg, tey jéer-ndox
"Su jësiit xamee woppus
xojog bar a ko ko wax"

Bar g : ag der gees di takk
ci ndigg ngir gën a man a
liggéey

Bar g : buum gu dëgër te
rëy, gees di takke
mbàndwaar yi ci waax yi

Bar g : gaaw, "baral ci li
ngay def"

Bar g : jur gi sew

Bar g : mbooloo muy
liggéeyandoo (luñ togg
bar gi ne ko fuuf. SMK)

Bar g : ndeemeexug
fajar

Bar g : réerug jur,
dawug ab jaam (Sàggan
ci sag jur ba sag jur bar
ku xam lu ko jar. SMJ)

Bar g : ag der gees di
takk ci ndigg ngir gën a
man a liggéey

Bar g : buum gu dëgër
te rëy, gees di takke
mbàndwaar yi ci waax yi

Bar g : gaaw, "baral ci li
ngay def"

Bar g : jur gi sew

Bar g : mbooloo muy
liggéeyandoo (luñ togg
bar gi ne ko fuuf. SMK)

Bar g : ndeemeexug
fajar

Bar g : réerug jur, dawug ab
jaam (Sàggan ci sag jur ba
sag jur bar ku xam lu ko jar.
SMJ)

Bar-bar b : ag weñ hees
lonkale di ko wërle ab tool
ngir mu dogu, walla ab gott
(foore), di moomeelug buur

Bar-bar b : ag weñ hees
lonkale di ko wërle ab tool
ngir mu dogu, walla ab gott
(foore), di moomeelug buur

Bar : woowiinu xar

Baraag b : néeg bees
daaje bant yees xar, ba lépp
wër

Baraag b : néeg bees daaje
bant yees xar, ba lépp wër

Baras g : dindi xob yu ànd
ci gittax

Baras g : dindi xob yu ànd ci
gittax

Barax g : bay ñaxum
toolub dugub ak dindi ko

Barax g : ñax muy faral a
nekk cim ndox, dees na ci di
ràbb ay basang

Barax g : bay ñaxum toolub
dugub ak dindi ko

Barax g : ñax muy faral a
nekk cim ndox, dees na ci di
ràbb ay basang

Barce-barce g : "troc" aw
jaayiin la, dangay joxe dara
ñu jox la dara ci lu dul xalis

Barjal b : àll bu njebbat
mu mag ma ak mu ndaw ma
dañoò àndandoo lëndëm,
sëq

Barjal b : àll bu njebbat mu
mag ma ak mu ndaw ma
dañoò àndandoo lëndëm,
sëq

Barlool w : nag wuy door
a jugg

Barlool w : nag wuy door a
jugg

Barlóor b : njulli buy door a
génnub lël

Barngal b : bant bees
sot te gudde nig ràbb,
ñu tay ci suuf ab ban bu
diis ba mu mel nib bul,
booy wëndeel mu man
faa taxaw

Barngal b : bant bees
sot te gudde nig ràbb,
ñu tay ci suuf ab ban bu
diis ba mu mel nib bul,
booy wëndeel mu man
faa taxaw

Barom b : lu mel ni
kewel te ëpp ko, du
baaxoo ami géjjan,
rawati na bu jigéen ba

Barom b : lu mel ni
kewel te ëpp ko, du
baaxoo ami géjjan,
rawati na bu jigéen ba

Basan g : lees di lal
ngir di ci toog, deesi lem
ko ak a tàllal

Basan g : lees di lal ngir
di ci toog, deesi lem ko
ak a tàllal

Basasu g : doxiinu
dëpp ab dënn akub biir
ak ñaari wóom ak tenq

nim mbëtt, manees na
bëtteb ñag, manees na cee
burugloo ab bunt mbaam
pax

Basasu g : doxiinu dëpp ab
dënn akub biir ak ñaari
wóom ak tenq nim mbëtt,
manees na bëtteb ñag,
manees na cee burugloo ab
bunt mbaam pax

Baset g : dagg lu ami dég

Baset g : dagg lu ami dég

Battaa b : tur ci turi
pëyum jigéen

Battaa b : tur ci turi pëyum
jigéen

Batu g : dox ci lu duli
tànk

Batu g : dox ci lu duli tànk

Baxaw b : dina tekki li
ñëtëx (li wert) te sax cib
nawet "nawet bi tubarkàlla
baxaw baa ngi nii nëtëx a
nëtëx, fépp naat"

Baxaw b : gàncaxug
dugub

Baxaw b : toolub dugub,
"bay baxaw

Baxaw b : dina tekki li
ñētēx (li wert) te sax cib
nawet "nawet bi tubarkàlla
baxaw baa ngi nii nētēx a
nētēx, fépp naat"

Baxaw b : gàncaxug dugub

Baxaw b : toolub dugub,
"bay baxaw

Bay : liggéey ay tool, ji fa,
topptoo ko ngir mu sax sax
gu rafet te meññ

Bay b : takkun gees di
takk aw dénd

Bay b : takkun gees di takk
aw dénd

Bayaal b : am péppeer

Bayaal b : digg bu yaa bu
dara nekkul

Bayaal b : digg bu yaa
bu dara nekkul

Baye b : ab bayaal

Baye b : jataayu ñu
am solo ñi ci am pénc

Baye b : jataayu ñu am
solo ñi ci am pénc

Bayu g : jumptukaayu
bay

Bayu g : jumptukaayu
bay

Bàcc g : lépp lu amo
xob dees koy bàcc

Bàcc g : lépp lu amo
xob dees koy bàcc

Bàcc g : lépp luy xob
taq dees koy bàcc

Bàddli g : defar am
mbay ba man koo denci,
dees na ko wax it suggli

Bàddli g : defar am
mbay ba man koo denci,

dees na ko wax it suggli

Bàgg : doxiin wu mel ni
wi soldaar si di def, def
jéego yu sori

Bàgg b : mbooloom ay
wēñ yees tàllal ngir ràbb ci

Bàgg b : mbooloom ay wēñ
yees tàllal ngir ràbb ci

Bàgg g : dem ak a delsi

Bàgg g : dem ak a delsi

Bàjj b : aw raj

Bàjjan b : li bàjjan
(mbokkum baay) doon ci
yaw

Bàjjan j : li bàjjan
(mbokkum baay) doon
moom

Bàjjo b : baaraam bu beru,
ñaare juroom-benneelu
baaraam buy dale ciy
waaraam "ku wéet ñaare
ciy jëfam dees na ko wooye
bàjjo bi, Yàlla bàjjo bi"

Bàkk b : woyuw bàkk

Bàkk b : woyuw bàkk

Bàkk g : takk am mbër

Bàkk g : takk am mbër

Bàkku g : mbër bàkku na
mooy kañ na boppam, jaayu

Bàkku g : mbër bàkku na
mooy kañ na boppam, jaayu

Bàmmeel b : kan mees di
suul ku dee

Bàngoor b : li jaan di
tàllal mu mel nib layu ci
bopp bi

Bàngoor b : li jaan di tàllal
mu mel nib layu ci bopp bi

Bànjaxaan g : móol gees
bees di móol weñ gees togg
ngir defar ca lees bëgg

Bàнна g : pax mu xóot
mees gas cig sayaan wërle
kooki bant nim sàq, wutal
ko kubéer, wut ab gocc di

ca tanqe ndox ma

Bàнна g : pax mu xóot
mees gas cig sayaan
wërle kooki bant nim
sàq, wutal ko kubéer,
wut ab gocc di ca tanqe
ndox ma

Bànnex b : yëg-yëgu
mbégte ak texe

Bànnex b : yëg-yëgu
mbégte ak texe

Bàñq g : naññ ci nag
"nag wa naññ na"

Bàñq g : naññ ci nag
"nag wa naññ na"

Bàñqleeñ b : ganuus
bu set wecc te dijj, xonq

Bàñqleeñ b : ganuus bu
set wecc te dijj, xonq

Bàñqnoose g : taq-
taq yu lènde te niin yuy
nekk ci kaw ci biirub
néeg ngir tàkk-tàkk ak
saxaar su fa yàgg a am

Bàq/mbàq g : digg bi
ñam wi aña di dajeji ci biiru
nit, ngir lakku fa, war a génn
nag niki ay puub

Bàq/mbàq g : digg bi ñam
wi aña di dajeji ci biiru nit,
ngir lakku fa, war a génn
nag niki ay puub

Bàttu b : aw wàttu

Bàttu b : aw wàttu

Beereer b : Poosa mu sew
(dugub ju matul, tand ya
rëyul), su dugub sèkke
beereer lay focc, poosa
mooy focciitum dugub (man
nañ ne gub yu sew)

Bees g : jéri "beesal gerte
gi" waaye su dee ci layu day
yées jéri

Bees g : safaanub màggat

Bees g : jéri "beesal gerte
gi" waaye su dee ci layu day
yées jéri

Bees g : safaanub màggat

Belli g : tànn gub yu rafet ci dugub

Beqi g : bind alquraan ci àlliwa ngir gën koo mokkal ci ku wàcc benn ba ñaari yoon

Beqi g : jubbanti lu jubul ci mbind mbaa yàq ya (corriger fr)

Beqi g : setal aw wudd ci suuf sa taqook nefare ya ak sow ma

Beqi g : bind alquraan ci àlliwa ngir gën koo mokkal ci ku wàcc benn ba ñaari yoon

Beqi g : jubbanti lu jubul ci mbind mbaa yàq ya (corriger fr)

Beqi g : setal aw wudd ci suuf sa taqook nefare ya ak sow ma

Beref b : xaal bu ndaw, te ñorul, dees koy faral a togg,

Beref b : xaal bu ndaw, te ñorul, dees koy faral a togg,

Beteex b : plomb

Beteex b : plomb

Betti g : sotti aw desiitu ñam woo noppi ciw gaal.

Betti g : sotti aw desiitu ñam woo noppi ciw gaal.

Bébbali/wobbali g : gimiñ guy ña ngir ngëmmeen mbaab coono, as ngelaw di ca génnaale

Bébbali/wobbali g : gimiñ guy ña ngir ngëmmeen mbaab coono, as ngelaw di ca génnaale

Béej g : xasan suy dal nit di indi ay tërgën

Béej g : xasan suy dal nit di indi ay tërgën

Béemeer g : ñalaab mbaam ci biti gimiñ gi, ci laxas buum gi ci ñudd ji

Béemeer g : ñalaab mbaam ci biti gimiñ gi, ci laxas buum gi ci ñudd ji

Béey g : ag garab ci garab yi

Béey g : ag garab ci garab yi

Béj g : waxtaan ci xam-xam (débat)

Béj g : waxtaan ci xam-xam (débat)

Béjante g : amal béj ci diggante ñaar

Béjante g : amal béj ci diggante ñaar

Béje g : def béj te mooy waxtaan ci xam-xam

Béje g : def béj te mooy waxtaan ci xam-xam

Bémeer g : yeew tuñum
mala niki ɲalaab

Bémeer g : yeew tuñum
mala niki ɲalaab

Bérɛŋ g : def dara muy
wɛndeelu cig xalangu niki
ab barigo boo teg cim
mbartal ni muy def

Bérɛŋ g : def dara muy
wɛndeelu cig xalangu niki
ab barigo boo teg cim
mbartal ni muy def

Bérki-démb g : bis bi jiitu
démb

Bérki-démb g : bis bi jiitu
démb

Bëgg g : soxla, nàmm, sopp
"bëgg naa lu baax"

Bëkknéeg b : ki nekk ci
wetu sɛriñ bi di ko taxawu
ak doxali yónnen aña

Bëkknéeg b : ki nekk ci
wetu sɛriñ bi di ko taxawu
ak doxali yónnen aña

Bël b : suufu ndox,
taat wa

Bël b : suufu n

Bël b : suufu ndox, taat
wa

Bëngeer g : doxe
sago

Bëngeer g : doxe sago,

Bëñ-leget b : njulli bu
ne da koy am, mooy
jigéen ju mu man a may
njëkke, juy wuti ginnaar
di indi ak di ko taxawu

Bëñ-leget b : njulli bu
ne da koy am, mooy
jigéen ju mu man a may
njëkke, juy wuti ginnaar
di indi ak di ko taxawu

Bërës g : buub xob yu
watte cig garab aña

Bërës g : buub ay xob

Bërës g : buub xob yu
watte cig garab aña

Bërloor b : njulli bu
summi, diir a génnug njulli

Bërloor b : njulli bu summi,
diir a génnug njulli

Bërlu b : fa ñuy sàmme, ñax
ma nekk fa

Bërlu/barlu b : àll bees di
sàmme ak a boyalug jur

Bërlu/barlu b : àll bees di
sàmme ak a boyalug jur

Bërxaal g : dugalaale ay
wax yu mel niy gaaruwaale
ci say wax

Bërxaal g : dugalaale ay wax
yu mel niy gaaruwaale ci
say wax

Bës g : teg sa loxo ci dara
naj

Bës g : teg sa loxo ci dara
naj

Bëtbëtoor b : sindax bu
góor bu mag bu yor bopp
bu ame wirgo wu rombal
mbaa mu baxa bu ñor,
mooy faral a ming, di

yékkati bopp beek a teg

Bëy b : baaraam buy
metti mbaa loxo di na ko
def

Bëy b : baaraam buy metti
mbaa loxo di na ko def

Bëy w : dundat la boka ci
jur gu kër niki xar

Bëye b : ab armoor,
maanaam dencuwaayu sér
años bob dénk

Bëye b : ab armoor,
maanaam dencuwaayu sér
años bob dénk

Biddanti g : romb waxtu
wees baaxoo yéwwu

Bif g : xëcc ci doole ak cig
mbetteel

Bif g : xëcc ci doole ak cig
mbetteel

Bijj g : ñoddi, xëcc

Bijj g : ñoddi, xëcc

Bijjanti g : gunge gan
ba ca teeru ba

Bijjanti g : gunge gan ba
ca teeru ba

Bijjanti g : gunge gan
goog fonk

Billilaar m : jaan ju
mag juy batat, day dugg
ci suuf, rawati na sos
beeñ, fa lay ëpp lu muy
nekk, ni ndawruur di
dugge ci suuf la koy
defe, man naa dugg ba
mu def bopp bi mu
génne ko, jaan ju bon
nag

Bind g : yaxal dara ci
kayit

Bind g : yaxal dara ci
kayit

Bipp g : aw
daanuwiin, "ne bipp ci
suuf"

Bipp g : ñoddi cig bif

Bipp g : aw daanuwiin, "ne
bipp ci suuf"

Bipp g : ñoddi cig bif

Bis b : li dale ci timis gu
dugg ba ci njël gu jëkk
(guddi) ak li doore foofa ba
ci timis geeti (bëcëg)

Bis b : li dale ci timis gu
dugg ba ci njël gu jëkk
(guddi) ak li doore foofa ba
ci timis geeti (bëcëg)

Boddi g : dog ag càllala gu
dox sa digg ak nit, sëqatook
moom dara

Bojj g : dóori kuur ci
dugub ju tàqalikoogul ak
gub wa ci biir gënn mbaa lu
ni mel ngir teqale dugub ja
ak gub wa

Bojj g : dóori kuur ci dugub
ju tàqalikoogul ak gub wa ci
biir gënn mbaa lu ni mel
ngir teqale dugub ja ak gub
wa

bokkeef g : "République"
yéfi ñépp,

bokkeef g : "République"
yéfi ñépp,

Bolog b :

Bom g : jël ndam ci
jonante gu am ci digganté
ñaar walla lu ko ëpp

Bonqoos g : boroom
doolee koy def ku néew
doole, mbaa buur jëm ciy
baadoolo, ngir xupp leen

Bonqoos g : boroom doolee
koy def ku néew doole,
mbaa buur jëm ciy
baadoolo, ngir xupp leen

Bool g : rocci dugub jees
làkk ciw gub, cib tioy-tooy

Bool g : rocci dugub jees
làkk ciw gub, cib tioy-tooy

Boole : xam-xam buy
jàngale xam alquraam ci
mbind ak mokkal, di
dimbalee ci ñàkk a runge
(dees na ko wax it toor,
walla tor ak waññi)

Boole : xam-xam buy
jàngale xam alquraam ci

mbind ak mokkal, di
dimbalee ci ñàkk a
runge (dees na ko wax it
toor, walla tor ak waññi)

Boolu g : rocci dugub
jees di làkk cib tooy-
tooy ngir jariño ko

Boolu g : rocci dugub
jees di làkk cib tooy-
tooy ngir jariño ko

Booru g : jaar ci yoon
wi dul wu dige te jub wi
waaye wa ca boor ba

Booru g : jaar ci yoon wi
dul wu dige te jub wi
waaye wa ca boor ba

Bootal b : ki yilif njulli
yi ak seeni salbe

Bootal b : ki yilif njulli yi
ak seeni salbe

Boq g : nëbbug dugg
fu xat bu dee nit a ko
def boppam muy boqtu
walla boqu

Boq g : nëbbug dugg fu
xat bu dee nit a ko def

boppam muy boqtu walla
boqu

Bortan b : tóor-tóor.
Moom la lébu yi di woowe
mbot-mbotaan

Bortan b : tóor-tóor. Moom
la lébu yi di woowe mbot-
mbotaan

Bot b : li ne ci kanamu
(kooy) gone gu góor gu
jongagul, lay nekk ca biir
mbujjuka ma tey weex mel
niy taq-taq, su bullee lay
feeñ ca kaan ma te weex

Boy g : dem te kenn
tëyewu la, dees laa afal
"boyal na jur ga"

Boy g : rab wu toll nib
xaj, ñu koy wax ag till

Boy g : dem te kenn
tëyewu la, dees laa afal
"boyal na jur ga"

Boy g : rab wu toll nib xaj,
ñu koy wax ag till

Bóli g : li mel nib solom
cib baat

Bóli g : li mel nib solom cib
baat

Bóoli b : bool bu mag

Bóot y : barileefu mbóot

Bóot y : barileefu mbóot

Buddi g : safaanub samp

Bufe b : luy nekk ci bopp-
lal ngir denc ay téere mbaa
ay denc

Bufe b : luy nekk ci bopp-lal
ngir denc ay téere mbaa ay
denc

Bujj b : muutaloog
buntub suuf(tuun)

Bujj b : muutaloog buntub
suuf(tuun)

Bukki b : rab wu bokk ci
ndegment yi tey fàdde

Bul g : ñàdd ñeel giléem

Bul g : ñàdd ñeel giléem

Bulli g : génñ ndéeñ
ci mbuñuka

Bulli g : génñ ndéeñ ci
mbuñuka

Bunn g : xet ju jëm co
cuuraay ak yu ni mel
"nee na bunn"

Bunn g : xet ju jëm co
cuuraay ak yu ni mel
"nee na bunn"

Buqat b : ab ragal

Buqat b : ab ragal

Burtu y : barileefu
mburtu

Burtu y : barileefu
mburtu

Burusu g : génne lu
nekk ci gimiñ ak dooley
ngelaw looy wal

Burusu g : génne lu
nekk ci gimiñ ak dooley

ngelaw looy wal

Butit g : yu set yi mel niy
solom (raakol) cib biir te
ñam wi di ci nekk

Butit g : yu set yi mel niy
solom (raakol) cib biir te
ñam wi di ci nekk

Buur b : ki moom ab
dëkk, dinjiite cig nguur

Buur b : ki moom ab dëkk,
dinjiite cig nguur

Buur g : jeex, jiwu wa
buur na

Buur g : jóg, "mu buur
wutsi ma"

Buur g : jeex, jiwu wa buur
na

Buur g : jóg, "mu buur
wutsi ma"

Buuse b : tànniitu gerte,
doom bu sew biy buuse,
maanaam daa muusul

Buuse b : tànniitu gerte,
doom bu sew biy buuse,
maanaam daa muusul

Buusu g : ni jaan di
burusoo

Buusu g : ni jaan di burusoo

Buy b : doom bi nekk ci
biir wuy wi

Buy b : doom bi nekk ci biir
wuy wi

C (c)

Caabi j : ubbikaayu xomb
walla bunt

Caabi j : ubbikaayu xomb
walla bunt

Caaf l : gerte gees saafe
suuf su sãs, fekk xoojeesoon
gerte ga ci ndox ak xorom
ba weer ko ba mu wow

Caaf l : gerte gees saafe
suuf su sãs, fekk xoojeesoon
gerte ga ci ndox ak xorom
ba weer ko ba mu wow

Caag :

Caagén : su àndeek
DU da koy dëgëral "du
caagén ne da fiy jaar

Caagén : su àndeek DU
da koy dëgëral "du
caagén ne da fiy jaar

Caalit g : jëf ju
mbégte mu ëpp di waral
te man a waral réccu su
mbégte ma dalee, niki
nit defal la lu baax nga
saalit ba fecc mbaa nga
wax lu ëpp, dina di am it
ci sababus tiitaange gu
juge cig toroxal

Caalit g : jëf ju mbégte
mu ëpp di waral te man
a waral réccu su mbégte
ma dalee, niki nit defal
la lu baax nga saalit ba
fecc mbaa nga wax lu
ëpp, dina di am it ci
sababus tiitaange gu
juge cig toroxal

Caapa l : tur ci turi
pëyum jigéen

Caapa l : tur la ci ruri
awraw jigéen, niki lëf,

bari nañu

Caapa l : tur ci turi pëyum
jigéen

Caapa l : tur la ci ruri
awraw jigéen, niki lëf, bari
nañu

Caas g : lu mel nig wëñ
lay doon, ci xeeti siddit yi
sew yi ni wëñ "kuy defar
tukksngalam soxla nga
caas"

Caas g : lu mel nig wëñ lay
doon, ci xeeti siddit yi sew
yi ni wëñ "kuy defar
tukksngalam soxla nga
caas"

Caat m : ki mujj a judd ci
njaboot gi

Caat m : ki mujj a judd ci
njaboot gi

Caax b : lu mel nig mbaal,
du see ci ab fowub futbol
mooy ne ca sànniwaay ya
(kã ya) di tee bal bi di jàll

Caax b : mbaal gees lonk
ca sànniwu ba (la but) ci ab

fowub futbol, dees na faral
a jëfandikoo caax it niki
ñàmpe

Caax b : lu mel nig mbaal,
du see ci ab fowub futbol
mooy ne ca sànniwaay ya
(kã ya) di tee bal bi di jàll

Caax b : mbaal gees lonk ca
sànniwu ba (la but) ci ab
fowub futbol, dees na faral
a jëfandikoo caax it niki
ñàmpe

Caay-caay b : ab kàccoor,
ab defkatu lixóor

Caay-caay b : ab kàccoor,
ab defkatu lixóor

Caay-caay g : ag kàccoor,
ag lixóor

Caay-caay g : ag kàccoor,
ag lixóor

Caaya j : tubatu góor,
ndigg la day amug ñoor
mbaa sentur gu ami butoñ,
kumba sa ànd aki tànk, suuf
ga tàqaloo wuuteekub sipp,
moom suufam af, dara du
ko taqale

Caaya j : tubatu góor,
ndigg la day amug ñoor
mbaa sentur gu ami
butoñ, kumba sa ànd aki
tànk, suuf ga tàqaloo
wuuteekub sipp, moom
suufam af, dara du ko
taqale

Cadd-cadd g :
yëngutuwiinu luy bëgg a
dee cig rendi añs

Cadd-cadd g :
yëngutuwiinu luy bëgg a
dee cig rendi añs

Cadd-caddi g : gone
gu reew guy jooy dina
koy def

Cadd-caddi g : gone gu
reew guy jooy dina koy
def

Cafaay/cifaay l : lees
di sife lu mel nib laax
niki soow mbaa daqaar
añs

Cafaay/cifaay l : lees di
sife lu mel nib laax niki
soow mbaa daqaar añs

Cafka g : lees di yëg ciw
ñam mbaag naan, la muy
saf

Cafka g : lees di yëg ciw
ñam mbaag naan, la muy
saf

Caga b : jigéen ju tas cib
sëyam te amaatagul jëkkër

Caga b : jigéen ju tas cib
sëyam te amaatagul jëkkër

Cakkutéef g : lees di wut,
di ko sàkku

Cakkutéef g : lees di wut, di
ko sàkku

Cal g : aw dawiinu fas,
am na ñu naa ko ràmb

Cal g : aw dawiinu fas, am
na ñu naa ko ràmb

Calaw j : ca Bawal ki topp ci
buur

Call b : ay jal yu ndaw yu
aaréen jees déqi mbaa sëb
ñees buddi

Call b : ay jal yu ndaw yu
aaréen jees déqi mbaa sëb
ñees buddi

call b : njalus gerte

Call g : lees di dëj ci buntu
kër di ca sottim mbuubiit,
su feesee ñu tuuri
(poubelle)

campeef g : institution

campeef g : institution

Can g : lees di joxe ci sëy
bees di fas ngir man a jot ci
soxna si

Can g : lees di joxe ci sëy
bees di fas ngir man a jot ci
soxna si

Candent b : kuy sog a
judd te ndayam laalagu ko

Candent b : kuy sog a judd
te ndayam laalagu ko

Cangaay l : ag sangu,
anamug sangu

Cangaay l : ag sangu,
anamug sangu

Cañal b : ràbb gees di
laxas poqe bi, dees na ci
xàlle kawar ngir létt,
dees na ko wax it
ëccukaay walla këccu
waaye barngal la gën a
siiwe

Cañal b : ràbb gees di
laxas poqe bi, dees na ci
xàlle kawar ngir létt,
dees na ko wax it
ëccukaay walla këccu
waaye barngal la gën a
siiwe

Capp g : aw toogiin
wooy sab yeel di
sampoo pooj bi tegu ci
lupp bi

Capp g : aw toogiin
wooy sab yeel di
sampoo pooj bi tegu ci
lupp bi

Capp g : toog ci say
tànk taat wi nekk ci sa
kawi tēstēn

Caq b : lees di takk ci
baat ci jigéen ngir

rafetal

Caq b : lees di takk ci baat
ci jigéen ngir rafetal

Caq b : lees di takk ci baat
ngir taaral ci jigéen

Car b : luy sax ci garab ak
ciy wànqaasam ciy bant yu
ndaw yu ami xob

Car b : luy sax ci garab ak
ciy wànqaasam ciy bant yu
ndaw yu ami xob

Car-caraan b : ab xeetu
ndëggital la

Car-caraan b : ab xeetu
ndëggital la

Cat l : liy nekk ci làmmiñ
wu aay mbaa bët ciw ay

Cat l : lu ñaw te sew ci lu
mel ni ràbb wallab suddi

Cat l : yamuwaayu mbir

Cat l : liy nekk ci làmmiñ wu
aay mbaa bët ciw ay

Cat l : lu ñaw te sew ci lu
mel ni ràbb wallab suddi

Cat l : yamuwaayu mbir

Caw : aw sant ci sant yi

Caw : aw sant ci sant yi

Caw g : dóor ab yar

Caw g : dóor ab yar

Cax g : wax nit ñi lu lënt
di xool ba xam di nan ko
xam

Cax g : wax nit ñi lu lënt di
xool ba xam di nan ko xam

Cax m : ag sax, ni mu
saxe

Cax m : ag sax, ni mu saxe

Cax w : lees lëntal ciy
wax aki xalaat, mu laaj ag
settantal ngir càqi ko, lijjanti
ko

Cax w : lu lënt lees caxe

Cax-cax g : gerte ga
mel ni kemb te manul
jiwu ngir ne amul ag
mbakkan mbaa der ba
xolliku

Cax-cax g : gerte ga mel
ni kemb te manul jiwu
ngir ne amul ag
mbakkan mbaa der ba
xolliku

Cax-cax m : gerte giy
tàmbalee ànk di génn, di
sax

Cax-cax m : gerte giy
tàmbalee ànk di génn, di
sax

Caxat g : ag lawtan
gees di faral a watt di ko
def mbuum, dees na ko
sàkkete, dees na ko
rabate, dees na ko
xonte ak jur, lawtan gu
man a law la, day law ci
sàkket yi, dees na ci def
buum, di lekk doom bi
ak xob wi, bari na yees
ciy faje

Caxat g : ag lawtan gees
di faral a watt di ko def
mbuum, dees na ko
sàkkete, dees na ko

rabate, dees na ko xonte ak
jur, lawtan gu man a law la,
day law ci sàkket yi, dees na
ci def buum, di lekk doom bi
ak xob wi, bari na yees ciy
faje

Caxko/caxka l : sag gi ak
saxiin wi

Caxko/caxka l : sag gi ak
saxiin wi

Cayu g : duy ndox yan sa
bopp te fekk feesul ngay
tànq di ca dolli

Cayu g : duy ndox yan sa
bopp te fekk feesul ngay
tànq di ca dolli

Càmpoor g : lu mel niy
wëñ yu jabaloo,
"jambaankatu buy dina xam
càmpoor"

Càmpoor g : lu mel niy wëñ
yu jabaloo, "jambaankatu
buy dina xam càmpoor"

Càmpoor y : cunkoor yiy
ne ci biir lu mel aw wuy

Càmpoor y : cunkoor yiy ne
ci biir lu mel aw wuy

Càng m : nebbon biy mel
nim mbuus mbaam
mbalaan di muur lu mel ni
mbàq gi ci xar ańs

Càng m : nebbon biy mel
nim mbuus mbaam
mbalaan di muur lu mel ni
mbàq gi ci xar ańs

Càngaay l : lees di
sàngoo, niki mbalaan,
mbubb

Càngaay l : lees di sàngoo,
niki mbalaan, mbubb

Càpp g : ay wax

Càpp g : ay wax

Càpp/càppcérer g : picc
mu rëy te dënn bi ñuul

Càpp/càppcérer g : picc mu
rëy te dënn bi ñuul

Càppaar b : safaanub
muuma, ku man a wax

Càq b : aw jën wees
di mbaaree koy am, lu
mel ni loyu "Y" cib bant
nga man caa gáll bant
walla dara

Càq b : diggante
saxuwaayu ñaari
wànqaas

Càq b : lu tuuti li des
ci garab goo dagg

Càq b : aw jën wees di
mbaaree koy am, lu mel
ni loyu "Y" cib bant nga
man caa gáll bant walla
dara

Càq b : diggante
saxuwaayu ñaari
wànqaas

Càq b : lu tuuti li des ci
garab goo dagg

Càq w : cere ju safut
laalo

Càq w : cere ju safut
laalo

Càqar b : ab kóng-
jóng bu ànd akuw mettit

wees di yëg ñaare cib
tenqo, lu mel nig taab di na
ko di waral ańs

Càqar b : ab kóng-jóng bu
ànd akuw mettit wees di
yëg ñaare cib tenqo, lu mel
nig taab di na ko di waral
ańs

Càrt g : daggat dagg yu
sew

Càrt g : daggat dagg yu sew

Ceeb b : ci dugub yees di
bay ñaare ci ndox, muy
boroom pepp yuy faral a
sew te weex, ay toolam bari
nañu Waalo ci Senegaal

Ceeb b : ci dugub yees di
bay ñaare ci ndox, muy
boroom pepp yuy faral a
sew te weex, ay toolam bari
nañu Waalo ci Senegaal

Ceeñeer l : li mel niy
cunkóori wallay buum yu
leere, rawati na soo gaññee
ci kanamu jant bi walla nga
xool cib bën-bën ci ronum
mbaar mbaa lu ni mel mu
jant tiim mbaa lu leer

Ceeñeer l : li mel niy
cunkóori wallay buum yu
leere, rawati na soo gaññee
ci kanamu jant bi walla nga
xool cib bën-bën ci ronum
mbaar mbaa lu ni mel mu
jant tiim mbaa lu leer

Ceer b : seggukaayu kafe

Ceer b : seggukaayu kafe

Ceetaan

Ceetaan m : ñiy seetaan

Cell g : li ki sell yor, dig
cell, cellte

Cell g : waxadi, noppi "ne
cell"

Cell g : li ki sell yor, dig cell,
cellte

Cell g : waxadi, noppi "ne
cell"

Cellte g : ag cell, ag
taqadi, ag sell

Cellte g : ag cell, ag
taqadi, ag sell

Cempten g : taabal

Cere j : ñam wees di
defere dugub ju suuna,
dees ko wol, tay ko
ginnaaq bees ko
mooñee

Cere j : ñam wees di
defere dugub ju suuna,
dees ko wol, tay ko
ginnaaq bees ko
mooñee

Céebi J : jaan ju gàtt
ju geen bi naan këmër,
céebi mu mat ñay ak
genn wàll bariwul, bopp
su sew lay yor, di cof,
man naa tëb it

Céebi j : xeetu jaan la

Céebo m : ay jamono
lañu walla ay lél ci
nawet yu ëmbi taw yu
ñu jagoo

Céebo m : ay jamono
lañu walla ay lél ci
nawet yu ëmbi taw yu

ñu jagoo

Céli b : njanaaw luy
faral a fëkk lu mel niy cuuj
años

Céli b : njanaaw luy faral a
fëkk lu mel niy cuuj años

Céet g : li kuy céetal di
def cig xumbeel ak fémb,
"ku amub séet say defug
céet"

Céet g : li kuy céetal di def
cig xumbeel ak fémb, "ku
amub séet say defug céet"

Cél w : sél wu ndaw,
yoon su bawoo ciw sél

Cél w : sél wu ndaw, yoon
su bawoo ciw sél

Cér (jox) : wormaal
"moom ku ma jox cér la" Céer
b

Cér (jox) : wormaal "moom
ku ma jox cér la"

Cér b : wàll yi cib séddale
" joxees na ko ab céram ci

miiraaas mi"

Cér b : wàll yi ci nit mbaa
leneen, tànk cér la, loxo,
nopp aña

Cér b : wàll yi cib séddale "
joxees na ko ab céram ci
miiraaas mi"

Céy : ag yéemuwiin la

Céy : ag yéemuwiin la

Cëgg g : xànc dale ca
peer ba ca kaw fekk nga til
ko

Cëgg g : xobbati guy yees
dagg, dees na ko di raw ngir
defar goj

Cëgg g : xànc dale ca peer
ba ca kaw fekk nga til ko

Cëgg g : xobbati guy yees
dagg, dees na ko di raw ngir
defar goj

Cëgg l : lenn cëgg

Cëgg l : lenn cëgg

Cëlmaay l : xar-
kanam bi

Cëlmaay l : xar-kanam
bi

Cëpp g : kallaambiitu
cib car, wacciku ne cëpp

Cëpp g : lees di ràbb
te di ci def gerte

Cëpp g : kallaambiitu
cib car, wacciku ne cëpp

Cëpp g : lees di ràbb te
di ci def gerte

Cëy : baatub yéemu ak
nettittu (Cëy waay
waroo ko woon a def)
(Cëy aka baax)

Ciis g : ratt lu bariwul
soow

Ciis g : ratt lu bariwul
soow

Ciix g : aw tëyewiin
ñeel mbir, day ànd ak
doole ak mbetteel

Ciix g : aw tëyewiin ñeel
mbir, day ànd ak doole ak
mbetteel

Cin l : ab toggukaay

Cin l : ab toggukaay

Cippri : màndargam
njéppite, lees di jëmale ci
goo jéppi la ci wax

Cippri : màndargam
njébbite,

citoyen : ma-réew b

citoyen : ma-réew b

Citoyenneté : ag ma-
réew, ag ma-réewte

Citoyenneté : ag ma-réew,
ag ma-réewte

Co j : jaan ju xaw a xonq,
di saamandaay xobi gerte
yu dee, di baaxoo yeex

Co j : jaan ju xaw a xonq, di
saamandaay xobi gerte yu
dee, di baaxoo yeex

Cobte g : ag dugg ci lu ne,
dees na ko jëfandikoo ci lu
baaz ak ci lu bon

Cobte g : ag dugg ci lu ne,
dees na ko jëfandikoo ci lu
baaz ak ci lu bon

Cofeel g : mbëggeel gu
màndargawu

Cofeel g : mbëggeel gu
màndargawu

Cogg b : kuy topp ci ku
am mbaa ku man di ko
sibooru ak dunguru ngir di
am ca alam te teg ci di ko
liggéeyal ak a jay

Cogg b : kuy topp ci ku am
mbaa ku man di ko sibooru
ak dunguru ngir di am ca
alam te teg ci di ko liggéeyal
ak a jay

Cogg g : def lib cogg di
def

Cogg g : def lib cogg di def

Coggal g : jur gees rëng
jiital te ñu bari "coggalug

xar, gog bëy, gog nag"

Coggal g : mboom jur
gees jiital

Coggal g : mboom jur
gees jiital

Cogon g : dijaay bu
yeggul wenn, xott wi cof
wi ci des di lang

Cogon g : dijaay bu
yeggul wenn, xott wi cof
wi ci des di lang

Cokk l : kawar gu
nekk cib naq, ak ki
wërub kooy; jaaf

Cokk l : kawarug naq

Cokk l : jaaf

Cokk l : kawar gu nekk
cib naq, ak ki wërub
kooy

Cokk l : kawarug naq

Cokkoor b : su dee
leer

Cokkoor b : buumug leer
gu ne coww wuti kaw te
làmpub torsu boo jam ca
kaw di ko joxe

Cokkoor b : su dee leer

Col g : colka

Col g : colka

Colka g : ag col

Colka g : ag col

Colloor g : samp popp fi
suuf, yékkatiy tànk mu jëm
kaw "guy colloor" powum
gone la

Colloor g : samp popp fi
suuf, yékkatiy tànk mu jëm
kaw "guy colloor" powum
gone la

Conjal g : def toogiinu
conjaay

Conjal g : def toogiinu
conjaay

Conjaay b : toogaayu kuy
rattum nag, yuug ba jege
suuf, ba taat wiy xaw a laal

suuf

Conjlaay b : toogaayu kuy
rattum nag, yuug ba jege
suuf, ba taat wiy xaw a laal
suuf

Conjolon g : aw cappiin la
kuy rat di def

Conjolon g : aw cappiin la
kuy rat di def

Coofte g : ñàkk xorom,
safadee

Coofte g : ñàkk xorom,
safadee

Coono b : liy juddoo ci
liggéey bu metti mbaa jëf ju
rëy mbaa yan bu diia bees
teg aw yaram

Coono b : liy juddoo ci
liggéey bu metti mbaa jëf ju
rëy mbaa yan bu diia bees
teg aw yaram

Coor g : dayo bi ag leer
man a àgg soo jëmalee ab
làmp fenn

Coor g : dayo bi ag leer
man a àgg soo jëmalee
ab làmp fenn

Coos : ne cóos fi
bara, jaar fa te yàggoo
fa

Coos : ne cóos fi bara,
jaar fa te yàggoo fa

Coow l : wax ju bari
juy jolli, te xumb

Coow l : wax ju jib te
wóorul, leerul (rumeur)

Coow l : wax ju bari juy
jolli, te xumb

Coow l : wax ju jib te
wóorul, leerul (rumeur)

Copporel w : li ronu
jobb wi ci pëyum jigéen

Copporel w : li ronu
jobb wi ci pëyum jigéen

Cosaan l :
tàmbaliwaagu lu ne, fa
mu bawoo, fa mu sosoo

Cosaan l : tàmbaliwaagu lu
ne, fa mu bawoo, fa mu
sosoo

Cott l : tur la ci turi
pëyum jigéen niki data, lëf,
caapa, bajo

Cott l : tur la ci turi pëyum
jigéen niki data, lëf, caapa,
bajo

Cott w : tur ci turi pëyum
jigéen

Cott w : tur ci turi pëyum
jigéen

Coww g : aw demiin wu
gaaw "neel coww ba ca kër
ga"

Coww g : aw demiin wu
gaaw "neel coww ba ca kër
ga"

Cox m : jaan juy ruuru te
niru suuf si tey gaaw a màtt,
te su màttee bàyyi fa bën

Coy g : yëddoo

Coy g : yëddoo

Coy m : am seko la

Coy m : am seko la

Coy m : seko

Cómpoor y : caas yi ne ciw wuy.

Cómpoor y : caas yi ne ciw wuy.

Cóogu y : njëfadukaay, godaar, kujurkàlle, dëbës, godaar

Cóogu y : njëfadukaay, godaar, kujurkàlle, dëbës, godaar

Cóol g : sereet bu cóol bu balankaar jëm kaw la ca des tegu fi suuf (Cóol wéj na

Cóol g : ndóogoor a koy faral a def te mooy samp ginnaaw ga ca suuf, su ko defee walankaanr ya jëm ca kaw, noonu la fas di nodde, moo waral ñu naa "Cóol ndóogoor

Cóol g : séddale bu ñàkk a mat

Cóol g : ndóogoor a koy faral a def te mooy samp ginnaaw ga ca suuf, su ko defee walankaanr ya jëm ca kaw, noonu la fas di nodde, moo waral ñu naa "Cóol ndóogoor

Cóol g : sereet bu cóol bu balankaar jëm kaw la ca des tegu fi suuf (Cóol wéj na

Cóol g : séddale bu ñàkk a mat

Cóola l : cóolool

Cóola l : cóolool

Cóolaal g : wéeriinu sareet, balankaar ya jëm kaw, safaan ba mooy rëppeel, def ko mu cóol

Cóolaal g : wéeriinu sareet, balankaar ya jëm kaw, safaan ba mooy rëppeel, def ko mu cóol

Cóolool l : saxaar su ndoxe siy génn ci cin bees ko ci defee ndox te teg ko cib taal, mooy tafu ci kubéerug cin li bees ko ci tëjee ci jamonoy ag nekkam ci kaw sawara

Cóolool l : saxaar su ndoxe siy génn ci cin bees ko ci defee ndox te teg ko cib taal, mooy tafu ci kubéerug cin li bees ko ci tëjee ci jamonoy ag nekkam ci kaw sawara

Cóoppóor w : toggiinu ñebbe, cerey cóoppóor, cere jees defare ñebbe

Cóoppóor w : toggiinu ñebbe, cerey cóoppóor, cere jees defare ñebbe

Cóos g : tànq yuy tegoodi lépp ci suuf ci dox gu sooxe

Cóos g : tànq yuy tegoodi lépp ci suuf ci dox gu sooxe

Cuggal b : fi géttug fas di nekk, bees ko suqiwwul wacc ko day def ab cuggal, maanaam nefere ja day jaxasook suuf sa, rawati na

ci nawet, booleek saariit ja
muy lekk, su yàgg day defub
cuggal "fasu naarugóor suy
tëdd cib cuggal du gudd fan
ndax seexlu ga"

Cukurmuut g : yëg-yëgu
mbégte bu nit di am buy
indi ag daladi akug baj-baji

Cunkóor/cinkóor b :
gawar gi ci geenub fas

Cunkóor/cinkóor b : gawar
gi ci geenub fas

Cuq g : ci gubu dugub lay
nekk mooy ëmb pepp ma,
mooy doon xatax bi bees
bojje dugub ji

Cuq g : cuut baaraam
walla dara ci dara

Cuq g : di jañ nit muy
xaabaabal ciy wax aña " da
lay cuq ngay wax rekk"

Cuq g : ci gubu dugub lay
nekk mooy ëmb pepp ma,
mooy doon xatax bi bees
bojje dugub ji

Cuq g : cuut baaraam
walla dara ci dara

Cuq g : di jañ nit muy
xaabaabal ciy wax aña "
da lay cuq ngay wax
rekk"

Cuq g : yëngal nit ngir
mu wax

Cuq w : mbar miy ëmb
pepp mi

Cuqati g : duggal say
waaraam ci lu nooy te
wow jàpp ci xëcc cig
gaaw "cuqati kawar"

Cuqati g : duggal say
waaraam ci lu nooy te
wow jàpp ci xëcc cig
gaaw "cuqati kawar"

Cuqtaan g : jàmi
waaraam ci poqtaan
ngir reeloo boroom

Cuqtaan g : jàmi
waaraam ci poqtaan
ngir reeloo boroom

Cus : ne cus, ngelaw
luy genn ci lu mel ni

pono ni muy def su jaaree
ca batt ba "pono bi nee na
cus bi ma laalee pont bi ci
batt bi"

Cus : ne cus, ngelaw luy
genn ci lu mel ni pono ni
muy def su jaaree ca batt ba
"pono bi nee na cus bi ma
laalee pont bi ci batt bi"

Cuub g : lees di def
ndima jële ko ci wirgo,
yóbbu ko ci weneen "sama
mbubb mi daa weexoon,
ma cuub ko mu ñuul"

Cuub g : lees di def ndima
jële ko ci wirgo, yóbbu ko ci
weneen "sama mbubb mi
daa weexoon, ma cuub ko
mu ñuul"

Cuub g/b : ndimal cuub

Cuub g/b : ndimal cuub

Cuug g : aw toogiin wu
mbetteel di faral a waral,
day niru capp

Cuug g : aw toogiin wu
mbetteel di faral a waral,
day niru capp

Cuur b : bën-bën yu sew
ci ndaw ndix di ca jaar

Cuur b : téere bu mbër di
takk buy faral a xonq

Cuur b : bën-bën yu sew ci
ndaw ndix di ca jaar

Cuur b : téere bu mbër di
takk buy faral a xonq

Cuuraay l : lees di taal di
ko suuroo ngir xet gu neex
gay gilli

Cuuraay l : lees di taal di ko
suuroo ngir xet gu neex gay
gilli

Cuuruur b : fa ñaamaan
di jongale

Cuuruur b : fa ñaamaan di
jongale

Cuut b : liy dagge ciw cuq
tey taq ci diggante dégej
yeek siiñ mi tey jame, ci kuy
lekk mbool (kiy mboolu)

Cuut b : liy dagge ciw cuq
tey taq ci diggante dégej
yeek siiñ mi tey jame, ci kuy

lekk mbool (kiy mboolu)

Cuut g : jam dara lu
cat la sew niki puso ci
dara Ceetaan

Cuut g : ñaam kuy
mboolu mbool mu setul
pepp ma rocciku ànd ak
mbar ma roofu ca gëñ
ya mbaa mu jamu ca siiñ
ma

Cuut g : jam dara lu cat
la sew niki puso ci dara

Cuut g : ñaam kuy
mboolu mbool mu setul
pepp ma rocciku ànd ak
mbar ma roofu ca gëñ
ya mbaa mu jamu ca siiñ
ma

Cuuy : suba cuuy, gu
teel a teel

Cuuy : suba cuuy, gu
teel a teel

D (d)

Daaba j : lu mel ni fas
mbaa mbaam ak yu ni

mel (ar),

Daaba j : lu mel ni fas mbaa
mbaam ak yu ni mel (ar),

Daaj b : aw yékkatiwiinu
woy, ci xasida lees ko gën a
xame ci jànglat yi "daajub
Sëriñ Mayib"

Daaj b : aw yékkatiwiinu
woy, ci xasida lees ko gën a
xame ci jànglat yi "daajub
Sëriñ Mayib"

Daaj g : dóor lu diis ci
dara ngir saxal ko fi barab
"daaj ab pont"

Daaj g : dóor lu diis ci dara
ngir saxal ko fi barab "daaj
ab pont"

Daaj y : ay ndëggatal yees
di daaj ngir di ci joggi

Daaj y : ay ndëggatal yees di
daaj ngir di ci joggi

Daakotoro g : làppotoo

Daakotoro g : làppotoo

Daamar j : mi ngi bawoo
ci daaba, di tekki oto,
waruwaay (ar)

Daamar j : mi ngi bawoo ci
daaba, di tekki oto,
waruwaay (ar)

Daamsaan b : bitéelu
sàngara

Daamsaan b : bitéelu
sàngara

Daan-sàjj g : lees di teg
cib jonante gu daan jël ko
(coupe)

Daan-sàjj g : lees di teg cib
jonante gu daan jël ko
(coupe)

Daar g : dënglu ci garab

Daar g : ay wow-wow ci
loxo

Daar g : dënglu ci garab

Daar g : ay wow-wow ci
loxo

Daara j : fees di faral
a jànge alxuraan ak
xam-xami lisaam yi

Daara j : fees di faral a
jànge alxuraan ak xam-
xami lisaam yi

Daarnde b : ab tàqaay

Daas g : ñawal ñawka
gu ñawadi jaare ko ci
wokk paaka aym ci lu
ñagas lu koy xeet ngir
mu gën a ñaw

Daas g : ñawal ñawka
gu ñawadi jaare ko ci
wokk paaka aym ci lu
ñagas lu koy xeet ngir
mu gën a ñaw

Daasa b : jilo buy jaay
njaayum benn-benn
(detaillant), dees na ko
wax it "jilo daasa"

Daasa b : jilo buy jaay
njaayum benn-benn
(detaillant), dees na ko
wax it "jilo daasa"

Daaw j : at miy doog
a jàll, daawu jéeg di at
ma ko jiitu, mi nu ne di

ren

Daaw j : at miy doog a jàll,
daawu jéeg di at ma ko jiitu,
mi nu ne di ren

Daax g : defar walla ñaw
lu cuqatiku walla mu xët, ni
dëbës ci ndab lu bënn

Daax g : defar walla ñaw lu
cuqatiku walla mu xët, ni
dëbës ci ndab lu bënn

Daay g : mbooy guy tàkk,
àllub buur buy tàkk

Daay g : mbooy guy tàkk,
àllub buur buy tàkk

Dab g : jote cib dox
wallab rawante

Dab g : jote cib dox wallab
rawante

Dab y : barileefu ndab

Dab y : barileefu ndab

Daba : turu jigéen

Daba b : bant bu weñ gu
gën a yaatub sémmiñ ne la
te diis, deesi këtte ci dugub
ngir man koo def ci gënn
ngir bojj ngir tàggale pepp
ak cuq(daba ñaare
sembukaayu jigéen la, jala
di bu góor)

Daba b : gajjkaay, dees ci
saa ruuje

Daba b : bant bu weñ gu
gën a yaatub sémmiñ ne la
te diis, deesi këtte ci dugub
ngir man koo def ci gënn
ngir bojj ngir tàggale pepp
ak cuq(daba ñaare
sembukaayu jigéen la, jala
di bu góor)

Daba b : gajjkaay, dees ci
saa ruuje

Daba : turu jigéen

Dabaatal g : dabu

Dabaatal g : dabu

Dabas g : xetti yu sew yi
wuude xetti ngir ag kàcciri

Dabas g : xetti yu sew yi
wuude xetti ngir ag
kàcciri

Dabbdaaxe g :
jagaliinu lu yàqu lool ba
bu noppee du rafetati,
lijjanti ba mu tane rekk

Dabbdaaxe g : jagaliinu
lu yàqu lool ba bu
noppee du rafetati,
lijjanti ba mu tane rekk

Dabe g : jote cib
rawante

Dabe g : jote cib
rawante

Dabu g : lu rëcc loo
waroon a def te defoo
ko ba waxtu wa jàll nga
koy dabu walla dabaatal

Dabu g : lu rëcc loo
waroon a def te defoo
ko ba waxtu wa jàll nga
koy dabu walla dabaatal

Dag b : wuur a koy
am, mu topp ko, déggal
ko, di ko jaamu

Dag b : kiy topp buur, su
dee ci xare, ñu ndaw ñi ci
soldaar si

Dag b : wuur a koy am, mu
topp ko, déggal ko, di ko
jaamu

Dagg bi : dég guy bawoo
cim ñax, di gàtt tey am 3 - 4i
càpp, su wowie jam fu
metti lay yor, du ne menñ
cib tànk ni yeneen dég yi
ngir këmër ga,

Dagg bi : dég guy bawoo
cim ñax, di gàtt tey am 3 - 4i
càpp, su wowie jam fu
metti lay yor, du ne menñ
cib tànk ni yeneen dég yi
ngir këmër ga,

Dakk g : jeex, dal

Dakk g : jeex, dal

Dal b : fees di dal

Dal b : fees di dal

Dal g : daanu ci kaw dara
(xeer wi dal na ko)

Dal g : wàcc fi barab

Dalu b : fees di dal

ñàkk pexe

Dal g : yëngoodi

Dalu b : fees di dal
(hotel)

Dan̄ar j : tooke juy
bawoo ci jaan aŋs tey jëf jëf
ju bon ca la mu màtt

Dal g : daanu ci kaw dara
(xeer wi dal na ko)

Dand g : soppig aw
melo wow ndima ngir
tilim

Dan̄ar j : tooke juy bawoo
ci jaan aŋs tey jëf jëf ju bon
ca la mu màtt

Dal g : wàcc fi barab

Dand g : soppig aw
melo wow ndima ngir
tilim

Daraa j : mbubb mu mag
muy faral a am njiitlaay

Dal g : yëngoodi

Dall b : soo dóoree ab
dàll ci ginnaawug nit tërgën
ba mu fay bàyyi (empreinte)

Dangu g : tàncuy
puub ci suuf

Daraa j : mbubb mu mag
muy faral a am njiitlaay

Dall b : soo dóoree ab dàll
ci ginnaawug nit tërgën ba
mu fay bàyyi (empreinte)

Dangu g : tàncuy puub
ci suuf

Darnde j : guddaayu
diggante yaari wagg ci
mbumb

Dallu b : ab noppaluwaay

Dank b : lu danku, ab
ŋëb

Darngu g : doxew taat ak
i tenq

Dallu b : ab noppaluwaay

Dank b : lu danku, ab
ŋëb

Darngu g : doxew taat ak i
tenq

Dallu g : noppalu

Dan̄-dan̄ g : ñàkk a
boppalu ci liggéey bu
dul jariñe lool ànd ak
ñàkk pexe

Das g : ne fugum fi barab,
di bañ ngir sagu mbaa lenn

Dallu g : noppalu

Dalu b : fees di dal

Dan̄-dan̄ g : ñàkk a
boppalu ci liggéey bu
dul jariñe lool ànd ak

Das g : ne fugum fi barab,
di bañ ngir sagu mbaa lenn

Dalu b : fees di dal
(hotel)

Dasasas : doxinu jaam
mvaa yeew

Dasasas : doxinu jaam
mvaa yeew

Data b : tur ci pëyum
jigéen

Data b : tur ci turi pëyum
jigéen

Data b : tur ci pëyum jigéen

Data b : tur ci turi pëyum
jigéen

Dataar b : guñoor bu
xeeñ la te ndaw

Dataar b : guñoor bu xeeñ
la te ndaw

Daw g : séqi jéeqo yu
gaaw aki tànk ngir dees lay
dàq walla ag yàkkamti waral
ko aña

Daw g : séqi jéeqo yu gaaw
aki tànk ngir dees lay dàq
walla ag yàkkamti waral ko
aña

Dawal : ndigal lees
jox kees jàkkaarloor ci
mu daw (jëfi ndigal)

Dawal g : daw gees
def ñeel keneen (dama
ko doon dawaluw ay
rekk, moo tax ma ko
doon laabire)

Dawal g : def dara
mu daw, wommat ko, ni
ab sēfoor (kuy dawal) di
def oto (daamar), dawal
fas

Dawal g : jàng, yër

Dawal g : daw gees def
ñeel keneen (dama ko
doon dawaluw ay rekk,
moo tax ma ko doon
laabire)

Dawal g : def dara mu
daw, wommat ko, ni ab
sēfoor (kuy dawal) di
def oto (daamar), dawal
fas

Dawal g : jàng, yër

Dawal : ndigal lees jox
kees jàkkaarloor ci mu

daw (jëfi ndigal)

Day g : puub

Day g : puub

Day w : aw puub, di ñam
wi làkku cib biir ba génn ci
biti jaar cig tuun

Day w : aw puub, di ñam wi
làkku cib biir ba génn ci biti
jaar cig tuun

Dayyarlu g : naawiin wu
àndul ag yëngali laaf, tag ca
kaw di wëndeelu

Dayyarlu g : naawiin wu
àndul ag yëngali laaf, tag ca
kaw di wëndeelu

Dàcc g : melo wees di
ame ginnaaw bees sonnee
ci dara te sottiwul

Dàcc g : melo wees di ame
ginnaaw bees sonnee ci
dara te sottiwul

Dàgg g : tàqale am mbir
lii, dog, xar

Dàgg g : tàqale am mbir lii,
dog, xar

Dàgga j : fees di
sippeedee dugub, ngir
tàqalee fa pepp meek xitax
bi, di ngóot yi, jaare ko ci
def gub yi ci gënn, nokkas ci
kuur, ngóot yeek xitax bi
ànd mook, bees ko jéree
xitax beek ngóot ànd cig
wàll, pepp mi moom rot cig
wàll, fii mooy dàgga

Dàgga j : fees di sippeedee
dugub, ngir tàqalee fa pepp
meek xitax bi, di ngóot yi,
jaare ko ci def gub yi ci
gënn, nokkas ci kuur, ngóot
yeek xitax bi ànd mook,
bees ko jéree xitax beek
ngóot ànd cig wàll, pepp mi
moom rot cig wàll, fii mooy
dàgga

Dàggi g : lu maax lees koy
def ngir mu dekkiwaat, ñaw

Dàggi g : soññ nit ngir mu
farlu

Dàggi g : lu maax lees koy
def ngir mu dekkiwaat, ñaw

Dàggi g : soññ nit ngir
mu farlu

Dàjji g : safaanub
daaj

Dàjji g : safaanub daaj

Dàkk g : jiitu nit ca fa
muy jaar nga xaar ko fa,
walla gëstu la muy bëgg
nga jiitu ko ca"damaa
dàkk ag bëggam"

Dàkk g : sax dàkk, sax
gu fi mas a nekk

Dàkk g : jiitu nit ca fa
muy jaar nga xaar ko fa,
walla gëstu la muy bëgg
nga jiitu ko ca"damaa
dàkk ag bëggam"

Dàkk g : sax dàkk, sax
gu fi mas a nekk

Dàll g : daanuwiin wu
tar

Dàll g : dóor dàll ci
dara ba mu def ab dàll
(tërgënu dàll wi)"aw dàll
lees ko dóor ba mu

defub dàll"

Dàll g : daanuwiin wu tar

Dàll w : lees di roof tànk
ngir doxe ci muy aare ci
naaj ak dég aña

Dàll w : lees di roof tànk
ngir doxe ci muy aare ci
naaj ak dég aña

Dàllg : dóor dàll ci dara ba
mu def ab dàll (tërgënu dàll
wi)"aw dàll lees ko dóor ba
mu defub dàll"

Dàmbal b : mbuus mi
ëmb ab xuur

Dàmbal b : mbuus mi ëmb
ab xuur

Dàнна b : rëbb buy yor
fital ngir rëbb te aay ci jam

Dàнна b : rëbb buy yor fita
ngir rëbb te aay ci jam

Dàq g : gën a rafet

Dàq g : ndox mu
wàññeeku mbaa mu dem

cig sayaan

Dàq g : soril lenn mu juge
fenn

Dàq g : topp ci dara luy
daw ngir jot ko

Dàq g : gën a rafet

Dàq g : ndox mu wàññeeku
mbaa mu dem cig sayaan

Dàq g : soril lenn mu juge
fenn

Dàq g : topp ci dara luy daw
ngir jot ko

Dàtt b : saxuwaayu garab

Dàtt b : saxuwaayu garab

Dàtt b : saxuwaayu garab

Deg g : suuf su yees sees
di doog a bay

Deg g : tegale cati gëñ te
sësale leen, bees deguli gëñ
matt du am

Deg g : suuf su yees
sees di doog a bay

Deg g : tegale cati gëñ
te sësale leen, bees
deguli gëñ matt du am

Deg-joor g : suuf su
baax te nangu dugub ak
gerte, juge ci ñàkk a
joore te du dég, mukk
na te deewul

Deg-joor g : suuf su
baax te nangu dugub ak
gerte, juge ci ñàkk a
joore te du dég, mukk
na te deewul

Dege j : safaanub
noflaay, tegedege

Dege j : safaanub
noflaay, tegedege

Denc g : am soxna

Denc g : lànq dara
fenn, wattu ko fa ba
kenn du ko jël, mu aaru

Denc g : am soxna

Denc g : lànq dara fenn,
wattu ko fa ba kenn du ko
jël, mu aaru

Dengoo g : ag jooyandoo,
ag yékkati kàddu yuuxu ci lu
mel ni woy mbaay jàng

Dengoo g : ànd ser, ànd
ak tēj nopp yi aki yoxo ci lu
mel nim njàng mbaa woy

Dengoo g : ag jooyandoo

Dengoo g : ag jooyandoo,
ag yékkati kàddu yuuxu ci lu
mel ni woy mbaay jàng

Dengoo g : ànd ser, ànd ak
tēj nopp yi aki yoxo ci lu mel
nim njàng mbaa woy

Dengjeer g : am péppeer,
fu dara wërul

Dewnde j : ndox mu rimb
moomu nekk ci wetub teen
mbaab rëbina, te joggi gu ca
nit ñay joggi di ki waral

Déeg : wërale dara, ba
ko fa ngir yitte, mbaa ñàkk
ca soxla, mbaa da dul sa
mbir, mbaa daa am lor, "ku

dagg jëmb, déeg fa dugub
danga koo soxla"

Déeg : wërale dara, ba ko
fa ngir yitte, mbaa ñàkk ca
soxla, mbaa da dul sa mbir,
mbaa daa am lor, "ku dagg
jëmb, déeg fa dugub danga
koo soxla"

Déeg b : fu taa ci nawet,
ba fees, àggul ci dex mbaa
géej te romb taa-taa

Déeg b : fu taa ci nawet, ba
fees, àggul ci dex mbaa géej
te romb taa-taa

Déeg g : wërale dara, ba ko
fa ngir yitte, mbaa ñàkk ca
soxla, mbaa da dul sa mbir,
mbaa daa am lor, "ku dagg
jëmb, déeg fa dugub danga
koo soxla"

Déele b : li regaloo ci
asamaan

Déele b : yaram wu
asamaane wuy wër jant bi
tey niitoo cig leeram
(planète)

Déele b : li regaloo ci
asamaan

Déele b : yaram wu
asamaane wuy wër jant
bi tey niitoo cig leeram
(planète)

Déem g : garabug
déem

Déem g : garabug déem

Déem ji : doomi
déem

Déem ji : doomi déem

Déet g : safaanub
waaw, du

Déet g : safaanub
waaw, du

Déey g : wax dara ci
suuf ñeel kenn

Déey g : wax dara ci
suuf ñeel kenn

Dég g : lu ami cebb di
bàyyikoo ciy bant, moo
xam taxas la walla

leneen luy jam

Dég g : lu ami cebb di
bàyyikoo ciy bant, moo xam
taxas la walla leneen luy
jam

Dégal b : lees di joggi ngir
yéeg ciw fas

Dégg g : dara dugg ci sa
nopp ba nga yége ca, xame
ca

Dégg g : xame ci lu toq ci
sa nopp, nànd ko, jëli ko

Dégg g : dara dugg ci sa
nopp ba nga yége ca, xame
ca

Dégg g : xame ci lu toq ci sa
nopp, nànd ko, jëli ko

Déggoo g : safaanub
réeroo

Déggoo g : safaanub réeroo

Déj b : xew wees di defal
ku faatu

Déj b : xew wees di defal ku faatu

Déjal g : defal kenn xewu ku faatu

Déjal g : defal kenn xewu ku faatu

Déjj g : ne déjj fenn, toog fa toogiin qu dëgër

Déjj g : ne déjj fenn, toog fa toogiin qu dëgër

Dékk b : weñ giy tegu fi suuf tey tàlli ñaare tey dékku leere bees nàmmee dàggi dara aym

Dékk b : lees di teg weñ gees di tëcc

Dékk b : weñ giy tegu fi suuf tey tàlli ñaare tey dékku leere bees nàmmee dàggi dara aym

Démb g : bis bi jàll te sës ci tay, bëрки demb di bis ba ca ginnaawam

Démb g : bis bi jàll te sës ci tay, bëрки demb di bis ba ca

ginnaawam

démocratie :
demokaraasi, doxalug askan

démocratie :
demokaraasi, doxalug askan

Déngare b : barab bu nekk ci kanamu pénc mi, gone yi di fa fowe, di fa kuppe, di fa ndóof, di fa ñeet, di fa làmb, daanaka rakki pénc mi la

Déngare b : jétti ja la nekk, ca ginnaaw kër ga, fa jur gay xalangooji ak a dajaloo ak a yendu, su ñu fore ba ñëw fa lañuy fanaan, ñaare ñax du am ñax, su fa ay mbaam di nekk ab juggal lay tudd

Déngare b : barab bu nekk ci kanamu pénc mi, gone yi di fa fowe, di fa kuppe, di fa ndóof, di fa ñeet, di fa làmb, daanaka rakki pénc mi la

Déngare b : jétti ja la nekk, ca ginnaaw kër ga, fa jur gay xalangooji ak a dajaloo ak a yendu, su ñu fore ba ñëw fa lañuy fanaan, ñaare ñax du am ñax, su fa ay mbaam di nekk ab juggal lay tudd

Dénkatit b : ab wiis

Déqi g : boyug lu am doole"saxaar ga déqi na"

Déqi g : dindi gerte gi ci suuf, ginnaaw bi mu ñoree ba dindi gi jot

Déqi g : boyug lu am doole"saxaar ga déqi na"

Déqi g : dindi gerte gi ci suuf, ginnaaw bi mu ñoree ba dindi gi jot

Dëbës g : daax ag paan gu yàqu, dagg taat wa defaraat ko

Dëbës g : daax ag paan gu yàqu, dagg taat wa defaraat ko

Dëbës y : ay godaar,

Dëbës y : ay kaaka

Dëbës y : ay godaar,

Dëbës y : ay kaaka

Dëfal g : muñloo

Dëfal g : muñloo

Dëgër g : safaanub
dotadi, néew-doole, lu jafee
damm te nooyadi

Dëgër g : safaanub dotadi,
néew-doole, lu jafee damm
te nooyadi

Dëggal b : li ràbbkat di
roofi tànkam, ñaar lay
doon, di dëggalu ngir ubbi
bàgg bi, su dëggaloo tàнку
ndijoor, bàgg bi ubbiku mu
sànni kukk bi, dóor ndańu
gi, dëggalu tàkku càmmooń
bi, sànni kukk bi, dóorati
ndańu gi

Dëggal b : li ràbbkat di roofi
tànkam, ñaar lay doon, di
dëggalu ngir ubbi bàgg bi,
su dëggaloo tàнку ndijoor,
bàgg bi ubbiku mu sànni
kukk bi, dóor ndańu gi,

dëggalu tàkku càmmooń
bi, sànni kukk bi, dóorati
ndańu gi

Děj g : riig fi barab,
toogloo, toogal fi baral

Děj g : riig fi barab,
toogloo, toogal fi baral

Dějja w : tur ci turi
pëyum jigéen

Dějja w : tur ci turi
pëyum jigéen

Dëjjërle g : ag ñàkk a
faale ay ndigal ańs ci
gone, dëgër bopp

Dëjjërle g : ag ñàkk a
faale ay ndigal ańs ci
gone, dëgër bopp

Dëkk b : fu ay nit
dëkk, toogaloo ci ay kër,
ńu baree réew taxaw

Dëkk b : fu ay nit dëkk,
toggaloo ci ay kër, ńu
baree réew taxaw

Dëll g : sëq ci lu nooy,
fees, fatt "àll bu dëll"

Dëll g : sëq ci lu nooy, fees,
fatt "àll bu dëll"

Dëmm b : jëmm ju yor
man-mani biir yu niti neen
ńi amul ńu jëm ci lor ak
jarińoo taramu nit nì, dees
na ko wax it waxteef,
njógteef, ngisteef ndefteef,
ndoxteef

Dëmm b : jëmm ju yor
man-mani biir yu niti neen
ńi amul ńu jëm ci lor ak
jarińoo taramu nit nì, dees
na ko wax it waxteef,
njógteef, ngisteef ndefteef,
ndoxteef

Dëppnéeg b : cercle

Dëppnéeg b : cercle

Dër g : jàpp, "fuddan ji
jàpp na"

Dër g : peronj ab néeg,
def fa simonj ak xeer ngir
defefar fa ab peronj

Dër g : tëleg wax gu àggul ci muuma, sooy wax muy dogatoo tey yeex a génn

Dër g : jàpp, "fuddan ji jàpp na"

Dër g : peronj ab néeg, def fa simonj ak xeer ngir defefar fa ab peronj

Dër g : tëleg wax gu àggul ci muuma, sooy wax muy dogatoo tey yeex a génn

Dër/dér g : sàmp ay tànk ci anam gu dëgër ngi të

Dër/dér g : sàmp ay tànk ci anam gu dëgër ngi të

Dëru g : lees di teg ngir dër ci dara

Dëru g : lees di teg ngir dër ci dara

Dërukaay/dëru b : lees di dëre

Dërukaay/dëru b : lees di dëre

Dëruwaay/dëru b : dees di dëre

Dëruwaay/dëru b : dees di dëre

Dësu g : liy dangal bàgg bi tey nekk ca kanamu ngàmbo li

Dësu g : liy dangal bàgg bi tey nekk ca kanamu ngàmbo li

Dëtt g : dereet ju nëb juy génne ci lu mel nig taab

Dëtt g : dereet ju nëb juy génne ci lu mel nig taab

Dëtti b : toogu bees yatte ci garab

Dëtti b : toogu bees yatte ci garab

Dibéer g : bis bi topp ci gàwwu, di ñaareel bis ci ayu-bis gi

Dibéer g : bis bi topp ci gàwwu, di ñaareel bis ci

ayu-bis gi

Dibi g : aw xeetu fetal "soxna si ku baax la, du yakke paaka, ràcce jaase, gàll cag dibi"

Dibi g : aw xeetu fetal "soxna si ku baax la, du yakke paaka, ràcce jaase, gàll cag dibi"

Dibi j : yàpp wees di làkk ak a wàjj

Dibi j : yàpp wees di làkk ak a wàjj

Dibóor : turu séeréer bu jigéen

Dibóor : turu séeréer bu jigéen

Digg b : fa lëf di séddalikoo cig yamoo, xaaj bu nekk toll ni ba ca des

Digg b : fa lëf di séddalikoo cig yamoo, xaaj bu nekk toll ni ba ca des

Digg g : toll cib digg "digg gi kaas bi digg"

Digg g : toll cib digg "digg gi kaas bi digg"

Digija j : cuuraay lu neex te yomb la, deesi xooj ko ci gëtt, di ko def ci ànd muy neex, doom bu ñuul bu mel ni bant te du ko

Digija j : cuuraay lu neex te yomb la, deesi xooj ko ci gëtt, di ko def ci ànd muy neex, doom bu ñuul bu mel ni bant te du ko

Digóor g : garab guy am ay doom

Digóor g : garab guy am ay doom

Diib : aw jàppiin (dàq naa ko ba ne ko diib)

Diib : aw jàppiin (dàq naa ko ba ne ko diib)

Diib g : ag yeex lool

Diib g : dagg garab ca suuf, ba jëlaale ëkk ba du

man a jebbeeti

Diib g : ag yeex lool

Diib g : dagg garab ca suuf, ba jëlaale ëkk ba du man a jebbeeti

Diig g : niw doj di def soo ko tegee cim ndox, ni muy wàcce ba ca bël ba

Diig g : niw doj di def soo ko tegee cim ndox, ni muy wàcce ba ca bël ba

Diile b : ag laytaay

Diile b : ag laytaay

Diir b : ab àpp

Diir b : ab yàggaay

Diir b : ab àpp

Diir b : ab yàggaay

Diir g : jëmale fital walla dara fenn ngir jam

Diir g : jubale kenn luy jàmm ngir jam ko

Diir g : jëmale fital walla dara fenn ngir jam

Diir g : jubale kenn luy jàmm ngir jam ko

Diis g : safaanub woyof

Diis g : wëñug poqe

Diis g : safaanub woyof

Diis g : wëñug poqe

Dijj g : safaanub sew

Dijj g : safaanub sew

Diju g : toog

Diju g : toog

Dikk g : ñëw

Dikk g : ñëw

Dimb g : àttewiinu surga bu dem ci jabari jàmbur, jaare ko ci sànnib dimb ci

tool ya muy bay fu saan wa
dal ñu jox loola lépp
boroom jabar ja

Dimb g : garab yu ami
doom yu toll ni yu new,
deesi lekk ko

Dimb g : àttewiinu surga bu
dem ci jabari jàmbur, jaare
ko ci sànnib dimb ci tool ya
muy bay fu saan wa dal ñu
jox loola lépp boroom jabar
ja

Dimb g : garab yu ami
doom yu toll ni yu new,
deesi lekk ko

Diñe g : ñàkk a añ

Diñe g : ñàkk a añ

Diri g : xëcc ci sa suuf mu
topp sa ginnaaw

Diri g : xëcc ci sa suuf mu
topp sa ginnaaw

Diri g : xëcc gu ànd ak wat

Diriku g : diri boppam,
ñoddiku toppe

Diriku g : diri boppam

Diriku g : diri boppam,
ñoddiku toppe

Dof b : ku wéradi ci
xel, ku am xelam dem,
ku nitoodiku

Dof b : ku wéradi ci xel,
ku am xelam dem, ku
nitoodiku

Dog b : kem bees di
sóob ci gënn ngir wal
ko,

Dog b : kuppati gi
tajor yiy def ci ndima
ngir ñaw koy sér" Bëkari
Ñang ku man a dogu
xiit-mball la, gëbëj ak
ndoket"

Dog b : kem bees di
sóob ci gënn ngir wal
ko,

Dog b : kuppati gi tajor
yiy def ci ndima ngir
ñaw koy sér" Bëkari
Ñang ku man a dogu
xiit-mball la, gëbëj ak
ndoket"

Dog g : def mbir ay dog

Dog g : dogale "dog na
ma ci yoon wi"

Dog g : dagg dara ci dara

Dog g : def mbir ay dog

Dog g : dogale "dog na ma
ci yoon wi"

Dog g : dagg dara ci dara

Dogat g : def mbir daggat
yu sew, dog-dogee ko

Dogat g : def mbir daggat
yu sew, dog-dogee ko

Doj w : ab montaañ, aw
tund

Doj w : aw xeer

Doj w : ab montaañ, aw
tund

Doj w : aw xeer

Dokk b : yat wu mag ñi
daan gannaayoo, di ca

sukkandiku

Dokk b : yat wu mag ñi
daan gannaayoo, di ca
sukkandiku

Donk g : war ci ginaawug
daaba

Donk g : war ci ginaawug
daaba

Dooñ w : ab séddali cim
mbay mees war a bay

Door g : tàmbali

Door g : tàmbali

Doq g : ginnaawug baat

Doq g : ginnaawug baat

Dott b : boppu golo ci
gerte

Dott b : doomub daqaar
buy benn

Dott b : boppu golo ci gerte

Dott b : doomub daqaar
buy benn

Dott g : ñawiinu lu
mel nib butong ańs
(tàkk, yeew)

Dott g : tëye kenn ku
daawul toog fi barab

Dott g : ñawiinu lu mel
nib butong ańs (tàkk,
yeew)

Dott g : tëye kenn ku
daawul toog fi barab

Dotti g : sotti

Dotti g : sotti

Doxantu g : dox ay
jéego ci tànk ngir xeetu
tàggatu,

Doxantu g : dox ay
jéego ci tànk ngir xeetu
tàggatu,

Doxat g : ngelawal,
génug ngelaw li cib biir
jaar ci taat wi

Doxat g : ngelawal, génug
ngelaw li cib biir jaar ci taat
wi

Doyadi g : ag ñakk solo

Doyadi g : ag ñeew-doole

Doyadi g : aw xeetu bari
kersa

Doyadi g : matadi

Doyadi g : ag ñakk solo

Doyadi g : ag ñeew-doole

Doyadi g : aw xeetu bari
kersa

Doyadi g : matadi

Dóobaale g : aw xeetu
garab la, gu rëyi xob

Dóobaale g : aw xeetu
garab la, gu rëyi xob

Dóobu g : rëdd wu weex
ci fas dale ca cax-caxu jë ba
wàcc ca bëkkan ba

Dóobu g : rëdd wu weex ci
fas dale ca cax-caxu jë ba
wàcc ca bëkkan ba

Dóor g : di yékkati loxo
ak a joyal ci kaw kenn mbaa
lenn ci anam gu metti ngir
mettital ko

Dóor g : di yékkati loxo ak a
joyal ci kaw kenn mbaa lenn
ci anam gu metti ngir
mettital ko

Dóor-dóor w : sàkketu
ngeer

Dóox g : lunk, safaanub
déex

Dóox g : lunk, safaanub
déex

Droit : yoon

Droit : yoon

Dugub j : "céréal"

Dugub j : aw ñam

Dugub j : suuna,
saaño aym

Dugub j : "céréal"

Dugub j : aw ñam

Dugub j : suuna, saaño
aym

Dukk-dukk g : aw
dawiin la wu romb
cëpp-pëppi tuuti

Dukk-dukk g : aw
dawiin la wu romb
cëpp-pëppi tuuti

Dukkat g : aw xeetu
pecc la

Dukkat g : aw xeetu
pecc la

Dumbul b : bul bu toll
ni doomu new, dinga ko
di gis ci laari mbaxanay
baay-faal yi, dees koy
ëw ci laabug targa ngir
taaral

Dumbul b : lu mel nib
dank, am ab tottukaay,
ñu man koo dott ca létt

ya, day mel nib wall-wall

Dumbul b : bul bu toll ni
doomu new, dinga ko di gis
ci laari mbaxanay baay-faal
yi, dees koy ëw ci laabug
targa ngir taaral

Dumbul b : lu mel nib dank,
am ab tottukaay, ñu man
koo dott ca létt ya, day mel
nib wall-wall

Dung g : rafle, "muri mu
ne dung"

Dungsiin b : ab kaso

Dunguru g : sibooru,
cogg

Dunguru g : sibooru, cogg

Dunqi kër g : ginaar yeek
pitaxi yar yeek yu ni deme

Dunqi kër g : ginnaar yeek
pitaxi yar yeek yu ni deme

Duññi g : génne li nga
lekkoon cig warax, di ko
sàqamiwaat nànk, jur gee
ëpp lu ñu koy def

Duqat b : kàmb gees di
gas ngir taataan ca ndox
yuy wal ngir jëfandikoo ci
ginnaaw nawet

Duqat b : kàmb gees di gas
ngir taataan ca ndox yuy
wal ngir jëfandikoo ci
ginnaaw nawet

Duqat g : séqug ginnaar
gu mat sëkk

Duqat g : séqug ginnaar gu
mat sëkk

Durunglu g : yanu lu diis
lijjanti ba yóbbu ko

Durunglu g : yanu lu diis
cib coono

Durunglu g : yanu lu diis cib
coono

Duus b : ndox mu dajaloo
tey jallaañoo (duusu géej)

Duus b : wanag

Duus b : ndox mu dajaloo
tey jallaañoo (duusu géej)

Duus b : wanag

E (e)

Egg/yegg/àgg g : dem
ba fa fees jëmoon

Egg/yegg/àgg g : dem
ba fa fees jëmoon

Eggsi/egsi/yeggsi/yegsi/
àggsi/agsi g : ñëw
fees jëmsi woon

Eggsi/egsi/yeggsi/yegsi/
àggsi/agsi g : ñëw fees
jëmsi woon

Èppal g : desal, am li
waroon ba desal

É (é)

Éey : aw wootewiin

Éey : aw wootewiin

Éskëy : baat bees di
jëfandikoo ci yéemu

Éskëy : baat bees di
jëfandikoo ci yéemu

État de droit : réewum
yoon, féete-kawug yoon

État de droit : réewum
yoon, féete-kawug yoon

État de droit : réewum
yoon, féete-kawug yoon
•démocratie

Ë (ë)

Ëcc g : dindi wëteen ci
koraay ji

Ëcc g : dindi wëteen ci
koraay ji

Ëcc g : tàggale wëtteen ak
kuraay

Ëf g : wal dara

Ëf g : wal dara

Ëgg g : taw ci noor

Ëgg g : taw ci noor

Ėkk g : desiit garab gees gor

Ėkk g : desiit garab gees gor

Ėlēm g : jaaxal

Ėlēm g : jaaxal

Ėlėñ g : gėstu ci lu mel
niy sér mbaa ñàx mbaa lu ni
mel

Ėlėñ g : gėstu ci lu mel niy
sér mbaa ñàx mbaa lu ni
mel

Ėmb b : dajale loo bëggul
mu saaw nga def ko ci
ndima takk

Ėmb b : li jigéen ju wérul
di ame su yanoo doom cib
biiram

Ėmb b : dajale loo bëggul
mu saaw nga def ko ci
ndima takk

Ėmb b : li jigéen ju wérul di
ame su yanoo doom cib
biiram

Ėmb g : def dara cig
ëmbukaay, cib ëmb

Ėmb g : yor doom ci
biiru jigéen

Ėmb g : def dara cig
ëmbukaay, cib ëmb

Ėmb g : yor doom ci
biiru jigéen

Ėmbal g : def jigéen
mu ëmb

Ėmbal g : def nit mu
yanu ci ëmb dara
"ëmbal na ko aréen ju
bari "

Ėmbal g : def jigéen mu
ëmb

Ėmbal g : def nit mu
yanu ci ëmb dara
"ëmbal na ko aréen ju
bari "

Ėngamloo g : dajaloo
ngir xaar walla dara

Ėngamloo g :
toogandoo

Ėngamloo g : dajaloo ngir
xaar walla dara

Ėngamloo g : toogandoo

Ėngasle g : dęgër bopp ci
gone, ay dóor safu ko, ay
xas safu ko

Ėngasle g : dęgër bopp ci
gone, ay dóor safu ko, ay
xas safu ko

Ėnk g : xar suuf si, yanu
woggu suuf ci kembub gerte
bees ji, su yendoo, fanaan,
wogg wa dal di koy wàcc,
mu def naari nopp, ay xob
génñ ci digg bi, su yàggee
nopp ya wadd, xob ya
taxaw, caxka judd, aaréen,
ñebbe ak gajaanga ñoo koy
def, bépp doom bees ji buy
sax day ėnk, su dee pepp
day génne pooso (puso)

Ėnk g : xar suuf si, yanu
woggu suuf ci kembub gerte
bees ji, su yendoo, fanaan,
wogg wa dal di koy wàcc,
mu def naari nopp, ay xob
génñ ci digg bi, su yàggee
nopp ya wadd, xob ya
taxaw, caxka judd, aaréen,
ñebbe ak gajaanga ñoo koy
def, bépp doom bees ji buy

sax day ënk, su dee pepp
day génne pooso (puso),

Ënn g : cere mbaa sunguf
walla soq ñoo koy def, li koy
waral mooy tëj leen cib
tooyay ba ngelaw du leen
laal, xet gi loolu di waral
mooy ënn

Ënn g : cere mbaa sunguf
walla soq ñoo koy def, li koy
waral mooy tëj leen cib
tooyay ba ngelaw du leen
laal, xet gi loolu di waral
mooy ënn

Ëñ g : wuññi "ëñal rido
bi"

Ëñ g : wuññi "ëñal rido bi"

Ëpp g : gën a bari "gerte
gi moo ëpp dugub ji"

Ëpp g : gën a bari "gerte gi
moo ëpp dugub ji"

Ëppaate g : benn gën a
rëy moroom ja "ñaari däll
yii duñu benn, dañoo
ëppaate"

Ëppaate g : benn gën a
rëy moroom ja "ñaari
däll yii duñu benn,
dañoo ëppaate"

Ëppal g : desal, am li
waroon ba desal

Ëppal g : jéggi dayo,
di romb fees war a yam
"moom de ku ëppal la,
moo tax дума ko defloo
dara"

Ëppal g : jéggi dayo, di
romb fees war a yam
"moom de ku ëppal la,
moo tax дума ko defloo
dara"

Ëppante g : benn ëpp
moroon ja, "dàllu
càmmoon wi ak wu
ndijoor wi dañoo
ëppante soo leen
nattalee"

Ëppante g : benn ëpp
moroon ja, "dàllu
càmmoon wi ak wu
ndijoor wi dañoo
ëppante soo leen
nattalee"

Ëpple g : gën a barile

Ëpple g : gën a barile

Ëppte g : li ëpp ci mbir
(wy(majorité))

Ëppte g : li ëpp ci mbir
(wy(majorité))

Ër g : wopp juy dale, ab
wërñal lay doon ñaare bu
ami bicc rey xasan, di am
ndox muy taqe

Ër g : wopp juy dale, ab
wërñal lay doon ñaare bu
ami bicc rey xasan, di am
ndox muy taqe

Ëri g : kar, tëru

Ëri g : kar, tëru

Ës g : dëgër bopp,
faaleedi dara ci gone

Ës g : dëgër bopp, faaleedi
dara ci gone

Ës g : dëgër bopp, sob

Ětt b : ag féeg gu nekk ci digg kër, fu kenn tabaxul ngir féexlu ak waxtaan

Ětt b : ag féeg gu nekk ci digg kër, fu kenn tabaxul ngir féexlu ak waxtaan

Ěw : aw yéemuwiin

Ěw g : muure ab téere mbaa lu ni mel ci aw der te defar ko, liggéeyub ab wuude la

Ěw g : wër

Ěw g : muure ab téere mbaa lu ni mel ci aw der te defar ko, liggéeyub ab wuude la

Ěw g : wër

Ěw/ěwlěw : aw yéemuwiin la

Ěw/ěwlěw : aw yéemuwiin la

Ěwlěw : mook ěw soreewuñu, yéemuwiin lañu

Ěwlěw : mook ěw soreewuñu, yéemuwiin lañu

Ěwwa j : lu leeeadi, lu wóoradi, lii de soo ci duggee ěwwa la, man naa baax man naa bon

Ěy : aw wootewiin

Ěy : aw wootewiin

Ěyu g : woo nit ci kàddu gu yékkatiku

Ěyu g : woo nit ci kàddu gu yékkatiku

Ěyyu g : woo kenn ci yuuxu aw turam cig sori

Ěyyu g : woo kenn ci yuuxu aw turam cig sori

F (f)

Faabar b : masinu ji geete la bu fi Senjoor indi woon ci réew mi, lebal ko baykat yi, mu doon masin bu yitteele "faamaa ma tax a jug ak

faabar, te yoruma lu dul xaabar"

Faabar b : masinu ji geete la bu fi Senjoor indi woon ci réew mi, lebal ko baykat yi, mu doon masin bu yitteele "faamaa ma tax a jug ak faabar, te yoruma lu dul xaabar"

Faaj g : bàll gi sab ci yar bees dóor

Faaj g : bàll gi sab ci yar bees door

Faaj g : bàll gi sab ci yar bees dóor

Faaka w : ab beñe

Faaka w : ab beñe

Faali : turu jigéen

Faali : turu jigéen

Faam g : diw gu nekk cig togg ca kaw

Faam g : diw gu nekk cig
togg ca kaw

Faana-faana b : ñoñ
Faana, kojug Faana

Faana-faana b : ñoñ Faana,
kojug Faana

Faat g : na ngay def ba
defar dax ci soow

Faat g : romb, raw

Faat g : na ngay def ba
defar dax ci soow

Faat g : romb, raw

Faati : turu jigéen

Faati : turu jigéen

Faay g : xaw a fàtte

Faay g : xaw a fàtte

Faay g : (ndax wolof la)

Fab g : jël dara

Fab g : jël dara

Fabu g : waaj gu nit
defal boppam ngir dugg
ci dara

Fabu g : waaj gu nit
defal boppam ngir dugg
ci dara

Faddiku g : bàyyi sa
waay fareek keneen cib
xuloo mbaa lnm

Faddiku g : bàyyi sa
waay fareek keneen cib
xuloo mbaa lnm

Fagaru g : waj ak defi
pexe ba buw ay ñëwoon
du la lor

Fagaru g : waj ak defi
pexe ba buw ay ñëwoon
du la lor

Faj g : saafara dara,
lijjanti ag wérug lu
wéradi

Faj g : faj dara, génne
dara cig wéradi jaare ko
ci toppatoo ko cig paj

Faj g : faj dara, génne dara
cig wéradi jaare ko ci
toppatoo ko cig paj

Faj g : saafara dara, lijjanti
ag wérug lu wéradi

Fajariin w : nees fejare lëf

Falan g : jañ dara ci loxo
mbaa dara mu sori, dees na
ko faral a defe ginnaawi
waaraam wallay catam
"falan na jalaal ja ca romb-
jaan ga"

Falan g : jañ dara ci loxo
mbaa dara mu sori, dees na
ko faral a defe ginnaawi
waaraam wallay catam
"falan na jalaal ja ca romb-
jaan ga"

Falet g : lépp lu ami pêjj
dees koy falet

Falet g : lépp lu ami pêjj
dees koy falet

Falet g : lépp lu amu pêjj
dees koy falet

Falet/folet g : lépp lu am
pëjj dees koy falet

Fallu : turu góor

Fallu g : kàndangiinu
dëbb mu dëgër muy dal ca
ndétt la

Fallu g : kàndangiinu dëbb
mu dëgër muy dal ca ndétt
la

Fallu : turu góor

Famul b : jaaykatu benn-
benn (détallant)

Famul b : jaaykatu benn-
benn (détallant)

Fanax g : yëgadi ngir xel
mu gàtt, ag féex, ag téxét

Fanax g : féex ngirug
yëgadi, li yitteele yitteelu la

Fanax g : yëgadi ngir xel mu
gàtt, ag féex, ag téxét

Fande g : ñàkk a reer

Fande g : ñàkk a reer

Fanqat g : noyyiinu
ku am yaram ci gimiñ
lay defoo ñaare

Fanqat g : noyyiinu ku
am yaram ci gimiñ lay
defoo ñaare

Fañañ-fañañi g : ni
jeeg bu yëg boppam te
amub sañ-sañam cib
sëyam di def ak a doxe

Fañañ-fañañi g : ni jeeg
bu yëg boppam te amub
sañ-sañam cib sëyam di
def ak a doxe

Fara j : ci ndombo
tànk yi la, kàddug buur
rekk a kawe gosam,
mooy joxe lew, di maye
dëkk

Fara j : ci ndombo tànk
yi la, kàddug buur rekk a
kawe gosam, mooy joxe
lew, di maye dëkk

Fara-kaba : jëwrin ji yor
xare bi ca kajoor

Farale g : féetale "yaw
laa ko farale"

Farale g : teg kenn ci kaw
keneen, fareek kenn ci
diggante ñaar

Farale g : féetale "yaw laa
ko farale"

Farale g : teg kenn ci kaw
keneen, fareek kenn ci
diggante ñaar

Faraxań w : dees koy def
cib néeg ca puj ba, ginnaaw
bees daajee càkkar bi ba
noppi, lańuy jël as ndénd,
féetale taat wa kaw, cati
ńax mi fare suuf mu mel ni
mbaanaar (pyramide) boo
juutal

Faraxań w : dees koy def
cib néeg ca puj ba, ginnaaw
bees daajee càkkar bi ba
noppi, lańuy jël as ndénd,
féetale taat wa kaw, cati
ńax mi fare suuf mu mel ni
mbaanaar (pyramide) boo
juutal

Faraxlàńń g : dijuwiinu ku
mer

Faraxlàññ g : dijuwiinu ku mer

Farlu g : takku ak cawarte ci def li war

Farlu g : takku ak cawarte ci def li war

Faruux g : naaniinu soow mu far

Faruux g : naaniinu soow mu far

Fas g : takk dara

Fas g : takk dara

Fas w : aw mala wu rafet te yor ñeenti tànk, deesi jëfandikoo ko ci war añs

Fas w : aw mala wu rafet te yor ñeenti tànk, deesi jëfandikoo ko ci war añs

Fat g : dugal dara fenn

Fat g : dugal dara fenn

Fatt g : ànd maase ba amul yaraax-yaraax "Fatt

taraj"

Fatt g : def suuf mbaa dara ci bët ba xaw koo tee gis "ëfal ma sama bët bi daa fattu"

Fatt g : rankaloo, fees

Fatt g : saañ ku bënn mbaa mu am bën-bën

Fatt g : ànd maase ba amul yaraax-yaraax "Fatt taraj"

Fatt g : def suuf mbaa dara ci bët ba xaw koo tee gis "ëfal ma sama bët bi daa fattu"

Fatt g : rankaloo, fees

Fatt g : saañ ku bënn mbaa mu am bën-bën

Faxas g : bomb ak loxo dara ngir mu wàcc

Faxas g : bomb ak loxo dara ngir mu wàcc

Fay g : joye dara ci looy jënd mbaa ñu defal la ko di ca xaar ag pay

Fay g : li jigéen di def su meree ba dem kër baayam

Fay g : joye dara ci looy jënd mbaa ñu defal la ko di ca xaar ag pay

Fay g : li jigéen di def su meree ba dem kër baayam

Fayante g : jox sa moroom la nga ko ameel, moom it mu jox la ko

Fayante g : jox sa moroom la nga ko ameel, moom it mu jox la ko

Fayda ji : amug mat ci sa jëmm ak lépp loo yilif ba lu dul aw yoon du ca tàbbi

Fayda ji : amug mat ci sa jëmm ak lépp loo yilif ba lu dul aw yoon du ca tàbbi

Fayoontoo g : fayu gu dox ci diggante aw nit walla ñaar, ku nekk di fayu ca la

ko moroom ja def

Fayoontoo g : fayu gu dox
ci diggante aw nit walla
ñaar, ku nekk di fayu ca la
ko moroom ja def

Fayu g : delloo kenn li mu
la def, su la dóoree, nga
delloo ko ko

Fayu g : jël dara niki ag
pay ci dara, fay sa bopp

Fayu g : delloo kenn li mu la
def, su la dóoree, nga
delloo ko ko

Fayu g : jël dara niki ag pay
ci dara, fay sa bopp

Fàbbi g : dox gu mbir di
def ci sa digganteek dara ba
fàtteloo la ko

Fàbbi g : dox gu mbir di def
ci sa digganteek dara ba
fàtteloo la ko

Fàcc g : tépp gu fees
waral mbaa Inm

Fàcc g : tépp gu fees
waral mbaa Inm

Fàdd g : dóor dara cib
tànk ngir daaneel ko

Fàdd g : dóor dara cib
tànk ngir daaneel ko

Fàddeeku g : génn ci
mbir moo daa nekk dem
ca meneen(●Seex
Bàmba fàdduwul dafay
fàddeeku

Fàddeeku g/fàddiku :
safaanub far,(Seex
Bàmba fàdduwul dafay
fàddeeku)

Fàddeeku g/fàddiku :
safaanub far,(●Seex
Bàmba fàdduwul dafay
fàddeeku

Fàddu g : tuxug jëmm
ci fu mu nekkoon

Fàddu g : tuxug jëmm ci
fu mu nekkoon

Fàggü g : sàkku, wut

Fàggü g : sàkku, wut

Fàgulde y : ay godaar yu
mel niy waynsare yu ab
sëriñ-daara mbaab
lasraarkat

Fàgulde y : ay godaar yu
mel niy waynsare yu ab
sëriñ-daara mbaab
lasraarkat

Fàkk g : dindi suuf su
nekk fenn mbaa ab ñax ngir
sos ab yaatu-yaatu bu set
boo man a toog mbaa def fa
dara

Fàkk g : dindi suuf su nekk
fenn mbaa ab ñax ngir sos
ab yaatu-yaatu bu set boo
man a toog mbaa def fa
dara

Fàkku g : fu ngelaw wal
ba mu fàkk boppam

Fàkku g : fu ngelaw wal ba
mu fàkk boppam

Fàlb

Fàllay b : wëteen wees
raw raw gu dijj ba mu doon
buum gu gudd, bees ko
rawagul ci poqe la, waaye
bees ko rawee fàllay lay
tudd

Fàllay b : wëteen wees raw
raw gu dijj ba mu doon
buum gu gudd, bees ko
rawagul ci poqe la, waaye
bees ko rawee fàllay lay
tudd

Fàndaañu g : dox ci lu
Duli dàll

Fàndaañu g : dox ci lu Duli
dàll

Fàndang g : ci barab,
fàkku ba la fa newoon lépp
set

Fàndang g : ci barab, fàkku
ba la fa newoon lépp set

Fàng g : fés, "ubbi mu ne
fàng"

Fànq g : tee mbir am

Fànq g : tee mbir am

Fàññ g : feeñ gu dem
dayo, ba dara nëbbuwu
ci "ne fàññ"

Fàññ g : feeñ gu dem
dayo, ba dara nëbbuwu
ci "ne fàññ"

Fàññaañu g : kees
neewul déet, loo def mu
neexe, "ab woykat bu
ne cib gàmaad day
fàññaañu"

Fàññaañu g : kees
neewul déet, loo def mu
neexe, "ab woykat bu
ne cib gàmaad day
fàññaañu"

Fàww : mant a ñàkk

Fàww : mant a ñàkk

Fecc g : yëngal aw
yaram ak dóori pooj ngir
am mbég, dana di faral
a ànd ak misig mbaam
tëgg

Fecc g : yëngal aw
yaram ak dóori pooj ngir
am mbég, dana di faral
a ànd ak misig mbaam

tëgg

Fecci g : dindi ag pas,
tekki lu fasu

Fecci g : dindi ag pas, tekki
lu fasu

Feddli/feddali g : gën a
dëgëral, baamu dara ngir
mu gën a dëgër

Feddli/feddali g : gën a
dëgëral, baamu dara ngir
mu gën a dëgër

Feem w : defiin

Feem w : defiin

Fees g : fulli der ak tàqali
ko ak yàpp wa

Fees g : fulli der ak tàqali ko
ak yàpp wa

Feg g : tee dara dal ci
kaw dara mbaa jot ko "
tengaade bi feg na ko ci
naaj wi"

Feg g : tee dara dal ci kaw
dara mbaa jot ko "

tengaade bi feg na ko ci
naaj wi"

Feggu w : lees di teg ciw
kayit wees di binde ngir mu
bañ a taq, ci diggante loxo
bi ak kayit wi

Feggu w : lees di teg ciw
kayit wees di binde ngir mu
bañ a taq, ci diggante loxo
bi ak kayit wi

Fegu g : yiir sa bopp cib
safaan

Fegu g : yiir sa bopp cib
safaan

Fej g : daggiinu cati gittax
walla dénd ngir ñu tolloo

Fej g : dagg taat yu
sutaante ya woon ciw dénd
años ba ñu tolloo

Fej g : daggiinu cati gittax
walla dénd ngir ñu tolloo

Fej g : fej gattax

Fejar g : dagg lëf ci anam
gu sew

Fejar g : dagg lëf ci
anam gu sew

Fejariin w : nees
fejare lëf

Fejariit j : li nga sànni
ginnaaw fejar

Fejariit j : li nga sànni
ginnaaw fejar

Fejaroo g : daggatoo
ci anamug fejar

Fejaroo g : daggatoo ci
anamug fejar

Fejat g : dàggat ci
anamug fej"kànja deesu
ko fej, dees koy fejat"

Fejat g : dàggat ci
anamug fej"kànja deesu
ko fej, dees koy fejat"

Fekk g : seeru dara
fenn mbaa fiiroo fa ak
moom

Fekk g : seeru dara fenn
mbaa fiiroo fa ak moom

Fekke g : teewe, nekk fa
ba muy am

Fekke g : teewe, nekk fa ba
muy am

Fellax j : sëb ñu matul

Fellax j : sëb ñu matul

Femeju g : dóor dara ci
aw taat

Femeju g : dóor dara ci aw
taat

Fen g : def aw fenn

Fen g : def aw fenn

Fen w : wax lu dul dëgg

Fen w : wax lu dul dëgg

Fent g : sos lu yees, lu
mel ni xéy defar lol yaa ko
jëkk a defar

Fent g : sos lu yees, lu mel
ni xéy defar lol yaa ko jëkk a
defar

Fepp w : lu gën a tuuti
pepp (atome)

Fepp w : lu gën a tuuti
pepp (atome)

Fere b : gone gu dëgër

Fere b : gone gu dëgër

Fes g : càng mu fàcc, "fas
wa fes na"

Fes g : càng mu fàcc, "fas
wa fes na"

Féete g : fare fenn, nekk
ci ag wàll

Féete g : fare fenn, nekk ci
ag wàll

Féex g : yëg-yëgu jàmm
ak af, dara tènku la

Féex g : yëg-yëgu jàmm ak
af, dara tènku la

Féey g : tëmb cim nbox
ànd ak di tuxu di dem

Féey g : tëmb cim nbox
ànd ak di tuxu di dem

Fél g : laal dara te
yayoo ko ba daaneel ko
"fél na kaas ya ñu toj"

Fél g : laal dara te
yayoo ko ba daaneel ko
"fél na kaas ya ñu toj"

Fépp : fu ne

Fépp : fu ne

Fér-féri g : tiitug aw
fit "fit wiy fér-féri"

Fér-féri g : tiitug aw fit
"fit wiy fér-féri"

Férawli g : saccug jur
gu wëtti

Férawli g : saccug jur gu
wëtti

Fëgg g : dóor dara ci
dara, "am na kuy fëgg
bunt bi"

Fëgg g : dóor dara ci
dara, "am na kuy fëgg

bunt bi"

Fëgg g : fëgg sa jëmm
ngir lu ca taq walla dara

Fëgg g : fëgg sa jëmm ngir
lu ca taq walla dara

Fëkk g : jël dara ak
dooleek mbetteel ci yoxoy
jenn mbaa fenn

Fëkk g : jël dara ak dooleek
mbetteel ci yoxoy jenn
mbaa fenn

Fëlx g :

Fëlx g : aw soreeliinu dara
la

Fëll g : dugg ci dara jàll
gënn

Fëll g : dugg ci dara jàll
gënn

Fënd g : li pënd di def ci
fu mu romb, day fënd

Fënd g : li pënd di def ci fu
mu romb, day fënd

Fëngamloo g :
toogandoo ci biti

Fëx g : njëlbeenug jóg
ci lépp luy dem

Fiir g : teg fiir di ci tëru
lenn

Fëngamloo g : toogandoo ci
biti

Fëx g : njëlbeenug jóg ci
lépp luy dem

Fiir g : dal gu lu mel ni wata
dal ci dara (wata ba fiir na
xale ba"

Fërr ne : naawiiw wu
bette te bawoo cig dal

Fiddi g : dindi ag fiir,
safaanub fiir

Fiir g : jumptukaay bees di
jàpp aw rab

Fërr ne : naawiiw wu bette
te bawoo cig dal

Fiddi g : dindi ag fiir,
safaanub fiir

Fiir g : li nekk ci jigéen ba
du yaatal kenn ci jëkër ja,
mooy ne ci góor gi it

Fët g : fàtte lees jàngoon

Fiddwel g : ag takkun
niki ag findfeer

Fiir g : tal ci kaw dara

Fët g : yékkati dara ci sa
yoxo dóor ci suuf

Fiddwel g : ag takkun
niki ag findfeer

Fiir g : teg fiir di ci tëru lenn

Fët g : fàtte lees jàngoon

Fidwel g : ag takkun

Fiir g : fenqoo, faje

Fët g : yékkati dara ci sa
yoxo dóor ci suuf

Fiir g : dal gu lu mel ni
wata dal ci dara (wata
ba fiir na xale ba"

Fiir g : fenqoo, faje

Fët-fët g : ni ginnaar gees
rendi di def suy sukkraat,
mbaam it dina ko di defi
noppam

Fiir g : jumptukaay
bees di jàpp aw rab

Fiiru g : génne ndox mu
dugg ci bakkan, ci njàppu
lees ko baaxoo def

Fët-fët g : ni ginnaar gees
rendi di def suy sukkraat,
mbaam it dina ko di defi
noppam

Fiir g : li nekk ci
jigéen ba du yaatal kenn
ci jëkër ja, mooy ne ci
góor gi it

Fiiru g : génne ndox mu
dugg ci bakkan, ci njàppu
lees ko baaxoo def

Fiiru g : génne ngelaw ci
bàkkan

Fij g : fit am ñax

Fij/fej g : dagge taatum ñax ak jaasi mbaa daba ginnaawug rabat ngir mu jekk

Fij/fej g : dagge taatum ñax ak jaasi mbaa daba ginnaawug rabat ngir mu jekk

Filli g : xélu, daw ngir ragal dara

Filli g :

Filli g : xélu, daw ngir ragal dara

Fippu g : ñoodikug ku ñu tëye ci doole ngir rëcc

Fippu g : ñoodikug ku ñu tëye ci doole ngir rëcc

Firi : dindi ay létt

Firi : tekki gu ànd ak leeral rawati na lu mel ni alxuraan (ar)

Firi : dindi ay létt

Firi : tekki gu ànd ak leeral rawati na lu mel ni alxuraan (ar)

Firib g : fasiinu laax ci kuy lekk

Firib g : fasiinu laax ci kuy lekk

Fit g : tàmbali dara ci alxuraan ci kanamu gone ngir mu àggale ko, ngir nga seet ci ag mokkalam, dees na fite it ci mbind, su boobaa dangay wax baat bi mu bind ko te du ko yàq

Fit g : tàmbali dara ci alxuraan ci kanamu gone ngir mu àggale ko, ngir nga seet ci ag mokkalam, dees na fite it ci mbind, su boobaa dangay wax baat bi mu bind ko te du ko yàq

Fitaangoor g : xeetu cawarte ak kàttan

Fitaangoor g : xeetu cawarte ak kàttan

Fitna j : safaanub jàmm (ar)

Fitna j : safaanub jàmm (ar)

Fitt g : jumtukaay bu am cat lu sew ngir jam ñanaaw mbaa Inm, berso biy tegu cig xocc tey wéeru cig xala, tàwwiku dem

Fitt g : sànni Ag fitt

Fitt g : jumtukaay bu am cat lu sew ngir jam ñanaaw mbaa Inm, berso biy tegu cig xocc tey wéeru cig xala, tàwwiku dem

Fitt g : jumtykaay bu am cat lu sew ngir jam ñanaaw mbaa Inm, berso biy tegu cig xocc tey wéeru cig xala, tàwwiku dem

Fitt g : sànni Ag fit

Focc g : génnug pepp ci gub wi ngir door ag sosoom

Focc g : puub

Focc g : génnug pepp ci gub
wi ngir door ag sosoom

Focc g : puub

Foddi g : xeddi lu mel ni
seng ak dindi ko ak doole,
ngelaw dina koy def ab
néeg, safaanub foor (foor
(ci ndënd) foddi, xadd
xeddi)

Foddi g : ni ngelaw di def
ay sàkket mbaay seng, di ko
leen yàq ak a naawal

Foddi g : xeddi lu mel ni
seng ak dindi ko ak doole,
ngelaw dina koy def ab
néeg, safaanub foor (foor
(ci ndënd) foddi, xadd
xeddi)

Fog g : nelawadi guddi

Fog g : ñàkk a nelaw
guddi

Fog g : nelawadi guddi

Fog g : ñàkk a nelaw guddi

Fogom g : aw noppiwiin
ñeel ku jubul mbaa kees

femm

Fogom g : aw noppiwiin
ñeel ku jubul mbaa kees
femm

Fojj g : aw taxawiinu
gone gu yaroodi

Fojj g : aw taxawiinu
gone gu yaroodi

Folet g : dindi ay càbb
aki pëjj walla ay bant

Folet g : dindi ay càbb
aki pëjj walla ay bant

Follet /foset g :
sennug saxaar walla
ngelaw ci dara

Follet /foset g : sennug
saxaar walla ngelaw ci
dara

Follet g : dagg xobi
garab ñu dañ ca car ba

Follet g : dagg xobi
garab ñu dañ ca car ba

Folli g : dindi ag pal

Folli g : dindi ag pal

Fonde b : laax bees
defare karaw jaxase kook
soow ma

Fonde b : laax bees defare
karaw jaxase kook soow ma

Fonni g : teel a yewwu ci
gone, am xelum mag

Fonni g : teel a yewwu ci
gone, am xelum mag

Font g : galanu gu dara
def cig bóli.

Font g : galanu gu dara def
cig bóli.

Foñ g : sori kenn ngir
dara, daw ko

Foñ g : sori dara, bañ ko,
mu soof la

Foñ g : sori kenn ngir dara,
daw ko

Fon g : génnug bañ ba
tiim am siiñ

Fon g : génnug bañ ba tiim
am siiñ

Foof g : xolli ab der, dindi
kawar ga ba fa der ba mu
tàqoo aknyàpp wa, ndox
mu tàng lees koy defe

Foof g : xolli ab der, dindi
kawar ga ba fa der ba mu
tàqoo aknyàpp wa, ndox
mu tàng lees koy defe

Foog g : jort,

Foog g : jort,

Foogu g : yewwu, muus,
yorug foog ci mbir yi, sànni
sam xel ci mbir yi ba dara
du la bett

Foogu g : yewwu, muus,
yorug foog ci mbir yi, sànni
sam xel ci mbir yi ba dara
du la bett

Foox : joxiin wu mbóote
te suturaa

Foox : joxiin wu
mbóote te suturaa

Fooyooy g : fu ay nit
daa nekk te mujj di féex,
ba ay benn benn rekk ay
fay mujj des

Fooyooy g : fu ay nit
daa nekk te mujj di féex,
ba ay benn benn rekk ay
fay mujj des

Foq g : bëñ bu dañ

Foq g : bëñ bu dañ

For g : sèng jël dara

For g : sèng jël dara

Forox g : soppiku cig
xet, cafka ak melo, su ko
rombee nëb tàmbli

Forox g : soppiku cig
xet, cafka ak melo, su ko
rombee nëb tàmbli

Foset g : follet

Foset g : génnaliku gu
mbir di def nit

Foset g : follet

Foset g : génnaliku gu mbir
di def nit

Foy g : dindi xànc gu ñuul
ci xànc gu weex, su ko defee
muy foyiit ja ñu sànni ko (su
dee lu mel ni kel jees di xas)

Foy g : tàqale diggante lu
bees li ak lu màggat li cig
cëgg

Foy g : dindi xànc gu ñuul ci
xànc gu weex, su ko defee
muy foyiit ja ñu sànni ko (su
dee lu mel ni kel jees di xas)

Foy g : tàqale diggante lu
bees li ak lu màggat li cig
cëgg

Fónn g : wonew mer ciy
tuñ

Fónn g : wonew mer ciy tuñ

Fóof g : tàqale dugub
akub coxam mbaa la ca
bokkul jaare ko ci def ko cib

layu, di ko tëgal, ngelaw di
fa jaar di dàq la woyof, la
dëgër, diis di di des, di rot ci
suuf

Fóof g : tàqale dugub akub
coxam mbaa la ca bokkul
jaare ko ci def ko cib layu, di
ko tëgal, ngelaw di fa jaar di
dàq la woyof, la dëgër, diis
di di des, di rot ci suuf

Fóom g : woyofug lu ñoradi
ngir ñàkkum ndox niki gerte
gu taw ya matul

Fóon g : bannamtiku lu
mel ni póin mbaag xet

Fóon g : tegantey tuñ
ngir sàkku bannex

Fóon g : xeeñtu dara

Fóon g : bannamtiku lu mel
ni póin mbaag xet

Fóon g : tegantey tuñ ngir
sàkku bannex

Fóon g : xeeñtu dara

Fóot g : setal dara gu ànd
ak fete, ñaare saabu lees ciy

jëfandikoo

Fóot g : setal dara gu
ànd ak fete, ñaare saabu
lees ciy jëfandikoo

Fóot g : setal yére yu
tilim ak lnm

Fuddan g : garabug
fuddan

Fuddan g : garabug
fuddan

Fuddan j : lees mooñ
ngir fuddanu

Fuddan j : lees mooñ
ngir fuddanu

Fuddan si : lees
mokkal di ko tay ciy tànk
ngir mu joxe wirgo wu
jëm ci ñuul, lu naar yi
baaxoo la

Fuddan si : lees mokkal
di ko tay ciy tànk ngir
mu joxe wirgo wu jëm ci
ñuul, lu naar yi baaxoo
la

Fuddanu g : tayoo
fuddan

Fuddanu g : tayoo fuddan

Fuglu g : ja mbir, ba xel
meek lépp da da cay nekk
(contrôler)

Fuglu g : ja mbir, ba xel
meek lépp da da cay nekk
(contrôler)

Fugraas b : bàlluwaay ci
xam-xam, boroom xam-xam
dëgg, bu fees ci xam-xam

Fugraas b : bàlluwaay ci
xam-xam, boroom xam-xam
dëgg, bu fees ci xam-xam

Fulla ji : fegug xarkanam
cig mat ba bëtt la du yomb

Fulla ji : fegug xarkanam cig
mat ba bëtt la du yomb

Funaajaat g : bukk bu
mat sëkk

Funaajaat g : bukk bu mat
sëkk

Funaajaat g : bukki bu mat
sëkk

Fung g : rafle, "futti mu
ne fung"

Funux g : maxe ci yax

Funux g : maxe ci yax

Funɲ g : génn gu fes ci
lees dugal fi barab, su
rombee fonɲ curi na

Funɲ g : génn gu fes ci lees
dugal fi barab, su rombee
fonɲ curi na

Furi g : sàlli ci melo

Furi g : sàlli ci melo

Furti-furti g : bajantug nit

Furti-furti g : bajantug nit

Futti g : summi, dindi ay
yére "futti mu ne fung"

Fuuf : lekk ba mu jeex
"nee na ko fuuf"

Fuuf : ci anam gu
kawe, gu fës "maa la
man fuuf"

Fuuf : ba ca dayo ba
"maa ko dàq fuuf"

Fuuf : lekk mu jug fi
te gaaw "nee na ñam
wa fuuf"

Fuuf : lekk ba mu jeex
"nee na ko fuuf"

Fuuf : ci anam gu kawe,
gu fës "maa la man
fuuf"

Fuuf g : ag garab la

Fuuf g : ag garab la

Fuuf : ba ca dayo ba
"maa ko dàq fuuf"

Fuuf : lekk mu jug fi te
gaae "nee na ñam wa
fuuf"

Fuuf tandiku g : génne
ngelaw ci bakkan ciw
noyyiin, am njàngoor
dina koy def, niki noonu

yëkk wees ërtël

Fuug g : jañ suuf aŋs ci
dara rawati na fépp fees
yaakaar ne wal, ngelaw
mbaa gunóor man nañu faa
jaar, dees na ko def suufuw
sakket ak suufum per

Fuug g : jañ suuf aŋs ci dara
rawati na fépp fees yaakaar
ne wal, ngelaw mbaa
gunóor man nañu faa jaar,
dees na ko def suufuw
sakket ak suufum per

Fuugu g : laqatuwiin ku
def yaramu neen,

Fuugu g : laqatuwiin ku def
yaramu neen,

Fuur g : yëngug lu mel ni
ndox ba puuriit di ca génne

Fuur g : yëngug lu mel ni
ndox ba puuriit di ca génne

Fuuti g : sàŋku gu ànd ak
yàqu

Fuuti g : sàŋku gu ànd ak
yàqu

Fuux g : naaniinu àttaaya
mbaa kafe

Fuux g : naaniinu àttaaya
mbaa kafe

Fuux-fuuxi g : nooyiinu
bakkan yu fatt

Fuux-fuuxi g : nooyiinu
bakkan yu fatt

Fuuxtrandiku g : nooyiinu ku
soj, nga xam ne day ànd ak
yëngu

Fuuy g : yëg bopp gu
mbewte waral ngir am gu
ñàkk jiitu woon te boroom
yayoowu ko, mbaa regg gu
xiif jiitu woon

Fuuy g : yëg bopp gu
mbewte waral ngir am gu
ñàkk jiitu woon te boroom
yayoowu ko, mbaa regg gu
xiif jiitu woon

G (g)

Gaa y : maas gi, moroom
yi, àndandoo yi, fere yi

Gaa y : maas gi,
moroom yi, àndandoo
yi, fere yi

Gaadu g : ab kooy

Gaadu g : li ñiy dem
Màkka di takk ci nding
ngir waradee am poos gi
ci yére yees ñaw, ñenn
ñi naan ko kamaraa

Gaadu g : nafa gu
jigéen di defi koppar

Gaadu g : li ñiy dem
Màkka di takk ci nding
ngir waradee am poos gi
ci yére yees ñaw, ñenn
ñi naan ko kamaraa

Gaaf : luy ne ci nit
rawati na jigéen, ak fas
tey waral nit ñi di ko
taamu ak a moytu

Gaaf g : aayal mbir, ni
ki joxoñ lor ju man a
tukkee ci moom. Dees
na gaafal jigéen, wala
kër, wala waruwaay.

Gaaf g : aayal mbir, ni ki
joxoñ lor ju man a
tukkee ci moom. Dees

na gaafal jigéen, wala kër,
wala waruwaay.

Gaal g : biir pëyum
jigéen, jigéen juy sëy ba
góor laal gaalam mu daanu

Gaal g : dencukaay walla
xeetu waxande wees
liggéeye seng mbaa xottu
bërigo walla dénk

Gaal g : waruwaay wuy
daw ci géeej ak dex ...años
ngir tuxal nit aki godaar

Gaal g : aw waxande

Gaal g : dencukaay walla
xeetu waxande wees
liggéeye seng mbaa xottu
bërigo walla dénk

Gaal g : jumtukaayu tuxal
nit ci kaw ndox (géeej, dex)

Gaal g : looco luy daw ci
géeej, di tuxal aw nit aki yëf

Gaal g : xeetu looco bu mag
ngir tuxali nit aki sëf ci ndox

Gaal w : lafu dara mbaaw
daggiitam mbaaw tojiitam,

di ca wetti dara

Gaal w : wettikaayu ñaw
años

Gaal w : lafu dara mbaaw
daggiitam mbaaw tojiitam,
di ca wetti dara

Gaalug wiir : gaal gees di
takki maaw, ñuy bant yu
gudd, dal di jël ab wiir walla
deru mala wu dëgër,
këbbkaay ko, takk ko ni ñuy
takke ñoowaan, takk ca
bant bale ak bee ngir dékku
ngelaw li, dooley ngelaw
loolu mooy yóbbu gaal gi.

Gaalug wiir : gaal gees di
takki maaw, ñuy bant yu
gudd, dal di jël ab wiir walla
deru mala wu dëgër,
këbbkaay ko, takk ko ni ñuy
takke ñoowaan, takk ca
bant bale ak bee ngir dékku
ngelaw li, dooley ngelaw
loolu mooy yóbbu gaal gi.

Gaana g : wopp juy
feeñe ci cér yu dagg
(waarami loxo ak yoy tànk)

Gaana g : wopp juy feeñe
ci cér yu dagg (waarami

loxo ak yoy tànk)

Gaanuwaay b : fees
di sawe

Gaanuwaay b : fees di
sawe

Gaanuwaay m : am
saw

Gaanuwaay m : am saw

Gaañ g : def kenn lu
ko indil aw mettiit,

Gaañ g : def kenn lu ko
indil aw mettiit,

Gaar g : dab, dal

Gaar g : feeñ

Gaar g : jal lu mel ni
xaal walla xettar ci ron
garab

Gaar g : ñaw ñawaat

Gaar g : dab, dal

Gaar g : feeñ

Gaar-gaar b : dab-dab

Gaar-gaar b : dab-dab

Gaaral g : wone dara ngir
ñu xool su dee mbir, su dee
xalaat ngir ñu jël ko walla
ñu wax ci seen xalaat,
"proposer"

Gaaral g : wone

Gaaral g : "proposer", ràcc
ab xalaat ci kanamu kenn

Gaariit j : laax bees ràcc
te taq ca kimij ga

Gaariit ji : li rogolaat ci laax
mbaa Inm ci kimijug këll
mbaa cin la ko doon togg,
def ay buum jëm ca taat wa.

gaariit/gëeriit j : liy
rogolaat ci pentur di ko
ñaawal su wowie mbaa ci
cinul laax

Gaaruwaale : def
ndàqum ginnaar waxaale sa
soxla

Gaas b : jafuwaan la jees
du faral a def ci biteel ngir
jëfandikoo ci waañ, ngir
togg ak ynm

Gaas b : jafuwaan la jees du
faral a def ci biteel ngir
jëfandikoo ci waañ, ngir
togg ak ynm

gaaw g : saanub yeex,
bar

gaaw g : saanub yeex, bar

Gaawantu g : jëkkante

Gaawantu g : jëkkante

Gaawu b : bis bi topp ci
àjjuma

Gaawu b : bis bi topp ci
àjjuma

Gaax b : nàmmaam yu
mag yi tollook pajaas,
moom la jëggi giléem yi
daan sêfe"gaaxi tukkal kenn
du ko perngal mboccoor"

Gaax b : puso bu rëy
bees di ñawe pajaas aki

ngaax

Gaax b : nàmmaam yu
mag yi tollook pajaas,
moom la jëggi giléem yi
daan sêfe"gaaxi tukkal
kenn du ko perngal
mboccoor"

Gacc g : meññ gu bari
ci garab

Gacc g : meññ gu bari ci
garab

Gadd g : dayob bari

Gadd g : dayob bari

Gafuñ g : dijaayu ku
xiibon mbaa ab lafañ

Gafuñ g : dijaayu ku
xiibon mbaa ab lafañ

Gag b : Mbàqug
ginnaar

Gag b : Mbàqug ginnaar

Gag g : manadee jàll
cib tari, ngir mokkaladi

mbaa fàtte la ca topp

Gag g : manadee jàll cib tari
ngir xamadi baat ba ca topp

Gagale g : lëkkale ci njaay
ñaari yëf, yoy doo ci jaay
benn rekk, fàww kuy jënd
yaar yépp lay jënd, misaal
deesul jënd ceeb ci lu dul
diw

Gaj-gajal g : wal gu
mokkadi

Gaj-gajal g : wal gu
mokkadi

Gajaanga j : ni gerte di
saxe lay saxe tey doon sëb
bu mag

Gajaanga j : ni gerte di saxe
lay saxe tey doon sëb bu
mag

Gajal/gaj-gajal g : def
liggéey bu baaxul

Gajal/gaj-gajal g : def
liggéey bu baaxul

Gajalde g : fees di yeew
ay wajan yees dajale,

Gajalde g : ndënd yu bari
"gajalde ga rëkk na"

Gajalde g : fees di yeew ay
wajan yees dajale,

Gajalde g : ndënd yu bari
"gajalde ga rëkk na"

Gajambu g : lekk lu ñorul

Gajambu g : lekk lu ñorul

Gal b : xalis bees tëgg di
ko takkaayoo

Gal g : kuur su ndaw su
jigéen di rukke wogg cib xar
ginnaawug tay

Gal g : tànk yu newwi,
tawat la juy dal jigéen ju toll
ab diggante

Gal-gal : lu mbër di
jëfandikoo ci bëre ngir daan
moroom ja, aq pasin la

Galag g : xeetu kummal

Galag g : lu warees a
fay ngir jariñu serwis yu
mbooloo mi cim réew
(redevance)

Galag g : lu warees a
fay ngir jariñu serwis yu
mbooloo mi cim réew
(redevance)

Galajaane b : ab
kurwaa

Galajaane b : bant
yees galgànde, ñu
galanoo.

Galajaane b : ab kurwaa

Galajaane b : bant yees
galgànde, ñu galanoo.

Galan b : tëggukaay,
bantub tëgg

Galan b : xeetu daaj
ci misig

Galan b : tëggukaay,
bantub tëgg

Galan b : xeetu daaj ci
misig

Galan g : teg mu galanu,

Galan g : teg mu galanu,

Galanu g : tegu ci digg
dara nib galajaane

Galanu g : tegu ci digg dara
nib galajaane

Gale g : waajtaayu jigéen
ñeel góor ngir bannex man
a am

Galfan g : diis ngir barig
loo yor ba tee laa man a def
leneen

Galgànde g : tegale

Galgànde g : tegale ay
bant, bant bu ne jëm cig
wet

Galgànde g : tegale ay bant,
bant bu ne jëm cig wet

Gall g : liir buy nàmp a
koy faral a def, su soow mi
ëppee fi moom mu gall ko,
mooy mu génñ ci gémmin gi

Gallal b : bant bees di gäll ci
tóor yi

Galngaas g : kàndangug
dog bu doy, by bari.

Galngaas g : kàndangug
dog bu doy, by bari.

Gamaad b : "podium"
fees di taxaw di woy mbaa
Inm

Gamaad b : "podium" fees
di taxaw di woy mbaa Inm

Gamgamle g : tollale

Gamgamle g : tollale

Gan g : ku dëkkul ci
barab te ñëw fa

Gan g : ku la seetsi

Ganaar g : njanaaw lu këre,
lu góor la séq

Ganaar/ginaar g : ci
njanaaw yi la, bokk it way
miin yiy dund ci kër yi, deesi
lekk ko, gu góor ga di ag séq

Gand g : cérub góor
bi nekk ci ndigam mu
koy joxug ngóora ci buy
sëy ak jigéen (kooy)

Gand g : ab kooy

Gand g : xet walla
saxaar su la dugg

Gand g : cérub góor bi
nekk ci ndigam mu koy
joxug ngóora ci buy sëy
ak jigéen (kooy)

Gandax g : nooy-
neex, yambar "jàppe na
ma gandax"

Gang g : loor gu mag,
di am ay doom yu faral
a mel ni bul

Gang g : loor gu mag, di
am ay doom yu faral a
mel ni bul

Gann : ab diisaay

Gann g : dayob diis

Gannaaw g : aw taat

Gannaaw g : safaanub
kanam

Gannaaw g : aw taat

Gannaaw g : safaanub
kanam

Gannax g : duusu géej

Gaññ g : sewal ay gët ak
ñoddi ab jë ngir aw mettit
mbaa ngir bëgg a gën a gis

Gappuru g : aw toogiin
wu taat wa ak lupp ya di
tege fi suuf

Gar g : ci turi gande yi la

Gar g : dugub jees soq
fóos ko, waaye deesu ko di
sebet/sibet

Gar-tombe : am po mom
dañuy def rëdd wu wër,
kippaango gi ci bitti di jéem
a génnee ga ca biir, ñoom
ñuy rasu di leen dóor

Garab g : gàncax guy
taxaw di ami car ak dàtt aki
reen ak buut aki xob, ñaare

boroomug ker lay doon

Garab g : lees di naan
ngir saafarawoo ci ci tawat

Garab g : gāncax gu taxaw
ci ab dàtt, peer aki car te
bariy xeet

Garab g : gāncax guy taxaw
di ami car ak dàtt aki reen
ak buut aki xob, ñaare
boroomug ker lay doon

Garab g : lees di naan ngir
saafarawoo ci ci tawat

Garab g : luy sax di yori car
te di amug ker

Garambaay g : liy des ci
taatu kaas su teeyee ci
sunguf soo def ci ndox ngir
naan niki garab

Garay g : wēñ yu bari yi
ràbb yi tiim te defaguñu ci
dara, bàggaguñu ko,
saajaguñu ko

Garay g : wēñ yu bari yi
ràbb yi tiim te defaguñu ci
dara, bàggaguñu ko,

saajaguñu ko

Garmbaasu g : taasu
gu ànd ak ay kàddu yees
jëme ci nit

Gas g : xar suuf,
xóotal ko ngir am am
pax

Gas g : def am pax ci
suuf, deesi defe ko ci
dóor lu mel ni ag ngaska
ci suuf ngi toj ko, xar ko,
wàqi ko

Gat g : dees na ci
saagaa

Gaw g : wër ci gépp
wàll

Gaw g : wër ci gépp
wàll

Gawar b : aji war ji
fas (ku yor jikkoy
jàmbaar)

Gawar g : mboolloom
way war (fas ñaare)

Gawlo b : jaamub géwal

Gawlo b : jaamub géwal

Gayaax g : feesadi ci
saaku, yolom

Gayaax g : feesadi ci saaku,
yolom

Gayat g : bant yi ñuy
daaje ab càkkar, ba man cee
defar ab néeg, laat yaak
balgànde ańs

Gayat g : bant yi ñuy daaje
ab càkkar, ba man cee defar
ab néeg, laat yaak balgànde
ańs

Gaydel : dàkkantalu
lóoyeen yi

Gaydel : dàkkantalu
lóoyeen yi

Gaynde g : rab ci rabi àll
yi yi, wu met tey am doole,
di fàdde, moom lees di
woowe buuru àll

Gaynde g : rab ci rabi àll yi
yi, wu met tey am doole, di
fàdde, moom lees di woowe

buuru àll

Gàbb g : tojug suuf ci gas

Gàbb g : tojug suuf ci gas

Gàbbu bi : jumptukaay
bees di gàbbe

Gàbbu bi : jumptukaay bees
di gàbbe

Gàcc g : aw wékkiinu
dara la."gàccoo ag kaala"

Gàcc g : aw wékkiinu dara
la."gàccoo ag kaala"

Gàcce g : lu ruslu tey
waral yeddeel

Gàcce g : lu ruslu

Gàdd g : dóor ciw loos

Gàdd g : karce cib dëkk

Gàdd g : wu ay naar dëkk
cib dëkk

Gàdd g : dóor ciw loos

Gàdd g : gàddug golo

Gàdd g : karce cib dëkk

Gàdd g : wu ay naar
dëkk cib dëkk

Gàddaam b : fa bàq
ak bylutiit di ne lay ne,
kërëndoom la gën a
jege, day lel ni làmmiñu
nag te ñuul kukk, fees
dell ak dereet

Gàddaam b : fa bàq ak
bylutiit di ne lay ne,
kërëndoom la gën a
jege, day lel ni làmmiñu
nag te ñuul kukk, fees
dell ak dereet

Gàddarma b : doomu
gerte bu ëmb ñatti
doom

Gàddarma b : doomu
gerte bu ëmb ñatti
doom

Gàgganti g : dindil
kuy tari ab gagam

Gàgganti g : dindil kuy
tari ab gagam

Gàggantikaay g :

"dictionnaire" téere bu ëmb
ay waat ak seeni tekki, ngir
soo gage mu man laa
gàgganti ci tekkil la baat ba
nga xamadi tekki ga

Gàggantikaay g :

"dictionnaire" téere bu ëmb
ay waat ak seeni tekki, ngir
soo gage mu man laa
gàgganti ci tekkil la baat ba
nga xamadi tekki ga

Gàjj : (ñu lay liggéeyloo
ngay gajal di teg rekk,
tàyyeel ba dee"

Gàjj g : dees na gàjj lu
mel nig taab, diw cag diw dëpp
cab kaas ak luy tàkk,
luy wàcce dëtt ja

Gàjj g : dees na gàjj lu mel
nig taab, diw cag diw dëpp
cab kaas ak luy tàkk, luy
wàcce dëtt ja

Gàkk b : tupp-tupp yu ne
ciy sér ngir tilim ju tée dañ

Gàkk b : tupp-tupp yu ne
ciy sér ngir tilim ju tée dañ

Gàkk g : taq

Gàkk g : taq

Gàkk-gàkk b : taq-taq bu fés

Gàkk-gàkk b : taq-taq bu fés

Gàll g : gacc, wékk

Gàllaat g : téere yees di bind wallay xaaw sñs.

Gàllaat g : téere yees di bind wallay xaaw sñs.

Gàllal b : bant bees di gáll ci tóor yi

Gàllankoor b : jafe-jafe

Gàllankoor b : jafe-jafe

Gàllankoor g : tee def li nga bëgg

Gàllankoor g : tee def li nga bëgg

Gàlli g : nekk ci safaanub li ñu doon séentu ci yaw,"séereer bu gáll

Gàlli g : safaanub gáll

Gàlli g : nekk ci safaanub li ñu doon séentu ci yaw,"séereer bu gáll

Gàlli g : safaanub gáll

Gàllo b : ab jaam

Gàllo b : nitu wanag, ab jaam, yuppiit ak ràppiiti seeni sang lañuy sol, di lekk seeni des

Gàllo b : niti wanag, ay jaam, yëppiit ak ràppiiti seeni sang lañuy sol, di lekk seeni des

Gàllo b : nitu wanag, ab jaam, yuppiit ak ràppiiti seeni sang lañuy sol, di lekk seeni des

Gàmbaali g : goroji, doxaani añ

Gàmbilaañaar b : xeetu mbubb mom suuf gi du ami xar-xar, ñaare wuur yee ko daa sol

Gàmbilaañaar b : xeetu mbubb mom suuf gi du ami xar-xar, ñaare wuur yee ko daa sol

Gàmm b : fees di defale ag jur lu muy lekk

Gàmm b : fees di defale ag jur lu muy lekk

Gàmmu g : màggalug juddug Yonnent bi j.m

Gàncax g : Lépp luy sax ci garab ak ñax añs

Gàncax g : Lépp luy sax ci garab ak ñax añs

Gàndeeru g : yëg "bi mu tàmblee gàndeeru tawat ji daa waroon dem kër dokyoor"

Gàng g : melow daanoo njaaxaanaay la

Gàng g : melow daanoo
njaaxaanaay la

gànjóol-gànjóol

jël

Gàngoor g : mbooloo miy
topp buur

Gàññ : ne fi gàññ bari
fi

Gee g : waxtuw julli wow
marax

Gàngoor g : mbooloo miy
topp buur

gàññ g : ne gàññ (aw
bariwiin)

Gee g : waxtuw julli wow
marax

Gàngunaay g : toogub
buur

Gàṅṅ : aw daanuwiin

Geen b : cat liy feeñ ci
taatuw fas lu ni mel, ba ci
juntukaay yi niki bàttu ańs

Gàngunaay g : toogub buur

Gàpp b : yamuwaayu
ab dig walla ab àpp

Geen b : cat liy feeñ ci
taatuw fas lu ni mel, ba ci
juntukaay yi niki bàttu ańs

Gàñjar g : takkaay yu
tedd te solowu niki wurus
ak xalis ak ynm

Gàtt b : xar ak bëy ci
jur gi, dees na ko wax it
jur gu sew gi

Geer gi : garabug ngeer

Gàñjar g : waloor

Gàtt b : xar ak bëy ci jur
gi, dees na ko wax it jur
gu sew gi

Geer gi : garabug ngeer

Gàñjar g : takkaay yu tedd
te solowu niki wurus ak
xalis ak ynm

Gàtt g : safaanub
gudd

Geesu g : wëlbatiku ànd
aki gët

Gàñjar g : waloor

Gàtt g : safaanub gudd

Geesu g : wëlbatiku ànd aki
gët

Gànjóol g : ab gox la ci
Senegaal, ña fa dëkk diy
gànjóol-gànjóol

Gedd : .luñ la jox
mbaa luñ la sédd nga
bañ koo jël

Geg g : yéegukaay bees
di geg cig garab ańs

Gànjóol g : ab gox la ci
Senegaal, ña fa dëkk diy

Gedd : .luñ la jox mbaa
luñ la sédd nga bañ koo

Geg g : yéegukaay bees di
geg cig garab ańs

Gejj g : jën wees wowal

Gejj g : jën wees wowal

Gel : wirgo la (diggante
mboq ak xonq)

Gel : wirgo la (diggante
mboq ak xonq)

Gelu g : xale bu taq ay
waajuram lay dal, su leen
gisul rekk wopp, dees na ko
wax it nob

Gelu g : xale bu taq ay
waajuram lay dal, su leen
gisul rekk wopp, dees na ko
wax it nob

Gendiku g : xaw a seetlu,
xelmatiku, gis gu gaaw

Gendiku g : xaw a seetlu,
xelmatiku, gis gu gaaw

Gent b : fees dëkkatul

Gent b : fees dëkkatul

Gent g : ñàkk a dëkkati ci
barab

Gent g : ñàkk a dëkkati
ci barab

Geño g : ag ñoor

Geño g : Ndigul góor,
baay "bokk geño

Geño g : ag ñoor

Geño g : Ndigul góor,
baay "bokk geño

Ger g : neexal nit ci lu
jaaduwul ngir mu defal
la dara

Gerte g : lees di bay
la te mu bari lool ci
Senegaal, te deesi defe
ci diw

Gerte g : soo tàqalee
ngooñ ak gerte tuddatul
aréen gerte la tudd leegi

Gerte g : soo tàqalee
ngooñ ak gerte tuddatul
aréen gerte la tudd leegi

Gerteg noflaay g :
gerte gees lakkul

Gerteg noflaay g : gerte
gees lakkul

Géej g : ag tàllalu gu xóot
te yaa ba amulub yamu
daanaka ci ndox, di duusook
a riir, gaal yi di ci jaar, rab
yu dul jeex te xeetu ne ci

Géej g : ag tàllalu gu xóot
te yaa ba amulub yamu
daanaka ci ndox, di duusook
a riir, gaal yi di ci jaar, rab
yu dul jeex te xeetu ne ci

Géeju g : melale ag barile
xam-xam, (moom ku géeju
ci xam-xam la

Géeju g : melale ag barile
xam-xam, (moom ku géeju
ci xam-xam la

Géer g : ki dul géwal, du
ñeeño, dub jaam waaye gor
su set ci mboolaayug Afrig,
ku dul wayaan, doo ñaan

Géer g : ki dul géwal, du
ñeeño, dub jaam waaye gor
su set ci mboolaayug Afrig,
ku dul wayaan, doo ñaan

Géex g : génne ne ngelaw
ci gémmeñ ngir ñam wuy

rees mbaa lnm

Géex g : génn ne ngelaw ci
gémmeñ ngir ñam wuy rees
mbaa lnm

Gémmiñ/gimiñ g : ubbiku
gu nekk ci xarkanam ca fa
ronu bakkan, civlees di
lekke ak a naane

Gémmiñ/gimiñ g : ubbiku
gu nekk ci xarkanam ca fa
ronu bakkan, civlees di
lekke ak a naane

Génn g : safaanub dugg

Génn g : safaanub dugg

Gént g : gis ciy nelaw

Gént g : gis ciy nelaw

Géwal g : waaso la, ñu
gën koo xam ci tage ak xam
mboor ak baaxi maam

Géwal g : waaso la, ñu gën
koo xam ci tage ak xam
mboor ak baaxi maam

Géyti-géyti g : song
ak pamti-pamtee, dees
na ko def ab sàcc, dees
na ko def it kees namm

Géyti-géyti g : song ak
pamti-pamtee, dees na
ko def ab sàcc, dees na
ko def it kees namm

Gëbla g : digg ab
dëkk, fa nit ña ëppe, fa
coow la ëppe

Gëbla g : dëkk ba buur
di nekk, di dëkk bu mag
ba cim réem (capitale)

Gëbla g : digg ab dëkk,
fa nit ña ëppe, fa coow
la ëppe

Gëbla g : fa xumb cib
dëkk

Gëdd g : yuuxu nit ciy
wax

Gëdd g : yuuxu nit ciy
wax

Gëdda g : "dignité"
luy jox nit gànjar

Gëdda g : tolluwaay,
daraja, wàccuwaay

Gëf g : sàcc ab séet bees
jébbaleegul

Gëfuñ g : toogiinu xiibon
wu dox ba sonn, mbaa mu
jaaxle

Gëfuñ g : toogiinu xiibon
wu dox ba sonn, mbaa mu
jaaxle

Gël b : ruusiiti xal cib taal

Gël b : ruusiiti xal cib taal

Gëlën g : aw daanuwiinu lu
rëy

Gëm g : nangu ak
yaakaar jees am ci dara

Gëm g : nangu ak yaakaar
jees am ci dara

Gëmm g : tëj ay gët ciy
nelaw mbaa ngir leneen,
xooleedi

Gëmmeen : am picc mu
rëy la mees taamu ci rëbb,

deesi lekk ko

Gëmmeentu g : bëgg a
nelaw ak yittewoo ko

Gëmmeentu g : yittewoo
nelaw

Gëndale g : xëttale
diggante ñaari mbir

Gëndaloo g : daje g. niral

Gëndaloo g : daje g. niral

Gëngamloo g : ànd di dox

Gëngamloo g : ànd di dox

Gënn g : lees di dëbbe,
mooy ëpp tuq

Gënn g : lees di dëbbe,
mooy ëpp tuq

Gëq g : génne loo
wannoon ciw ñam te àggul
ca mbàq ga

Gëq g : génne loo wannoon
ciw ñam te àggul ca mbàq
ga

Gëret : ag naw a koy
def, ku tiit naw gi ne
gëret

Gërëm g : sant gu rëy

Gërëm g : sant gu rëy

Gëroo g : sixna su
serenlu baajaan, daray
kenn nekku ci, ñi ko
bëgg ñépp gantuwu ci
kenn ngàntul njémmeer
lu jar ba, ñoom ñooñu di
ko gëroo, ku ne di defi
pexe ngir jot ci, loolu
ñuy def mooy gëroo

Gëroo g : sixna su
serenlu baajaan, daray
kenn nekku ci, ñi ko
bëgg ñépp gantuwu ci
kenn ngàntul njémmeer
lu jar ba, ñoom ñooñu di
ko gëroo, ku ne di defi
pexe ngir jot ci, loolu
ñuy def mooy gëroo

Gëróo g : xëccoo
jigéen ci ngoro

Gëru g : risk, looy dugg
te amoo ca lu leer te
man na las indil jafe-
jafe, loo sànjaafuvte ku

nekk man caa xew, jëndum
njaay di ko yóbbu ci ja boo
xamul, "njaayum gëru"

Gëstu g : def gëstu, seet
dara

Gëstu g : def gëstu, seet
dara

Gëtt g : latkoloñ

Ggoonj g : golo gu mag,
wuute na ak dàngin ba tay.

Gif b : doomub buy bi ñu
macc ba mu set

Gif b : xooxu buy bees
macc ba noppi mbaa ñu
jamb ko ba'm set noonu,
des di xoox bu ñuul

Gif b : xooxu buy bees
macc ba noppi mbaa ñu
jamb ko ba'm set noonu,
des di xoox bu ñuul

Gif g : xooxu doomu buy
(pepin du pin de singe)

Giif g : jeexug aw mer
akug dalam „"ba mer wa

giiffee"

Giif g : jeexug aw mer akug
dalam „ba mer wa giiffee"

Giigan g : xeetu guugan

Giigan g : xeetu guugan

Gij g : fees ba ca dell

Gij g : bari

Gijjal : feesal ba ca dayo
ba

Gijjal g : barile

Giim g : dal

Giim g : lu tàkk ba àgg ci
melow gëmm te fayagul

Giim g : taal bees xàmlul
moo koy def, yànjadi, dal

Giim g : lu tàkk ba àgg ci
melow gëmm te fayagul

Giim g : taal bees xàmlul
moo koy def, yànjadi, dal

Giir b : liy nekk cig
boli mel ni lu newwi niki
bollox di wàcc

Giir g : ab póll bees di
ratte meew (bu sèll
yooy, bu giir demeg
neen)

Giir g : jël ci doole gu
ànd ak ag këf, giir na añ
ba

Giir g : kenn ku ne ka
nga xeetool, bokk ak
moom "giirug nit ku
ñuul, giirug nit ku weex,
giirig xaj, giirug golo,
giirug xar, giirug fas"

Giir g : man a jur gog
ginaar, bëy añs "xar mu
xiir la"

Giir g : ab póll bees di
ratte meew (bu sèll
yooy, bu giir demeg
neen)

Giir g : ab ratukaayu
meew, lu mel nis tuq lay
doon

Giir g : lu mel ni li
wuutale tubaab, naar,

siin-siin (chinois) ak nit ku
ñuul añs

Giir g : man a jur gog
ginnaar, bëy añs "xar mu
xiir la"

Giir g : song ak doole ndab
walla dara tibb la fa nekk
ciw ñam mbaa dara daw

Giir g : xeet

Giir g : xëccoo aw ñam ci
tibb ko ci doole

Giirale g : boole fas ak
mbaam añs ba doom
juddoo ca

Gilaado b : caq bu
gàjaru lool, ñu mel ni
doomi wuur yi daa ko
ràngoo

Gilaado b : caq bu gàjaru
lool, ñu mel ni doomi wuur
yi daa ko ràngoo

Giléem g : ci jurug kër la
bokk, di faral a njool tey
bari ñaare ci naar yi ak ci
tàkk yi (deseer yi), deesi

lekk aw yàppam

Giléem-mbëtt g : aw
mellan la ci mellam yi, day
yor melow giléem cib
njoolaay

Gilin/gilint g : matt gu
yànj

Gilli g : génne ay xal cib
taal suul ko, mbaa fay ko
ngir geneen jariño

Gilli g : su doon saxaar
jolli, mooy génn, jug, tas
(Xetug gëtt ga gilli na, ñu
xeeñtu ko, bànnamtiku ko.
Booba it la xeñkat ya doon
xeñtu gone ga réeroon
dëpp topp ña xooño lu
neex la)

Gilli g : xet gu jolli, ñaare
day neex

Gilli g : su doon saxaar jolli,
mooy génn, jug, tas (Xetug
gëtt ga gilli na, ñu xeeñtu
ko, bànnamtiku ko. Booba it
la xeñkat ya doon xeñtu
gone ga réeroon dëpp topp
ña xooño lu neex la)

Gindi g : génnee cig
rèer

Gindi g : lu néew lu
luy am "gindi dubray"

Gindi g : génnee cig
rèer

Gindi g : lu néew lu luy
am "gindi dubray"

Giñ g : saxal dëgg teg
ko ci looy tudd (moo
xam Yàlla la, walay
doom, wala geñog baay,
años)

Giñ g : saxal dëgg teg
ko ci looy tudd (moo
xam Yàlla la, walay
doom, wala geñog baay,
años)

Gis g : gët yu tegu ci
dara ànd akug yëg ko

Gis g : gët yu tegu ci
dara ànd akug yëg ko

Gisaane g : seet gi
maaman yi di def ñaare
ci di tomb ci suuf si ak di

wax ay xibaar yu fâddu

Gisaane g : seet gi maaman
yi di def ñaare ci di tomb ci
suuf si ak di wax ay xibaar
yu fâddu

Godaar y : ay xujur-xujur
yuy njëfudukaay yu kër

Godaar y : ay xujur-xujur
yuy njëfudukaay yu kër

Godaar y : bagaas

Godd w : lu nel niw yo
tey mätte

Godd w : lu nel niw yo tey
mätte

Gog b : ag laam

Gog b : ag laam

Gogu g : tëye kàttan,
walla wàññi lees ca waroon
a joxe cib liggèey (surga bu
xëy tool tëye ay wagam
gogu na)

Gogu g : dugg ci mbir te
defoo ca la la war lépp

Gogu g : tëye kàttan, walla
wàññi lees ca waroon a joxe
cib liggèey (surga bu xëy
tool tëye ay wagam gogu
na)

Gol b : aw diggante tool
ak tool, am ñi naa dig am ñu
naa gol

Gol b : xur wu lëndëm
ami gajj, waa dëkk bi di ko
faral a jariñoo niki fees di
deme àll, barab bu bariy
garab

Gol b : aw diggante tool ak
tool, am ñi naa dig am ñu
naa gol

Gol b : xur wu lëndëm ami
gajj, waa dëkk bi di ko faral
a jariñoo niki fees di deme
àll, barab bu bariy garab

Gollañ g : aw xeetu garab
la, daa nañu jëfandikoo
sungufam

Gollañ g : aw xeetu garab
la, daa nañu jëfandikoo

sungufam

Golliku g : màbbug
am kan ca wàll ya, wet
yay golliku ngir laal gees
ko laal, walla dëgëradi
gu soof sa def

Golo g : mala la wuy
faral a yéeg ci garab,
niru it lool nit(singe)

Golo g : mala la wuy
faral a yéeg ci garab,
niru it lool nit(singe)

Gondi g : lèrxatal nit
ab taar ci lu ñu jëf ngir
mu tàbbi ca, jëflu ca
mbaa mu dugg ca

Gondi g : lèrxatal nit ab
taar ci lu ñu jëf ngir mu
tàbbi ca, jëflu ca mbaa
mu dugg ca

Gone g : xake,
safaanub mag

Gone g : xake, safaanub
mag

Gongiku g : juge, bawoo

Gongiku g : juge, bawoo

Gonnal g : def ngonnal,
di daje ci barab di fa
waxtaan cig guddu akl a fog
ak a caacambal

Gont g : dox ngoon ak
gént ko ci tukki añs

Gonj g : lal bu ñu
liggéeye banti sexaw wala
selen bu dijj wala rat. Man
naa doon it ab toogu, ngir
di féexlu.

Gonj g : lal bu ñu liggéeye
banti sexaw wala selen bu
dijj wala rat. Man naa doon
it ab toogu, ngir di féexlu.

Goog g : Gone guy jëfe ak
a waxe ci melo wu ëpp ay
atam

Goog g : Gone guy jëfe ak a
waxe ci melo wu ëpp ay
atam

Gool w : nag wu jigéen
wu màggat

Gool w : nag wu jigéen wu
màggat

Goon g : golo gu mag,
wuute na ak dàngin ba tay.

Goor g : tëddiin walla
toogiinu lu mel ni nag ak xar
ak yennat ci jur gi

Goor g : tëddiin walla
toogiinu lu mel ni nag ak xar
ak yennat ci jur gi

Goota-goota : benn benn
(pël)

Goota-goota : benn benn
(pël)

Gooy g : làpp, jeex ak lax

Gooy g : tolluwaay bi jiitu
lax ci gàncax gu jëm ci dee

Gooy g : tolluwaay bi jiitu
lax ci gàncax gu jëm ci dee

Gopp b :

Gor b : fees di gor,
liggéey ba it

Gor b : fees di gor,
liggéey ba it

Gor g : dagg, dog ay
car walla ag garab

Gor g : dagge ak
sémmin mbaa lu ni mel
ñeel garab añ

Gor g : dóor lu mel ni
sémmin ci dara ngir
dàgg ko

Gor g : nekk gor

Gor g : dagg garab
mbaa lu ni deme ak
sémmin, jaasi mbaa
xepp

Gor g : dagg, dog ay car
walla ag garab

Gor g : dóor lu mel ni
sémmin ci dara ngir
dàgg ko

Gor g : nekk gor

Gor s : safaanub jaam

Gor si : ku yor jikkoy gor

Gor si : ku yor jikkoy gor

Gore g : ag péexte ba
kenn yilifu la

Gore g : baax, jikkoy gor

Gore g : ag péexte ba kenn
yilifu la

Gore g : baax, jikkoy gor

Goro b : waajuri jabar
mbaa jëkër aki mbokkam

Gortu b : àll bu hege kër
gi te kenn du ko bay te bariy
ngeer aki rat aki sexaw aki
garab, fa lees di gore ay laat
aki jën, way taxani yi di lobb
fa ñuy dem

Gortu b : àll bu hege kër gi
te kenn du ko bay te bariy
ngeer aki rat aki sexaw aki
garab, fa lees di gore ay laat
aki jën, way taxani yi di lobb
fa ñuy dem

Gos g : jë ma cig ñor te
àggul ci baar

Gos g : ñor dëgg ba àgg
fa muy baaxe

Gos g : jë ma cig ñor te
àggul ci baar

Gosal g : bàyyi cin li ci
taal bi ngir mu gos

Gosen b : lees di takkal
gone, lu mel niy ay bant aki
butéel yu ndaw ańs

Gosen b : lees di takkal
gone, lu mel niy ay bant aki
butéel yu ndaw ańs

Gott b : ab àll bu ami
garab

Gott b : Àll bees bàyyi ab
diir bu yàgg bob kenn gajju
ko ci, xanaa yam ca di fa
taxan rekk

Gott b : Àll bees bàyyi ab
diir bu yàgg bob kenn gajju
ko ci, xanaa yam ca di fa
taxan rekk

gouvernance : yor, saytu

gouvernance : yor, saytu

Gouvernement : ag
caytu

Gouvernement : ag
caytu

Gowe g : cuuraay lees
di gase ci suuf, fu ndox
di taa lay faral a sax

Gowe g : cuuraay lees
di gase ci suuf, fu ndox
di taa lay faral a sax

Góndi g : yéem, tax
nga naw dara

Góndi g : yéem, tax nga
naw dara

Góndi g : yéem, yóbbu,
tax nga naw dara

Góom b : dagg-dagg
walla gaańu-gaańu bu
màggat

Góom bi : dagg-dagg
bu yàggus lëf ba
tàmblee am dët ańs

Góom bi : dagg-dagg bu
yàggus lëf ba tàmblee

am dët ańs

Góor g : safaanub jigéen

Góor g : safaanub jigéen

Góor xaraas j : góor dëgg,
ku man a sëy te am kàttan,
ci ñoom lees daa seete
soldaar si

Góor xaraas j : góor dëgg,
ku man a sëy te am kàttan,
ci ñoom lees daa seete
soldaar si

Gucc b : lu mel nis njiba
su ñuy takk ci ndigg di ci
denc xalis

Gucc g : nib kóll bu fees
di def ne gucc gucciiral

Gucc g : nib kóll bu fees di
def ne gucc gucciiral

Guccuur b : ab solom
(tiwo) buń roof cib tabax
ngir ndoxum taw ma di ca
rogalaat

Guccuur b : ab solom (tiwo)
buń roof cib tabax ngir
ndoxum taw ma di ca

rogalaat

Gudd g : safaanub ag gàtt

Gudd g : safaanub gàtt

Gudd g : safaanub gàtt

Guddi g : safaanub
bëccëg

Guddi g : safaanub bëccëg

Gufun : ne gufun,
toogiinu aji laago ku
manalul boppam

Gujumba b : potu dagg bi
wuude yi di xooj yennat ci
seeni jumptukaay yu sew-
sewaan.

Gujumba b : potu dagg bi
wuude yi di xooj yennat ci
seeni jumptukaay yu sew-
sewaan.

Gujumba g : ag yëyka

Gujumba g : daggiiti weñ
aku der ak xasum mango,
xooj leen ci pot mbaa njaq
lees tabaxe ban, ba leen ba

ñu yàgg ca, loolu day
mujj ñuul kukk, loolu
lees daa wirgoole der yi,
dees na defar teneen
wirgo it

Gujumba g : ag yëyka

Gujumba g : daggiiti
weñ aku der ak xasum
mango, xooj leen ci pot
mbaa njaq lees tabaxe
ban, ba leen ba ñu yàgg
ca, loolu day mujj ñuul
kukk, loolu lees daa
wirgoole der yi, dees na
defar teneen wirgo it

Gumba g : silmaxa,
ku gisul ciy gët

Gumba g : ku gët ya dul
gis

Gumba g : silmaxa, ku
gisul ciy gët

Gunn g : xet gu neex
ni gët "nee na gunn"

Gunn g : xet gu neex ni
gët "nee na gunn"

Gunóor b : aw mellan,
mu bokk ci dundat yi

Gunu g : ronu dara

Gupp g : xeetu fóot la wu
gaaw

Gupp g : xeetu fóot la wu
gaaw

Guro g : lees di faral a
lekk la ngir cafka ga, lu ami
wirgo yu wuute, moom lees
di faral a joxe ci sëy yi

Guro g : lees di faral a lekk
la ngir cafka ga, lu ami
wirgo yu wuute, moom lees
di faral a joxe ci sëy yi

Gutt b : ab bidong

Guuf g : ron sa yaari yoxo
ci dara, yékkati taf ci sab
dënn, (guuf na xaal ba mbaa
gone ga)

Guuf g : ron sa yaari yoxo ci
dara, yékkati taf ci sab
dënn, (guuf na xaal ba mbaa
gone ga)

Guugan g : jañ nit lu mu
sawarul, bëggu ko

Guugan g : jañ nit lu mu
sawarul, bëggu ko

Guujal g : feeasal

Guujal g : feeasal

Guus g : tooyaay bu
ndaw bu mel ni bib lay di
joxe

Guus g : xaw a tooy,
safaanub fendi

Guus g : tooyaay bu ndaw
bu mel ni bib lay di joxe

Guux g : lees dugal ci
gémmin cimdox ci guux
lay faral a dugge

Guux g : lees dugal ci
gémmin cimdox ci guux
lay faral a dugge

Guux g : sexiinu ndox

Guy g : garab gu rëy gees
di def ci xob yi laalo tey ami
wuy yees di faral a drf

cifaay aña

Guy g : garab guy faral
a rëy lool te vari
Senegaal, deesi defe
laalo ñaare ciy xobam
ngir ratax ga ak lewet ga

Guy g : garab gu rëy tey
ay ami wuy, deesi
defare laalo ciy xobam

Guy g : garab guy faral
a rëy lool te vari
Senegaal, deesi defe
laalo ñaare ciy xobam
ngir ratax ga ak lewet ga

Guyaay g : fooyooy
gu tar

Guyaay g : fooyooy gu
tar

H (h)

Humanisme : ag nite

Humanisme : ag nite

I (i)

Inde b : ab tayukaayu
cere mbaa ceeb aña

Inde b : ab tayukaayu cere
mbaa ceeb aña

Inde b : lees di taye

Indi na woyu mbaar ngir
sagal TEGG yi :

Indi na woyu mbaar ngir
sagal TEGG yi :

J (j)

Jaabante g : baagante

Jaabante g : baagante

Jaadu g : war

Jaadu g : war

Jaaf j : kawar giy ne cib
naq te tiim pëy, mooy codd

jaaf j : kawar giy ne cib naq
te tiim pëy, mooy codd

Jaafuñ b : ab néeg la ci
néeg yi, niki seey

Jaafuñ b : ab néeg la ci
néeg yi, niki seey

Jaafure j : mbar mu rafet
mees di ëw, di cu def lu mel
ni kaamil ak yu ni mel ci
téere yu gànjaru

Jaafure/jaafura g :
defukaayu téere la daan
doon

Jaafure/jaafura g :
defukaayu téere la daan
doon

Jaal g : lees di def ñeel ku
deele ci dëfal ańs

Jaal g : lees di def ñeel ku
deele ci dëfal ańs

Jaal w : fuy gëñ nekkoon
te nekkatuńu fa

Jaal w : fu dindeekoo cim
siiń

Jaal w : fuy gëñ nekkoon te
nekkatuńu fa

Jaalawaali y : mbicc ci
kaala

Jaalawaali y : mbicc ci
kaala

Jaale g : dëfal ku
faatule

Jaale g : dëfal ku faatule

Jaale g : lees di def ñeel
ku deele ci dëfal ańs

Jaam b : kees moom,
sań koo liggéeyloo, li
feek gorewul

Jaam b : kees moom,
sań koo liggéeyloo, li
feek gorewul

Jaar g : romb,

Jaar g : romb,

Jaar j : raw wu toll ni
kańa te geen

Jaar j : raw wu toll ni
kańa te geen

Jaaraama : baatub cant,
deesi jëme ko ki nga
sant(Pël)

Jaaraama : baatub cant,
deesi jëme ko ki nga
sant(Pël)

Jaas : aw sant ci sant yi

Jaas : aw sant ci sant yi

Jaas g : aw teewiin (nee
na fi jaas ci suba)

Jaas g : ñàkk a am, (mbir
mi du jaas)

Jaas g : aw teewiin (nee na
fi jaas ci suba)

Jaas g : ñàkk a am, (mbir mi
du jaas)

jaas j : ngelaw luy upp ci
catul nawet tey wowal
gàncax gi

jaas j : ngelaw luy upp ci
catul nawet tey wowal
gàncax gi

Jaasir g : ñàkk a man a
am doom

Jaasir g : ñàkk a man a am
doom

Jaat g : lees di teg ab
néew ngir suuli ko

Jaat g : lees di teg ab néew
ngir suuli ko

Jaat g : lees di tëral ab
néew ngir yóbbu ko ca
bàmmeelam

Jaatoor b : luy sax ci janj
wallaw deg, dënnoo koy
génne, waa Saalum naa ko
ginnaaru àll, ñeneen naa ko
kooyi xaj, ñeneen naan ko
rajab, ci bis lay juddu, mat
sëkk, (champignon)

Jaatoor b : luy sax ci janj
wallaw deg, dënnoo koy
génne, waa Saalum naa ko
ginnaaru àll, ñeneen naa ko
kooyi xaj, ñeneen naan ko
rajab, ci bis lay juddu, mat
sëkk, (champignon)

Jaatoor g : "champignon"

Jaaw g : dem te
delsiwul, fàq, réer c8 lu
mel nig jur

Jaaw g : dem kenn
gisatu ko, fàq

Jaaw g : dem te
delsiwul, fàq, réer c8 lu
mel nig jur

Jaawale : def dara lu
bokkul ak la nga waroon
a def te jort ne def nga
ko

jaawale g : damaa
jaawale samay dàll ak sa
yos, damaa jël ya nga
moom, ba fa ya ma
moom ci tayadi

Jaawale : def dara lu
bokkul ak la nga waroon
a def te jort ne def nga
ko

Jaaxaan g : tëdde
njaaxanaay

Jaaxaan g : tëdde
njaaxanaay

jaaxle g : am lu fees sa
bopp, lu la ëlëm

jaaxle g : am lu fees sa
bopp, lu la ëlëm

Jaaxle g : bobb bu ubbu
ngir dara

Jaayu g : aw wonewuwiin
la ngir jaay sa bopp ci jigéen
ak ñnm

Jaayu g : aw wonewuwiin la
ngir jaay sa bopp ci jigéen
ak ñnm

Jab g : yaram wu
pintipànta, toll ni muus te
gën koo gàtt, sew gémmiñ,
xasaw a xasaw, cim lëmam
lay deme àll, ay puubam ay
pajaasam, ci lay tëdd

Jab g : yaram wu
pintipànta, toll ni muus te
gën koo gàtt, sew gémmiñ,
xasaw a xasaw, cim lëmam
lay deme àll, ay puubam ay
pajaasam, ci lay tëdd

Jadd g : aw teewiin

Jadd g : aw teewiin

Jaddiiral g : aw teewiin,
"ne jadd, ne jaddiiral"

Jaddiiral g : aw teewiin, "ne
jadd, ne jaddiiral"

jafaan g : boole ak jaxase
lu bokkul

jafaan g : boole ak jaxase lu
bokkul

Jafaan g : jase yu bokkul ci
ay gāncax

Jafe g : yombadi,
safaanub yomb

Jafe g : safaanub yomb

Jafe g : yombadi, safaanub
yomb

jag g : baax, tegu ci yoon

jag g : baax, tegu ci yoon

Jaga j : doomi beref ak
jombas

Jaga j : doomi beref ak
jombas

Jagadi f : safaanub
jag

Jagadi f : safaanub jag

Jagal b : bëy wu
jigéen wu mag

Jagal b : bëy wu jigéen
wu mag

Jagal g : def mu jag,
baaxal

Jagal g : def mu jag,
baaxal

Jagg b : graampalaas ci
wolof

Jal b : lu jalu ci lu man
a jalu

Jal b : lu jalu ci lu man a
jalu

Jal g : sotti dara mu
tegalo, nosu, defub jal

Jal g : weñ gees di doge
ciw sémmin

Jal g : sotti dara mu tegalo,
nosu, defub jal

Jal g : weñ gees di doge ciw
sémmin

Jala b : ab bant bu dëgër
la bees roof weñ gees tàpp
ba mu ñaw te yées ab
alleer, ci lees di këttee
dugub, di ci sembe

Jala b : ab bant bu dëgër la
bees roof weñ gees tàpp ba
mu ñaw te yées ab alleer, ci
lees di këttee dugub, di ci
seme

Jalax b : lu mel ni sañ cim
soow ci lepp lu dim yolaan

Jalax b : lu mel ni sañ cim
soow ci lepp lu dim yolaan

Jalgiit b : aw këtitiit ci gub
wees kët-këttee ci sàq
mees di semb "jalgiit, diir
naa la, jam naa la"

Jalgiit b : aw këtitiit ci gub
wees kët-këttee ci sàq

mees di semb "jalgiit, diir
naa la, jam naa la"

Jalgiit j : jalgiit yu bari

Jalgiit j : jalgiit yu bari

Jaloore j : def li la war
mooy indi jaloore

Jaloore j : def li la war
mooy indi jaloore

Jalu g : yékkati kàddu ci lu
mel ni tudd Yàlla ngir jaaxle

Jam g : "critig" lëñbët ak
wax li baax ak li baaxut ci
mbir

Jam g : ñoox baaraam
walla lu am cat ci dara
mbaa lenn lu mu man a
doon

Jam g : "critig" lëñbët ak
wax li baax ak li baaxut ci
mbir

Jam g : ñoox baaraam walla
lu am cat ci dara mbaa lenn
lu mu man a doon

Jamaa b : ab jamkat

Jamaa b : ab jamkat

Jamaale b : kiy
jamaale ci jigéen

Jamaale b : kiy jamaale
ci jigéen

Jamaale g : doxaan
jigéen ju keneen doon
bëgg (ngay jamaale ak
moom), ku nekk di defi
pexe ngir jot ci

Jamaale g : doxaan
jigéen ju keneen doon
bëgg (ngay jamaale ak
moom), ku nekk di defi
pexe ngir jot ci

Jamjamóor j : turu ay
woo bañ a tudd (mbaa
jàmm la ? Nga ne
déedéet jamjmóor la,
Abdu dey a faatu) nga
mel ni ku bañ a wax aw
ay la

Jamjamóor j : turu ay
woo bañ a tudd (mbaa
jàmm la ? Nga ne
déedéet jamjmóor la,
Abdu dey a faatu) nga

mel ni ku bañ a wax aw ay
la

Jamoo g : ñuy jamaalee
koy def

Jamoo g : ñuy jamaalee koy
def

Janeer g : jëmmal dara
cim xel ci biir xalaat"daa
namm soxnaam ba ko
janeer ci wetam"

Janeer g : jëmmal dara cim
xel ci biir xalaat"daa namm
soxnaam ba ko janeer ci
wetam"

Jañ g : tuxal dara mu jug
fi mu nekk cig bëmëx

Jañ g : tuxal dara mu jug fi
mu nekk cig bëmëx

Jar g : lamadi, lees jënd

Jar g : lamadi, lees jënd

Jar g : lees di def ci kafe
muy joxe caŋka gu neex

Jar j : lees di def ci jafe
ngir caŋka ga

Jar j : lees di def ci jafe ngir
caŋka ga

Jaraaf j : ka daa yilif
njàmbur

Jarajëf/Jaajëf : baatub
cant, deesi jëme ko ki nga
sant

Jarajëf/Jaajëf : baatub cant,
deesi jëme ko ki nga sant

Jarawlakk : baatub cant,
deesi jëme ko ki nga sant

Jarawlakk : baatub cant,
deesi jëme ko ki nga sant

Jas : ab dëkk ci wetu
Mbuur

Jas : dëkk bu ne ca wàlli
Mbuur

Jas : ab dëkk ci wetu
Mbuur

Jas : dëkk bu ne ca
wàlli Mbuur

Jas b : àdduna

Jas b : àdduna

Jas b : àdduna,

Jasig/jasiit j : rab wu
bokk ci jéer-ndox yi, yor
gëñ yu ñaw ak gimiñ gu
yaa, bokk it ci yàppaan
yi (yiy lekk yàpp)

Jasig/jasiit j : rab wu
bokk ci jéer-ndox yi, yor
gëñ yu ñaw ak gimiñ gu
yaa, bokk it ci yàppaan
yi (yiy lekk yàpp)

Jastandiku g : jàpp ci
dara ngir bañ a daanu

Jastandiku g : jàpp ci
dara ngir bañ a daanu

Jasug g : taxaw cig
mbetteel ci anam gu
dëgër (freiner)

Jasug g : taxaw cig
mbetteel ci anam gu

dëgër (freiner)

Jasug j : rab wu bokk ci
jéer-ndox yi, yor der bu
ñagas ak gimiñ gubyaa gu
yor gëñ yu ñaw

Jasug j : rab wu bokk ci
jéer-ndox yi, yor der bu
ñagas ak gimiñ gubyaa gu
yor gëñ yu ñaw

Jataay b : ag toog, aw
toogiin

Jataay b : ag toog, aw
toogiin

Jatt g : sëggale ci dara
"jatt na ko ci ndox mi"

Jatt g : sëggale ci dara "jatt
na ko ci ndox mi"

Jatu g : jàpp ci ndigg, ab
coonoo dina ko di waral

Jatu g : jàpp ci ndigg, ab
coonoo dina ko di waral

Jaw : aw sant

Jaw : aw sant

Jaw g : ab taal lees koy
def def ngir li ngay togg
gaaw a ñor(yokk matt ma),
"njaw des naw xambiin",

Jaw g : dëkje xamb bu
baax ngir sax ci yànjäl ab
taal. njawul béér

Jaw g : teen lees koy def
ngir mu gaaw a bënn, aw
bënniinu teen ngir saw ga
gaaw

Jaw g : ab taal lees koy def
def ngir li ngay togg gaaw a
ñor(yokk matt ma), "njaw
des naw xambiin",

Jaw g : dëkje xamb bu baax
ngir sax ci yànjäl ab taal.
njawul béér

Jaw g : teen lees koy def
ngir mu gaaw a bënn, aw
bënniinu teen ngir saw ga
gaaw

Jaw g : toggiinu lu dëgar

Jaww j : mbalaanum
gelaw mi nu wër sunu

digganteek asamaan

Jaww j : mbalaanum
gelaw mi nu wër sunu
digganteek asamaan

jaxaluur b : sikket bu
mag buy faral a sëq tey
xeeñ

jaxaluur b : sikket bu
mag buy faral a sëq tey
xeeñ

Jaxaluur w : bëy wu
góor wu mag

jaxañ g : aw rab la,
am na ñu koy wooye
sikoori, bokkal ak wel,
day xaw a niru muus,
xaw a gën a rëy wel, ñu
ëpp naa ko jaxañ, rab
wu man a gas te man a
yàq

jaxañ g : aw rab la, am
na ñu koy wooye
sikoori, bokkal ak wel,
day xaw a niru muus,
xaw a gën a rëy wel, ñu
ëpp naa ko jaxañ, rab
wu man a gas te man a
yàq

Jaxooy b : doomub new
bees macc ba xoox ba des
fa

Jaxooy b : doomub new
bees macc ba xoox ba des
fa

Jay g : wax nit lu ko neex
ngir am ci moom dara aña

Jay g : wax nit lu ko neex
ngir am ci moom dara aña

Jayaxu g : ku jay yi jàpp,
mu yëg ko

Jayaxu g : ku jay yi jàpp, mu
yëg ko

Jayu g : kuy jay boppam

Jayu g : kuy jay boppam

jàbbet : jàbbet gi

Jàdde m : mbaam mu
geen ba kët

Jàdde m : mbaam mu geen
ba kët

Jàgg j : ngooñ mu wow,
mees bàcc mbàccum firdo

Jàgg j : ngooñ mu wow,
mees bàcc mbàccum firdo

Jàjj g : soññ dara

Jàjj g : soññ dara

Jàjju g : soññ sa bopp

Jàjju g : soññ sa bopp

Jàkk g : ja dara, janook
moom ne ko jàkk

Jàkk g : ja dara, janook
moom ne ko jàkk

Jàkk w : lu mel ni aw yat

Jàkk w : lu mel ni aw yat

Jàkka j : ab julliwaay

Jàkka j : ab julliwaay

Jàll g : romb, wéy

Jàll g : romb, wéy

Jàllawle g : bëgg a
dem penku far jëm
sowu, jaawale la

Jàllawle g : bëgg a dem
penku far jëm sowu,
jaawale la

Jàmbat g : mettitlu
dara ak wax ko ngir mu
faju

Jàmbat g : mettitlu dara
ak wax ko ngir mu faju

Jàmbat g : ñàkk a man a
muñ di ko wax

Jàmm j : safaanub ay

Jàmm j : safaanub ay

Jàndi g : jaaru ba
doyal

Jàndi g : jaaru ba doyal

Jàng marax : jàng ci
waxtuw ginnaaw timis,
daara yi baaxoo nañu ko

Jàng marax : jàng ci
waxtuw ginnaaw timis,

daara yi baaxoo nañu ko

Jàng njël : taal ci njël ngir
jàng, luy waxtu wu xam ak
mokkal di yombe

Jàng njël : taal ci njël ngir
jàng, luy waxtu wu xam ak
mokkal di yombe

Jàng wet : jàng li sët ci
bind bu tooy ci daara

Jàng wet : jàng li sët ci bind
bu tooy ci daara

Jànklaar j : xeet la ci jiiit,
ju mag lay doon, niki
naarugóor ci fas

Jànnaxe g : jaxasoo ci xel,
mel ni lu muuru

Jànnaxe g : jaxasoo ci xel,
mel ni lu muuru

Jànni g : kenn di wax nga
ni ko xam ci xeetu jànni la

Jànni g : kenn di wax nga
ni ko xam ci xeetu jànni la

Jànni g : nit di wax ak yaw
nga ne ko xaw ak ynm

Jàpp g : bàyyi lekk ak
naan ak luy dogloo ci koor
"jàpp jot na"

Jàpp g : dara ju jekk
cibyaw "mbubb mi jàpp na
la"

Jàpp g : laablu ngir julli,
bokkul ak sangu janaba
mbaa tiim

Jàpp g : tëye dara

Jàpp g : bàyyi lekk ak naan
ak luy dogloo ci koor "jàpp
jot na"

Jàpp g : dara ju jekk cibyaw
"mbubb mi jàpp na la"

Jàpp g : laablu ngir julli,
bokkul ak sangu janaba
mbaa tiim

Jàpp g : tëye dara

Jàppet-jàppet g : biral ay
kàddu ci fulla ba siddiiti
baat di jug, ànd ak di baamu
ngir wone ñor gu la wax ji

ñor

Jàppet-jàppet g : biral
ay kàddu ci fulla ba
siddiiti baat di jug, ànd
ak di baamu ngir wone
ñor gu la wax ji ñor

jàq g : naqar ak tiit

jàq g : naqar ak tiit

Jàq g : tiin

Jàqar g : ñax guy nekk
cib déeg te rëyi xob

Jàqar g : ñax guy nekk
cib déeg te rëyi xob

Jàtti b : àll walla tool
bees bayul ren te daaw
ñu bayoon ko"jàttub
dugub mbaa gerte"

Jàtti b : àll walla tool
bees bayul ren te daaw
ñu bayoon ko"jàttub
dugub mbaa gerte"

Jàtti b : fees bay daaw

Jebbi g : door a saxug luy
sax ci gàncax

Jebbi g : door a saxug luy
sax ci gàncax

Jebbi g : génnug gàncax, ag
saxam

Jebbi g : sax, gàncax gi jebbi
na

jeeñ b : faw wu lëpp ca
kawar ga xonw te raxi tupp-
tupp, tànk ya jébb, mu
dóobu, fas wuy faral a am
yaq ak doole (ab jeeñ loo ko
jiiñ moom a)

jeeñ b : faw wu lëpp ca
kawar ga xonw te raxi tupp-
tupp, tànk ya jébb, mu
dóobu, fas wuy faral a am
yaq ak doole (ab jeeñ loo ko
jiiñ moom a)

Jekk g : rafet, tegu ci
yoon

Jekk g : waaj, noppi (jeck
naa ngir jàmmaarloo

Jekk g : rafet, tegu ci yoon

Jekk g : waaj, noppi (jekk naa ngir jàmmaarloo

Jekki g : toog, aw toogiin

Jekki g : toog, aw toogiin

Jenj g : sabug finaar guy waaj a nen

Jenj g : sabug finaar guy waaj a nen

jeqi g : jeqarbi dara

jeqi g : jeqarbi dara

jébb b : wewu weex ak kawar gi ko tiim ci fas

Jébb g : am weex-weex ciy tànk ci fas

Jébb g : am weex-weex ciy tànk ci fas

Jébbeer b : jaam bu jigéen

Jébbeer b : jaam bu jigéen

Jébbu b : fas wu tànk ya am wirgo wu weex fa

tollook we ya

Jébbu b : fas wu tànk ya am wirgo wu weex fa
tollook we ya

Jéebaane g : boolee ànd ak kàddu gu jib, reeteet

Jéebaane g : reetat dara, siiwal ko ci wax ak yégle ko ngir jubadi gu ca nekk walla aw ay

Jéebaane g : boolee ànd ak kàddu gu jib, reeteet

jéeg g : ñàkk a def ca waxtu wa loo daa def at mu nekk(nawet bi daa jéeg

jéeg g : ñàkk a def ca waxtu wa loo daa def at mu nekk(nawet bi daa jéeg

Jéego b : yaatuwaayu diggante yaari tànk yi na mu toll mooy jéego

Jéego b : yaatuwaayu diggante yaari tànk yi na mu toll mooy jéego

Jéem g : fexe, seet "jéemal a baax

Jéem g : fexe "jeem koo gis

Jéem g : fexe, seet "jéemal a baax

Jéer-ndox b : lu man a dund ci ndox ak ci jéeri ji

Jéer-ndox b : lu man a dund ci ndox ak ci jéeri ji

Jéer-ndox w : rab wuy dund ci jéeri ji ak ci ndox mi

Jéeri j : safaanub géej

Jéeri j : safaanub géej

Jéeri j : safaanub ndox mi, safaanub géej gi, aji wow ji

Jéexu g : we yi rab yi yor ni gaynde ańs

Jéexu g : we yi rab yi yor ni gaynde ańs

Jékki g : safaanub taxaw

Jéng b : lees di jéngé

Jétti b : ginnaaw kër

Jékki g : safaanub taxaw

Jéng b : lees di jéngé

Jétti/jétti b : gentu gerte
mbaa dugub

jéll g : ag daanu, liy
woneg daanu, dayob daanu

jéng g : tënk ay t ànki
dara ngir mu bañ a dem

Jétti/jétti b : gentu gerte
mbaa dugub

jéll g : ag daanu, liy woneg
daanu, dayob daanu

jéng g : tënk ay t ànki
dara ngir mu bañ a dem

Jë b : li tiimi gët ci xar-
kanam

jéllale g : wone-wonelu
dara ne nekkul ci sam xel

Jéngu g : teg sa
bakkan ci dara am

Jë b : li tiimi gët ci xar-
kanam

jéllale g : wone-wonelu
dara ne nekkul ci sam xel

Jéngu g : teg sa bakkan
ci dara am

Jëf g : def, liggéey

Jémmeerlu g : woo nit ca
kaw

Jéppi g : dara àgg ci
soof la lool

Jëf g : def, defar

Jémmeerlu g : woo nit ca
kaw

Jéppi g : dara àgg ci
soof la lool

Jëf g : def, liggéey

Jéneer b : cib taal leer ga
muy joxe, su taal ba
nekkoon cib néeg, jéer ba
day génn bay leeral la wër
néeg ba

Jéppi g : jéppi nga kenn

Jéri g : bees ci ngelaw
li ngir tàqale diggante ak
ngooñ aña

Jëf j : lees di def, ab
liggéey

Jëf j : lees di def, ab liggéey

Jëf j : lees jëf

Jéneer b : cib taal leer ga
muy joxe, su taal ba
nekkoon cib néeg, jéer ba
day génn bay leeral la wër
néeg ba

Jéri g : bees ci ngelaw li
ngir tàqale diggante ak
ngooñ aña

Jétti b : ginnaaw kër

Jëgg b : ku génn wuti, ak
ku mu doon

Jëgg b : ku génn wuti, ak
ku mu doon

jëgg g : la amees ba
yanoos ko di indi, moo xam
marsandiis la walla leneen

jëgg g : la amees ba yanoos
ko di indi, moo xam
marsandiis la walla leneen

Jël bind : jël bind bu
yees, am na ñu naa "bind
bu tooy" ngir jàng ko ba mu
mokk, nga tari ko, mbaa ba
nga xam ko

Jël bind : jël bind bu yees,
am na ñu naa "bind bu
tooy" ngir jàng ko ba mu
mokk, nga tari ko, mbaa ba
nga xam ko

Jëli g : nànd dara

Jëli g : nànd dara

Jëmb w : lu mel ni dugub
te du ko

Jëmb w : lu mel ni dugub te
du ko

jën w : dundat wuy
ne ci biir géej

jën w : dundat wuy ne
ci biir géej

Jëñ/jën w : ñeenti
bant yiy taawub néeg
mbaab càkkar

Jëñ/jën w : ñeenti bant
yiy taawub néeg mbaab
càkkar

jëpp g : xob yu wow
ngir uppug jaas ji

jëpp g : xob yu wow
ngir uppug jaas ji

Jësuub :

jëtun b : jigéen ju
boroom kër ba faatu
muy muuru te
summeegul

jëtun b : jigéen ju
boroom kër ba faatu
muy muuru te
summeegul

Jëw g : wax ci nit ci
ginnaawam

Jëw g : wax ci nit ci
ginnaawam

jëw g : wax ci nit ci
ginnaawam rawati na ci lu
ñaaw

Jëwdi l : sën buy faral a
gudd, ci diguw tool ak
moroom ja lay faral a nekk,
boroom tool bu buub sànni
fa, lees fay sànni nag du
doon mbuubiitum kër
waaye ñaxum tool ba

Jëwdi l : sën buy faral a
gudd, ci diguw tool ak
moroom ja lay faral a nekk,
boroom tool bu buub sànni
fa, lees fay sànni nag du
doon mbuubiitum kër
waaye ñaxum tool ba

Jëwrin-Mbul j : ca Kajoor ki
topp ci buur

Jëya j : musiba mu law,
matale, béefeere (ar)

Jëya j : musiba mu law,
matale, béefeere (ar)

Jiif-jiif g : aw uppiin

Jiif-jiif g : aw uppiin

Jiin g : tëgg, dóor ci lu
mel ni ndënd (ndënd ma jiin
na)

Jiin g : tëgg

Jiin g : tëgg, dóor ci lu mel
ni ndënd (ndënd ma jiin na)

Jiit j : rab wu boka ci
mellan yi te yor fett gu saf
gu muy fette

Jiit j : rab wu boka ci mellan
yi te yor fett gu saf gu muy
fette

Jiit j : raw wu boka ci
mellan yi te yor fett gu
tarug fett

jiixijaaxa g : xel mu nekk
ci yaari mbir, di daw ci lii ak
lee

jiixijaaxa g : xel mu nekk ci
yaari mbir, di daw ci lii ak
lee

Jikko j : nattukaayu
mbaax ak mbon, nit
dina yor jikko ju baax,
doon ku neex a
jëflanteel, sopplu, naka
noona safaan ba

Jikko j : nattukaayu
mbaax ak mbon, nit
dina yor jikko ju baax,
doon ku neex a
jëflanteel, sopplu, naka
noona safaan ba

Jimbanj j : rido

Jimblanj j : rido

Jimblanj j : xeetu téere
la, bees def ci jaafure ju
ami mbicc

jimbreaay b : xeer wu
ndaw te sew, ci yu ni
mel lees di sànee
jamra

jimbreaay b : xeer wu
ndaw te sew, ci yu ni
mel lees di sànee
jamra

Jinne j : mbindéef
mees sàkke ci sawara,
muy lu gusoodi ndare ci

ñi ci amug jagle, day
soppiku lu ne daanaka

Jinne j : mbindéef mees
sàkke ci sawara, muy lu
gusoodi ndare ci ñi ci amug
jagle, day soppiku lu ne
daanaka

jobb b : liy nekk ci pëyum
jigéen tey mel ni doomub
tàndarma

jobb b : liy nekk ci pëyum
jigéen tey mel ni doomub
tàndarma

Jobb w : li tiim pëyum
jigéen te mel ni as làmmiñ
su ndaw

Jobb w : li tiim pëyum
jigéen te mel ni as làmmiñ
su ndaw

Jofal g : delloosi jur gi ci
kër gi

Jofal g : delloosi jur gi ci kër
gi

Jojj g : ginaar gu jigéen

Jojj g : ginaar gu jigéen

Jokk g : dees na jokk ag
buum, mooy sof ko ci
geneen, taqale ko ak
geneen

Jokk g : dees na jokk ag
buum, mooy sof ko ci
geneen, taqale ko ak
geneen

Jol g : ndox lees koy def,
dugal ko ci gimiñ

Jol g : ndox lees koy def,
dugal ko ci gimiñ

Jol-jol g : àndandoo di
dox (màngaan yi jaar nañu fi
tay di jol-jol di dem)

Jol-jol g : ànd di dem

Jol-jol g : àndandoo di dox
(màngaan yi jaar nañu fi tay
di jol-jol di dem)

Jollasu g : "téléphone"
juntukaay bees di
jëfandikoo ci jollasanteek
ku sori

Jollasu g : "téléphone"
juntukaay bees di
jëfandikoo ci
jollasanteek ku sori

jolli g : yékkatikug
kàddu mbaa saxaar aña

jolli g : yékkatikug
kàddu mbaa saxaar aña

Jolu g : Téen ak lees di
naan ci butéel,
naanandoo ko benn
yoon

jom j : jikko ju baax
ju tax ngay jomb yenn
yi, di la jañ ci góor-
góorlu ba dii sukkandiku
ci lu dul saw ñaq ci dund

jom j : jikko ju baax ju
tax ngay jomb yenn yi,
di la jañ ci góor-góorlu
ba dii sukkandiku ci lu
dul saw ñaq ci dund

Jom j : luy tax nit di
sukkandiku ci boppam
tey jéem a farlu

Jom j : nangoo liggéey
te doo bëgg kenn

yóbbaaale la ci dara

jomb g : jomb a def lu
ñaaw

jomb g : jomb a def lu ñaaw

Jombas b : yomb bu
dijjagul

Jombas b : yomb bu dijjagul

Jommi g : gis loo ragal lu
mel ni jinne

Jommi g : gis loo ragal lu
mel ni jinne

Jong g : yéeg ci garab ba
dara féeteetu la kaw

Jong g : yéeg ci garab ba
dara féeteetu la kaw

Jongal g : dagg
mbuñukam gone ngir lu
gènn ci melow aat

Jongal g : dagg mbuñukam
gone ngir lu gènn ci melow
aat

jongama j : jigéen ju
taaru

jongama j : jigéen ju taaru

jonguru g : topp dara,
tiim ko ngir yittewoo ko

jonguru g : topp dara, tiim
ko ngir yittewoo ko

Jonj g : aw raggiin la

Jonj g : aw raggiin la

Jonng : taxaw te
wéeruwoo

Jonng : taxaw te
wéeruwoo

jonng/jonnte g :
independence

jonng/jonnte g :
independence

jon g : xëccoo cig jonante
ba jon, maanaam ba bom,
ba jël ndam la

jon g : xëccoo cig jonante
ba jon, maanaam ba bom,

ba jël ndam la

Jooñ b : bant bu ami
càq takk ca ag mbaq di
ca roof lu mel niw xeer
ngir di ci jame picc yeek
yu ni mel (laspeer)

Jooñ b : bant bu ami
càq takk ca ag mbaq di
ca roof lu mel niw xeer
ngir di ci jame picc yeek
yu ni mel (laspeer)

joow g : sànni lu mel
nig njoowaan muy dem
ak a digg

joow g : sànni lu mel nig
njoowaan muy dem ak a
digg

Joox g : bari soow cig
jur, yanaat ba fees

Joox g : bari soow cig
jur, yanaat ba fees

Joq b : fi ñaw wiy
daje ci lu mel ni ginaar
ak Inm

Joq b : fi ñaw wiy daje
ci lu mel ni ginaar ak

Inm

Joqarbi g : xeetu joxoñ la,
bu taree rawati na

Joqarbi g : xeetu joxoñ la,
bu taree rawati na

Jotéef b : "reçu" di lees
lay jox luy wone ne jot nañu
ca la nga joxe

Jotéef b : "reçu" di lees lay
jox luy wone ne jot nañu ca
la nga joxe

Jotu b : jumtukaay buy
tax a jot ci dara

Jotu b : jumtukaay buy tax
a jot ci dara

Joxoñ b : junjaan bu lay
joxon lenn mbaa fenn

Joxoñ b : junjaan bu lay
joxon lenn mbaa fenn

Jóg/ jug g : safaanub
toog

Jóg/ jug g : safaanub toog

jóng-jóng b : mbir mu fii
xure, fii tunde

Jóng-jóng b : juni-juni

Jóng-jóng b : li ne jóng
noonu mel nig taab, su
doon ab xit (jaarob haqiixa)
nga ne per ba

jóng-jóng b : mbir mu fii
xure, fii tunde

Jóng-jóng b : juni-juni

Jóng-jóng b : li ne jóng
noonu mel nig taab, su
doon ab xit (jaarob haqiixa)
nga ne per ba

Jóngjóoral g : lu am ab
jóng-jóng

Jóngjóoral g : lu am ab jóng-
jóng

Jóo g : xiir, dugal

Jóo g : xiir, dugal

Jóolóoli b : li nekk ci
jànguy làbbe yi tey
kelenleni bees ko yëngalee,

bu ndaw bi ñu koy
takkali fas leeg-leeg,
wall-wall bu mag

Jóolóoli b : li nekk ci
jànguy làbbe yi tey
kelenleni bees ko
yëngalee, bu ndaw bi ñu
koy takkali fas leeg-leeg,
wall-wall bu mag

Jóoñ b : bant bu am
ñaari pàq, ñu cay takk
ag mbaq guy tàwwweeku
ngir jam ay picc
años(laspeer)

Jóoñ b : bant bu am
ñaari pàq, ñu cay takk
ag mbaq guy tàwwweeku
ngir jam ay picc
años(laspeer)

Jóor g : tegiin wu ànd
ak doole wees jekkalul
cig riim ak leem, moo
xami doj la mbaam
maatt

Jóor g : tegiin wu ànd
ak doole wees jekkalul
cig riim ak leem, moo
xami doj la mbaam
maatt

jóox g : jekki-jekki dugg
fenn, dugg fenn cig
mbetteel

jóox g : jekki-jekki dugg
fenn, dugg fenn cig
mbetteel

Jópp : lépp

Jópp : lépp

Jub b : safaanub dëng

Jub b : safaanub dëng

jub g : tegu ci yoon, def
yoon

jub g : tegu ci yoon, def
yoon

Jubb b : kawar gees dig-
diggall ci bopp wateesu ko

Jubb b : kawar gees dig-
diggall ci bopp wateesu ko

jubb b : lees bàyyi cig
wateef, dig-diggall ko fa,
deef na ko léttoo it.

Jukkal g : fa mbaam di
dajaloo ca wetu kër ga

Jukkal g : fa mbaam di
dajaloo ca wetu kër ga

Jukkat g : def jukki yu
ndaw

Jukkat g : génne dara ci
biir dara

Jukkat g : génne dara ci biir
dara

Jukki b : lees jukkee ci
dara

Jukki b : lees jukkee ci dara

Jukki g : genne ag wàll ci
dara lu mat, lépp

Jukki g : genne ag wàll ci
dara lu mat, lépp

jul g : jëmm ju rës, lunk,
rukkoo

jul g : jëmm ju rës, lunk,
rukkoo

Jula b : jaaykatu ay fas
aki mbaam

Jula b : jaaykatu ay fas
aki mbaam

Jula famol b :
"grossiste" kiy jaay lu
bari

Jula famol b :
"grossiste" kiy jaay lu
bari

Jula/julo b : kuy jënd
ak a jaay

Jula/julo b : kuy jënd ak
a jaay

Julootu g : daanu ba
àgg suuf, jul gu far àgg
ca suuf(da doon yër
teen ba far julootu ca)

Julootu g : daanu ba
àgg suuf, jul gu far àgg
ca suuf(da doon yër
teen ba far julootu ca)

jum b : lees di lukate
ay sébb, ab taalujaay,
dees koy faral a defare
ci lem gitax takk ko

wallab solen, task cat la, di
ko ruur ci sébb, dem ci
beneen

jum b : lees di lukate ay
sébb, ab taalujaay, dees koy
faral a defare ci lem gitax
takk ko wallab solen, task
cat la, di ko ruur ci sébb,
dem ci beneen

Jumtukaay b :
njëfandukaay

Jumtukaay b :
njëfandukaay

Juni-juni b : jóng-jóng
walla newwi-newwi bu
ndaw

Juni-juni b : jóng-jóng walla
newwi-newwi bu ndaw

Junj g : joxoñ gu bët
mbaa bopp mbaa maanaa
"junj dox na boroomum xel"

Junjaan b : lu liggéeyam
di junj ak lu mu man a doon

Junjaan b : lu liggéeyam di
junj ak lu mu man a doon

Junni g : funki, newwi

Junni g : funki, newwi

Junni-junni b : ab newwi-
newwi

juq gi : aw gasiin rawati
na ci lu mel ni lees di yatt, di
ko juqat

juq gi : aw gasiin rawati na
ci lu mel ni lees di yatt, di ko
juqat

Juqi g : dóor ab kurpeñ

Juqi g : dóor ab kurpeñ

Jur g : lépp lu boka ci jur
gi, niki nag, xar bëy, giléem,
daanaka luy lekkum ñax
rekk

Jur g : lépp lu boka ci jur gi,
niki nag, xar bëy, giléem,
daanaka luy lekkum ñax
rekk

Jur gu sew g : gàtt yi

Jur gu sew g : gàtt yi

Jure g : kalaame kenn
ak yoon

Jurug kër g : fas,
mbaam, xar, bëy, nag
años

Jurug kër g : fas,
mbaam, xar, bëy, nag
años

justice : maandute,
yoon

justice : maandute,
yoon

juubu g : juum lekk
mbaa naan ci koor,
mbaa def luy dogloo

juubu g : juum lekk
mbaa naan ci koor,
mbaa def luy dogloo

Juum g : jaawale ba
def lu bokkul ak lees
war a def

Juum g : def lu bokkul
ak la waroon ci tayadi

Juum g : def lu warul cig
tayadi

Juum g : jaawale ba def lu
bokkul ak lees war a def

Juunu g : jëf lu baaxul
mbaa wax ko

Juunu g : jëf lu bon

Juunu g : jëf lu baaxul mbaa
wax ko

Juunu g : jëf lu bon

juuyale g : jaxase lu mel
niy dàll walla dara, walla
safaane dara

juuyale g : jaxase lu mel niy
dàll walla dara, walla
safaane dara

Juwu b : masin walla
juntukaayu ji

Juwu b : masin walla
juntukaayu ji

K (k)

Kaake/kaaka y : bagaas yi nga tiim te mu tas, njaay la walla leneen

Kaake/kaaka y : ay jëfandukaay, kujurkalle, dëbës

Kaake/kaaka y : bagaas yi nga tiim te mu tas, njaay la walla leneen

Kaala g : morso wees di muur ci bopp ngir magal ak fegu ciw naaj

Kaala g : morso wees di muur ci bopp ngir magal ak fegu ciw naaj

Kaam g : dagg ndima ci anam gu jubul

Kaam g : dagg ndima ci anam gu jubul

Kaani g : gàncax guy am doom yu wex xàtt, deesi def kaani cig togg ngir safal ko

Kaani g : gàncax guy am doom yu wex xàtt, deesi def kaani cig togg ngir safal ko

Kaar : wax jees di jibal ngir lafe ci cat, su la nit nee sa mbubb mi rafet nga nga ne ko kaar

Kaar : wax jees di jibal ngir lafe ci cat, su la nit nee sa mbubb mi rafet nga nga ne ko kaar

Kaar b : dees na ci jublu oto bu xaw a mag buy yóbbu ay tukkikat, kaaru njaga-njaay, kaar-rapit (ang)

Kaar b : dees na ci jublu oto bu xaw a mag buy yóbbu ay tukkikat, kaaru njaga-njaay, kaar-rapit (ang)

Kaas b : ab kopp ñaare weer lay doon

Kaas b : ab kopp ñaare weer lay doon

Kaas g : dees na ko def lu mel ni baraay te mooy def ci ndox mu tànk yëngal ko, jaxase ko

Kaas g : ñaxtu, jàmbat

Kaas g : dees na ko def lu mel ni baraay te mooy def ci ndox mu tànk yëngal ko, jaxase ko

Kaas g : ñaxtu, jàmbat

Kaata g : ñoopati ciy we, dees na ko def gone guy jàng ñaare

Kaata g : ñoopati ciy we, dees na ko def gone guy jàng ñaare

Kaata w : lees def nit ci ñoppati aw yaramam jaare ko ci kaata

Kaata w : lees def nit ci ñoppati aw yaramam jaare ko ci kaata

Kaawtéef : baatub yéemu (ñaawtéef)

Kaawtéef : baatub yéemu (ñaawtéef)

Kaay : aw woowiin

Kaay g : ñanaaw lu mel ni
cokkeer (nenu kaay)

Kaay g : ñanaaw lu mel ni
cokkeer (nenu kaay)

Kaay : aw woowiin

Kacciri g : dabas yees raw

Kacciri g : dabas yees raw

Kaf g : mbóorante, fo

Kaf g : mbóorante, fo

Kafe g : lees di naan ngir
cafka ga te muy faral a
sawarloo

Kafe g : lees di naan ngir
cafka ga te muy faral a
sawarloo

Kajaw :

Kakkandu g : woo bit ciw
ñam mbaa lu ni mel te
bëggoo sax mu ñëw, xanaa
ngir rafetal rekk

Kakkandu g : woo bit ciw
ñam mbaa lu ni mel te

bëggoo sax mu ñëw,
xanaa ngir rafetal rekk

Kal g : lees di
defanteek sa doomu
bàjjan, ak yenn ci say
mbokk, siise kalu kebe
la

Kal g : teg dara fenn
ba tee dara agsi mbaa
dara dem, "kalal pono bi
balaa dem"

Kal g : lees di defanteek
sa doomu bàjjan, ak
yenn ci say mbokk, siise
kalu kebe la

Kal g : teg dara fenn ba
tee dara agsi mbaa dara
dem, "kalal pono bi
balaa dem"

Kalaame g : jure
kenn, cosaanul kalaame
fr

Kalaayoona g : dox
bu amul fulla bi jigéen
juy jaa u di def ngir aajar
boppam góor ña koy
xool

Kalaayoona g : dox bu amul
fulla bi jigéen juy jaa u di
def ngir aajar boppam góor
ña koy xool

Kalaayóonu g : di
rombantu ngir bëgg ci dara
(mi ngi kalaayóonu ngir ñu
kàkkandu ko)

Kalaayóonu g : di rombantu
ngir bëgg ci dara (mi ngi
kalaayóonu ngir ñu
kàkkandu ko)

Kalaj-kalaj g : yëngatug lu
dëgërul

Kalaj-kalaj g : yëngatug lu
dëgërul

Kalamba g : àndaar jees
di yatte ci garab, deesi
nattate ci ceeb ak dugub

Kalamba g : àndaar jees di
yatte ci garab, deesi nattate
ci ceeb ak dugub

Kalpe b : ag nafa gees di
def xalis

Kalpe b : ag nafa gees di
def xalis

Kamas g : kàndangiinu
dóor ci peggu gënn

Kamas g : kàndangiinu dóor
ci peggu gënn

Kan : aw sant la ci sant yi

Kan m : lu gasu gasug
booru, ñaare dudat a cay
faral a nekk

Kan m : gaseef gu mala
amal ngir dëkk ca

Kan m : lu gasu gasug
booru, ñaare dudat a cay
faral a nekk

Kan : aw sant la ci sant yi

Kangetloo g : ku la yab di
fàttali loo defoon ak di la ca
ree ak yéjj

Kañu g : tag sa bopp ngir
gën a soññu, ab liggéeykat
dina ko di def mbaa kuy
xare

Kañu g : tag sa bopp
ngir gën a soññu, ab
liggéeykat dina ko di def
mbaa kuy xare

Kañj g : aw siiñiin la,
(jekki jekki ne kañj ree)

Kañj g : aw siiñiin la,
(jekki jekki ne kañj ree)

Kañjetloo g : ku la
yab di fàttali loo defoon
ak di la ca ree ak yéjj

Kañjetloo g : ku la yab
di fàttali loo defoon ak
di la ca ree ak yéjj

Kar g : taxaw ci
kanamu kenn ci yoon di
ko fa tëru

Kar g : taxaw ci kanamu
kenn ci yoon di ko fa
tëru

Kar-karloo g : dees la
ko def lu mel ni nag wu
rëcc, wër ko nax ko ba
jàpp ko

Kar-karloo g : dees la ko
def lu mel ni nag wu

rëcc, wër ko nax ko ba jàpp
ko

Karabaane g : dong buy
jàng a koy def, xeetu
tappale la ngir bañ a jàng na
mu ware, bees ko xoolee
muy jàng-jànglu te jàngul

Karante g : ku nekk di kar
moroom ja

Karante g : ku nekk di kar
moroom ja

Karaw g : lees araw

Karaw g : lees araw

Karbat w : aw xeetu dàll
la wees defare ci bantub
xoos bu rattax, ak deru nag,
dees koy bënn def ciy waru

Karbat w : aw xeetu dàll la
wees defare ci bantub xoos
bu rattax, ak deru nag, dees
koy bënn def ciy waru

Karkar g : kàdd gu ndaw

Karmat g : bindandi dara
cis kayit ngir bañ a fàtte

(noter)

Karmat g : waroon a
xëdd far biddanti

Karmat g : bindandi dara
cis kayit ngir bañ a fàtte
(noter)

Karmat g : waroon a xëdd
far biddanti

Karoot b : ci lujum yi la,
day gudd nib bant tey faral
a jëm ci xonq (fr)

Karoot b : ci lujum yi la, day
gudd nib bant tey faral a
jëm ci xonq (fr)

Kasag w : woyuw mbaar

Kaso b : fees di tëj sàcc
seek kàccoor yi.

Kaso b : fees di tëj sàcc
seek kàccoor yi.

Kat-kati g : di lox ngir ab
sedd ñaare

Kat-kati g : di lox ngir ab
sedd ñaare

Kataraan j : gerte ak
digija ak latkoloñ, dees
ko daa togg ma mu ñuul
mel nib laax, ñu ëmb ko
ci deru bëy wu ñu wulli,
ñaw ko ba mu dah nib
téere, ñu xooj ko ci
gonga ba mu defi fan,
ñu koy takk ci seeni
ndigg ngir xet ga Yoos

Kataraan j : gerte ak
digija ak latkoloñ, dees
ko daa togg ma mu ñuul
mel nib laax, ñu ëmb ko
ci deru bëy wu ñu wulli,
ñaw ko ba mu dah nib
téere, ñu xooj ko ci
gonga ba mu defi fan,
ñu koy takk ci seeni
ndigg ngir xet ga

Katiw g : aw tëyewiin
la wu bette te dëgër (ne
la katiw)

Katiw g : jàppiinu loo
moom ñu bëgg caa teg
loxo

Katiw g : aw tëyewiin la
wu bette te dëgër (ne la

katiw)

Katiw g : jàppiinu loo
moom ñu bëgg caa teg loxo

Katiw j : wopp jees daa
faje kafe ak limon

Katiw j : wopp jees daa
faje kafe ak limon

Katt g : sëy jigéen

Katt g : sëy jigéen

Kaw g : safaanub suuf

Kaw g : safaanub taax

Kaw g : safaanub suuf

Kaw g : safaanub taax

Kaw-kaw b : ku dëkk ca
kaw ga, safaanub taax-taax

Kaw-kaw b : ku dëkk ca
kaw ga, safaanub taax-taax

Kawar g : lu ñuul li ci kaw
bopp

Kawar g : lu ñuul li ci kaw
bopp

Kawas w : mbuusum
ndima mees di solal tànk,
mbutànk

Kawas w : mbuusum ndima
mees di solal tànk, mbutànk

Kay b : am mbooloo,
kipaango "Ñëw nañu def ay
kay"

Kay b : xarnu

Kay b : am mbooloo,
kipaango "Ñëw nañu def ay
kay"

Kay b : xarnu

Kayaafi : aw rab wu mel
ni njuuma

Kayaafi : aw rab wu mel ni
njuuma

Kayam g : mbégte mu
jege ràkkaaju

Kayam g : mbégte mu
jege ràkkaaju

Kayamu g : ku def
kayam

Kayamu g : ku def
kayam

Kayit w : lees di bind
ci kawam, aw xob lay
doon ñaare, day faral a
weex lu ci ëpp.

Kayit w : lees di bind ci
kawam, aw xob lay
doon ñaare, day faral a
weex lu ci ëpp.

kàbb :

Kàdd g : garab gu
njool te ami dég di faral
a ami xob ci noor bi, bu
nawet bee xob ya dee

Kàdd g : ag garab la

Kàdd g : garab gu njool
te ami dég di faral a ami
xob ci noor bi, bu nawet
bee xob ya dee

Kàdd s : liy ñore ci kàdd

Kàdd s : liy ñore ci kàdd

Kàddu g : baat (jot naa la
sama kàddu)(parole)

Kàddu g : riir muy bawoo
ci gimiñug kuy àddu(son)

Kàddu g : baat (jot naa la
sama kàddu)(parole)

Kàddu g : riir muy bawoo ci
gimiñug kuy àddu(son)

Kàggu g : dencuwaayu
téere

Kàggu g : dencuwaayu téere

Kàjj m : ku xaw a dof, (kii
am kàjj la de)

Kàjj m : ku xaw a dof, (kii
am kàjj la de)

Kàkkndu g : woote ciw
ñam mbaa lu ni deme ngir
def lu rafet waaye taxul nga
bëgg c aku la wuysi "ab
Malóo di ndéego nit romb
ko mu ne kaay nu xéewlu

ngir rafetal"

Kàkkooji : dayo, yamu
"yëf yi nag àgg na kàkkooji",
sës na

Kàkkooji : dayo, yamu "yëf
yi nag àgg na kàkkooji", sës
na

Kàkktar g : rab wu ndaw
wu xaw a ëpp bëtbëtóor tey
soppiku lu bari, lu mu taxaw
ñaare jëluw wirgoom

Kàkktar g : rab wu ndaw wu
xaw a ëpp bëtbëtóor tey
soppiku lu bari, lu mu taxaw
ñaare jëluw wirgoom

Kàll g : wax jees wëlbatì
waat ya safaane ko,
("moodu" nga ne "Doomu"
ak yu ni deme)

Kàll g : wax jees wëlbatì
waat ya safaane ko,
("moodu" nga ne "Doomu"
ak yu ni deme)

Kàll w : juutali wax ngir
lëntal

Kàmb g : gasu gu
xóot, ñaare lu nit di gas
lay doon

Kàmb g : fees gas, dees
na fay faral di tibbe
suuf, mbaa ñu fay tuur
mbuubiit.

Kàmb g : gasu gu xóot,
ñaare lu nit di gas lay
doon

Kàmb g : lu gas boppam
ci suuf, moo xam lu
dagg la, mbaa lu ab taw
def, kon kàmb deesu ko
gas, dees koy fekk mu
defu

Kàndaama b :
yéegukaay bees di takk
ci ndigg, niki ñiy yéeg ci
poto làmp yi

Kàndaama b :
yéegukaay bees di takk
ci ndigg, niki ñiy yéeg ci
poto làmp yi

Kàndaŋ g : dóor kuur
ci peggi gënn ngir
waxante ci

Kàngam l : "expert", ka
sut ca mbir, man ca, am ca
ag jarabu

Kàngam l : "expert", ka sut
ca mbir, man ca, am ca ag
jarabu

Kànja g : gàncax la guy
faral a ratax, deesi togg ko
niki lujum, ci la suppu kànja
juge

Kànja g : gàncax la guy faral
a ratax, deesi togg ko niki
lujum, ci la suppu kànja juge

Kàŋŋ g : riirum lu dal ci lu
wow

Kàŋŋ g : riirum lu dal ci lu
wow

Kàpp g : dees na ci tëje
bunt "ne ko kàpp"

Kàpp g : dees na ci tëje
bunt "ne ko kàpp"

Kàpp w : wenn xott ci
ñaari xotti taat, aw taat ci
ñaari kàpp la ame

Kàpp w : wenn xott ci ñaari
xotti taat, aw taat ci ñaari
kàpp la ame

Keccax b : jën jees lakk,
xorom ko

Keccax b : jën jees lakk,
xorom ko

Keccax b : jën yees lakk

Keemaado j : xóoñ

Keemaado j : xóoñ

Kees : dëkk bu nekk ci
diggante Ndakaaru ak
Xombol

Kees g : aw waxande
wees di defare ñaare ci
kayit, mbaa karton, deesi
def ci ay dëbës (ar)

Kees g : aw waxande wees
di defare ñaare ci kayit,
mbaa karton, deesi def ci ay
dëbës (ar)

Kees : dëkk bu nekk ci
diggante Ndakaaru ak
Xombol

Kej g : daggate aki
gëñ, jinax a koy def

Kej g : liy ëmb doom
ci mbaam, su juree nga
gis mu rot, ak yeneen
jur yi

Kej g : daggate aki gëñ,
jinax a koy def

Kej g : liy ëmb doom ci
mbaam, su juree nga gis
mu rot, ak yeneen jur yi

Kekkantoo g : di
waxante ak gone ak a
séqal ci lu fullawuwul,
dina waral yabeel

Kekkantoo g : di
waxante ak gone ak a
séqal ci lu fullawuwul,
dina waral yabeel

Kekku g : dayob ree

Kekku g : dayob ree

Kel g : gaabug kel

Kel g : gaabug kel

Kel m : xas mu juge ci
garabug kel, muy ratax te
baax ci tooy

Kel m : xas mu juge ci
garabug kel, muy ratax te
baax ci tooy

Kemb g : doomi gerte yu
mat yi mbakkat gi yàquwul
te man jiwu

Kemb g : doomi gerte yu
mat yi mbakkat gi yàquwul
te man jiwu

Kemb g : gerte gees xolli

Kembaar g : àbbeef gees
jagleel ab xaaj bu rëy ci
àdduna bi (continent), ñu
àbbe ko ca kembaarug naaf,
di naaf bi aki digam

Kembaar g : liy dajaloo
ciy xiin rësal ndox mu wâcc
dib taw

Kembaar g : mberaayul
naaf, fa naaf ba yam

Kembaar g : àbbeef gees
jagleel ab xaaj bu rëy ci
àdduna bi (continent), ñu

àbbe ko ca kembaarug naaf,
di naaf bi aki digam

Kembaar g : liy dajaloo ciy
xiin rësal ndox mu wâcc dib
taw

Kembaar g : mberaayul
naaf, fa naaf ba yam

Keppaar g : ker

Keppaar g : ker

Keppati g : gerte gi xolli
gi setul

Keppati g : gerte gi xolli gi
setul

Ker g : lu lépp lu dox
diggante naaj mbaa leer ak
leneen a koy am, ag garab
gu ronuw naaj mbaa leer
day am ker ca suuf ga,
safaanub naaj la tey
takkndeerub garab gi

Ker g : lu lépp lu dox
diggante naaj mbaa leer ak
leneen a koy am, ag garab
gu ronuw naaj mbaa leer
day am ker ca suuf ga,
safaanub naaj la tey

takkndeerub garab gi

Kerkeraan b : yoon,
yéegu

Kertenden b : àll bu
bariwuli garab

Kertenden b : àll bu
bariwuli garab

Keseng-keseng b : lu
fecckat yi di yor di ko
yëngal muy •Keseng-
kesengi, lu mel nib tax
lay doon

Keseng-keseng b : lu
fecckat yi di yor di ko
yëngal muy •Keseng-
kesengi, lu mel nib tax
lay doon

Kéew m : ag wërlaay,
lu wër, peeg,
"environment"

Kéew m : ag wërlaay, lu
wër, peeg,
"environment"

Kémër g : lu ne...lees
dàgg te amul cat,

safaanub càbb

Kémër gi : lu ne...lees dàgg
te amul cat, safaanub càbb

Kéwal g : rab la wu boka
ci njaay-àll yi, di niru béy tey
gaaw

Kéwal g : rab la wu boka
ci njaay-àll yi, di niru béy tey
gaaw

Këdd g :

Këdda g : war na fas wi
këdda ko

Këdda g : war na fas wi
këdda ko

Këem g : melow
xarkanam bu jaaxle mbaa
muy ab ñaawaay

Këem g : toogiin la ci
toogiin yi

Këem g : melow xarkanam
bu jaaxle mbaa muy ab
ñaawaay

Këem g : toogiin la ci
toogiin yi

Këfal g : dolli rëyug cér bu
mel niw taat

Këfal g : dolli rëyug cér bu
mel niw taat

Kěj g : bañ a wuyu kuy
wax ak yaw

Kěj g : bañ a wuyu kuy wax
ak yaw

Këlëng/këndëng : fa dijj
man a yam

Këlëng/këndëng : fa dijj
man a yam

Këll b : ndab lees di yatte
ci garab, di ci lekke ñaare
laax, legetub bant

Këll b : legetub bant

Këll b : ndab lees di yatte ci
garab, di ci lekke ñaare laax

Këllati g : tàyyi

Këllati g : tàyyi

Këmb s : ëmb bu
ndaw

Këmb s : ëmb bu ndaw

Këmër g : dem ba
ñawka ga jeex

Këmër g : dem ba
ñawka ga jeex,

Këmm : ne këmm,
xëy ndékkeedi,
ndéegoodi

Këmm g : dagg ag
garab njëkk fa car yay
sax, bàyyi ca lu tolloo ak
taxawaayub
waxambaane, dootu
ami car

Këmm g : garab gees
këmm

Këmm g : lu dagg te
nees ko dagge jekkul

Këmm g : dagg ag garab
njëkk fa car yay sax,
bàyyi ca lu tolloo ak
taxawaayub

waxambaane, dootu ami
car

Këmm g : garab gees këmm

Këmm g : lu dagg te nees
ko dagge jekkul

Këmm : ne këmm, xëy
ndékkeedi, ndéegoodi

Këntu g : gerte gu tooy
gees watt, deesi gas am
kan, taal cam matt, ba
noppi dugal ca gerte ga
suul, am naw defiin nag lu
ko moy mu xëm, dees na ci
lakke it yàpp

Këntu g : lakk yàpp jaare
ko ci suul ko ci pax mees
taal ba mu yànj, dugal ca cin
lees ub yàpp wa

Këntu g : gerte gu tooy
gees watt, deesi gas am
kan, taal cam matt, ba
noppi dugal ca gerte ga
suul, am naw defiin nag lu
ko moy mu xëm, dees na ci
lakke it yàpp

Këntu g : lakk yàpp jaare ko
ci suul ko ci pax mees taal
ba mu yànj, dugal ca cin

lees ub yàpp wa

Kër g : dëkkuwaay

Kër g : dëkkuwaay

Kërki g : lang fenn

Kërki g : lang fenn

Këtt g : aw dogiin la,
(geen bu këtt)

Këtt g : aw dogiin la, (geen
bu këtt)

Këwsu b : lëf la lees di
defare ak kopp aki toogu ak
lu nekk daanaka, mbuus yii
it ci lees leen liggéeye

Këwsu b : lëf la lees di
defare ak kopp aki toogu ak
lu nekk daanaka, mbuus yii
it ci lees leen liggéeye

Kiif-kiif : yam (déem ak
sidéem)

Kiif-kiif : yam (déem ak
sidéem)

Kiilu g : tuufu, am ndam

Kiimtaan g : lu yéeme
lool

Kiimtaan g : lu yéeme
lool

Kiiraay g : ag yiir, li
ngay nekk ba ay du la
dal ngir ne yiirees na la

Kiiraay g : ag yiir, li ngay
nekk ba ay du la dal ngir
ne yiirees na la

Kiis g : luy neexal xel,
xale bu xel ma naqare
lees koy faral a bindal
ngir xel mi neex

Kiis g : luy neexal xel,
xale bu xel ma naqare
lees koy faral a bindal
ngir xel mi neex

Kiituwaale g : xam
mbaa am dara te tëye
ko, làq ko (moom de
xam-xamam bi da koo
kiituwaale rekk)

Kiituwaale g : xam
mbaa am dara te tëye
ko, làq ko (moom de
xam-xamam bi da koo

kiituwaale rekk)

Kimij g : gimiñug ndaa
walla biteel añs

Kimij g : gimiñug ndaa walla
biteel añs

Kirtim g : jàppiinu kooy
dàq

Kirtim g : jàppiinu kooy dàq

Kisi-kisi g : "audite" gëstu
ñaare bees di def ci barabu
liggéey bees jort ag luubal
mbaa yàq

Kisi-kisi g : "audite" gëstu
ñaare bees di def ci barabu
liggéey bees jort ag luubal
mbaa yàq

Kobas g : jëf ju ay
waaraam di def, wokka aki
waaraam ci koo nelk ci
ginnaawam, mbaa junje ci

Kobas g : jëf ju ay waaraam
di def, wokka aki waaraam ci
koo nelk ci ginnaawam,
mbaa junje ci

Kobas j : togg cere,
ndawaloo kembug gerte ca
ñeex ma

Kobas j : togg cere,
ndawaloo kembug gerte ca
ñeex ma

Kocc b : bant bu gudd ñu
xereñ ko bopp ba takk cib
pot di ci tànqe ndox cig
siyaan

Kocc b : bant bu gudd ñu
xereñ ko bopp ba takk cib
pot di ci tànqe ndox cig
siyaan

Kocc g : daliinu doj ci
dara

Kocc g : rombale ñaari
xeer walla lu ni mel ngir taal
"koccale ay mbéey"

Kocc g : root

Kocc g : daliinu doj ci dara

Kocc g : rombale ñaari xeer
walla lu ni mel ngir taal
"koccale ay mbéey"

Kocc g : root

Kocc m : ab bant
bees di yoor cig bàнна
ngir tanq ndox

Kocc m : ab bant bees
di yoor cig bàнна ngir
tanq ndox

Kocc w : wuy wu
ndaw

Kocc w : wuy wu ndaw

Kocceel g : bàcc gu
yeex ngir sonn

Kocceel g : bàcc gu yeex
ngir sonn

Kodd m : ay sér ñeel
rawati na jigéen(mi ngi
bawoo ci wodd giy tekki
laxasoob sér fa tokk
ndigg la wuti tànk ya)

Kodd m : ay sér ñeel
rawati na jigéen(mi ngi
bawoo ci wodd giy tekki
laxasoob sér fa tokk
ndigg la wuti tànk ya)

Kodd m : yére

Koddal g : jugal ab kooy
ngir namm maare

Koddal g : jugal ab kooy
ngir namm maare

Koj : lu jëm ci, lu aju ci, lu
askanoo ci

Koj g : xeetu kar "koj ko
ci koñ bi'

Koj g : xeetu kar "koj ko ci
koñ bi'

Koj : lu jëm ci, lu aju ci, lu
askanoo ci

Kojbéer g : doomi kéwal
ak kooba

Kojbéer g : doomi kéwal ak
kooba

Kokk g : gone gu kokk

Kokk g : gone gu kokk

Kollati g : dindi lu tafu
woon

Kollati g : dindi lu tafu
woon

Koloj g : wa riiriin ci luy
dañ

Koloj g : wa riiriin ci luy dañ

Kon : ab lëkkalekaay la ci
nos-wax, di tekki su loolu
amee (weer féeñ na, kon
dinanu woor suba)

Kon : ab lëkkalekaay la ci
nos-wax, di tekki su loolu
amee (weer féeñ na, kon
dinanu woor suba)

Konj m : mubb mu ab
xarekat di sol ngir deesu ko
jam

Konj m : mubb mu ab
xarekat di sol ngir deesu ko
jam

Konj w : aw xeetu jën

Konj w : aw xeetu jën

Konj g : dayob wow

Konj g : dayob wow

Kooba g : aw rab la
wu mel niw nag tey
nekk ci àll bi ñaare
"kooba sàmba du naan
noir, déeg ba déegati lay
naan"

Kooba g : aw rab la wu
mel niw nag tey nekk ci
àll bi ñaare "kooba
sàmba du naan noir,
déeg ba déegati lay
naan"

Kooj g : yokk, njar (kii
soowam mi da koo kooj

Kooj g : kooj am soow
años

Kooj g : yokk, njar (kii
soowam mi da koo kooj

Koom g : alal, am-am

Koom g : alal, am-am

Koor g : wóor gi ñuy
woor

Koor g : wóor gi ñuy
woor

Koor w : weeru koor

Koor w : weeru koor

Kor : kàddu gees di jëmale
ci lu mel niw fas ngir
taxawal ko

Kor g : kor na
mbàndwaar ga ca waax ba
takk na ko fa

Kor g : waxiin la ci
taxawal, ñu koy jëme lu mel
ni fas suy dox te nga bëgg
mu taxaw, niki bar ci xar
mooy woo, kis ci ginaar
gooy dàq

Kor g : kor dara ci dara lonk
ko fa

Kor g : kor na mbàndwaar
ga ca waax ba takk na ko fa

Kor g : waxiin la ci taxawal,
ñu koy jëme lu mel ni fas
suy dox te nga bëgg mu
taxaw, niki bar ci xar mooy
woo, kis ci ginaar gooy dàq

Koraay j : doomi wëteen
yu ñuul yi

Koraay j : doomi wëteen yu
ñuul yi

Koral g : mbankaay gu tar
"banku ba ne koral"

Koral g : mbankaay gu tar
"banku ba ne koral"

Korañ g : lu wow cig
mbanku su àggee ca dayo
ba

Korañ g : lu wow cig
mbanku su àggee ca dayo
ba

Koroñ g : xeetu lal bu
dëgër te wow

Koroñ g : xeetu lal bu dëgër
te wow

Kotobu g : di tëye dara ci
loo moomul te war koo joxe

Kotobu g : di tëye dara ci
loo moomul te war koo joxe

Kotom g : ni néew di def
su kódde, yaram wi naju,
ñëbu

Kotom g : ni néew di
def su kódde, yaram wi
naju, ñëbu

Kotomu g : ñoy
"kotomul ci car bi bala
ngaa daanu"

Kotomu g : ñoy
"kotomul ci car bi bala
ngaa daanu"

Kott g : wariinu
mbaam wees dugal ay
tànk ca teppax ya

Kott g : kott ci dara

Kott g : wariinu mbaam
wees dugal ay tànk ca
teppax ya

Koyom g : gàncax gu
dem ba àgg ci naaxsaay,
ngir maral wu tar, melo
la it ci garab gu daanu
ba ami fan, ag juge ci lax
jëm cig dee

Koyom g : gàncax gu
dem ba àgg ci naaxsaay,
ngir maral wu tar, melo
la it ci garab gu daanu
ba ami fan, ag juge ci lax
jëm cig dee

Koyom j : sëb ñees
xulaas, kolli leen ba ñuy
kembug sëb, sottees leen ci
cin lees ñulug, bees toggee
togg gi ba mu ñor muy
koyom

Koyom j : sëb ñees xulaas,
kolli leen ba ñuy kembug
sëb, sottees leen ci cin lees
ñulug, bees toggee togg gi
ba mu ñor muy koyom

Kókk g : ci njaay, jënde 2
jaaye 1, xeetu pert. Naka
noonu tarsu mooy kókk ñoo
yam

Kóolute g :
gongikuwaayu wóolu, tur ci
wóolu, wóolu naa la, su ma
amee kóolute ci yaw

Kóolute g : gongikuwaayu
wóolu, tur ci wóolu, wóolu
naa la, su ma amee kóolute
ci yaw

Kóoni b : doomu ron bu
ñor

Kóoni b : doomu ron bu ñor

Kóos w : suuf si tiim am
kan ñu war ko koo suule

Kóos w : tegaleb suuf

Kóos w : suuf si tiim am kan
ñu war ko koo suule

Kóos w : tegaleb suuf

Ku ne : ku nekk, ku mu
man a doon

Ku ne : ku nekk, ku mu man
a doon

Kucceel g : aw dëbbiin la
wu ndànke

Kucceel g : aw dëbbiin la
wu ndànke

Kudd g : lees lekke ak a
togge di ci yëngale, day am
ab geen ak bopp bu tapp te
xaw a xóot ba man a tibt

Kudd g : lees lekke ak a
togge di ci yëngale, day am
ab geen ak bopp bu tapp te
xaw a xóot ba man a tibt

Kuj-kuj g : ginaar

Kuj-kuj g : ginaar

Kujje g : lépp lu ñaar
mbaa lu ëpp di xëccoo
cig kujje lay ame
(rivalité), gëpplante,
joñante

Kujje g : ñi bokk
boroom kër dañuy wujje

Kujje g : lépp lu ñaar
mbaa lu ëpp di xëccoo
cig kujje lay ame
(rivalité), gëpplante,
joñante

Kujje g : ñi bokk
boroom kër dañuy wujje

Kujurkalle y : kaake,
dëbës

Kujurkalle y : kaake,
dëbës

Kukk b : lu mel ni as
looco su ndaw lay doon
te yam ci loxo te
ràbbkat di ko jëfandikoo
ci dugal cib poqe di ko
sànni muy baagante ci

diggante ñaari loxoom di
wëñ giy ràbb bàg bi

Kukk b : lu mel ni as looco
su ndaw lay doon te yam ci
loxo te ràbbkat di ko
jëfandikoo ci dugal cib poqe
di ko sànni muy baagante ci
diggante ñaari loxoom di
wëñ giy ràbb bàg bi

Kumbal g : takk noppub
mala ak findfeer dal di ciy
takk bant bu gàtt, loolu fas
wees di wollet muy bañ lees
koy def

Kumbal g : takk noppub
mala ak findfeer dal di ciy
takk bant bu gàtt, loolu fas
wees di wollet muy bañ lees
koy def

Kummal m : liy wuur
daan teg nit ñi ñu yilif ci
seeni nguur (lempo)

Kummal m : liy wuur daan
teg nit ñi ñu yilif ci seeni
nguur (lempo)

Kumte g : ag dugg ci koor

Kumte g : ag dugg ci koor

Kung-kang g :
kàndangiinu dóor ci kimij gi

Kung-kang g : kàndangiinu
dóor ci kimij gi

Kur-kur g : woowiimu
ginaar (kur-kur ci lu dul
dugub woowul ginaar)

Kur-kur g : yëngug jinax

Kur-kur g : woowiimu
ginaar (kur-kur ci lu dul
dugub woowul ginaar)

Kur-kur g : yëngug jinax

Kur-kur m : xar lay doom
muy faral a gàtt

Kur-kur m : xar lay doom
muy faral a gàtt

Kurã b : mbëj, maasaan

Kurã b : mbëj, maasaan

Kuraay l : doomi wëtteen

Kuraay l : doomi wëtteen

Kurr g : pënd a koy
def "pënd bi nee na kurr

Kurr g : pënd a koy def
"pënd bi nee na kurr

Kurus g : lees di
wirde

Kurus g : lees di wirde

Kus g : buntub taat

Kus g : buntub taat

Kutt g : najug put
mbaa damm loosuw lu
mel nim picc, aw rayiin
la

Kutt g : damiinu loosu
lu mel nim picc mbaa
lnm

Kutt g : najug put mbaa
damm loosuw lu mel
nim picc, aw rayiin la

Kutt w : dundat luy
dox ci suuf, su jàpp day
màtt, nànk, di dunde
dereet, ci jur gi lay ëpp
lu muy nekk

Kutt w : dundat luy dox ci
suuf, su jàpp day màtt,
nànk, di dunde dereet, ci jur
gi lay ëpp lu muy nekk

Kuude g : lees ëw

Kuude g : lees ëw

Kuu j g : jekki jekki taxaw
(dox ba yàgg nga ne kuu j
dëpp)

Kuu j g : aw wàññikuwiin wu
gaaw

Kuu j g : jekki jekki taxaw
(dox ba yàgg nga ne kuu j
dëpp)

Kuuñ g : waaram yu dage
ca cax-cax ga

Kuuñ g : waaram yu dage
ca cax-cax ga

Kuur g : lees dëbbe cig
gënn

Kuur g : lees dëbbe cig
gënn

Kuutaay g : ag wuutu,
lenjuy wuutu

Kuutaay g : ag wuutu, lenjuy
wuutu

Kuutar-kuutari g : doxiinu
gone gu yor melow mag

Kuutar-kuutari g : doxiinu
gone gu yor melow mag

Kuuy g : xar mu góor nu
mag

Kuuy g : xar mu góor nu
mag

Kuuy l : lu am doole te
góore ci mbir (kuuyul jinne)

Kuuy l : lu am doole te
góore ci mbir (kuuyul jinne)

L (I)

Laab g : lees di sexal aw
fas ngir di ko ci dawale, ab
gog

Laab g : set

Laab g : lees di sexal aw
fas ngir di ko ci dawale,
ab gog

Laab g : set

Laabaan g : lees di
defal jigéen jees jébbal
jèkëram, su ñoñalee la
mu war a ñoñal ba kenn
ku dul jèkëram ji ko war
a ñoññati ñoññatiwu ko,
muy tëye na ag xiigam.
Su ko defee, bàjjan bi di
sarxolle, nday ja siggi,
noon bi sëngeem, soppe
yi bég, bàjjan bi yékkati
kàddoom di ko tagg ak a
kañ

Laabiir g : baax, di
jéllale, am yërmande

Laabiir g : baax, di
jéllale, am yërmande

Laadaata j : xeetu jaan
la ju soxor

Laadum m : xeet la ci
xar, mu njëgu la te
gànjaru

Laadum m : xeet la ci
xar, mu njëgu la te

gànjaru

Laaf g : boole dara ci
dara

Laaf g : boole dara ci dara

Laaf w : lees di naawe ci
picc

Laaf w : lees di naawe ci
picc

Laago b : ki laago dal
"handicapé"

Laago b : ki laago dal
"handicapé"

Laago g : am laago

Laago g : am laago

Laago j : ag gállankooru
guy dal nit mbaa leneen lu
mel ni sem man na koo war,
tànk bu lafañ laago la
"handicapé"

Laago j : ag gállankooru guy
dal nit mbaa leneen lu mel
ni sem man na koo war,
tànk bu lafañ laago la

"handicapé"

laaj g : sàkkoo xam amug
dara walla ag wéram "laajal
ku xam, soo béggee xam"

laaj g : sàkkoo xam amug
dara walla ag wéram "laajal
ku xam, soo béggee xam"

laaj j : rēndaay lees di
jēfandikoo cig togg ngir
cafga ka, ay doom lañu yu
mel ni soble te ñu gën koo
ndaw

laaj j : rēndaay lees di
jēfandikoo cig togg ngir
cafga ka, ay doom lañu yu
mel ni soble te ñu gën koo
ndaw

Laalaake g : lees/kees
wart a laal, lu laaluwul

Laalaake g : lees/kees wart
a laal, lu laaluwul

Laalo j : lu ratax te deesi
ko def ci cere bgir neexal
lekk ga te yombal rees ga

Laalo j : lu ratax te deesi ko
def ci cere bgir neexal lekk

ga te yombal rees ga

Laan g : lekk suuroo
mu jeex ñu yeex a
indiwaat aw ñam ba nga
laan, ba manatoo lekk

Laan g : lekk suuroo mu
jeex ñu yeex a indiwaat
aw ñam ba nga laan, ba
manatoo lekk

Laar b : geenub nag
bees dagg

Laar b : geenub nag
bees dagg

Laarabilaaraan : aw
yalwaaniin la, di ko ci
wax

Laarabilaaraan : aw
yalwaaniin la, di ko ci
wax

Laat b : bant bu jub
te rëyadi, dees gäll ko ci
xer yeek jën yi

Laat b : bant bu jub te
rëyadi, dees gäll ko ci
xer yeek jën yi

Laat b : bant bu sew bees di
takk gittax gi ciw sàkket

Laatu g : sàнку

Laatu g : sàнку rawati na
ci lu mel nib denc

Laatu g : takk ay laat

Laatu g : sàнку

Laatu g : sàнку rawati na ci
lu mel nib denc

Laatu g : takk ay laat

Laaw g : lekkiinu nag, day
laaw ciw làmmiñam, du
man a laaw lu gàtt cim ñax,
moo tax mooy mujj a mos
njebbat ci jur gi

Laaw g : mbaal dara,
jëlándoo lu bari

Laaw g : yóotu dara

Laaw g : lekkiinu nag, day
laaw ciw làmmiñam, du
man a laaw lu gàtt cim ñax,
moo tax mooy mujj a mos

njebbat ci jur gi

Laaw g : mbaal dara,
jëlandoo lu bari

Laaw g : yóotu dara

Laawaale : yóotuwaale

Laawaale : yóotuwaale

Laawaan g :

Laawaan g : kaanj a kp daa
def, di wër di woy ak a
wone sag mokkal alxuraan
ba di ci def lu mel niy taas

Laawaan g :

Laawaan g : kaanj a kp daa
def, di wër di woy ak a
wone sag mokkal alxuraan
ba di ci def lu mel niy taas

Laawlacat : lees di
ñaanalee la ngir mucc ci cat

Laawlacat : lees di
ñaanalee la ngir mucc ci cat

Laax b : ñam wees di
defare dugub te nuy ruye,

xaw a yolom

Laax b : ñam wees di
defare dugub te nuy
ruye, xaw a yolom

Laax g : toggiiinu laax,
bob soow, bob bisaab,
boob caaxaan, bob soq
sol aki bokkam

Laaxan g : boole nit
ku la tooñ ak kilifaam
ngir mu lijjanti ko

Laaxoy b : dàнна bu
dul jam

Laaxoy b : safaanub
jamaa, rëbb bu aayadi ci
jam

Laaxoy b : dàнна bu dul
jam

Laaxoy b : safaanub
jamaa, rëbb bu aayadi ci
jam

Laaxoy b : sanaanub
jamaa, rëbb bu aayadi ci
jam

Laaxu g : bant bu lëmbu
bees di sànni cim ndox ngir
génne lépp lu tàbbi, walla
bant bu lambax bi ci ag òos

Laaxu g : bant bu lëmbu
bees di sànni cim ndox ngir
génne lépp lu tàbbi, walla
bant bu lambax bi ci ag òos

Lab g : des cim ndox te
manatoo dara,deesi
gaawantu làbbi ku lab, lu ko
moy mu dee

Lab g : des cim ndox te
manatoo dara,deesi
gaawantu làbbi ku lab, lu ko
moy mu dee

Laccax g : ag laccax la

Laccax g : bayliku

Laccax g : ag laccax la

Laccax g : bayliku

Laf m : am jëmm cig

Laf m : am jëmm cig

Laf w : catul.mbubb
mbaa sér

Laf w : catul.mbubb mbaa
sér

Lajj g : moy dara

Lajj g : moy dara

Lakk g : dugal dara cib
taal ngir mu tàkk ba jeex,
mbaa ngir togg ko toggiinu
lakk

Lakk g : dugal dara cib taal
ngir mu tàkk ba jeex, mbaa
ngir togg ko toggiinu lakk

Lakkal g : sonal

Lakkal g : sonal

Lakkle g : sonle

Lakkle g : sonle

Lal b : lees defar ngir di ci
tëdd

Lal b : lees defar ngir di ci
tëdd

Lam b : lees di takk ci
tikku-jara

Lam b : lees di takk ci
tikku-jara

Lang g : ñoy, jafadu ci
dara "bàyyileen soreet
bu leen romb ngeen
lang ci"

Lang g : ñoy, jafadu ci
dara "bàyyileen soreet
bu leen romb ngeen
lang ci"

Langale g : lëkkale ay
mbir ñu ànd

Langale g : lëkkale ay
mbir ñu ànd

Lañar g : làññ gu ëpp,
defi daggiit

Lañar g : làññ gu ëpp,
defi daggiit

Lañset b : lees di
jëfandikoo ci watu ańs
(fr)

Lañset b : lees di
jëfandikoo ci watu ańs

(fr)

Lañ b : peel

Lañ g : des fenn "moom
de daa tukki lañ fa"

Lañ g : gasukaay (peel)

Lañ g : gasukaay (peel)

Lañ g : ne fi barab, des fa,
te manatoo faa jóge

Lañ g : des fenn "moom de
daa tukki lañ fa"

Lar b : jaam bu góor

Lar b : jaam bu góor

Larax j : wax ju tekkiwul
dara ju amul bopp amul
geen

Lare g : sànniw xeer jam
ci lu picc yu bari

Lare g : sànniw xeer jam ci
lu picc yu bari

Las-lasi g : melow ju ne
làcc day las-lasi (ci ngay
jéeme)

Las-lasi g : melow ju ne làcc
day las-lasi (ci ngay jéeme)

Lasar g : coono bu romb
ne làcc, àgg ci lasar

Lasar g : coono bu romb ne
làcc, àgg ci lasar

Lasraar : ay xaatim ak i
mbind yu lasraarkat yi di
def ngir ñaanale, ñu leen ciy
fay (ar)

Lasraar : ay xaatim ak i
mbind yu lasraarkat yi di
def ngir ñaanale, ñu leen ciy
fay (ar)

Lasraarkat b : sèriñ buy
def lasraar

Lasraarkat b : sèriñ buy def
lasraar

Law g : aw xeetu gerte

Law g : lu mel ni yomb
diba ko def, mooy wáy di

màgg di gën a dem

Law g : aw xeetu gerte

Law g : lu mel ni yomb
diba ko def, mooy wáy
di màgg di gën a dem

Lawax b : ki war a
falu su buur saayee

Lawax b : ku bëgg a
falu "candidat"

Lawax b : ki war a falu
su buur saayee

Lawax b : ku bëgg a falu
"candidat"

Lawaxu g : "poser sa
candidature" sampu
ngir doon lawax

Lawaxu g : "poser sa
candidature" sampu
ngir doon lawax

Lawbe g : aw askan la
mbaa xeet wees xame
liggéeyu bant ak mbaam

Lawbe g : aw askan la mbaa
xeet wees xame liggéeyu
bant ak mbaam

Lawtan g : luy law ci
gàncax

Lawtan g : luy law ci gàncax

Laxul tànk I : la nooy ca
digg ndëggu la

Laxul tànk I : la nooy ca
digg ndëggu la

Lay b : ndox muy wàcc
juge ci asamaan si , def lu
sew te weex, di xaw a
tooyal suuf si, dina waral gis
bu neexul

Lay b : ndox muy wàcc juge
ci asamaan si , def lu sew te
weex, di xaw a tooyal suuf
si, dina waral gis bu neexul

Lay g : jaarale dara cib
layukaay (tame), ngir lay ko

Lay g : wax ba yay

Lay g : wàccug ab lay

Lay g : jaarale dara cib
layukaay (tame), ngir lay ko

Layu g : lu lay
boppam

Làcc g : wàccadiku, ku
sonn ba ne làcc

Lay g : wax ba yay

Layu g : lu lay boppam

Làcc g : am pecc la

Lay g : wàccug ab lay

Layy g : aw waddiin,
tëb

Làcc g : wàccadiku, ku sonn
ba ne làcc

Layal g : indi ay lay

Layy g : aw waddiin, tëb

Làcc w : lu tollook ay
ñeenti ñay ciw sàkket

Layal g : indi ay lay

Làbbali g : dolliiy dóor
"lànbalil fas wi mu daw"

Làcc w : ag wàll ci yenn bir
yi, niki basañ añs

Layalkat b : ab wookaa

Làbbali g : dolliiy dóor
"lànbalil fas wi mu daw"

Làcc w : ag wàll ci yenn bir
yi, niki basañ añs

Layalkat b : ab wookaa

Laytan g : leget gu ndaw,
gees daa def pexx mbaa
soow

Làbbe g : sërĩñ ci
jàngu bi, ci diiney
kerceen

Làcc w : lu tollook ay ñeenti
ñay ciw sàkket

Laytan g : leget gu ndaw,
gees daa def pexx mbaa
soow

Làbbe g : sërĩñ ci jàngu
bi, ci diiney kerceen

Làggi g : cér bu wopp jot
ju ko semmal ba manatul
def lu bari

Layu b : lees di fóofe, day
mel nib palaata te liggéeyees
ko cim ñax, dees na ko wax
it mberu

Làbbi g : xettali ku lab

Làggi g : cér bu wopp jot ju
ko semmal ba manatul def
lu bari

Làbbi g : safaanub laab

Làbbi g : xettali ku lab

Layu b : lees di fóofe, day
mel nib palaata te liggéeyees
ko cim ñax, dees na ko wax
it mberu

Làcc g : am pecc la

Làkk b : ab miir mbaa
lees wërle ab barab, ngir
tee dara di ko ñaaj

Làkk b : ab miir mbaa lees
wërale ab barab, ngir tee
dara di ko ñaaj

Làkk w : li nit ñu dëkk te
diw xeet di déggantee ci
seen biir, ku dëkkuk ak
ñoom it man na koo dégg
ngir yàgg ak ñoom mbaa
jàng, wolof, séereer ba ci
joolaa ay kàkk lañu, dees na
ko wax it làmmiñ, mbaa
kàllaama

Làkk w : li nit ñu dëkk te
diw xeet di déggantee ci
seen biir, ku dëkkuk ak
ñoom it man na koo dégg
ngir yàgg ak ñoom mbaa
jàng, wolof, séereer ba ci
joolaa ay kàkk lañu, dees na
ko wax it làmmiñ, mbaa
kàllaama

Làmb g : sàkkoo xam cig
daj

Làmb g : sàkkoo xam cig daj

Làmb j : fees di bëree

Làmb j : fees di bëree

Làmburde b : ab
diggal, perub diggu

Làmburde b : cax
bees di waaje

Làmburde b : ab diggal,
per ba nekk ca digg caq
ba

Làmburde b : ab diggal,
perub diggu

Làmburde b : cax bees
di waaje

Làndang g : daanug
ku gudd te rëy

Làndang g : daanug ku
gudd te rëy

Làndangu g : aw
bayiin la

Làndangu g : aw bayiin
la

Làndi g : sax ba laago

Làndi g : sax ci mbir
ba manatoo caa jóg

Làndi g : xeetu xàndi,
làndibaas

Làndi g : sax ba laago

Làndi g : sax ci mbir ba
manatoo caa jóg

Làndi g : xeetu xàndi,
làndibaas

Làng g : kurél, kipaango

Làng g : tollool " sama
kër moo làng ak këram"

Làng g : toogandoo "ña
nga làng di waxtaan"

Làng g : kurél, kipaango

Làng g : tollool " sama kër
moo làng ak këram"

Làng g : toogandoo "ña nga
làng di waxtaan"

Lànk g : bàñ, gantal

Lànk g : bàñ, gantal

Làntinoor b : jumptukaay
bees di duye lu kimij ga sew

ngir mu bañ a tuuru

Làntinoor b : jumptukaay
bees di duye lu kimij ga sew
ngir mu bañ a tuuru

làññ g : lu dagg ba
tàggalikoo

làññ g : lu dagg ba
tàggalikoo

Làññi g : ubbi ab dënn ak
biir ci fees

Làññi g : ubbi ab dënn ak
biir ci fees

Làññiku g : wuññiku ci lu
nel niw laf

Làññiku g : wuññiku ci lu
nel niw laf

Làññ g : ànd ak kenn
tolloo ak moom cib dox
mbaa leneen

Làññ g : àndandoo ci lu
mel ni "ab partib politig"
años

Làññ g : toogandoo di
waxtaan "kaay nu làññ"

Làññ g : ànd ak kenn
tolloo ak moom cib dox
mbaa leneen

Làññ g : àndandoo ci lu
mel ni "ab partib politig"
años

Làññ g : toogandoo di
waxtaan "kaay nu làññ"

Làññale g : def ay
mbir ñu làññ

Làññale g : def ay mbir
ñu làññ

Làpp g : dóor bu baax

Làpp g : làpp ab naaf

Làpp g : xaw a loof

Làpp g : yooy lool

Làpp g : dóor bu baax

Làpp g : làpp ab naaf

Làpp g : xaw a loof

Làpp g : yooy lool

Làpptoo b : ki koy
liggéeye

Làpptoo b : ki koy liggéeye

Làpptoo g : baarañinde,
liggéeye yanuy bagaas ak di
kleen wacce ci gaal yi años

Làpptoo g : daakotoro,
tekkil wax jees def ci
weneen làkk ñeel ku ko
déggu

Làpptoo g : baarañinde,
liggéeye yanuy bagaas ak di
kleen wacce ci gaal yi años

Làpptoo g : daakotoro,
tekkil wax jees def ci
weneen làkk ñeel ku ko
déggu

Làq g : denc dara fees ko
dul gise, fu làq

Làq g : nëbb

Làq g : denc dara fees ko
dul gise, fu làqu

Làq g : nëbb

Làqarci g : dindi lu laxasu

Làqarci g : dindi lu laxasu

Làyyi g : weddi lees la ne
yaa ko def, di dindi lay ya ñu
joxe ci loolu

Làyyi g : weddi lees la ne
yaa ko def, di dindi lay ya ñu
joxe ci loolu

Leb g : sàkku ab bor ci
kenn

Leb g : sàkku ab bor ci kenn

Leele g : joxe ñam

Leele g : joxe ñam

Leem g : lem lu dëgër
niki am matt, jekkal ko,
tegale ko

Leem g : lem lu dëgër niki
am matt, jekkal ko, tegale

ko

Leem g : tegale, jekkal

Leen b : lu mel ni
yoos, ñu ciy léttoo

Leen b : lu mel ni yoos,
ñu ciy léttoo

Leeñ m : pax mu xóot

Leeñ m : lees gas
wërale, xarekat yi
dinañu ko di defar, ci li
wër nekkuwaay, bu
jëkk, nit ñi baaxoo woon
nañoo defi leeñ yu toll ci
yaari ñay ñu wër seeni
kër ngir aaroo ci ci rab
yu fa man a ñëw

Leeñ m : pax mu xóot

Leere b : martu

Leere b : martu

Leere b : màrtu

Leewu g : aw
gàdduwiin la, lees leewu

ciy yoxo nib liir

Leewu g : aw gàdduwiin la,
lees leewu ciy yoxo nib liir

Lef m : fees di rawantee,
ag wàll, ab yaatu-yaatu

Lef m : fees di rawantee, ag
wàll, ab yaatu-yaatu

Lefog b : ku lefog

Lefog b : ku lefog

Lefog g : farlu al waaj ci
tàbbi ci li la war

Lefog g : waaj ak waajal
lépp, sóoraale lu nekk ci biir
ag yewwute akug cawarte

Lefog g : farlu al waaj ci
tàbbi ci li la war

Lefog g : waaj ak waajal
lépp, sóoraale lu nekk ci biir
ag yewwute akug cawarte

Leget g : ndab lees di def
laax, soow ak ñam yu yolom
yi ñaare, wenn ñaal lay
doon ñaare ci doomub leget

bees xar ci digg bi, ñaal wu
ci ne ag leget lay doon

Leget g : ndab lees di def
laax, soow ak ñam yu yolom
yi ñaare, wenn ñaal lay
doon ñaare ci doomub leget
bees xar ci digg bi, ñaal wu
ci ne ag leget lay doon

Leket/leget b : luy wone
fub góom nekkoon

Leket/leget b : luy wone
fub góom nekkoon

Leket/leget g : lawtatan
guy am doomi leget

Leket/leget g : lawtatan
guy am doomi leget

Lekk g : dugal aw ñàm
años ci gimiñ, sàqami, wann,
ngir jubloo regg

Lekk g : dugal aw ñàm años
ci gimiñ, sàqami, wann, ngir
jubloo regg

Lekku b : fees di lekke,
restoran

Lekku b : fees di lekke,
restoran

Lem g : leem lu nooy,
jekkal ko, damm ko ay
dammu-dammu yu bari
te tegaloo ngir denc ko

Lem g : safaanub
lemmi, damm lu tàlli ciy
sér dammu-dammu ak
jekkal ko cig leemmba
man koo denc

Lem g : leem lu nooy,
jekkal ko, damm ko ay
dammu-dammu yu bari
te tegaloo ngir denc ko

Lem g : safaanub
lemmi, damm lu tàlli ciy
sér dammu-dammu ak
jekkal ko cig leemmba
man koo denc

Lemmi g : dimdi lu
lemu

Lemmi g : dimdi lu lemu

Lenge b : bant bi ab
njulli di ñàbb, nga xam
ne mooy ñànnayam

Lenge b : bant bi ab njulli di
ñàbb, nga xam ne mooy
ñànnayam

Leppi g : rèdd, sàkk, génne
aw dig

Leppiku g : defal sa bopp
liggéeyub léppi, maanaam
rèddal sa bopp aw digg.
Ñaar ñu ñu sas cib tool
dañuy leppiku balaa kenn a
dugg ci sasu moroom

Leraw g : yar bees di
dàqe lu mel ni fas, mbaam
años

Leraw g : yar bees di dàqe
lu mel ni fas, mbaam años

Lesere b : darab bees di
ber ñi yor tawat jees bañ
mu wàlle (fr)

Lesere b : fees di ber ay
way wopp ba kero ñuy wér
ngir ñu bañ a wàll, du sori
"quarantaine"

Lesere b : darab bees di ber
ñi yor tawat jees bañ mu
wàlle (fr)

Lesere b : fees di ber ay
way wopp ba kero ñuy wér
ngir ñu bañ a wàll, du sori
"quarantaine"

Lesere g : mooy beddi aji
wopp ci barab ba du wàlle,
mbaa ñuy seet ndax wopp
na. (Laquarantaine)

Lesere g : mooy beddi aji
wopp ci barab ba du wàlle,
mbaa ñuy seet ndax wopp
na. (Laquarantaine)

Lew w : aw dog ci suuf

Lew w : aw dog ci suuf

Lewwi g : dagg we

Lewwi g : dagg we

Lewwiku g : dagg say we

Lewwiku g : dagg say we

Léeb w : nettalib lu amul
lees janeer ba mu mel ni
xew-xew bu amoon, ñaare
ngir jàngé ci ańs

Léebu g : xeetu
gaaruwaale, dugali wax
ci sa biiri wax ngir jubloo
yónnee ay bataaxal

Léebu w : "proverbe"
lu mel ni "nit nitay
garabam" léebu la

Léebu w : wax ju
xarañ juy jàngale tey
nettali ag jarabu "ku la
yéene mbooy du la soññ
waar"

Léebu w : "proverbe" lu
mel ni "nit nitay
garabam" léebu la

Léegu g : wax aw
léebu

Léegu g : wax aw léebu

Léej g : sob

Léej g : sob

Léemtu g : "se
reserver" wàttandiku

Léemtu g : naan nit
moytu ma

Léemtu g : "se reserver"
wàttandiku

Léemtu g : naan nit moytu
ma

Léemu g : ñaan ci dara
mbaa bala ngaa tëdd

Léemu g : ñaan ci dara
mbaa bala ngaa tëdd

Létt g : baramug kawar
ngir génne ci lu jekk luy
taaral jigéen

Létt g : baramug kawar ngir
génne ci lu jekk luy taaral
jigéen

Lëbaje g : lëjal

Lëbaje g : lëjal

Lëcc g : langiinu geen

Lëcc g : langiinu geen

Lëf l : tur ci turi pëyum
jigéen

Lëf l : tur ci turi pëyum
jigéen

Lëgg-Lëgg b : xóot-xóot

Lëgg-Lëgg b : xóot-xóot

Lëkkale g : likke, boole
ñaar ba lu ëpp

Lëkkale g : likke, boole ñaar
ba lu ëpp

Lëlu g : nëbbug dugg ci
barab bu yiiru

Lëlu g : nëbbug dugg ci
barab bu yiiru

Lëm m : xóot-xóotu dàttu
garab

Lëm m : xóot-xóotu dàttu
garab

Lëmbaaje g : jaxase
rawati na lu mel nim ndox
mu teey nga lëmbaaje ko ba
mu jaxasoo ak téeg ja

Lëmbaaje g : jaxase rawati
na lu mel nim ndox mu teey
nga lëmbaaje ko ba mu

jaxasoo ak téeg ja

Lëmbal g : xeetu fecc
la mom lawbe, yëngal
ndigg ak taat

Lëmbal g : xeetu fecc la
mom lawbe, yëngal
ndigg ak taat

Lëmësu g : lees lëmës
cib bàgg ca sukk ba te
ràbb bi di ko uuf

Lëmësu g : lees lëmës
cib bàgg ca sukk ba te
ràbb bi di ko uuf

Lëmu g : lu mbóote
ba jafee xam

Lëmu g : lu mbóote ba
jafee xam

Lënd g : ag mbaal gu
jargoñ di defar,

Lënd g : ag mbaal lay
doon gu jargoñ di ràbb

Lënd g : ag mbaal gu
jargoñ di defar,

Lënd g : ag mbaal lay doon
gu jargoñ di ràbb

Lëndu b : njulli bi mag ci
njulli yi

Lëndu b : njulli bi mag ci
njulli yi

Lëng g : teg loxo ci
meneen mbagg cig làŋŋ

Lëng g : wàccug lees di
màndaqe (peese) akug
watam ngirug gën a diisam

Lëng g : teg loxo ci meneen
mbagg cig làŋŋ

Lëng g : wàccug lees di
màndaqe (peese) akug
watam ngirug gën a diisam

Lëng m : ag gajj gu ngeer
walla rat, dees koy togg di
ko fajoo

Lëng m : ag gajj gu ngeer
walla rat, dees koy togg di
ko fajoo

Lëñ g : gës ci lu mel ni ay
sér

Lěň g : gës ci lu mel ni ay sér

Lěňbat g : aw gëstuwiin la ci lu mel niy sér

Lěňbat g : aw gëstuwiin la ci lu mel niy sér

Lěppaalěpp b : lu mel niw xundanduur, gunóor buy baaw "lěppaalěpp ay mujje dewnde" daa bēgg fu tooy

Lěppaalěpp b : lu mel niw xundanduur, gunóor buy baaw "lěppaalěpp ay mujje dewnde" daa bēgg fu tooy

Lět g : loolo gu ěpp, "cere ju lět

Lět g : loolo gu ěpp, "cere ju lět

Lěw g : bari

Lěw g : bari

Libidoor b : gànjar gu toll ni téemeerub weñ, dees ko daa takk ci jě ak baat, wurus la daan doon, jigéen ñu jekk ñi ci alal ñoo ko daa takk,

daa nañu wax it ab duubal, lingeer yi ci nataal yi dañuy takk ci seen jě yi

Libidoor b : gànjar gu toll ni téemeerub weñ, dees ko daa takk ci jě ak baat, wurus la daan doon, jigéen ñu jekk ñi ci alal ñoo ko daa takk, daa nañu wax it ab duubal, lingeer yi ci nataal yi dañuy takk ci seen jě yi

Liccin m : picc mu soxor, di duma picc yu, di kěf cuuj yi, di jàpp jaan yi di leen jěfandikoo

Liccin m : picc mu soxor, di duma picc yu, di kěf cuuj yi, di jàpp jaan yi di leen jěfandikoo

Liddiku g : luy tewwiku, ratax ni lem

Liddiku g : luy tewwiku, ratax ni lem

Liggéeyukaay b : jumbukaayu liggéey

Liggéeyukaay b : jumbukaayu liggéey

Liggéeyuwaay b : barabu liggéey

Liggéeyuwaay b : barabu liggéey

Liiñ g : lees di takk ngir di ci weer ay sér (fr)

Liiñ g : lees di takk ngir di ci weer ay sér (fr)

Liis g : ratax, daanu, waccandiku

Liis g : ratax, daanu, waccandiku

Liit g : ag mbiib

Liit g : wal ag liit

Liit g : ag mbiib

Liit g : wal ag liit

Liital g : saxaar lees di

Liital g : saxaar lees di

Lijjanti g : lu lëj lees koy
def ngir mu juge ca lëj ga

Lijjanti g : topptoo dara,
wut ko "lijjantil naa ko ab
liggéey"

Lijjanti g : lu lëj lees koy def
ngir mu juge ca lëj ga

Lijjanti g : topptoo dara,
wut ko "lijjantil naa ko ab
liggéey"

Likke g : lëkkale lu mel ni
ñaari mala, daaweesoon na
di likke ay jaam

Likke g : boole ñaari mala
likkale leen

Likke g : lëkkale lu mel ni
ñaari mala, daaweesoon na
di likke ay jaam

Likku g : jumptukaayu
likke, dees ciy lëkkalee lees
di lëkkale ciy mala

Likku g : jumptukaayu
likke, dees ciy lëkkalee
lees di lëkkale ciy mala

Lim b : limat

Lim b : "nombre",
màndarga muy jëmmal
ab bennte (unité) walla
am mbooloom ay
bennte

Lim b : "nombre",
màndarga muy jëmmal
ab bennte (unité) walla
am mbooloom ay
bennté

Lim b : li mu doon cig
bari

Lim b : limat

Lim g : wàññi

Lim g : wàññi

Limaale g : tuddaale
cib lim, wàññaale

Limaale g : tuddaale cib
lim, wàññaale

Limat b : mooy ay
nqamtu yu bari yu
tegaloo(numero), man ay
benn it

Limat b : mooy ay nqamtu
yu bari yu
tegaloo(numero), man ay
benn it

Limat b : lees sos la ba
jëfandikoo ko waaye
limukaay walla limu moo ca
gënoon bees ci jubloo
numero

Limb b : lees di def cim
ndox mees yanu cig paan
ngir mu bañ a pàllax

Limb g : luy wuutu remb
ci tee ndox pàlla, ñaare xobi
garab yees rocci lay doon
sànni ca ndox ma

Limb g : luy wuutu remb ci
tee ndox pàlla, ñaare xobi
garab yees rocci lay doon
sànni ca ndox ma

Lippi g : dajale jali dugub
yi jëme ca jaag ba

Lippi g : dajale jali dugub yi
jëme ca jaag ba

Lnd : lu ni deme

Lnd : lu ni deme

Lobb b : jalub matt bees
jekkal, matt mees leem

Lobb b : jalub matt bees
jekkal

Lobb b : matt mees leem

Lobb g : tegale am matt,
jekkal ko.

Lobb g : tegale am matt,
jekkal ko.

Log g : def dara ci sa
gimiñ ci diggante gëñ ya ak
tuñ ya (log póon)

Log g : def dara ci sa gimiñ
ci diggante gëñ ya ak tuñ ya
(log póon)

Loj g : rendiinu giléem
jaare ko ci di jam jaasi ci
baat bi ba mu dee

Loj g : rendiinu giléem
jaare ko ci di jam jaasi ci
baat bi ba mu dee

Lokkooj b : doomu
sump

Lokkooj b : doomu
sump

Lokkooju g : aw
tëddiin buure wu ànd
banku "lool lokkooju nii
ni jab guy semblu"

Lokkooju g : aw tëddiin
buure wu ànd banku
"lool lokkooju nii ni jab
guy semblu"

Lompas g : dëbb lu
tooy

Lompas g : dëbb lu tooy

Lonku g : jàpp ci dara
ci lonku ca

Lonku g : safaanub lu
tàlli

Lonku g : jàpp ci dara ci
lonku ca

Lonku g : safaanub lu tàlli

Lorj-lorj b : jaaro nopp

Lorj-lorj b : jaaro nopp

Loo w : nag wees di war

Loo w : nag wees wulli ba
mu nangu.

Loo w : nag wees di war

Loo w : nag wees wulli ba
mu nangu.

Loob g : defar, lootaabe
ab bàgg

Loob g : defar, lootaabe ab
bàgg

looco b : gaal gu ndaw,
dees ba ci di nappe, dees na
ko jëfandikoo it ci leneen

looco b : gaal gu ndaw,
dees ba ci di nappe, dees na
ko jëfandikoo it ci leneen

Loof g : lu jeex ba amatul
kàttan

Loof g : lu jeex ba amatul
kàttan

Looju g : génn lu jàllul cig
lekk, jaare ko ci dugal sa
baaraam ci sa put ngir
waccu ko

Looju g : génn lu jàllul cig
lekk, jaare ko ci dugal sa
baaraam ci sa put ngir
waccu ko

Looro g : garab guy nekk
ci àll bi tey rëy, deesi lekk
doom ya ak xob ya, di xànc
di xooj, ngir fajoo

Looro g : garab guy nekk ci
àll bi tey rëy, deesi lekk
doom ya ak xob ya, di xànc
di xooj, ngir fajoo

Loos w : baat

Loos w : baat

Loot b : new bu ñoragul

Loot b : new bu ñoragul

Lootaabe g : nos,
"organiser"

Lootaabe g : nos,
"organiser"

Looy g : bëgg a waccu
te manoo ko ngir xol
buy metti

Looy g : bëgg a waccu
te manoo ko ngir xol
buy metti

Looy m : am pucc mu
yor gët yu rëy

Looy m : am pucc mu
yor gët yu rëy

Loppanti g : di lel nit
loof mbaag jur ak a
toppatoo ngir mu juge
ca loof ga

Loppanti g : di lel nit
loof mbaag jur ak a
toppatoo ngir mu juge
ca loof ga

Loq g :

Loq g :

Lor g : gaañ

Lor g : gaañ

Lor j : ngaañte,

Lor j : ngaañte,

Lor w : aw tufliit

Lor w : aw tufliit

Loru g : gaañu

Loru g : gaañu

Lox g : yaram wuy yëngu
ngir tiit mbaa tawat

Lox g : yaram wuy yëngu
ngir tiit mbaa tawat

Loxo b : cér ci nit deesi ci
liggéeye ak lekke aña

Loxo b : cér ci nit deesi ci
liggéeye ak lekke aña

Loyalu g : "clavier"
juntukaayu bind ay loy ci
nosukaay

Loyalu g : "clavier"
juntukaayu bind ay loy ci

nosukaay

Loyloyal g : yolomal lu mel ni wëteen muy lëmësu cib barngal

Loyloyal g : yolomal lu mel ni wëteen muy lëmësu cib barngal

Lóor g : lu ndox dugg ba ëpp ca, "cere ji daa lóor"

Lóor g : lu ndox dugg ba ëpp ca, "cere ji daa lóor"

Lóppase g : boole yu bokkul "dangay ngente walla dangay lóppase

Lóppase g : boole yu bokkul "dangay ngente walla dangay lóppase

Luf g : dugg ci poto-poto mbaa ban cig jur ba ñeenti tànk ya dugg ba xaaj, xeetu ngiro fa

Luf g : samp lu nel nib bant cib bàq

Luf g : dugg ci poto-poto mbaa ban cig jur ba ñeenti tànk ya dugg ba xaaj, xeetu

ngiro fa

Luf g : samp lu nel nib bant cib bàq

Lug g : taab gu lug dëtt

Lug g : taab gu lug dëtt

Lugg g : kugg mattug kaan

Lugg g : kugg mattug kaan

Lukk g : weñ gu tegg yi di leme weñ gu ñu tàngal ba mu xonq

Lukk g : weñ gu tegg yi di leme weñ gu ñu tàngal ba mu xonq

Lupp b : li dale ci wóom ba ci mooca

Lupp b : li dale ci wóom ba ci mooca

Luq g : nëbbuwiin ci barab

Luq g : nëbbuwiinu sax wu dugg ci yaram, ag taab mbaa leneen

Luq g : ngemb luy jaar ci diggante ñaari kàpp yi ngir làq taat wi, deesi roof ko cig buum gu jaar ci ndigg li

Luq g : taf aw taat ci ab geen, bukk da koy def lu bari, nee ñu fu mu yékkatee geen bi rekk nefere yi génn, moo tax muy luq

Luq g : nëbbuwiin ci barab

Luq g : nëbbuwiinu sax wu dugg ci yaram, ag taab mbaa leneen

Luq g : ngemb luy jaar ci diggante ñaari kàpp yi ngir làq taat wi, deesi roof ko cig buum gu jaar ci ndigg li

Luq g : taf aw taat ci ab geen, bukk da koy def lu bari, nee ñu fu mu yékkatee geen bi rekk nefere yi génn, moo tax muy luq

Luq w : aw sax wu nekk cig taab

Luq w : aw sax wu nekk cig taab

Luqarci g : génne dara lu dugg fenn

Luqarci g : génne dara lu dugg fenn

Luqi g : dindi lu nekk ci biir fenn, "tan ma luqi na bëtub médd ma"

Luqi g : loxo bu dugg ci bët, mbaa dara ci lu dul sago

Luqi g : dindi lu nekk ci biir fenn, "tan ma luqi na bëtub médd ma"

Luqi g : loxo bu dugg ci bët, mbaa dara ci lu dul sago

Lutt b : butiit giy des cib jumbux cib liir mbaam mbote mu judd, su wéree wow rot

Lutt b : butiit giy des cib jumbux cib liir mbaam mbote mu judd, su wéree wow rot

Luu b : ku manul a wax

Luu b : ku manul a wax

Luu g : ag manadee wax

Luu g : ag manadee wax

Luubu g : tooñ ak a dugg ci lu sa yoon nekkul

Luubu g : tooñ ak a dugg ci lu sa yoon nekkul

Luuma b : ab ja, jaayu

Luuma b : ab ja, jaayu

Luur g : bëgg a wax te munoo ko nib muuma, naan "uuu"

Luur g : bëgg a wax te munoo ko nib muuma, naan "uuu"

Luus g : xeetu kudd la gees di tànqe ñeex (fr)

Luus g : xeetu kudd la gees di tànqe ñeex (fr)

Luut b : mbant su sew siy roofu cib xott ci biir ab kukk

Luut b : mbant su sew siy roofu cib xott ci biir ab kukk

Luut g : duggal ab pot ci ndaa ngir tanq

Luut g : jël lu mel ni ag luus di ko tanqe lu mel ni am ñeex jàpp ca njàppu ga nargan ca taat wa ba kimij ga dugg ca biir

Luut g : duggal ab pot ci ndaa ngir tanq

Luut g : jël lu mel ni ag luus di ko tanqe lu mel ni am ñeex jàpp ca njàppu ga nargan ca taat wa ba kimij ga dugg ca biir

Luux-luuxi g : doxiinu sax ci biir suuf

Luux-luuxi g : doxiinu sax ci biir suuf

M (m)

maab g :

Maab g : dees na ko def
dugub jees di góob su tand
ga guddee, deesi lem tand
ya cib loxo, bës leen, joggi
ngir sëgg góob leen

maab g :

Maab g : dees na ko def
dugub jees di góob su tand
ga guddee, deesi lem tand
ya cib loxo, bës leen, joggi
ngir sëgg góob leen

Maabo b : wuude mbaa
tëgg la gën a jege, ñoo daa
méccewoo defar ndaa, ëcc
ak ràbb ay sér, ñoo daa
maab jigéen ñi

Maabo b : wuude mbaa
tëgg la gën a jege, ñoo daa
méccewoo defar ndaa, ëcc
ak ràbb ay sér, ñoo daa
maab jigéen ñi

maaciipi g : ku tuuti lool,
ag cakktiww, mag mu màggul

maaciipi g : ku tuuti
lool, ag cakktiww, mag
mu màggul

maafu g : lekk rekk
ngir rekk, seetoo ci nu
mu rafete

maafu g : lekk rekk ngir
rekk, seetoo ci nu mu
rafete

Maaka m : ab
tengaade

Maaka m : ab tengaade

Maal b : barab bees
di jaaye jën cib ja aña

Maal b : barab bees di
jaaye jën cib ja aña

maar g : liy ne ci
këllub jë, ca cax-cax ga,
digg jë

maar g : liy ne ci këllub
jë, ca cax-cax ga, digg jë

maare g : bég, ségere

Maare g : dem ci géeg gi,
nappkat yee koy def, def ab
lu yàgg, yóbbale li mu laaj
lépp, ngir man a indi jën yu
bari

maare g : bég, ségere

Maare g : dem ci géeg gi,
nappkat yee koy def, def ab
lu yàgg, yóbbale li mu laaj
lépp, ngir man a indi jën yu
bari

Maas g : teg ay tomb aki
xosi ci baat ngir jubal riir
ma, ngir yombal njàng ma

maas g : ay moroom

Maas g : àndandoo di
liggéey ñu ko leen di fay ñuy
boole di dajale

maas g : bėj "mbėj gi
maas na ma"

Maas g : bėj ci kurā, kurā
bi walla mbėj gi maas na ma

Maas g : ki nga maaseel,
tollook moom ciy at ak
jamono

Maas g : maasaan bu la
maas, mbaa mběj gu la běj

maas g : ñu booloo di def
lu mel niy teg di ko
dimbalante ci seen biir

Maas g : teg ay maaska ci
ay waat

Maas g : teg ay tomb aki
xosi ci baat ngir jubal riir
ma, ngir yombal njàng ma

maas g : ay moroom

Maas g : àndandoo di
liggéey ñu ko leen di fay ñuy
boole di dajale

maas g : bėj "mběj gi maas
na ma"

Maas g : bėj ci kurā, kurā bi
walla mběj gi maas na ma

Maas g : ki nga maaseel,
tollook moom ciy at ak
jamono

Maas g : maasaan bu la
maas, mbaa mběj gu la běj

maas g : ñu booloo di
def lu mel niy teg di ko
dimbalante ci seen biir

Maas g : teg ay maaska
ci ay waat

Maas g : teg maaska
ciw loy

Maasaan g : luy
maase niki mběj walla
kurā

Maasaan g : luy maase
niki mběj walla kurā

Maaska g :
abjuntukaayu maas

Maaska g :
abjuntukaayu maas

Maaw b : bant yu
gudd ya ca gaalug wiir,
ñu cay takk wiir ya

Maaw b : bant yu gudd
ya ca gaalug wiir, ñu cay
takk wiir ya

Maax g : ñawka gu
defi bėñ aki nóox-nóox

maax g : ñawka lu dal ci
lu diis ba defi maax

Maax g : ñawka gu defi bėñ
aki nóox-nóox

maax g : ñawka lu dal ci lu
diis ba defi maax

Maccaat m : ñeex si ànd
ak aw ñam te ay daggiti jën
di ca nekk aki biwaab ańs
ngir deesi macc ca ak a
maccaat

Maccaat m : ñeex si ànd ak
aw ñam te ay daggiti jën di
ca nekk aki biwaab ańs ngir
deesi macc ca ak a maccaat

Maf m : ñanaaw luy faral
a kėf ay cuuj aki lėg ańs

Maf m : ñanaaw luy faral a
kėf ay cuuj aki lėg ańs

Mafñàndu g : ñàkk teg
dara ci gunnaawug daaba
cig waram te ñalaabeesu ko
it

Mafñàndu g : war ci lu
dulug teg mbaa laytaay

Mafñàndu g : ñàkk teg dara
ci gunnaawug daaba cig
waram te njalaabeesu ko it

Mafñàndu g : war ci lu
dulug teg mbaa laytaa

Mafñàndu g : war ci lu
dulug teg mbaa laytaay

Mala m : rab yiy nekk ci
àll ak kër yi te du raamaan
yi mbaa mellan yi, niki,
yooyu rab lees leen xame

Mala m : rab yiy nekk ci àll
ak kër yi te du raamaan yi
mbaa mellan yi, niki, yooyu
rab lees leen xame

Manoore j : def li
waroon ñépp, yaw rekk nga
def ko yaa am manoore

Manoore j : def li waroon
ñépp, yaw rekk nga def ko
yaa am manoore

marax g : jant bu dem ba
lanj, ceeñeer ya tàlliku ca
xonqaayub ngoon ga

marax g : jant bu dem ba
lanj, ceeñeer ya tàlliku ca

xonqaayub ngoon ga

mariix g : jeexug
sowug jant

mariix g : jeexug sowug
jant

Marmaral g : raax,
maasale

Marmaral g : raax,
maasale

Maroo g : jàmmoo
cib diggante ak déggoo

Maroo g : jàmmoo cib
diggante ak déggoo

Massa : lees di wax
kees di dëfal la

Massa : lees di wax
kees di dëfal la

Mat g : àpp bi mat na

Mat g : àpp bi mat na

Mat w : tolluwaayu
mat

Mat w : tolluwaayu mat

Matt m : lees xamb ak a
jëfandiloo cib taal

Matt m : lees xamb ak a
jëfandiloo cib taal

Matu g : jur ngir matug la
mu ëmboon

Matu g : jur ngir matug la
mu ëmboon

mawwu g : lëlu gu àndul
ak lekk ak naan, mbëtt lees
ci gën a miin

mawwu g : lëlu gu àndul ak
lekk ak naan, mbëtt lees ci
gën a miin

Maye w : léeb wu gàtt
tey reelu ñaare

màbb g : toj, yàq, "màbb
tabax bi

màbb g : toj, yàq, "màbb
tabax bi

màcc g : jeng jëm ci,
niroo

màcc g : jeng jëm ci, niroom

màggiit j : li juddoo ci
màng

màggiit j : li juddoo ci màng

màjj g : xel mu génn ci
jëmm, ba su boroom dee
dox di kayang-kayangi,
màndi ci sàngara dina koy
waral

màjj g : xel mu génn ci
jëmm, ba su boroom dee
dox di kayang-kayangi,
màndi ci sàngara dina koy
waral

Màkk g : ja fenn, xooliin
wu jaaxle di faral a waral

màkk g : jàkkaarloo ak
dara

Màkk g : ja fenn, xooliin wu
jaaxle di faral a waral

màkk g : jàkkaarloo ak dara

màll g : ndaw yu booloo
ànd ci nawet ngir jàpplante
gu tegu ci pay gu woyof,
dañuy ànd ciy kippaango di

bayle ginnaaw bu ñu
noppee ci seeni tool

màll g : ndaw yu booloo
ànd ci nawet ngir
jàpplante gu tegu ci pay
gu woyof, dañuy ànd ciy
kippaango di bayle
ginnaaw bu ñu noppee
ci seeni tool

màlle g :

màlle g :

Màmbulaan g :
"occean"

Màmbulaan g :
"occean"

Màmm g : fas a koy
def, mooy xéy rekk xélu,
kenn du ko man a tëye
ak ynm

Màmm g : fas a koy def,
mooy xéy rekk xélu,
kenn du ko man a tëye
ak ynm

màmmu g : lu mbëtt
di faral a def la cim
paxam, mooy nekk cib

barab cib noor, du fori, du
naan ba nawet delseeti

màmmu g : lu mbëtt di
faral a def la cim paxam,
mooy nekk cib barab cib
noor, du fori, du naan ba
nawet delseeti

Màndinj m : ndàndfoyfoy
gu xawul a am fu mu yam
cib gis, fu waay toll nga di
ko gis, dara du gàllankoor
sab gis, moom lees daa
wooye bu jëkk "toolu xare",
fa la xarekat yi daa daje, da
daan faral a tunde te yaa,
"Saaku bu defi muus ci digg
màndinj fu pax newul, janax
ju fay jaar di ko kej reefo
maa nga ca, Taasu"

Màndinj m : ndàndfoyfoy gu
xawul a am fu mu yam cib
gis, fu waay toll nga di ko
gis, dara du gàllankoor sab
gis, moom lees daa wooye
bu jëkk "toolu xare", fa la
xarekat yi daa daje, da daan
faral a tunde te yaa, "Saaku
bu defi muus ci digg màndinj
fu pax newul, janax ju fay
jaar di ko kej reefo maa nga
ca, Taasu"

màng g : jiital, wommat

màng g : juge ci barab
dem ci beneen ngir toppum
ñax

màng g : jiital, wommat

màng g : juge ci barab dem
ci beneen ngir toppum ñax

Màpp g : dëbbaat ngir
gën a mokkal lu mukkutoon

Màpp g : dëbbaat ngir gën
a mokkal lu mukkutoon

Màppandoo b : moroom
jees lay gamgamleel

Màppandoo b : moroom
jees lay gamgamleel

Màrtu b : ab leere (fr)

Màtt g : sex ciy gëñ bës

Màtt g : sex ciy gëñ bës

mbaabaan g : ag xeetu
fiir la gees di fiire ay picc,
muy leen di jàpp jaare ko ci
di raccitalu ci seen kaw su

bant ba feqoo

mbaabaan g : ag xeetu
fiir la gees di fiire ay
picc, muy leen di jàpp
jaare ko ci di raccitalu ci
seen kaw su bant ba
feqoo

Mbaal g : lees rabb la
di ci nappe ay jën, caax
lay doon bu yaa man a
laaw lu sakkan ciy jën

Mbaal g : lu lëkkaloo,
ràbbaloo ciy buum, wëñ
(réseaux)

Mbaal g : lees rabb la di
ci nappe ay jën, caax lay
doon bu yaa man a laaw
lu sakkan ciy jën

Mbaal g : lu lëkkaloo,
ràbbaloo ciy buum, wëñ
(réseaux)

mbaalaambaal m :
mbal, lu nètëx liy sax
cim ndox

mbaalaambaal m :
mbal, lu nètëx liy sax
cim ndox

Mbaamjàngu b : toogub
sëñ daara bees di liggéeye
ci dattub garab gu dëgër
niki daqaar mbaa wén walla
yiir, rataxal ko, teg ko ci
taalub jàngu bi, ci la dongo
yiy wéer seeni àlluwa

Mbaamjàngu b : toogub
sëñ daara bees di liggéeye
ci dattub garab gu dëgër
niki daqaar mbaa wén walla
yiir, rataxal ko, teg ko ci
taalub jàngu bi, ci la dongo
yiy wéer seeni àlluwa

Mbaar g : lépp lu aju ci
njulli

Mbaar g : lépp lu aju ci
njulli

Mbaar m : fa ñu sàkket
waajal ko, lu doon ab lël,
njulli ya di ca ne

Mbaar m : fa ñu sàkket
waajal ko, lu doon ab lël,
njulli ya di ca ne

Mbaaru mbott : jaatoor

Mbaaru mbott : jaatoor

mbaax g : li ku baax ame,
di ko def ba tax ñu naa ko
dangaa baax

mbaax g : li ku baax ame, di
ko def ba tax ñu naa ko
dangaa baax

Mbag g : lees di ràbb la
nees di ràbbeg mboolaan,
amub xóot-xóot aki jàppu,
su ko defee, deesi teguw
xeer ca xóot-xóot ba
wèndeel jàppu gi ba mu xiir,
bàyyees wenn coll wi su ko
defee xeer wi sànniku, saan
wuy faral a sori la

Mbag g : lees di ràbb la
nees di ràbbeg mboolaan,
amub xóot-xóot aki jàppu,
su ko defee, deesi teguw
xeer ca xóot-xóot ba
wèndeel jàppu gi ba mu xiir,
bàyyees wenn coll wi su ko
defee xeer wi sànniku, saan
wuy faral a sori la

mbal m : am
mbaalaambaal

mbal m : am mbaalaambaal

mballu g : sàkkoo génne
bànnex ci sa jëmm, ci sa

céri awra niki góor guy
fo ci sàkkaraam ba
mànniyu génncà
(masturbatio)

mballu g : sàkkoo
génne bànnex ci sa
jëmm, ci sa céri awra
niki góor guy fo ci
sàkkaraam ba mànniyu
génncà (masturbatio)

Mban m : liy dem ba
tegu cim ndox ngir yàgg
a taxaw

Mban m : liy dem ba
tegu cim ndox ngir yàgg
a taxaw

Mband g : li bandkat
nekke, ab fecckat, am
xeetu pecc la

Mband g : li bandkat
nekke, ab fecckat, am
xeetu pecc la

Mband g : wër di band

Mbandaan b : kuy
wër di band

Mbandaan b : kuy wër di
band

Mbandaan g : ag wër di
band

Mbandaan g : ag wër di
band

Mbandal g : tolluwaay bu
kees takkal mbandal ame, ci
mbaxanam njulli fa tollook
jë ba lees di takk mbandal
ma muy lang, muy tekki
génngu nu génncib
tolluwaay dugg ci bu gën a
kawe (grade)

Mbandal g : tolluwaay bu
kees takkal mbandal ame, ci
mbaxanam njulli fa tollook
jë ba lees di takk mbandal
ma muy lang, muy tekki
génngu nu génncib
tolluwaay dugg ci bu gën a
kawe (grade)

Mbappat g : bëre bu
àndul ak dóor

Mbappat g : buddi gerte
di ko jaay ci luuma yi

Mbappat g : bëre bu àndul
ak dóor

Mbappat g : buddi gerte di
ko jaay ci luuma yi

Mbar m : defukaay

Mbar m : defukaay

Mbartal m : barab bu
genn wàll ga daa kawé, ga
ca des suufe, soo tegoon ca
wàll gu kawé ga lu mel nib
barigo day bérèñu

Mbartal m : barab bu genn
wàll ga daa kawé, ga ca des
suufe, soo tegoon ca wàll
gu kawé ga lu mel nib
barigo day bérèñu

Mbas : baat bees di wax
koo jéppi

Mbas g : moy dara lu la
manoon a dal nga moytu ko
"da maa sànniw xeer ma
mbas ko, ne kon mu toj
sama bopp bi"

Mbas g : moytu, juuy

Mbas g : moytu, juuy

Mbas m : tawat juy
ray tey wàlle

Mbas m : wopp ju
yaa juy dale tey wàlle,
dalandoo ñu bari ciw
askan te man a wéy di
dale jaare ci wàllante, di
faagaagal lu sakkan ci
nit ñi

Mbas m : tawat juy ray
tey wàlle

Mbasaaw g : gàncax
guy sampu la, gudd am
benn car, guddaay bi
dina àgg ci 4 ba 5 ñay,
dal di tàmbalee génney
ca tey ami doom, xànc
rekk nag a tax ñu koy
bay, dees na ko
sàkketeek a rabate

Mbasaaw g : gàncax
guy sampu la, gudd am
benn car, guddaay bi
dina àgg ci 4 ba 5 ñay,
dal di tàmbalee génney
ca tey ami doom, xànc
rekk nag a tax ñu koy
bay, dees na ko
sàkketeek a rabate

Mbaxana m : lees di sol ci
bopp ngir feyu ci ngelaw
mbaa tàngoora añs

Mbaxana m : lees di sol ci
bopp ngir feyu ci ngelaw
mbaa tàngoora añs

Mbaxuus m : neexal bees
di joxe ginnaaw ab liggéey
bu rëy

Mbaxuus m : neexal bees di
joxe ginnaaw ab liggéey bu
rëy

Mbayeef g : lees bay,

Mbayeef g : lees bay,

Mbàjj m : mbalaan mu
diis mu baax cib sedd, dees
koy sàngoo

Mbàjj m : mbalaan mu diis
mu baax cib sedd, dees koy
sàngoo

Mbànd m : lees di def
ndox ak lu màcc ci yolaan
(liquide), ngir tuxal mbaa
denc

Mbànd m : lees di def ndox
ak lu màcc ci yolaan
(liquide), ngir tuxal mbaa
denc

Mbànjaxaan g :
móolukaayu weñ aña (weñ
gaa nga bañe ca nbànjaxaan
g)

Mbàq g : mbuus miy def
ñaw wi ci biiru nit

Mbàq g : mbuus miy def
ñaw wi ci biiru nit

Mbeex m : lépp li jege
géej, muy tefes ga ak li ko
wër lépp

Mbeex m : lépp li jege géej,
muy tefes ga ak li ko wër
lépp

Mbell m : gub yu rafet yees
tàn ci dugub

Mbelliit j : dugub ju ñaaw ja
des nee ba ñu bellee dugub
ji ba doppi

Mbembe w : bëy wu
góor wu mag

Mbembe w : bëy wu
góor wu mag

Mbembur m : ku
nekk ci biirub ndayam te
juddoogul

Mbembur m : ku nekk
ci biirub ndayam te
juddoogul

Mbetteel g : lu dale
cig mbetteel mooy lu
xëy dal la te waaju ko,
daa jekki-jekki dale ci lu
dul génng yëgal gu jiitu

Mbetteel g : lu dale cig
mbetteel mooy lu xëy
dal la te waaju ko, daa
jekki-jekki dale ci lu dul
génng yëgal gu jiitu

Mbetteel m : dikkug
loo xaarul woon ci anam
goo foogutoon

Mbetteel m : dikkug loo
xaarul woon ci anam
goo foogutoon

Mbégré m : mbégte
mu mag

Mbégré m : mbégte mu
mag

Mbégte m : li nit di nekke
su amee lu ko neex, ségere,
mbégere, maare

Mbégte m : li nit di nekke
su amee lu ko neex, ségere,
mbégere, maare

Mbémpañ/mbémpen g :
gisadi guddi

Mbémpañ/mbémpen g :
gisadi guddi

Mbëbës g : boole

Mbëj g : maasaan, kurā

Mbëj g : maasaan, kurā

Mbëkk g : dóor bopp ci
dara, dañ, dees na mbëkke
it cib loxo

Mbëkk g : dóor bopp ci
dara, dañ, dees na mbëkke
it cib loxo

Mbëkk m : dóor ci bopp

Mbëkk m : dóor ci bopp

Mbëkk w : dóoruw bopp,
li ñuy wax kurpeñ

Mbëkk w : dóoruw bopp, li
ñuy wax kurpeñ

Mbël m : sëb ñu tooy
ñuñ tàkk cig buum, manees
na koo yòbbante jigeen juy
togg, su ñoree mu jox la

Mbël m : sëb ñu tooy ñuñ
tàkk cig buum, manees na
koo yòbbante jigeen juy
togg, su ñoree mu jox la

Mbënd m : taw bu bari
ba fépp fees ak ndox

Mbënd m : taw bu bari ba
fépp fees ak ndox

Mbëpp g : lees di ràbbe
gatax la aña, def ci gubu
pepp, teg ko fa dàgga ja, fa
xatax bu bees ba, tooje ko
ab bant, su ca picc ya
duggee, su ñuy laay gub wa
rekk mbëtt ga day rax, këpp
picc ya

Mbërëg m : baaxub
jigéen, dereet ji muy gis
weer wu ne

Mbërëg m : baaxub
jigéen, dereet ji muy gis
weer wu ne

Mbërloor g : melow
bërlóor

Mbërloor g : melow
bërlóor

Mbëstën g : lekk
ginnaaw boo degee ba
teg ay waxtu, te xëdd
jotagul

Mbëstën g : lekk
ginnaaw boo degee ba
teg ay waxtu, te xëdd
jotagul

Mbëstën m : ñamuw
ginnaaw dogu,

Mbëstën m : ñamuw
ginnaaw dogu,

Mbicc m : ay buum
yu sew, yu bari yees
bàyyi muy lang, su dee
cib sér muy ay raw,

cambarmbii yuy nekk ci
catu ab sér aña

Mbicc m : ay buum yu sew,
yu bari yees bàyyi muy lang,
su dee cib sér muy ay raw,
cambarmbii yuy nekk ci
catu ab sér aña

Mbiib g : ag liit

Mbiib g : ag liit

Mbijj g : ag bijj,
gongikuwaayu bijj

Mbijj g : ag bijj,
gongikuwaayu bijj

Mbijjaan g : luy bijj, kuy
xëcc

Mbijjaan g : luy bijj, kuy
xëcc

Mbind m : lees di yër

Mbindaan m : kuy
liggéey ci kër ñu koy fay
weer ñaare jigéen lay doon,
man nay goor nag

Mbindaan m : kuy liggéey
ci kër ñu koy fay weer ñaare
jigéen lay doon, man nay
góor nag

Mbindlu g : am soxla te
manoo ñàkk a xëy tool nga
xëy ba yoor-yoor wàcc doxi
soxla sa,

Mbindlu g : am soxla te
manoo ñàkk a xëy tool nga
xëy ba yoor-yoor wàcc doxi
soxla sa,

Mbokk g : ag jegeñaaleg
askan

Mbokk g : ag jegeñaaleg
askan

Mbokk m : ki nga bokkal
nday ak baay ba ci leneen
cig jegeñaale

Mbokk m : ki nga bokkal
nday ak baay ba ci leneen
cig jegeñaale

Mbolon w : yat wu dëgër

Mbolon w : yat wu dëgër

Mbool g : turu bool

Mbool g : turu bool

Mbool m : dugub jees
làkk cib tooy-tooy te
roccee ci gub wi

Mbool m : dugub jees
làkk cib tooy-tooy te
roccee ci gub wi

Mboolaan g :
jubtukaayu mbool

Mboolaan g : lees di
mbooloo, jumbukaay
bees di dindee peppi
dugub yi ñu lakk ca
tàngaay wa

Mboolaan g :
jubtukaayu mbool

Mboolaan g : lees di
mbooloo, jumbukaay
bees di dindee peppi
dugub yi ñu lakk ca
tàngaay wa

Mboolaay g :
"société"

Mboolaay g : mbooloom
nit mu ay njariñ yees bokk
(interet) boole ak mbatiit ak
baax aki àtte (société).
"dundug mboolaay

Mboolaay g : "société"

Mboolaay g : mbooloom nit
mu ay njariñ yees bokk
(interet) boole ak mbatiit ak
baax aki àtte (société).
"dundug mboolaay

Mbooloo m : lu bari ci nit
mbaa leneen, lu sakkan ci lu
mu man a doon te jabaloo
mbaa sax tàqalikoo, ci
jabaloo nag lees ko gën a
miine

Mbooloo m : lu bari ci nit
mbaa leneen, lu sakkan ci lu
mu man a doon te jabaloo
mbaa sax tàqalikoo, ci
jabaloo nag lees ko gën a
miine

mboor m : xew-xew bu
weesu bees nettali (histoire)

mboor m : xew-xew bu
weesu bees nettali (histoire)

Mbootaay g : mbooloo
mu booloo ténku ciy sàrt ,

bokk ag jublu (association)

Mbootaay g : mbooloo mu
booloo tënku ciy sàrt , bokk
ag jublu (association)

Mbootal g : kilifteefug
mbaar

Mbootal g : kilifteefug
mbaar

Mbootu g : sér bees di
boote, di ci tëyyee gone gi
ba du rot

Mbootu g : sér bees di
boote, di ci tëyyee gone gi
ba du rot

Mbooy g : fees bay ren te
bayoon ko daaw, jur ga di fa
fore

Mbooy g : fees bay ren te
bayoon ko daaw, jur ga di fa
fore

Mbopp-golo g : doomu
gerte buy benn ca xott wa,
gerte ñaare ñaari doom lay
doon, su dee benn mooy
mbopp-golo

Mbopp-golo g : doomu
gerte buy benn ca xott
wa, gerte ñaare ñaari
doom lay doon, su dee
benn mooy mbopp-golo

Mboq m : ag dugal
bopp ci diggante
poqtaan ak loxo

Mboq m : dugub jees
di bay, mu yor doom yu
xaw a dijj te wirgo wa
mboq

Mboq m : ag dugal
bopp ci diggante
poqtaan ak loxo

Mboq m : dugub jees di
bay, mu yor doom yu
xaw a dijj te wirgo wa
mboq

Mborongli g : fees tëb
ren bayuñu ko

Mbote m : xar mu
ndaw mu weesoogul
nàpp

Mbote m : xar mu ndaw
mu weesoogul nàpp

Mbott m : dundat la lu
yor ñeenti tànk te bokk ci
jéer-ndox yi, day tëb cib
doxam, di ngoox-ngooxi ci
jamonoy nawet

Mbott m : dundat la lu yor
ñeenti tànk te bokk ci jéer-
ndox yi, day tëb cib doxam,
di ngoox-ngooxi ci jamonoy
nawet

Mbóot : mellan wuy faral
a nekk ci wanag yeek barab
yu taq yi

Mbóot m : sekkare

Mbóot m : sekkare

Mbóot : mellan wuy faral a
nekk ci wanag yeek barab
yu taq yi

Mbulung g : lu maase te
amadim lëm

Mbulung g : lu maase te
amadim lëm

Mbuñuka m : lees di
dagg mu wër am ndéeñ,
mbuus mi ko ëmb

mbuñuka m : mbuus mi
wër ndéeñ ci cérub góor

Mbuñuka m : lees di dagg
mu wër am ndéeñ, mbuus
mi ko ëmb

mbuñuka m : mbuus mi
wër ndéeñ ci cérub góor

Mburtu m : xar mu romb
mbote, su ca jugée ca tëng
lay dem su dee jigéen, su
dee góor ci ca kuy mu ndaw

Mburtu m : xar mu romb
mbote, su ca jugée ca tëng
lay dem su dee jigéen, su
dee góor ci ca kuy mu ndaw

Mbuubit m : li juddoo ci
buub, ba dajaloo,

Mbuubit m : li juddoo ci
buub, ba dajaloo,

Mbuuka m : lees di gaseb
teen ngir di ca def gasiit ma

Mbuuka m : lees di solal
ag jur goo bëggul ñu lekk
toolub jàmbur

Mbuuka m : lu mel
nib saakub sisaal bees di
duggeb teen bees di
gas, ci lees di sotti keew
geek ngasiitum teen bi,
di jëfandikoo ag bar ngir
génne ko

Mbuuka m : lees di
gaseb teen ngir di ca def
gasiit ma

Mbuuka m : lees di
solal ag jur goo bëggul
ñu lekk toolub jàmbur

Mbuuka m : lu mel nib
saakub sisaal bees di
duggeb teen bees di
gas, ci lees di sotti keew
geek ngasiitum teen bi,
di jëfandikoo ag bar ngir
génne ko

Mbuuka m : lu mel nib
saakub sisaal, di goj bu
mag bees di duggeb
teen bees di gas, ci lees
di sotti keew geek
ngasiitum teen bi, di
jëfandikoo ag bar ngir
génne ko

Mbuum g : garab la
gu xob ya dees ciy defe
rëndaay ci ñeex ñeel

cere "ñeexum mbuum"

Mbuum g : garab la gu xob
ya dees ciy defe rëndaay ci
ñeex ñeel cere "ñeexum
mbuum"

Mbuuraan g : wopp juy
dal am siiñ, di waral ag
xeeñug gimiñ

Mbuuraan g : wopp juy dal
am siiñ, di waral ag xeeñug
gimiñ

Mbuus m : defukaay, as
caaku sees di defe

Mbuus m : defukaay, as
caaku sees di defe

mbuxri m : nit ku rëy,
fees, am yaram

mbuxri m : nit ku rëy, fees,
am yaram

mbuxum m : ag naxe, ay
wor ci jëflante

mbuxum m : ag naxe, ay
wor ci jëflante

Meccitu g : sabal gimiñ
ngir lu la soof, naan cim

Meccitu g : sabal gimiñ ngir
lu la soof, naan cim

Meeb g : yanuwiiin la,
gàdduwiiin

Meeb g : yanuwiiin la,
gàdduwiiin

Meex m : as rab su
tollook mbott su ndaw
waate day am geen, gimiñ
sew ni joj jinaxi baja, di faral
a ruuru ci taati ngeer yi,
mattam it lu bon la ba raw
gog jaan, noo tax lees di ray
la

Meex m : rab wuy màtte
tey ruuru ci suuf, day toll ni
mbott mu ndaw, ruujkat yi
xam nañu ko

Meex m : rab wuy màtte
tey ruuru ci suuf, day toll ni
mbott mu ndaw, ruujkat yi
xam nañu ko

Mer g : bégadi, amuw
naqar

Mer g : bégadi, amuw
naqar

Mer w : safaanub
mbégte

Mer w : safaanub
mbégte

Meret m : dereeti
gësin, jigéen ju wësin a
koy gis

Meret m : dereeti
gësin, jigéen ju wësin a
koy gis

Met g : boole xereñ,
soxor, fit akug gaaw
(xaj bi daa met)

Met g : boole xereñ,
soxor, fit akug gaaw
(xaj bi daa met)

Metiit w : lu metti, lu
saf tey sonnal fa mu la
dal

Metiit w : lu metti, lu
saf tey sonnal fa mu la
dal

Metti g : saf, bàyyi aw
mettiit "sa dóor bi metti na"

Metti g : saf, bàyyi aw
mettiit "sa dóor bi metti na"

Mébet g : bëgg dara,
yéene ko, namm ko

Mébet g : bëgg dara, yéene
ko, namm ko

Mébet m : bëgg-bëgg

Mébet m : bëgg-bëgg

Mëll g : aw génniin la "ne
mëll" safaanub dagaj

Mëll g : aw génniin la "ne
mëll" safaanub dagaj

Mërr g : lu ne mërr

Mërr g : lu ne mërr

Mëtta w : tur ci turi
pëyum jigéen

Mëtta w : tur ci turi pëyum
jigéen

Miig g : noppiwiin "neel miig"

Miig g : noppiwiin "neel miig"

Miir b : làkkuw simonj (fr)

Miir b : làkkuw simonj (fr)

Miir g : kuy wëndeeleu ñaare day miir, ag ñàkk sago guy waral dootoo

Miir g : kuy wëndéelu ñaare mooy miir , ag ñàkk sago guy waral dootoo man a tëye sa bopp sooy dox, ba daanu xaj ci

Miir g : kuy wëndeeleu ñaare day miir, ag ñàkk sago guy waral dootoo

Miir g : kuy wëndéelu ñaare mooy miir , ag ñàkk sago guy waral dootoo man a tëye sa bopp sooy dox, ba daanu xaj ci

Miir-miir j : su njël tàggoo ba leer gi door te jant fenkagul

Miir-miir j : su njël tàggoo ba leer gi door te jant fenkagul

Miix g : aw noppiwiin, "ne miix"

Minaat m : day tegu ci kaw gububw suuna, toll ni peppu bësi, def ay tupp-tupp, di nirookum pepp tey am pëndëx bu ñuul

Mokkal g : def dara mu mukk

Mokkal g : wattu li nga doon jàng ba man koo wax te doo ko xool

Mokkal g : def dara mu mukk

Mokkal g : wattu li nga doon jàng ba man koo wax te doo ko xool

Monjaal w : kaam gees jublu, aw daggiinu ndima la cib ñawkat

Monjaal w : kaam gees jublu, aw daggiinu

ndima la cib ñawkat

Mooco m : fa pooj doire ca ndigg jëm suuf, wewu ba ca kaw

Mooco m : fa pooj doire ca ndigg jëm suuf, wewu ba ca kaw

Moos : aw waxiin la, yaw moos

Moos : aw waxiin la, yaw moos

Moraango m : am tapp

Mos g : ñam

Mos g : ñam

Mosal g : ñamal

Mosal g : ñamal

Mott g : aw yollikuwiin "neel mott"

Mott g : aw yollikuwiin "neel mott"

Moytu g : wattandiku,
mbas, teet

Moytu g : wattandiku,
mbas, teet

Mucc g : génn ciw ay

Mucc g : génn ciw ay

Mukk : ba fàww "du ma
ko def mukk"

Mukk : ba fàww "du ma ko
def mukk"

Mulli g : génne cig naj

Mulli g : génne cig naj

Muñ g : gàddu, dékku,
"muñ na li ko dal"

Muñ g : gàddu, dékku,
"muñ na li ko dal"

Muq g : aw boqatuwiin
"ne muq fenn"

Muq g : nëbbu cim lëm
mbaa ab neeg

Muq g : aw boqatuwiin
"ne muq fenn"

Muq g : nëbbu cim lëm
mbaa ab neeg

Muqi g : manq lu mel
ni sigareet walla gënn

Muqi g : manq lu mel ni
sigareet walla gënn

Muraax g : awal sab
goro, maanaam defal ko
ab liggéey ngir njukkal
ko

Muraax g : ag aw

Musal g : def nit mu
mucc

Musal g : def nit mu
mucc

Musiba j : aw ay (ar)

Musiba j : aw ay (ar)

Muuma b : ku boole tëx
ak luu

Muuñ g : ree gu bëñ
feeñul, mbégte génn cig
kanam

Muuñ g : ree gu bëñ feeñul,
mbégte génn cig kanam

Muus g : ag yewwu, ñaw

Muus g : ag yewwu, ñaw

Muus m : aw rab wuy
nekk ci kër yi tey jeeuw

Muus m : aw rab wuy nekk
ci kër yi tey jeeuw

Muut g : noppi "neel
muut"

Muut g : noppi "neel muut"

Muutar-muutari g :
doxiinu ku ñammle

Muutar-muutari g : doxiinu
ku ñammle

Muuti g : buntub taat

Muuti g : bën-bënuw taat

Muuti g : buntub taat

Muuti g : bën-bënuw taat

N (n)

Naaf b : jal bu mag bob
gerte gees déqi te
bàcceedsagu ko

naaf b : jalub gerte bu rëy

Naaf b : jal bu mag bob
gerte gees déqi te
bàcceedsagu ko

Naaj g : dox ba yàgg nga
jekki jekki taxaw

Naaj g : dox ba yàgg nga
jekki jekki taxaw

Naaj w : safaanub ker, ki
jant biy joxe bu génnee

Naaj w : safaanub ker,
nekk ci naaj wi

Naaj w : safaanub ker, ki
jant biy joxe bu génnee

Naaj w : safaanub ker,
nekk ci naaj wi

Naajaan b : doomub
màngo bu mel ni lu ñor
te ñorul, fekk ne naaj a
ko lakk, du mào ngo rekk

Naajaan b : doomub
màngo bu mel ni lu ñor
te ñorul, fekk ne naaj a
ko lakk, du mào ngo rekk

Naaje g : yeex a def
dara ba naaj wi gén
(naaje ngaa yewwu)

Naaje g : yeex a def
dara ba naaj wi gén
(naaje ngaa yewwu)

Naajo b : meññant
muy ame ci gàncax gu di
ag lawtan, doom ba day
rëy te mboq ca biir ga

Naajo b : meññant muy
ame ci gàncax gu di ag
lawtan, doom ba day
rëy te mboq ca biir ga

Naaslu g : lugatug xel
ci lépp loo fàtte woon

Naaslu g : xaar

Naaslu g : lugatug xel ci
lépp loo dätte woon

Naaslu g : lugatug xel ci
lépp loo fàtte woon

Naaslu g : xaar

Naat g : ñanaaw lu toll ni
ginnaar la te dunq ya ami
tupp-tupp yu weex ak yu
ñuul,

Naat g : ñanaaw lu toll ni
ginnaar la te dunq ya ami
tupp-tupp yu weex ak yu
ñuul,

Naaw g : di dem ci jaww
ji aki laaf mbaa leneen lu ko
manale

Naaw g : di dem ci jaww ji
aki laaf mbaa leneen lu ko
manale

Naawdal g : luy dale cig
mbetteel ci tawat

Naawdal g : luy dale cig
mbetteel ci tawat

Naawtal g : def nit du
toog cib dëkkam mbaam
réewam, "da koo naawtal
ba du toog"

Naawtal g : màgg ba sag
njaboot amal la njariñ "Yàll
nanga naawtal"

Naawtal g :

Naawtal g : def nit du toog
cib dëkkam mbaam
réewam, "da koo naawtal
ba du toog"

Naawtal g : màgg ba sag
njaboot amal la njariñ "Yàll
nanga naawtal"

Naawtal m : picc yu
ndaw tu managul a naaw

Naawtal m : picc yu ndaw
tu managul a naaw

Naax g : xel mu dof, fàtte
la mu xamoon daanaka

Naax g : xel mu dof, fàtte la
mu xamoon daanaka

Naaxu g : diwu gu ëpp

Naaxu g : diwu gu ëpp

Naay g : dëng gu ab
xer di def mbaaw jën,
mbaa muy daanu te
àggul suuf

Naay g : xer bees
samp wallaw jën dinañu
koy def, mooy daar, mel
ni luy bëgg a daanu

Naay g : dëng gu ab xer
di def mbaaw jën, mbaa
muy daanu te àggul suuf

Naay g : xer bees samp
wallaw jën dinañu koy
def, mooy daar, mel ni
luy bëgg a daanu

Nab b : ndox mu nekk
ci suuf, leeg-leeg mu
sori leeg-leeg mu jege

Nab b : ndox mu nekk ci
suuf, leeg-leeg mu sori
leeg-leeg mu jege

Nab j : wopp juy jàppi
tànk newwil leen
newwig yokk, neewo
mooy fu tèt ak dereet
nekk, nab nag du dët ak
dereet a fay nekk, duux

waay màgg rekk, tànk ba
yokk, dees na ko daa faje
tay cox lekk

Nab j : wopp juy jàppi tànk
newwil leen newwig yokk,
neewo mooy fu tèt ak
dereet nekk, nab nag du
dët ak dereet a fay nekk,
duux waay màgg rekk, tànk
ba yokk, dees na ko daa faje
tay cox lekk

Nafa g : lu wuude daa
ëwal jigéen, mu ami poos
yuy mbar ub, ñu ciy denc
seen xalis di ko tàkk ci baat
mbaa ndigg

Nafa g : lu wuude daa ëwal
jigéen, mu ami poos yuy
mbar ub, ñu ciy denc seen
xalis di ko tàkk ci baat
mbaa ndigg

Nafar g : jàng la wees
ngir bañ koo fàtte

Nafar g : jàngaat loo
jàngoon ba mokkal ko, ngir
bañ koo fàtte ak gën koo
mokkal

Nafar g : jàngaat loo
jotoon a jàng ngir gën koo

mokkal

Nafar g : jàng la wees ngir
bañ koo fàtte

Nafar g : jàngaat loo
jàngoon ba mokkal ko, ngir
bañ koo fàtte ak gën koo
mokkal

Nafar g : jàngaat loo jotoon
a jàng ngir gën koo mokkal

Naj g : bës dara fenn
nikiy sér cig gaal ańs ngir těj
ko, mbaa naj limonj ngir
pacal ko mbaa lu mel ni
suraas ngir ndox ma ca biir
gén

Naj g : bës dara, lu mel
niy sér ciw waxande ngir
man lern cee těj, lubmel ni
limonj ngir pacalmko, lu mel
ni suraas ngir ndox ma gén

Naj g : bës dara fenn nikiy
sér cig gaal ańs ngir těj ko,
mbaa naj limonj ngir pacal
ko mbaa lu mel ni suraas
ngir ndox ma ca biir gén

Naj g : bës dara, lu mel niy
sér ciw waxande ngir man
lern cee těj, lubmel ni limonj

ngir pacalmko, lu mel ni
suraas ngir ndox ma
gén

Nakk-nakkal :

Nakknakal g : di wax
ju leerul ngir luń la a jiiń
te mu am ngay
nakknakal

Nakknakal g : di wax ju
leerul ngir luń la a jiiń te
mu am ngay nakknakal

Namadal b : yanukat,
durunlukat

Namadal b : yanukat

Namadal b : yanukat,
durunlukat

Nandalu g : naan lu
mel ni layduur ngir li ci
sa biir gén

Nandalu g : naan lu mel
ni layduur ngir li ci sa
biir gén

Nangifaawo g : dem
te kenn xamul foo jëm,

wéy

Nangifaawo g : dem te
kenn xamul foo jëm, wéy

Naq b : liy nekk ci
boppub gone ca wetu jë ba
jëm ca ndaal bopp ka, di lox
te su mággee mu dañ

Naq b : ron jumbux jëm
suuf ba ci pëy mi

Naq b : liy nekk ci boppub
gone ca wetu jë ba di lox te
su mággee mu dañ

Naq b : liy nekk ci boppub
gone ca wetu jë ba jëm ca
ndaal bopp ka, di lox te su
mággee mu dañ

Naq b : ron jumbux jëm
suuf ba ci pëy mi

Naq g : nuural, jàtte cim
mdox

Naq g : nuural, jàtte cim
mdox

Naqar w : safaanub
bànnex

Naqar w : safaanub
bànnex

Nar b : ab saam

Nar b : ab saam

Nar b : saam

Nar g : di fen

Nar g : fen

Nar g : nàmm (nar naa
dem Tuubaa duba)

Nar g : di fen

Nar g : fen

Nar g : nàmm

Nar g : nàmm (nar naa dem
Tuubaa duba)

Nar w : aw fen

Nar w : cér, saam ci lu
mel ni ndawal

Nar w : aw fen

Nar w : cér, saam ci lu
mel ni ndawal

Nas g : roof lu mel nig
wëñ ci dara, "nas na
wëñ ga ca puso ba

Nas g : roof lu mel nig
wëñ ci dara, "nas na
wëñ ga ca puso ba

Nasal g : gas bàyyi ba
nox mi ñëw, nasal
daakaande

Nasal g : gas bàyyi ba
nox mi ñëw, nasal
daakaande

Natt g : tollale,

Natt g : tollale,

Naw b : liy tëf-tëfi cib
dënn ci nit bu tiitee

Naw g : ag noo

Naw g : fuy naw

Naw g : liy tëf-tëfi cib
dënn ci nit bu tiitee

Naw g : yéem kenn, jox
ko cér ak teg ko fenn

Naw g : ag noo

Naw g : fuy naw

Naw g : fuy naw

Naw g : liy tëf-tëfi cib dënn
ci nit bu tiitee

Naw g : yéem kenn, jox ko
cér ak teg ko fenn

Nawet b : safaanub noor,
jamonoy taw

Nawet b : safaanub noor,
jamonoy taw

Naxërfand g : xeetu
doyadi wu nit di bindoo, xel
ma matadi ci lépp

Naxërfand g : xeetu doyadi
wu nit di bindoo, xel ma
matadi ci lépp

Nay b : ku nay

Nay b : ku nay

Nay g : safaanub tabe,
bëgg alal, gëmewoo ko ba
yaakaar ne lu dem du delsi

Nay g : safaanub tabe, bëgg
alal, gëmewoo ko ba
yaakaar ne lu dem du delsi

Nàcc g : dereet juy gén
ciw yaram ngir dagg mbaa
lu ni deme

Nàcc g : dereet juy gén
ciw yaram ngir dagg mbaa
lu ni deme

Nàddante g : ag
dimbalante ciw sas ci
diggante ñaar, kii ne kee
ñëwal jàpple ma ci samaw
sas, su nu nopoe
àndandoo song sa wos.

Nàddante g : jàpplante ci
digfante ñaar cib liggéey
ngir mu gën a gaaw, gën a
yomb, surga see ko daa def
mbaa dongo yi, yaari surga
mbaa donga yu ñu sas ca
tool ya ñu ànd song wenn
sas bu jeexee ñu sogg wa ca
des

Nàddante g : ag dimbalante
ciw sas ci diggante ñaar, kii

ne kee ñëwal jàpple ma
ci samaw sas, su nu
nopoe àndandoo song
sa wos.

Nàddante g : jàpplante
ci bayuw sas

Nàddante g : jàpplante
ci digfante ñaar cib
liggéey ngir mu gën a
gaaw, gën a yomb,
surga see ko daa def
mbaa dongo yi, yaari
surga mbaa donga yu ñu
sas ca tool ya ñu ànd
song wenn sas bu
jeexee ñu sogg wa ca
des

Nàddi g : joxe lu bare
cib joxe, "moo de
damaa nàddil"

Nàddi g : joxe lu bare
cib joxe, "moo de
damaa nàddil"

Nàddi : ag joxe lu bare
cib joxe

Nàkka j : xeetu faaka
wees di defare dugub ju
toggul, xanaa dëbb ko
rekk boole ak suukar,

kol-kol ko

Nàkka j : xeetu faaka wees
di defare dugub ju toggul,
xanaa dëbb ko rekk boole
ak suukar, kol-kol ko

Nàlli g : ag jub, ag
dëggu, "kii ab sërîñ bu nàlli
la" bu worul, baxewu, nees
war a mel rekk la mel

Nàlli g : dindi ab ñal

Nàlli g : xélu

Nàlli g : ag jub, ag
dëggu, "kii ab sërîñ bu nàlli
la" bu worul, baxewu, nees
war a mel rekk la mel

Nàlli g : dindi ab ñal

Nàlli g : xélu

Nàmmaan b : ab barigo.
10 nàmmaan = 1Tonne

Nànd g : jëli dara

Nànd g : jëli lu mel ni
wax, mbaa ay junj aña
(nànd naa la bi nga junjee

rekk"

Nànd g : jëli dara

Nànd g : jëli lu mel ni wax,
mbaa ay junj aans (nànd naa
la bi nga junjee rekk"

Nàndal g : bindal téere
ab liir walla ag gone gu yori
góom

Nàndal g : jox ndox lu
mel nig garab ngir mu màgg

Nàndal g : nàndal ab
paaka, def ca sobe walla
tooge ngir gën a man a lor

Nàndal g : wëgg, "ñandal
naa jur ga"

Nàndal g : xarafal gone

Nàndal g : xarafal gone

Nàndal g : bindal téere ab
liir walla ag gone gu yori
góom

Nàndal g : jox ndox lu mel
nig garab ngir mu màgg

Nàndal g : nàndal ab
paaka, def ca sobe walla
tooge ngir gën a man a
lor

Nàndal g : wëgg,
"ñandal naa jur ga"

Nàndal g : xarafal gone

Nàndal g : xarafal gone

Nàññ

Nàññ g : jibal kàddu
ci nag, ni xar di meeme,
fas di ni ɲexale, nu la
nag di nàññe

Nàññ g : ni nag di def
buy àddu

Nàññ g : jibal kàddu ci
nag, ni xar di meeme,
fas di ni ɲexale, nu la
nag di nàññe

Nàññ g : ni nag di def
buy àddu

Nàññ g : dayob téen
"ne nàññ"

Nàññ g : dayob téen "ne
nàññ"

Nàtt g : taq ba ca dayo ba

Nàtt g : taq ba ca dayo ba

Nàtt j : sëb ñees togg
boole ci jombas

Nàtt j : sëb ñees togg boole
ci jombas

Nàttangoo l : moroom

Nàttangoo l : moroom

Nàyyi g : dund, naat,
gooyadi

Nàyyi g : dund, naat,

Nàyyi g : dund, naat,
gooyadi

Ndaa l : luy def ndox te
ñaare ñu koy defare ci
simonj mbaa ban,

Ndaa l : mbànd mu ndaw

Ndaa l : luy def ndox te
ñaare ñu koy defare ci
simonj mbaa ban,

Ndaa l : mbànd mu ndaw

Ndaag : turu jigéen ci
wolof yi

Ndaag : turu jigéen ci
wolof yi

Ndaag l : aw doxiin la, ag
daagu, dixiin wu ndànke te
teey te rafet

Ndaag l : aw doxiin la, ag
daagu, dixiin wu ndànke te
teey te rafet

Ndaal-bopp l : digg bopp

Ndaal-bopp l : digg bopp

Ndaamaraas j : liy ne ci
saalub darkase, ñu koy làkk
di ko lekk muy saamandaay
gerte caaf

Ndaamaraas j : liy ne ci
saalub darkase, ñu koy làkk
di ko lekk muy saamandaay
gerte caaf

Ndaari g : kër bukki,
wallam péncam "bukki
wiiri-wiiri jaari ndaari"

Ndaari g : kër bukki,
wallam péncam "bukki
wiiri-wiiri jaari ndaari"

Ndaatukaan m : ñax
mu man a bari ci toolu
gerte, day yor tóor-tóor
bu weex te day wex it
xàtt

Ndaatukaan m : ñax mu
man a bari ci toolu
gerte, day yor tóor-tóor
bu weex te day wex it
xàtt

Ndab l : defub ñam,
deesi lekke ci

Ndab l : defukaayu
ñam ak leneen, dees ciy
yàkk ak lekk aña

Ndab l : defub ñam,
deesi lekke ci

Ndab l : defukaayu ñam
ak leneen, dees ciy yàkk
ak lekk aña

Ndab m : mbooloo muy
dam (sàcc dawal, ndab maa
ngii di ñëw)

Ndab m : ñiy babe "ndab
maa ngi ñëw de,
defaruleen"

Ndab m : mbooloo muy
dam (sàcc dawal, ndab maa
ngii di ñëw)

Ndab m : ñiy babe "ndab
maa ngi ñëw de,
defaruleen"

Ndabar y : ay sagar aki
dëbës yu yàqu aña, dàlk
yees for, bool yu baaxul yii
yépp ci ndabar lañu.
"Jaaykatu ndabar" kuy for
ay xurdabbi bagaas di leen
jaay

Ndabar y : ay sagar aki
dëbës yu yàqu aña, dàlk
yees for, bool yu baaxul yii
yépp ci ndabar lañu.
"Jaaykatu ndabar" kuy for
ay xurdabbi bagaas di leen
jaay

Ndaj g : ag daj

Ndaj g : ag daj

Ndalu g : lees di fay ngir
sañ a jëfandikoo ab barab,
tool aŋs (ku bay ma bay, ku
bayul ma bay, ku bay jox ma
ndalu) (loyer)

Ndalu g : lees di fay ngir
sañ a jëfandikoo ab barab,
tool aŋs (ku bay ma bay, ku
bayul ma bay, ku bay jox ma
ndalu) (loyer)

Ndam l : ki bom cib xeex
am na ndam, ki doon wut
dara ba am ko, am na
ndam. Amum mbégte ca la
nga diin wut wakka nga ko
doon fexe

Ndam l : ki bom cib xeex
am na ndam, ki doon wut
dara ba am ko, am na
ndam. Amum mbégte ca la
nga diin wut wakka nga ko
doon fexe

Ndambe j : ñebbe jees
xolli baxal ko ci ndox

Ndambe j : ñebbe jees xolli
baxal ko ci ndox

Ndaniix l : ngelaw luy
faral a jiitu tey sedd

Ndaniix l : ngelaw luy
faral a jiitu tey sedd

Ndañ m : mbëkk,
dóore bopp

Ndañ m : mbëkk, dóore
bopp

Ndañu g : dañukaay
gi ràbb biy dëgërale
ràbbeef gi

Ndañu g : dañukaay gi
ràbb biy dëgërale
ràbbeef gi

Ndaqum-nganaar :
Gaaruwaale

NDARE : li ñu dare
mbir mu mel ni am
mbind. Moo joxe
Woyndare

Ndare : ba mu des, ci
lu dul "ñépp ñëw nañu
ndare yaw"

NDARE : li ñu dare
mbir mu mel ni am

mbind . Moo joxe
Woyndare

NDARE : li ñu dare mbir
mu mel ni am mbind. Moo
joxe Woyndare

Ndare : ba mu des, ci lu dul
"ñépp ñëw nañu ndare
yaw"

Ndaw g : ag nekk gone,
doon ndaw

Ndaw g : li jigéen di yor
su jaxasoogul ak góor, di
wone ne ndaw la, kenn
laalagu ko, ab xiig la

Ndaw g : ag nekk gone,
doon ndaw

Ndaw g : li jigéen di yor su
jaxasoogul ak góor, di wone
ne ndaw la, kenn laalagu ko,
ab xiig la

Ndaw gi : safaanub ag mag

Ndaw l : kooy yónni ak a
liggéeyloo, sas ngóor,
yonnent ndawul Yàlla, koo
yóbni ci barab sa ndaw la,
ka toogal Senegaal ca biti

(ambaasadëer) ndawul
Senegaal la, ka toogal réew
mi ca ñomblaana ga ndawul
réew la

Ndaw I : kooy yónni ak a
liggéeyloo, sas ngóor,
yonnent ndawul Yàlla, koo
yóbni ci barab sa ndaw la,
ka toogal Senegaal ca biti
(ambaasadëer) ndawul
Senegaal la, ka toogal réew
mi ca ñomblaana ga ndawul
réew la

Ndaw li : ki ngay yónni

Ndaw s : janq bu jigéen
bi toll ci bëggante sa ndaw
si

Ndaw s : janq bu jigéen bi
toll ci bëggante sa ndaw si

Ndaw si : cale bu jigéen bu
toll ci war a sëyi

Ndawal g : lees di def ciw
ñam niki yàpp, sëb walla Inm

Ndawal g : lees di def ciw
ñam niki yàpp, sëb walla Inm

Ndawtal I : lees di joxe
ciw xew, ñaare ki nga ko

defal da la koy fay soo
xewlee

Ndawtal I : lees di joxe
ciw xew, ñaare ki nga ko
defal da la koy fay soo
xewlee

Ndayi àtte/ndayàtte j :
"constitution" àtte bu
mag bi àtte yépp di balle
cim réew

Ndayi àtte/ndayàtte j :
"constitution" àtte bu
mag bi àtte yépp di balle
cim réew

Ndàbb g : luy taq lu
ne te soo ko tayee fenn
mu tayu fa, singom ci
ndàbb la ak ynm

Ndàbb g : luy tayu tey
jooye ci garab

Ndàbb g : njooy-
njooyal gara di na ko
def, muy liddiku, di
taqe, ni kol di def

Ndàbb g : luy taq lu ne
te soo ko tayee fenn mu
tayu fa, singom ci ndàbb

la ak ynm

Ndàbb g : luy tayu tey
jooye ci garab

Ndàbb g : njooy-njooyal
gara di na ko def, muy
liddiku, di taqe, ni kol di def

Ndàmb I : màngasin,
barabu denc

Ndàmb I : màngasin,
barabu denc

Ndàndfooyfooy g : àll bu
dara nekkul

Ndàndfooyfooy g : fu saxul
ab gàjj buy tee gis ca wàllaa
mbaa mu sax garab yu def
tiil, moom daal suuf su telli
ñàyyi la sooy xool ba sa bët
yam, garab du fa nekk
daanaka mbaay pax

Ndàndfooyfooy g : àll bu dara
nekkul

Ndàndfooyfooy g : fu saxul ab
gàjj buy tee gis ca wàllaa
mbaa mu sax garab yu def
tiil, moom daal suuf su telli
ñàyyi la sooy xool ba sa bët

yam, garab du fa nekk
daanaka mbaay pax

Ndàndte b : ku nànd
mbir y

Ndàndte b : ku nànd
mbir yi, sori dofe

Ndàndte b : ku nànd mbir y

Ndàndte b : ku nànd mbir
yi, sori dofe

Ndàqum-ginaar g : xeetu
garbaasu, (dàq sa ginnaar
wax sa soxla), wax joj ay
léebu la, wax ak nit mu xam
ko te tuddoo ko, mayoo ko
fu mu ame yoon ci yaw

Ndàqum-ginaar g : xeetu
garbaasu, (dàq sa ginnaar
wax sa soxla), wax joj ay
léebu la, wax ak nit mu xam
ko te tuddoo ko, mayoo ko
fu mu ame yoon ci yaw

Ndàqum-ginaar g : xeetu
garbaasu, (dàq sa ginnaar
wax sa soxla), wax joj ay
léebu la, wax ak nit mu xam
ko te tuddoo ko, mayoo ko
fu mu ame yoon cibyaw

Ndeem : ndegam,
ginnaaw (ndeem bëgg
nga, jëlal)

Ndeem : ndegam,
ginnaaw (ndeem bëgg
nga, jëlal)

Ndeer : dëkk bu nekk
ca Waalo (talaatay
Ndeer)

Ndeer : turu dëkk fa
Waalo

NDEER : am ndënd ,
turu Dëkk fa Waalo

Ndeer : dëkk bu nekk
ca Waalo (talaatay
Ndeer)

Ndeer : turu dëkk fa
Waalo

Ndeer b : biirub nit

Ndeer b : biirub nit

Ndeer l : xeetu ndënd
la

Ndeer l : xeetu ndënd la

NDEER m : am ndënd

Ndeer m : am picc la

NDEER m : am ndënd

Ndeer m : am picc la

Ndeete l : la dee, ag dee

Ndeete l : la dee, ag dee

Ndefteef b : luy yàqe ci
def, ci turi dëmm yi la

Ndefteef b : luy yàqe ci def,
ci turi dëmm yi la

Ndegment w : rab wuy
fàdde ci àll, gaynde ak yu ni
mel

Ndegment w : rab wuy
fàdde ci àll, gaynde ak yu ni
mel

Ndegmet b : rab yiy
fàdde tey lekk ndawal niki
gaynde, bukki añs

Ndegmet b : rab yiy fàdde
tey lekk ndawal niki gaynde,
bukki ańs

Ndenaat m : xeetu ñax
muy sax ci suuf su dëgër,
walla ci wetu ndox, di law te
yor xob yu rëy te naat

Ndenaat m : xeetu ñax muy
sax ci suuf su dëgër, walla ci
wetu ndox, di law te yor
xob yu rëy te naat

Ndéef w : puubuw nag

Ndéego g : def ndéego

Ndéego g : lekk dara niki
laax mbaa yi ni mel cig suba

Ndéego g : def ndéego

Ndéego g : lekk dara niki
laax mbaa yi ni mel cig suba

Ndéego l : ñamu ndéego,
ñaare aw ñam lay doon niki
laax mbaa cerey biig ja

Ndéego l : ñamu ndéego,
ñaare aw ñam lay doon niki
laax mbaa cerey biig ja

Ndéeeñ l : boppub
kooy

Ndéeeñ l : boppub kooy

Ndéeeñ m : boppu
kooy

Ndéeeñ m : boppu kooy

Ndéexe g : digg
ginnaaw gu dóox (ku
déexe mooy am ag
ndéexe)

Ndéexe g : digg
ginnaaw gu dóox (ku
déexe mooy am ag
ndéexe)

Ndéey l : déeyante,
waxtaabu suuf

Ndéey l : déeyante,
waxtaabu suuf

Ndéggat g : lees di
dëgg

Ndékki g : def ndékki

Ndékki g : naan kafe
mbaa warga ańs yam ci

ci suba gi

Ndékki g : def ndékki

Ndékki g : naan kafe mbaa
warga ańs yam ci ci suba gi

Ndékki l : ñam wees di
jëfandikoo ci suba, ñaare
kafe dana ciy boka

Ndékki l : ñam wees di
jëfandikoo ci suba, ñaare
kafe dana ciy boka

Ndéneer g : fu tunde te
du sax ñax tey leer ba foo
toll di ko gis, xar ya ak bëy
ya di fa foye ak tëdd ak a
furti-furti

Ndéneer g : fu tunde te du
sax ñax tey leer ba foo toll
di ko gis, xar ya ak bëy ya di
fa foye ak tëdd ak a furti-
furti

Ndéqi m : dindee gerte gi
ci suuf

Ndéqi m : dindee gerte gi ci
suuf

Ndétt I : fa xóot-xóot di
yam ci lu ne, ndéttul gééj
taat wa

Ndétt I : yamuwaayu lëf,
bool taat wa, fa mu yam,

Ndétt I : fa xóot-xóot di
yam ci lu ne, ndéttul gééj
taat wa

Ndétt I : yamuwaayu lëf,
bool taat wa, fa mu yam,

Ndëggta g : "escalier"
yéegukaay bees di joggi ak
tànk

Ndëggta g : "escalier"
yéegukaay bees di joggi ak
tànk

Ndëgg g : fees di teg
tànk cig teg aym

Ndëgg g : fees di teg tànk
cig teg aym

Ndëgg I : ron tànk, fi
ngay dëgg ci suuf

Ndëgg I : ron tànk, fi ngay
dëgg ci suuf

NDĚLIT m : gällaaj
la, moom ak KUTT
MBĚTT, ay garab yees
daan defare fa Nguraan
!

NDĚLIT m : gällaaj la,
moom ak KUTT MBĚTT,
ay garab yees daan
defare fa Nguraan !

Ndëmbat g :
nebuwaayu ay
sanqaleeñ, walla seenub
dëkkuwaay, fu ñuy
defar la ñaare cib
nawet, gone yi ko faral a
wër ngir lekk seen nen
yi

Ndëmbat g :
nebuwaayu ay
sanqaleeñ, walla seenub
dëkkuwaay, fu ñuy
defar la ñaare cib
nawet, gone yi ko faral a
wër ngir lekk seen nen
yi

Ndëmbët : lu mel
niw sanxaleeñ la te taat
wa rëy di ëmb lem, muy
baaxoo nekk cib jànj,
dees ko daa jël rek
muucu taat wa ngir lem

ja, ab defarkatu lem la

Ndën I : ań mbaa reer bu
mag bees di jagleel
mbooloo mu rëy

Ndën I : ań mbaa reer bu
mag bees di jagleel
mbooloo mu rëy

Ndër g : ag dër

Ndër g : ag dër

Ndëraan g : dërukaay

Ndëraan g : luy liggéeye
dër

Ndëraan g : dërukaay

Ndëraan g : luy liggéeye
dër

Ndigg I : barab bi nekk ci
digg nit, fa lees di takk
tubay, fa la ay tànk sax ak
biir

Ndigg I : barab bi nekk ci
digg nit, fa lees di takk
tubay, fa la ay tànk sax ak
biir

Ndiig I : ki ngay àndal di
doxaani mbaa fa sa soxna
su yees

Ndiig I : ki ngay àndal di
doxaani mbaa fa sa soxna
su yees

Ndiigu g : def jëfi ndiig,
"sa xarit bii de baax na ci
yaw, mi ngi lay ndiigu"

Ndiigu g : def jëfi ndiig, "sa
xarit bii de baax na ci yaw,
mi ngi lay ndiigu"

Ndiir m : ñax gu bon ci
gerte te koy ñaawal, ab
sedd nag moo koy ray, day
gaaw a jebbi

Ndiir m : ñax gu bon ci
gerte te koy ñaawal, ab
sedd nag moo koy ray, day
gaaw a jebbi

NDIKKAAN : turu
yaradal , bonle .

Ndikkaan b : ab dikkat
ñaare cibay rab lay jëm
"moom de ndikkaanam yi
dañoos dikkati"

Ndikkaan b : ab dikkat
ñaare cibay rab lay jëm
"moom de ndikkaanam
yi dañoos dikkati"

NDIKKAAN g : yaradal
, bonle .

NDIKKAAN g : yaradal ,
bonle .

Ndimo I : lees ràbb
ngir def ciy sér, ci lees
ñawe ay yére

Ndimo I : lees ràbb ngir
def ciy sér, ci lees ñawe
ay yére

Nding I : ngooñ mu
bari mees jal, fa ñu ko
jal

nding I : jalub ngooñ bu
rëy

Nding I : ngooñ mu bari
mees jal, fa ñu ko jal

Ndodd m : diggante
ñaari mbagg, fa féete
ginnaaw

Ndodd m : diggante ñaari
mbagg, fa féete ginnaaw

Ndokkle g : ndokkeel ku
am mbégte, nemmiku ko,
sargal ko, won ko sam mbég
cim mbégam

Ndokkle g : ndokkeel ku am
mbégte, nemmiku ko,
sargal ko, won ko sam mbég
cim mbégam

Ndollan I : lu dolli ku ci
dara

Ndollan I : lu dolli ku ci dara

Ndolli g : ag dolli, melo
wa

Ndolli g : ag dolli, melo wa

Ndomba g : lees di ëw di
ko takk niki téere, ñaare ci
ndigg

Ndomba g : lees di ëw di ko
takk niki téere, ñaare ci
ndigg

Ndong I : la tàmblee ca
kaanj ma jëm ca doq ga, ba
fa kawar gay yam ca

ginnaaw

Ndong l : la tàmblee ca
kaarj ma jëm ca doq ga, ba
fa kawar gay yam ca
ginnaaw

Ndongo j : tawat joj day
loxlooy yoxo

Ndongo j : tawat joj day
loxlooy yoxo

Ndongo l : dongo bu
ndaw, njàngaan lu ndaw

Ndongo l : dongo bu ndaw,
njàngaan lu ndaw

Ndonkañe : am po la,
dees ciy woote, ku wuyu ñu
ne la am sag ndonkañe

Ndonkañe : am po la, dees
ciy woote, ku wuyu ñu ne la
am sag ndonkañe

Ndono l : li ñu donne ci
kenn, lu fi aji faatu bàyyi

Ndono l : li ñu donne ci
kenn, lu fi aji faatu bàyyi

Ndox m : yolaan mu
nooy mees di naan mu
yoradi wirgo, moom
lees di nàndale gàncax
gi, mooy wàcc cib taw it.

Ndox m : yolaan mu
nooy mees di naan mu
yoradi wirgo, moom
lees di nàndale gàncax
gi, mooy wàcc cib taw it.

Ndoxteef b : luy yàqe ci
dox, ci turi dëmm yi la

Ndóogoor b : sareet

Ndóogoor b : sareet

Ndóol b : ku ndóol

Ndóol b : ku ñàkk lool

Ndóol b : ku ndóol

Ndóol b : ku ñàkk lool

Ndóol g : ag ñàkk gu
tar

Ndóol g : ag ñàkk gu
tar lool ba loo sol sax

doo ko am

Ndóol g : ag ñàkk gu tar

Ndóol g : ag ñàkk gu tar
lool ba loo sol sax doo ko
am

Ndóomaake g : gàncax
gu sax ci fu dóom nekkoon

Ndóomaake g : gàncax gu
sax ci fu dóom nekkoon

Ndóomaar : rab ne ci
géej te du jën, yor kèll ni
bonaat bu mag te du ko

Ndóomaar : rab ne ci géej
te du jën, yor kèll ni bonaat
bu mag te du ko

Ndull m : Su ndull jeexee,
surga yooy

Ndulli g : dóor yu rëy yu
riire ni kuy tëggum ndënd

Ndulli g : dóor yu rëy yu
riire ni kuy tëggum ndënd

Nduluñ g : dayob tócc ci
wure

Nduluñ g : dayob tócc ci wure

Nduulañ b : doomi bukk

Nduulañ b : doomi bukk

Nduulañ b : doomi bukki

Nduur m : nduur ñax la mees di defe mbuum, day mel ni selen te gën koo gàtt

Nduur m : nduur ñax la mees di defe mbuum, day mel ni selen te gën koo gàtt

Nduxum m : day jug ca law, dib car, am tóor-tóor yuy génne wirgo wu yolet, deesi ko daa jaxaseek nganj di ko cuube

Nduxum m : day jug ca law, dib car, am tóor-tóor yuy génne wirgo wu yolet, deesi ko daa jaxaseek nganj di ko cuube

Nebbantaang : ag ñax guy sax ci àll

Nebbantaang : ag ñax guy sax ci àll

Nebbon b : gerees ga, càgg may muur mbàq ga, nékk ba

Nebbon b : gerees ga, càgg may muur mbàq ga, nékk ba

Neer g : luy dal nit la tax muy miir

Neer g : luy dal nit la tax muy miir

Neewo b : fu newwi, ab newwi-newwi

Neewo b : fu newwi

Neewo b : fu newwi, ab newwi-newwi

Neex g : safaanub naqari

Neex g : safaanub naqari

Nefare g : buub gu ag jur puub fenn

Nefere w : puubuw fas

Nenn g : nooyug lépp lees yàgg a nabb-nabbee

Nenn g : nooyug lépp lees yàgg a nabb-nabbee

Nenḡ-nenḡal g : kof-kofal dara ak di ko raay ak a ñàkk a teg coono

Nenḡ-nenḡal g : kof-kofal dara ak di ko raay ak a ñàkk a teg coono

Nepp-neppal g : aw xeetu tawiin la,

Nepp-neppal g : aw xeetu tawiin la,

Nettali b : tur ci nettali

Nettali g : wax nam mbir xewe ak na mu deme

Nette w : tur ci turi pëyum jigéen

Nette w : tur ci turi pëyum jigéen

Newi g : yaram wu funki ngir dëtt ju ci nekk mbaa ndox mu ci solu lenn tax ko nee def

Newi g : yaram wu funki ngir dëtt ju ci nekk mbaa ndox mu ci solu lenn tax ko nee def

Néeg b : ciw askan ak njaboot fees di bokk la, moom de ci néegub wegéj la bokk mbaa bu gééj añs

Néeg b : fees di fanaan ak a dëkk, ci biir jër lay nekk

Néeg b : ciw askan ak njaboot fees di bokk la, moom de ci néegub wegéj la bokk mbaa bu gééj añs

Néeg b : fees di fanaan ak a dëkk, ci biir jër lay nekk

Néeg g : ñàkk yërmande, yombadi yenn ti "néeg wéesuul dompub néew"

Néeg g : xeetu soxor, ñàkk yërmande "yaw yaa néeg, man ngas dompatub néew"

Néeg g : ñàkk yërmande, yombadi yenn ti "néeg wéesuul dompub néew"

Néeg g : xeetu soxor, ñàkk yërmande "yaw yaa néeg, man ngas dompatub néew"

Néewte g : (wy (minorité))

Néewte g : (wy (minorité))

Nég g : xaar

Nég g : xaar

Néggadiku g : xaarandi, xaar

Néggadiku g : xaarandi, xaar

Nékk g : la ca kaw lees faat, te soo ko ruyalee mu dig diw, soo

weeree mu wow, xeetu gerees la, gerees baat bi day bu juge ci farañse

Nékk g : la ca kaw lees faat, te soo ko ruyalee mu dig diw, soo weeree mu wow, xeetu gerees la, gerees baat bi day bu juge ci farañse

Ngaadew m : pax mu rëy

Ngaadew m : pax mu rëy

Ngaadiw g : Pax mu amul jekk-jekkal te tond ni ñu daan suule ñu dee ci woppi mbas

Ngaaka l : jën wu rëy la ci biir gééj

Ngaaka l : ku xamul dara, dofe, du ñàkk cosaan la mooy ngaaka la ca gééj

Ngaaka l : jën wu rëy la ci biir gééj

Ngaaka l : ku xamul dara, dofe, du ñàkk cosaan la mooy ngaaka la ca gééj

Ngaana j : tawat juy dagi
waaraam

Ngaana j : tawat juy dagi
waaraam

Ngaan l : turu gaañ giy
tekki lor kenn

Ngaan l : turu gaañ giy tekki
lor kenn

Ngaare m : pax mu xeexkat
yi baaxoo gas di ci dugg, di
ci teg am ñax aki ñugg-ñugg
ngir làqatoo ci

NGAJJ m : am ngajj moo
di la jóge ca la ñu doon gajj,
di jam di déjji ñax gu mag ak
garab yu ndaw

NGAJJ m : am ngajj moo di
la jóge ca la ñu doon gajj, di
jam di déjji ñax gu mag ak
garab yu ndaw

Ngak w :

Ngaldoole : boroomug
man, boroomug fegu,
boroomug kàttan, ku sax ci
mbir

Ngaldoole : boroomug
man, boroomug fegu,
boroomug kàttan, ku
sax ci mbir

Ngall m : li gone gall

Ngall m : li gone gall

Ngalla : mook rikk ñoo
yamub àtte (Ngalla
waay bula fàtte)

Ngalliit m : lees gall
ba ba ko fenn, warees
koo raxas

Ngalliit m : lees gall ba
ba ko fenn, warees koo
raxas

Nganj m : ñax guy sax
ci àll bi ak ci taati kër te
man a cuub lool, su
xasee ba jàpp du bàyyi

Nganj m : ñax guy sax ci
àll bi ak ci taati kër te
man a cuub lool, su
xasee ba jàpp du bàyyi

Ngara g : rab wu yor
gëñ yu gudd la te aay ci
gerte, da koy déqi ak

gëñ yi, watt doom ya lekk

Ngara g : rab wu yor gëñ yu
gudd la te aay ci gerte, da
koy déqi ak gëñ yi, watt
doom ya lekk

Ngardàjjoo g : loo bokk
ak nit ñi nga bëgg koo
féetewoo yaw rekk, loolu
mooy ngardàjjoo "moo de
daa bëgg a ngardàjjoo sunu
mbootaay gi, mel ni moo ko
moom"

Ngardàjjoo g : loo bokk ak
nit ñi nga bëgg koo
féetewoo yaw rekk, loolu
mooy ngardàjjoo "moo de
daa bëgg a ngardàjjoo sunu
mbootaay gi, mel ni moo ko
moom"

Ngaska l : jumtujaayub
gas

Ngaska l : lees di gase,
jala gu ndaw walla lees man
a gase lu ne rekk

Ngaska l : jumtujaayub gas

Ngaska l : lees di gase, jala
gu ndaw walla lees man a

gase lu ne rekk

Ngàcc m : lees gàcc

Ngàcc m : lees gàcc

Ngàcc m : ag gàcc

Ngàdd l : xar reenub
puloox xar yu mag, baxal ko
ba mu ñor

Ngàdd l : xar reenub puloox
xar yu mag, baxal ko ba mu
ñor

Ngàdd w : ag dóore ciw
loos

Ngàdd w : ag dóore ciw
loos

Ngàllo g : njaam gi

Ngàllo g : njaam gi

Ngàmb li : kàmb gi tànkì
ràbbkat di dugg

Ngàmb li : kàmb gi tànkì
ràbbkat di dugg

ngànj g : ñax guy sax
gu cuubkat yi di faral a
jëfandikoo ci cuub, ñu
koy boole ak nduxum di
ko dëbb, di ko nëpp di
ko cuube

ngànj g : ñax guy sax gu
cuubkat yi di faral a
jëfandikoo ci cuub, ñu
koy boole ak nduxum di
ko dëbb, di ko nëpp di
ko cube

NGÀNJ m : Matt yu
mat yu ñu jóor ngir taal
yu mag .

Ngànj m : matt mu
dijj mees di jaaroo,
nattum rat la daa gën a
doon, halabaan ak yiir,
ndax ñaare duñu saxaar

NGÀNJ m : Matt yu
mat yu ñu jóor ngir taal
yu mag .

Ngànj m : matt mu dijj
mees di jaaroo, nattum
rat la daa gën a doon,
halabaan ak yiir, ndax
ñaare duñu saxaar

Ngànt l : ku dara tee def
la nga waroon a def, loola
mooy gânt

ngànt l : lu tee nga def li
nga waroon a def

Ngànt l : ku dara tee def la
nga waroon a def, loola
mooy gânt

ngànt l : lu tee nga def li
nga waroon a def

Ngelaw l : liy upp tey
tooy tey yëngal garab yeek
xob yi

Ngelaw l : liy upp tey tooy
tey yëngal garab yeek xob yi

Ngex m : lees defare ci
buy ba manees koo naan

Ngex m : lees defare ci buy
ba manees koo naan

Ngéejaan g : ag garab la
guy sax ci suuf su dëgër

Ngéejaan g : ag garab la
guy sax ci suuf su dëgër

Ngéejoo g : soxla lool,
bëgg loo "maa ngi ngéejoo
woon gis la, nga xëy ñilëw
fi, lii de du muur, muuraake
la"

Ngéejoo g : soxla lool, bëgg
loo "maa ngi ngéejoo woon
gis la, nga xëy ñilëw fi, lii de
du muur, muuraake la"

Ngénte I : xew wees di
defal ab liir ci bisub juroom-
ñaareel ba, ci lees koy
tudde

Ngénte I : xew wees di
defal ab liir ci bisub juroom-
ñaareel ba, ci lees koy
tudde

Ngëj : ndoxum góor, am
wasal, dees na ci di saagaa
it (ngëj !)

Ngëj : ndoxum góor, am
wasal, dees na ci di saagaa
it (ngëj !)

Ngëjj g : melow màttiin,
day dëgër te jàpp, mbëtt
dina ko di def

Ngëjj g : melow màttiin,
day dëgër te jàpp, mbëtt

dina ko di def

Ngëléen I : aw xeetu
ngelaw la, ci baaru njël
lay faral a am, mooy
topp nag ca ndandiix la,
di ngelaw lu sedd la
guyy tey jiitu

Ngëléen I : aw xeetu
ngelaw la, ci baaru njël
lay faral a am, mooy
topp nag ca ndandiix la,
di ngelaw lu sedd la
guyy tey jiitu

Ngëndël I : kawarug
xar gu nooy gi

Ngëndël I : kawarug xar
gu nooy gi

Ngënn g : fi bant di
dugg ci àlléer akub rado

Ngënn g : ngënnal

Ngënn g : fi bant di
dugg ci àlléer akub rado

Ngënn g : ngënnal

Ngënnal g : mbakkan
gi reen biy jaar di gén

tey tax gerte ak ynm di sax

Ngënnal g : mbakkan gi
reen biy jaar di gén tey tax
ger te ak ynm di sax

Ngiiig I : ki lay wutle
soxna, di la ci jàpple

Ngiiig I : ki lay wutle soxna,
di la ci jàpple

Ngiiirte : lees ame ci giir

Ngiiirte : lees ame ci giir

Ngirje : doomi mbaam
xuux ak mbaam àll

Ngirje : doomi mbaam
xuux ak mbaam àll

Ngise I : as caaku sees di
di ràbb ngir di ci def nàare
póon añs

Ngise I : lu mel nim
mbuus, ab yalwaankat daa
ko jëfandikoo di ci def
saraxub pepp ak wóor

Ngise I : as caaku sees di di
ràbb ngir di ci def nàare

póon ańs

Ngise l : lu mel nim mbuus,
ab yalwaankat daa ko
jěfandikoo di ci def saraxub
pepp ak wóor

Ngiska g : jumtukaayu gis
(écran)

Ngiska g : jumtukaayu gis
(écran)

Ngistal g : di def ngir nit
ńi gis ko, Yàlla taxul, walla
sy taxee it nit ńi am nańu ci
cér, lu naqaree mucc la

Ngistal g : di def ngir nit ńi
gis ko, Yàlla taxul, walla sy
taxee it nit ńi am nańu ci
cér, lu naqaree mucc la

Ngisteef b : luy yàqe ci
gis, ci turi dëmm yi la

Ngisteef b : luy yàqe ci gis,
ci turi dëmm yi la

Ngisu g : lees di xool

Ngont l : lees def cig
gont, ci liggéeyub ngoon

Ngont l : tur ci gont,
giy tekki def dara cig
ngoon moo xam liggéey
la mbaab tukki

Ngont l : lees def cig
gont, ci liggéeyub ngoon

Ngont l : tur ci gont, giy
tekki def dara cig ngoon
moo xam liggéey la
mbaab tukki

Ngoolool :

Ngoolool m : doomi
Jaan

Ngoolool m : jaan ju
ndaw

Ngoolool m : doomi
Jaan

Ngóobeef g : lees jële
ca mbay ba ba yóbbu ca
kër ga

Ngóobeef g : lees jële
ca mbay ba ba yóbbu ca
kër ga

Ngóojlool b : ab saa-bees ci
dara, mbaa fenn

Ngóol w : aw yat wu rëy

Ngóol w : aw yat wu rëy

Nguléer : lu mel ni béjjan
lees di wal ngir di ci yëglee

Nguléer : lu mel ni béjjan
lees di wal ngir di ci yëglee

Nguri l : li jullikaata yi di
def ci néeg yeek gayet yi,
muy lu mel nib néeg bu ńu
fay tabax

Nguri l : li jullikaata yi di def
ci néeg yeek gayet yi, muy
lu mel nib néeg bu ńu fay
tabax

Nguufaan g : aw meebiin
la woo koy tonnee mu mel
ni kees bank, lem ko

Nguufaan g : bank dara,
lem ko ciy yoxo ak xasab
gàddu

Nguufaan g : aw meebiin la
woo koy tonnee mu mel ni

kees bank, lem ko

Nguufaan g : bank dara,
lem ko ciy yoxo ak xasab
gàddu

Nguul w : yat wu mage

Nguul w : yat wu mage

Nguurug bakkan g : li tiim
bàkkan bi doore ca sukku ba
jëm ca fa mu sax ca
diggante yaari gët ya

Nguurug bakkan g : li tiim
bàkkan bi doore ca sukku ba
jëm ca fa mu sax ca
diggante yaari gët ya

Niin g : dew a koy def ak
lu ni mel, soo ko laalee mu
taq la niin vann ci say yoxo

Niin g : dew a koy def ak lu
ni mel, soo ko laalee mu taq
la niin vann ci say yoxo

Niir g : jéem a gis

Niir g : jéem a gis

Niir w : lu mel ni
saxaar tey nekk ci akaw
asamaan si di man a
waral aw niis, su dajaloo
diw xiin

Niir w : lu mel ni saxaar
tey nekk ci akaw
asamaan si di man a
waral aw niis, su dajaloo
diw xiin

Niis g : bis bi daa niis

Niis g : bis bi daa niis

Niis w : ker gu niir wu
dox diggante jant beek
suuf siy waral

Niis w : ker gu niir wu
dox diggante jant beek
suuf siy waral

Niit g : joyal ag leer ci
dara

Niit g : sotti ag leer
fenn mbaa jam ko fa
bgir am ag leer gooy
gise

Niit g : joyal ag leer ci
dara

Niit g : sotti ag leer fenn
mbaa jam ko fa bgir am ag
leer gooy gise

Niitu b : jumbukaay buy
niitale

Niitu b : jumbukaay buy
niitale

Niitu g : aw xeetu
wonewuwiin

Niitu g : matt yu ndaw
yees di dajale ngir tàngal
kafe aŋs

Niitu g : wut ag leer

Niitu g : aw xeetu
wonewuwiin

Niitu g : matt yu ndaw yees
di dajale ngir tàngal kafe
aŋs

Niitu g : wut ag leer

Nijaay j : mbokkum nday
jum bokkal nday mbaa baay

Nijaay j : mbokkum nday
jum bokkal nday mbaa baay

Nikk g : aw jàppiin la wu
dëgër te ànd ak mbetteel,
"ne ko nikk"

Nikk g : jàpp gu gaaw a
gaaw akub loxo te ànd ak
tëye bu dëgër ca mbubb
walla ca yaram wa

Nikk g : aw jàppiin la wu
dëgër te ànd ak mbetteel,
"ne ko nikk"

Nikk g : jàpp gu gaaw a
gaaw akub loxo te ànd ak
tëye bu dëgër ca mbubb
walla ca yaram wa

Ninki-nànkà : rabu jinne
wuw nekk ci géej, di dugg ci
suuf ak a génn, di yor mběj
(kurā) gu bari te ku
jàkkaarlook moom faatu, ñi
ko man a gis bariwul

Ninki-nànkà : rabu jinne
wuw nekk ci géej, di dugg ci
suuf ak a génn, di yor mběj
(kurā) gu bari te ku
jàkkaarlook moom faatu, ñi
ko man a gis bariwul

Niral g : misaal

Niral g : niroole, joxe
misaal ni dara

Niral g : misaal

Niral g : niroole, joxe
misaal ni dara

Niru g : mel ni, diw
daa niru baayam

Niru g : mel ni, diw daa
niru baayam

Nis-tuut : lu yàggul
dara

Nis-tuut : lu yàggul dara

Njaab g : dawiiinu fas

Njaab g : dawiiinu fas

Njaabal g : def fas mu
daw dawiiinu njaab

Njaabal g : def fas mu
daw dawiiinu njaab

Njaago b : xeet la ci
xeet yi ci Afrig niki

wolof, séereer aŋs

Njaago b : xeet la ci xeet yi
ci Afrig niki wolof, séereer
aŋs

Njaal g : ag jaale

Njaal g : ag jaale

Njaal m : jaale gi ci jëmme
boppam

Njaal m : lees di joxe ngir
jaale

Njaal m : li ñuy joxe ci
jaale

Njaal m : jaale gi ci jëmme
boppam

Njaal m : lees di joxe ngir
jaale

Njaal m : li ñuy joxe ci jaale

Njaalo g : moy-Yàllag
jaxasook jigéen joo takkul

Njaalo g : moy-Yàllag
jaxasook jigéen joo takkul

Njaatige I : ki ngay
liggéeyal "patron"

Njaatige I : ki ngay liggéeyal
"patron"

Njaaxaanaay I : tëddiin
wu biir jëm kaw, digg-
ginnaaw féete suuf

Njaaxaanaay I : tëddiin wu
biir jëm kaw, digg-ginnaaw
féete suuf

Njaaxanaay : aw tëddiin
wu ginnaaw ga di féete
suuf, biir ba kaw

Njaaxanaay : aw tëddiin wu
ginnaaw ga di féete suuf,
biir ba kaw

NJAAXUM : ku def
njaaxum, da ngaa def lu
jafee defar .

NJAAXUM g : ku def
njaaxum, da ngaa def lu
jafee defar, yàq gu rëy .

NJAAXUM g : ku def
njaaxum, da ngaa def lu
jafee defar, yàq gu rëy .

Njaaxum I : lu ëpp, lu
waxuwul, lu bon "ku
waru nag du jëwu loo, lu
ko moy mi ngi def
njaaxum"

Njaaxum I : lu ëpp, lu
waxuwul, lu bon "ku
waru nag du jëwu loo, lu
ko moy mi ngi def
njaaxum"

Njaayàll I : safaanub
juri kër (jur moo boole
rab yépp, ñuy yu kër yi
ak yu àll yi, yu àll yi di
njaayàll yi)

Njaayàll I : safaanub juri
kër (jur moo boole rab
yépp, ñuy yu kër yi ak yu
àll yi, yu àll yi di njaayàll
yi)

Njadiir g : ag ñoraat
ginnaaw ag rag, am ñu
ne mooy caatum
meñnat (njadiir ay
woomal saataatu),

njafaan I : lu bokkal
kees jaxase

njafaan I : lu bokkal kees
jaxase

Njafaan m : lees defar
mu bawoo ci yu bokkal ciy
gàncax ańs

Njafaan m : lees defar mu
bawoo ci yu bokkal ciy
gàncax ańs

Njamb I : lu bawoo ci lees
jamb

Njamb I : lu bawoo ci lees
jamb

Njambaan I : buy bees,
jamm mbaa daqaar ańs,
ngir naan ko, man naa doon
it yu bari yees jaxase, luy
faral a far la it.

Njambaan I : lees jamb
mu boole ay yëf yu wuute

Njambaan I : buy bees,
jamm mbaa daqaar ańs,
ngir naan ko, man naa doon
it yu bari yees jaxase, luy
faral a far la it.

Njambaan l : lees jamb mu
boole ay yëf yu wuute

Njambiit j : desiiti lees
jamb

Njambiit j : desiiti lees jamb

Njanq g : tolluwaay bib
janq nekk, su ko weesoo
tàbbi cig njeeg

Njanq g : tolluwaay bib
janq nekk, su ko weesoo
tàbbi cig njeeg

Njañ m : kawar gu bari ci
bopp, ba tay liy tiin boooub
ginnaar di xér wa

Njaq l : ndaa lu ndaw

Njaq l : ndaa lu ndaw

Njara b : fàllay jees raw
ba mu dijj, def ciy pas-pas,
pas-pas bu ne defees ci
guro, takk ko ci baat, loxo
ak nopp, li ci loxo li mooy
njara li, li baat bi di caq, li ci
nopp di lon-lon

Njara b : fàllay jees raw ba
mu dijj, def ciy pas-pas, pas-

pas bu ne defees ci
guro, takk ko ci baat,
loxo ak nopp, li ci loxo li
mooy njara li, li baat bi
di caq, li ci nopp di lon-
lon

Njaw g : jaw ab taal

Njaw g : jaw ab taal

Njaxat g : rab wu mel
ni moolu fas, di gas pax
moo man di jaar di dox,
rab wu gaaw te man a
gas, rabu xam-xam la it,
ñu néew a ko man a gis,
ñu néew a ko mam a
jàpp

Njaxat g : rab wu mel ni
moolu fas, di gas pax
moo man di jaar di dox,
rab wu gaaw te man a
gas, rabu xam-xam la it,
ñu néew a ko man a gis,
ñu néew a ko mam a
jàpp

Njàccaar l : kuy gis fépp

Njàmbal j : tawat joj
ay picc yu dëgër lay
doon be dënn, leeg leeg
nga gis ku mu daloon ci

kanamam niki ay tërgën

Njàmbal j : tawat joj ay picc
yu dëgër lay doon be dënn,
leeg leeg nga gis ku mu
daloon ci kanamam niki ay
tërgën

Njàngaan l : kuy jàng

Njàngaan l : kuy jàng

Njànkaan g : lekk ab
keccax ba mu foseet la, walla
dawug biir.

Njànkaan g : lekk ab keccax
ba mu foseet la, walla dawug
biir.

Njàqare l : tiitaange

Njàqare l : tiitaange

Njebbat l : liy door a
jebbi ci gàncax

Njebbat l : liy door a jebbi
ci gàncax

Njeeg g : tolluwaayu
ginnaaw ag njanq

Njeeg g : tolluwaayu
ginnaaw ag njanq

Njeegantu g : kuy won ag
njeeg te dib janq, amu lef,
rafet

Njeegantu g : kuy won ag
njeeg te dib janq, amu lef,
rafet

Njeexaat m : ab jeex,
liggéeyub jeex

Njeexaat m : ab jeex,
liggéeyub jeex

Njeexu g : lees di jeexe

Njeexu g : lees di jeexe

Njekkar g : la ngay tegal
ki la defal teraanga nga
bëgg koo fay, ndollan loolu
mooy njekkar

Njekkar g : la ngay tegal ki
la defal teraanga nga bëgg
koo fay, ndollan loolu mooy
njekkar

NJÉEFO : La nekk ca
waay ju jéppi waay

NJÉEFO : bokk reen ak
Jéppi . La nekk ca waay
ju jéppi waay

NJÉEFO : La nekk ca
waay ju jéppi waay

Njéefo g : luy waral
ñu jéppi ka "def na
njéefo de"

Njéefo g : luy waral ñu
jéppi ka "def na njéefo
de"

Njélloo g : daanu gu
ñaari mbër def, kenn
farewul moroom ja kaw,
kon kenn daanul

Njélloo g : daanu gu
ñaari mbër def, kenn
farewul moroom ja kaw,
kon kenn daanul

Njéndi b : suuf su yaa

Njéndi l : bayaal bu
yaa, àll bu yaa

Njéndi l : bayaal bu yaa,
àll bu yaa •jukkan g

Një l : ag jublu, juge
ci jë, bi nga xame ne

sooy dox mooy jiitu jublu
fenn, kanam "toppal një"
jubalal, toppal sa kanam

Një l : ag jublu, juge ci jë, bi
nga xame ne sooy dox
mooy jiitu jublu fenn,
kanam "toppal një" jubalal,
toppal sa kanam

Njëbur g : bari tooñ,
pànk

Njëbur g : bari tooñ, pànk

Njëfandukaay b :
juntukaay

Njëfandukaay b :
juntukaay

Njëfundukaay b :
juntukaay

Njëg l : li muy jar, "luy
njëgul sa njaay mi

Njëg l : li muy jar, "luy
njëgul sa njaay mi

Njëgg m : lees jëggi ba
indi

Njëgg m : lees jëggi ba indi

Njëkk g : jëgg, "ag
njëkkam ci kër gi tax na mu
am fi sañ-sañ" ag jëkkam fi,
ag jiitoom fi

Njëkk g : jëgg, "ag njëkkam
ci kër gi tax na mu am fi
sañ-sañ" ag jëkkam fi, ag
jiitoom fi

Njëkkaan b : taqaan bu
jiitu ni Mbégte M bi taqaan
bu jëkk la ci reenub bég,
toppaan bi mooy te bi ci
mbégte reen ba bég

Njëkkaan b : taqaan bu jiitu
ni Mbégte M bi taqaan bu
jëkk la ci reenub bég,
toppaan bi mooy te bi ci
mbégte reen ba bég

Njël g : waxtu wi jiitu
fajar te sës ci

Njël g : waxtu wi jiitu
tuuti farar

Njël g : waxtu wi jiitu fajar
te sës ci

Njël g : waxtu wi jiitu
tuuti farar

Njël l : lees di joxe
ngir deppaas (xaalis
bees di joxe bis bu ne
ngir jënd dundub bis bi)

Njël l : li boroom kër
di jox soxnaam ngir mu
man a duggi te togg bis
bu ne "deppās"

Njël l : lees di joxe ngir
deppaas (xaalis bees di
joxe bis bu ne ngir jënd
dundub bis bi)

Njël l : li boroom kër di
jox soxnaam ngir mu
man a duggi te togg bis
bu ne "deppās"

Njëmbat g : jëmbat ci
suuf lu mel ni garab
mbaa dara

Njëmbat g : jëmbat ci
suuf lu mel ni garab
mbaa dara

Njëmbat l : garab
gees bundi jemale
feneen ngir jëmbat ko fa

Njëmbat l : lees war a
jëmbat

Njëmbat l : garab gees
bundi jemale feneen ngir
jëmbat ko fa

Njëmbat l : lees war a
jëmbat

Njiin m : dóor ndënd

Njiin m : pàddum
ginnaaw

Njiin m : dóor ndënd

Njiin m : pàddum ginnaaw

Njiit g : ag jiite

Njiit g : ag jiite

Njiit l : aju jiite

Njiit l : kiy jiite

Njiit l : aju jiite

Njiit l : kiy jiite

Njiyéef g : fees ji ba noppi

Njocet : aw fayuwiiin ci njoos

Njocet : aw fayuwiiin ci njoos

Njoganal g : lekk ci waxtuw tàkkusaan

Njoganal g : lekk ci waxtuw tàkkusaan

Njoganal l : ñamuw jamonoy tàkkusaan

Njoganal l : ñamuw jamonoy tàkkusaan

Njogtéef l : moroom jug gu jàmm taxul, ku ñuy tooñ

Njogtéef l : moroom jug gu jàmm taxul, ku ñuy tooñ

Njong l : li féete kaw ab xit, muy per ba walla jóng-jóng ba

Njong l : li féete kaw ab xit, muy per ba walla jóng-jóng

ba

Njonkanaay b :
toogaay bu lu mel nis
mbang xaj ci diggante
taat week suuf

Njonkanaay b : toogaay
bu lu mel nis mbang xaj
ci diggante taat week
suuf

Njoñ g : boole ak tànk
aki yoxo takk, njoñ ab
sàcc, njoñ ginaar

Njoñ g : boole ak tànk
aki yoxo takk, njoñ ab
sàcc, njoñ ginaar

Njong l : la féete kaw,
su doon garab fa dara
tiimul

Njong l : la féete kaw, su
doon garab fa dara
tiimul

Njool g : safaanub gàtt

Njool g : safaanub gàtt

Njool m : safaanub ku gàtt

Njool m : safaanub ku gàtt

Njoolu g : féete koo sut
ginnaaw, man a tiim la mu
yanu ba gis, mbaa man caa
jël

Njoolu g : féete koo sut
ginnaaw, man a tiim la mu
yanu ba gis, mbaa man caa
jël

Njoor m : mbalaan mu
yaa te weex mbaa mu ñuul

Njoor m : mbalaan mu yaa
te weex mbaa mu ñuul

Njoorowaljàmm : lees di
wax cig tàggoo, xeetu
ñaanalante jàmm, am na ñu
ne nag njooro mooy Yàlla,
kon fi ñoom mooy na Yàlla
wal fi jàmm.

Njoorowaljàmm : lees di
wax cig tàggoo, xeetu
ñaanalante jàmm, am na ñu
ne nag njooro mooy Yàlla,
kon fi ñoom mooy na Yàlla
wal fi jàmm.

Njoos g : dóor kenn daw
"njoos njoccet"

Njoos g : dóor kenn daw
"njoos njoccet"

Njoowaan g : lees di
baaxoo toog muy joowu
ngir nguur ga, ñaare caax
lay doon gees tàllale ñaari
want ca ñaari cat ya, ñaare
jën séq ko ñu takk ko ci
ñoom, am na yeneen xeeti
njoowaan nag

Njoowaan g : lees di
baaxoo toog muy joowu
ngir nguur ga, ñaare caax
lay doon gees tàllale ñaari
want ca ñaari cat ya, ñaare
jën séq ko ñu takk ko ci
ñoom, am na yeneen xeeti
njoowaan nag

Njooxe g : dem ak a dikk
gu am mbooloo di def ci
barab

Njooxe g : dem ak a dikk gu
am mbooloo di def ci barab

Njooy-njooy l : liy génñ ci
lu mel ni salaan cim ndox
soo ko gaañee

Njooy-njooy l : liy génñ
ci lu mel ni salaan cim
ndox soo ko gaañee

Njorondaay / sàmba
njorondaay : ku
yamamaay, yiliful dara,
du kenn, ku woyof

Njorondaay / sàmba
njorondaay : ku
yamamaay, yiliful dara,
du kenn, ku woyof

Njorondaay g : féex,
nekkadi cig kiliftéef
"boroomug njorondaay"

Njorondaay g : féex,
nekkadi cig kiliftéef
"boroomug njorondaay"

Njotu g : "rançon"
lees di joxe, mbaa def
ñu bàyyi sa ku ñu jàpp,
rawati na su ko bàddi yi
jàppee

Njotu g : "rançon" lees
di joxe, mbaa def ñu
bàyyi sa ku ñu jàpp,
rawati na su ko bàddi yi
jàppee

Njógteef b : luy yàqe ci
jóg, ci turi dëmm la

Njógteef b : luy yàqe ci jóg,
ci turi dëmm la

Njórndi l : dugub lay
doon jees mokkal ba mu
mel niw wóor te gën koo
nooy, ñu koy booleek soow
di ko lekk, pël yi xam nañu
ko

Njórndi l : dugub lay doon
jees mokkal ba mu mel niw
wóor te gën koo nooy, ñu
koy booleek soow di ko
lekk, pël yi xam nañu ko

Njuddle g : li jur gi di jur

Njuddle g : li jur gi di jur

Njukkal l : teraanga jees
baaxoo jox ku la indil
teraanga, ñaare ca teraanga
lees koy sàkke

Njukkal l : teraanga jees
baaxoo jox ku la indil
teraanga, ñaare ca teraanga
lees koy sàkke

Njukki g : ag génn ag wàll
ci walla lenn ci mbooloo,
niki génneb jukki bi téere
nga xam ne ay jukki yu bari
la

Njukki g : ag génn ag wàll ci
walla lenn ci mbooloo, niki
génneb jukki bi téere nga
xam ne ay jukki yu bari la

Njulli b : kees xarafal

Njulli b : kees xarafal

Njulli g : ag nekk cig
xaraf, melow njulli

Njulli g :

Njulli g : ag nekk cig xaraf,
melow njulli

Njuqi b : ab kurpeñ

Njuqi b : ab kurpeñ

Njur w : aw sémmiñ a ngi
ame ci njur ak jal, njur wi
mooy bant bi amub bopp te
deesi bënn ko ngir def cig
jal, muy weñ gees di doge

Njur w : aw sémmiñ a
ngi ame ci njur ak jal,
njur wi mooy bant bi
amub bopp te deesi
bënn ko ngir def cig jal,
muy weñ gees di doge

Njur wu tëx w : njur
wees bënnul

Njur wu tëx w : njur
wees bënnul

Njuréef l : li juddoo ci
dara, lees jur, man nay
"résultat"

Njuréef l : li juddoo ci
dara, lees jur, man nay
"résultat"

Njuuli l : tur ci turi
pëyum jigéen

Njuuli l : saytaane

Njuuli l : tur ci turi
pëyum jigéen

Njuuma l : jine

Njuumte l : ag juum

Njuumte l : ag juum

Njuupa l : pëyum jigéen

Njuupa l : tur ci turi
pëyum jigéen

Njuupa l : pëyum jigéen

Njuupa l : tur ci turi pëyum
jigéen

Nob g : bëgg kenn
mbëggeelug sëy, kenn du
nob sa baay mbaa yaay,
waaye da leen di sopp, ndax
kenn du sëy ak ay waajuram
ndare ci lees miinul

Nob g : bëgg kenn
mbëggeelug sëy, kenn du
nob sa baay mbaa yaay,
waaye da leen di sopp, ndax
kenn du sëy ak ay waajuram
ndare ci lees miinul

Nocci g : roccig lees
nasoon, ni roof, roppi

Nocci g : roccig lees
nasoon, ni roof, roppi

Nodd g : fas wa nodd na

Nodd g : yëgale jotug julli
jaare ko ci yékkati kàddu gi
jibal ay waat ci araab yu
doore ci "àllaahu akbar" ba
fa mu yam

Nodd g : naaru góor a koy
faral a def, nooy samp tàñki
ginnaaw ya ca suuf, yu
kanam ya yékkatiku

Nodd g : fas wa nodd na

Nodd g : naaru góor a koy
faral a def, nooy samp tàñki
ginnaaw ya ca suuf, yu
kanam ya yékkatiku

Noflaay b : ag noppalu

Noflaay b : ag noppalu

Nojj g : toogiin wu jub,
(toog nojj)

Nojj g : toogiin wu jub,
(toog nojj)

Nojj g : toogiin wu jub, toog
nojj

Nokki g : noyyi, di dugal
ngelaw ak a génne, luy
dund a koy def, lu dee noo

ga day dog

Nokki g : noyyi, di dugal
ngelaw ak a génne, luy
dund a koy def, lu dee
noo ga day dog

Noo g : li nekk ci luy
dund muy ag ruu ba tax
muy dund, su dee mu
dog

Noo g : li nekk ci luy
dund muy ag ruu ba tax
muy dund, su dee mu
dog

Noob g : miinloo dara
sa bopp jaare ko ci su
dee lu mel nig jur du ko
topptoo ak a xontu ba
mu noobu ci yaw, ci la
"moom de dees koo
noob" juge, maanaam
tees koo takk

Noob g : miinloo dara
sa bopp jaare ko ci su
dee lu mel nig jur du ko
topptoo ak a xontu ba
mu noobu ci yaw, ci la
"moom de dees koo
noob" juge, maanaam
tees koo takk

Nooju g : daaniin ci bëre,
bës wóom ci pooj bittarñi
mu daanu

Nooju g : daaniin ci bëre,
bës wóom ci pooj bittarñi
mu daanu

Noon b : safaanub soppe

Noon b : safaanub soppe

Noor b : safaanub nawet,
benn la ci jamono yi, di
nawet, noor, cooroon, lolli,
mooy jamono ji lépo di wow
ci àll bi

Noor b : safaanub nawet,
benn la ci jamono yi, di
nawet, noor, cooroon, lolli,
mooy jamono ji lépo di wow
ci àll bi

Noos g : nekk ci yu neex
ci lekk ak naan ak bàñneexu
(fr)

Noos g : nekk ci yu neex ci
lekk ak naan ak bàñneexu
(fr)

Nooy g : safaanub dëgër

Nooy g : safaanub dëgër,
pajaas bu nooy

Nooy g : safaanub dëgër

Nooy g : safaanub dëgër,
pajaas bu nooy

Noppi-kër b : civière

Noppi-kër b : civière

Noq : Doori yar ba mu
sonn

Noq g : dóori yar ba mu
sonn

Noq g : noq, ñuus, ay
xeetu saaga lañu, "dama lay
noq, dama lay ñuus"

Noq g : dóori yar ba mu
sonn

Noq g : noq, ñuus, ay xeetu
saaga lañu, "dama lay noq,
dama lay ñuus"

Nos b : buum gees di
roof ci bakkanu nag mbaa
giléem mbaag jur ngir di ko
ci wommate nikig laab

Nos b : bënn bakkanu
giléem mbaa nag roof ca
ab jaaro takk cag buum,
mu dig laabam

Nos b : buum gees di
roof ci bakkanu nag
mbaa giléem mbaag jur
ngir di ko ci wommate
nikig laab

Nos g : def ab nos ci
bakkanu giléem mbaa
nag

Nos g : lootaabe

Nos g : def ab nos ci
bakkanu giléem mbaa
nag

Nos g : lootaabe

Not g : ëpp doole, teg
loxo, yilif (Furās de
notoon na fi Senegaal)

Not g : joxe sa gerte
cib kope ñu jox la kayit
wow su xalis amee ñu
fay la (fr)

Not g : ëpp doole, teg
loxo, yilif (Furās de

notoon na fi Senegaal)

Not g : joxe sa gerte cib
kope ñu jox la kayit wow su
xalis amee ñu fay la (fr)

Noteel g : ag not, ag teg
loxo, ag jaay-doole

Noteel g : ag not, ag teg
loxo, ag jaay-doole

Notti g : fayiku cig not,
delloo not bi ñu fay la

Notti g : fayiku cig not,
delloo not bi ñu fay la

Nottiku g : génne sa bopp
cig noteel

Nottiku g : génne sa bopp
cig noteel

Noxoro/nuxra g : ag takkun
la ci fas

Noyyi g : di dugal ngelaw
ak génne ci sa biiru yaram
muy wone ne yaa ngi dund,
ku dee du noyyi

Noyyi g : di dugal ngelaw ak gënne ci sa biiru yaram muy wone ne yaa ngi dund, ku dee du noyyi

Nóob g : jiwiinu dugub, ni faru ame, tex am

Nóob g : jiwiinu dugub, ni faru ame, tex am

nóoj g : tank yu mel ni lu las ciw bindiin

nóoj g : tank yu mel ni lu las ciw bindiin

Nóox g : def ab dóox-dóox, dugg ci biir, "sa gét yi daa nóox"

Nóox g : def ab dóox-dóox, dugg ci biir, "sa gét yi daa nóox"

Nóoyal g : nuggal tuuti

Nóoyal g : nuggal

Nóoyal g : nuggal tuuti

Nóoyal g : nuggal

Nqamtu g : mbàndarga yiy wone ak junj lim yi (chiffres)

Nqamtu g : mbàndarga yiy wone ak junj lim yi (chiffres)

Nugg g : lu àggul ci tàng te romb féex, di bëgg a tàng

Nugg g : lu àggul ci tàng te romb féex, di bëgg a tàng

Nukaar g : gerte gees lakk, boxom ko, ruyal suukar

Nukaar g : gerte gees lakk, boxom ko, ruyal suukar

Nuur g : dugg cim ndox basu ca ba mu muur la

Nuur g : dugg cim ndox basu ca ba mu muur la

Nuus g : aw jàppiin la

Nuus g : aw jàppiin la

Nuut g : ne nuut

Nuut g : ne nuut

Nux-nux g : yëg-yëgu banneex

Nux-nux g : yëg-yëgu banneex

Ñ (ñ)

Ñaag b : ab tibb bu rëy te fees loxo

Ñaag g : tibb tibb bu rëy fees ab loxo

Ñaaj h : duggiinu jaaradi ci bund

Ñaala w : sémmiñ wu mag

Ñaamasle b : wéerukat

Ñaar y : duubal bu toll nib wall-wall la, ñu ko daa teg ci létt yi mel niy géjjan tiim nopp yi, ci yoos lees ko daa létte, def ci kataraan,

wurus kay doon

Ñaar y : duubal bu toll nib
wall-wall la, ñu ko daa teg ci
létt yi mel niy géjjan tiim
nopp yi, ci yoos lees ko daa
létte, def ci kataraan, wurus
kay doon

Ñaaroo g : beru gu ñaar
def ngir diisoo

Ñaaroo g : beru gu ñaar def
ngir diisoo

Ñaas g : tàngal ag weñ
teg ko ci yaramu dara lu mel
nig jur aña ngir def ci
xàmmeekaay walla leneen

Ñaas g : teg weñ gu tàng
cig wàll ciw yaram ngir faj
walla xàmmeel (def ab
xàmmee)

Ñaas g : tàngal ag weñ teg
ko ci yaramu dara lu mel nig
jur aña ngir def ci
xàmmeekaay walla leneen

Ñaas g : tàngal ag weñ teg
ko ci yaramuw lu mel nig jur
ngir xàmmeekaay

Ñaas g : teg weñ gu
tàng cig wàll ciw yaram
ngir faj walla xàmmeel
(def ab xàmme)

Ñaaw g : ñàkk a rafet,
taaroodi

Ñaaw g : ñàkk a rafet,
taaroodi

Ñaaw g : safaanub rafet

Ñaawaay g : ag ñaaw,
ag rafetadi

Ñaawaay g : ag ñaaw,
ag rafetadi

Ñaax g : soññee ci
farlu

Ñaax g : soññ gu ànd ak
waare

Ñaax g : soññee ci farlu

Ñaay g : suufas joor
su bari ay xur yu tooy
aki tund, te tàllalu
diggante Toor-Jandeer
ak Gànjóol

Ñaay g : suufas joor su bari
ay xur yu tooy aki tund, te
tàllalu diggante Toor-
Jandeer ak Gànjóol

Ñab g : taq ci dara ci
dëgëradi ca

Ñab-ñabal g : def lu dëgëru
jàppul

Ñabb g : aw dabiin, aw
jotiin "dox nga ba ne ñabb
ka la jiitu woon"

Ñabb g : aw dabiin, aw
jotiin "dox nga ba ne ñabb
ka la jiitu woon"

Ñadd g : ñàgasal ag
dund, muñ yu neex yi

Ñadd g : ñàgasal ag dund,
muñ yu neex yi

Ñaddu g : yaxug bakkan

Ñaddu j : yaxug bakkan

Ñaf g : duma

Ñaf g : duma

Ñag b : làkk bob taxas
bees di defar mu wër ay
tool mbaa lees di bañ
ruurees ko

Ñag b : lu mel niy taxas
wallay silaan yu làkku wër
ab tool mbaa dara

Ñag b : làkk bob taxas bees
di defar mu wër ay tool
mbaa lees di bañ ruurees ko

Ñag b : li mel ni làkkub
taxas buy tee am ruur di am
años

Ñag b : lu mel niy taxas
wallay silaan yu làkku wër
ab tool mbaa dara

Ñag g : defar ab ñag

Ñag g : defar ab ñag

Ñag g : wër ale dara akub
ñag

Ñagas g : rataxadi

Ñagas g : rataxadi

Ñakk g : jam nit lu
mel nib puso am ndox di
ca jaar ngir dugg ci
yaram wi

Ñakk g : jam nit lu mel
nib puso am ndox di ca
jaar ngir dugg ci yaram
wi

Ñakku g : ñàkk sa
bopp, walla lijjanti ba
nekk di ku ñu ñàkk

Ñakku g : ñàkk sa bopp,
walla lijjanti ba nekk di
ku ñu ñàkk

Ñal b : lees ñal

Ñal b : lees ñal

Ñal g : ba fenn dara
moo xam soxna soo
bëgg la, mbaa njaay
moo namm a jënd ngir
wuti xalis bu ko jënd

Ñal g : ba fenn dara
moo xam soxna soo
bëgg la, mbaa njaay
moo namm a jënd ngir
wuti xalis bu ko jënd

Ñalanj b : dugub jees wal
def ko sanqal, tayeess ko ba
mu suuf, ñu toggal ko soos

Ñalanj b : dugub jees wal
def ko sanqal, tayeess ko ba
mu suuf, ñu toggal ko soos

Ñalgu g : dankaafu

Ñall w : as yoon su sosoo
cim ngér (yoon wu mag wu
jëm cib dëkk)

Ñall w : as yoon su sosoo
cim ngér (yoon wu mag wu
jëm cib dëkk)

Ñam w : lees di lekk

Ñam w : ag lekk

Ñam w : lees di lekk

Ñam : mos

ñamasle g : xiif baane,
yàkkamti dara, yàkkamti
wanag

Ñamble g : bëgg a puub

Ñammle g : jigéen ju namm
goor

Ñamusle g : naxe cig cofeel
ngir am li la tax a jóg

Ñand g : dindi baqat yu
nekk ci bakkan,

Ñand g : dindi baqat yu
nekk ci bakkan,

Ñandu g : dindil sa bopp
li nekk ci sa bakkan ciy
ñandxiit

Ñandu g : dindil sa bopp li
nekk ci sa bakkan ciy
ñandxiit

Ñandxiit w : baqata, liy
génne ci bakkan ci ndox mu
ndàbbe

Ñandxiit w : baqata, liy
génne ci bakkan ci ndox mu
ndàbbe

Ñapp g : taq ci dara, "da
koo sànni mu ne ñàpp ci
kawam"

Ñapp g : taq ci dara, "da
koo sànni mu ne ñàpp ci

kawam"

Ñappati g : dindi lu tafu
ci dara

Ñappit :

Ñaq g : génnug ñaq

Ñaq g : génnug ñaq

Ñaq w : ndox muy
faral a siit mbaa génne
ci jëmm ngir aw tàngoor

Ñaq w : ndox muy faral
a siit mbaa génne ci
jëmm ngir aw tàngoor

Ñar g : baxal sëb ñu
tooy te xollesu ko ngir
lekk ko

Ñar g : baxal sëb ñu
tooy te xollesu ko ngir
lekk ko

Ñar j : ñebbe jees
xolliwul, defees ko ci
ndox baxal ba mu ñor

Ñar j : ñebbe jees
xolliwul, defees ko ci

ndox baxal ba mu ñor

Ñaraas w : aw sas wees
la dolli

Ñaraas w : aw sas wees la
dolli

Ñaraasu g : bay saw sas
ba mu jeex nga compaat as
lëf bay ko doo ga wàcc.

Ñaraasu g : bay saw sas ba
mu jeex nga compaat as lëf
bay ko doo ga wàcc.

Ñareet g : dayob tàlli
"tàlliku na ñareet"

Ñas g : fendi gu ñaq di
def cow yaram

Ñas g : fendi gu ñaq di def
cow yaram

Ñawka l : la ñaw ca
paaka ak yu ni mel, niki jaasi
años, ci lees di dagge cib
paaka

Ñawka l : la ñaw ca paaka
ak yu ni mel, niki jaasi años,

ci lees di dagge cib paaka

Ñax g : gāncax guy sax ci
suuf saa su tawee te jiwu
wa di lu fa Yàlla teg, ci la jur
gi di dunde ñaare

Ñax g : gāncax guy sax ci
suuf saa su tawee te jiwu
wa di lu fa Yàlla teg, ci la jur
gi di dunde ñaare

Ñaxat b : laax bu amul
cifaay

Ñaxat b : laax bu amul
cifaay

Ñaxnaat m : pett mu weex
niki ay bësi ak ñoom seen

Ñaxtu g : jàmbat ak
naqarlu dara lu dale te
soofe. "Jàngalekat yaa ngay
ñaxtu seen payoor gu
suufe"

Ñaxtu g : jàmbat ak naqarlu
dara lu dale te soofe.
"Jàngalekat yaa ngay ñaxtu
seen payoor gu suufe"

Ñayu xare w : ndomba
tànk ci xare, "ab Seneraal"

lay tollool

Ñayu xare w : ndomba
tànk ci xare, "ab
Seneraal" lay tollool

Ñàdd b : ñax mees
ñàdd ñeel fas mbaag jur

Ñàdd b : ñax mees
ñàdd ñeel fas mbaag jur

Ñàdd g : kuy gub a
koy def, mooy dagg am
ñax, fejar ko

Ñàdd g : kuy góob a koy
def, mooy dagg am ñax,
fejar ko

Ñàdd g : kuy gub a koy
def, mooy dagg am ñax,
fejar ko

Ñàdd g : tàwwi derub
looy ray ba boo tegee
paaka mu yomb a dagg,
naka noonu lu mel nim
ñax mees di gub, dees
koy ñàdd

Ñàddu g : tàllal derub
lu mel nib gàtt walla bës
baat ba ngir man koo

rendi, mu neex a dagg

Ñàddu g : tàllal derub lu
mel nib gàtt walla bës baat
ba ngir man koo rendi, mu
neex a dagg

Ñàggaaral g : ne ñàgg
ñàggaaral

Ñàggaaral g : ne ñàgg
ñàggaaral

Ñàkk g : amadi, néew-
doole

Ñàkk g : amadi, néew-
doole

Ñàlli g : xél wu rëy dugg
cib àll ngir raw

Ñàlli g : xél wu rëy dugg cib
àll ngir raw

Ñànde g : yafaliinu doole
"fas wi ñànde na"

Ñànde g : yafaliinu doole
"fas wi ñànde na"

Ñàngoor m : am
saamaan, jaan ju mag

Ñàngóor m : jaan juy
pettaaw, ju ñàng te rëy, di
yékkati baat bi ak a tas
bàngoor bi

Ñàngóor m : jaan juy
pettaaw, ju ñàng te rëy, di
yékkati baat bi ak a tas
bàngoor bi

Ñàñki g : dem ba amatii
yaakaar ci mbir, ba far
bayliku, yaakaar ju tas

Ñàñki g : dem ba amatii
yaakaar ci mbir, ba far
bayliku, yaakaar ju tas

Ñàñki g : wonew naqar ci ci
ñàkk dara

Ñàpp g : yéegiinu lu amul
loo joggi mbaa jafandu, nga
boole say tànk aki yoxo ak
yaram jàpp leen ci li ngay
yéeg, di jañu nag jëm kaw

Ñàpp g : yéegiinu lu amul
loo joggi mbaa jafandu, nga
boole say tànk aki yoxo ak
yaram jàpp leen ci li ngay
yéeg, di jañu nag jëm kaw

Ñàppentaan g : ag ñax la
gu ñagas, gog fu mu taq

caaxaan tëlewu ko fa,
da naan ñàpp rekk ci lu
taq

Ñàppentaan g : ag ñax
la gu ñagas, gog fu mu
taq caaxaan tëlewu ko
fa, da naan ñàpp rekk ci
lu taq

Ñebb-ñebbal b : taw
bu ndaw

Ñebb-ñebbal b : taw bu
ndaw

Ñeer g : ndox mu
wàññiku ngir togg gu
yàgg

Ñeer g : ndox mu
wàññiku ngir togg gu
yàgg

Ñeetaan g : ñeewe

Ñeetaan g : ñeewe

Ñeex m : lees di def
ñaare ci cere ańs, di lu
ndoxe, tey am saf-safal

Ñeex m : lees di def
ñaare ci cere ańs, di lu

ndoxe, tey am saf-safal

Ñeppet g : dindi dara lu jam
ci dara

Ñéer g : nox mu far jeex
tàkk ngir togg gu yàgg

Ñéer g : nox mu far jeex
tàkk ngir togg gu yàgg

Ñëgg-ñëgg b : lu des ci
barab, "ñëgg-ñëggi xol"

Ñibbi g : dellu kër ga ci
gu génnoon mbaa mu tukki
woon

Ñibbi g : dellu kër ga ci gu
génnoon mbaa mu tukki
woon

Ñiit g : dees na ko def lu
mel ni bool bu taq ñam wu
tooy, ñaare baaraamu tasab
(ab sànnikaay) lees koy defe
ngir setal ndab li ca la mu
taq

Ñiit g : dees na ko def lu
mel ni bool bu taq ñam wu
tooy, ñaare baaraamu tasab
(ab sànnikaay) lees koy defe
ngir setal ndab li ca la mu

taq

Ñiitaatu g : topp ndab li
di ko ñiit rekk

Ñiitaatu g : topp ndab li di
ko ñiit rekk

Ñiutaatu g : topp ndab li di
ko ñiit rekk

Ñonkooblu g : toog nànk
ci dara di moytu mu damm
mbaa mèbëx

Ñonkooblu g : toog nànk ci
dara di moytu mu damm
mbaa mèbëx

Ñooblu g : tëye sa jëmm
booy diju ngir bañ a àgg ci
ndétt walla tëye sa kàddu ci
ni nga koy waxe ba doo ca
juum

Ñoor g : def ag ñoor ci
tubay

Ñoor g : lees di roof ci
tubay ngir di ko ca takke
niki der (sentur) gu koy tëye

Ñoor g : lees di roof ci
tubay ngir di ko ci takke ci

ndiggal aji sol ji ba du
rot

Ñoor g : def ag ñoor ci
tubay

Ñoor g : lees di roof ci
tubay ngir di ko ca takke
niki der (sentur) gu koy
tëye

Ñoor g : lees di roof ci
tubay ngir di ko ci takke
ci ndiggal aji sol ji ba du
rot

Ñooru g : dànd nit ci
ñàkk a dugganteek
moom, ngir ag doyadi

Ñooru g : tëye sa
bopp ci mbir ngir jikko
ju doyadi

Ñooru g : wàññi
digaale goo amoon ak
kenn

Ñooru g : dànd nit ci
ñàkk a dugganteek
moom, ngir ag doyadi

Ñooru g : tëye sa bopp
ci mbir ngir jikko ju

doyadi

Ñooru g : wàññi digaale
goo amoon ak kenn

Ñoppati g : coppati aw
yaram

Ñoqli g : yëngu jëm kaw
"moom de mi ngi ñoqli rekk
di yéeg"

Ñoqli g : yëngu jëm kaw
"moom de mi ngi ñoqli rekk
di yéeg"

Ñori g : muri lu mel ni
càngaay, mbaa aw der ci lu
mel ni ag ginnaar gu ñor

Ñori g : muri lu mel ni
càngaay, mbaa aw der ci lu
mel ni ag ginnaar gu ñor

Ñox b : lu aw ñay di am
muy lu gudd li nekk ci
kanam gi te tiim gimiñ gi, ci
lay lekk aña

Ñox b : lu aw ñay di am
muy lu gudd li nekk ci
kanam gi te tiim gimiñ gi, ci
lay lekk aña

Ñoxor : tur wuy bari ci séereer si

Ñoxor g : jekk-jekki teew fenn "ne fa ñoxor"

Ñoxor g : jekk-jekki teew fenn "ne fa ñoxor"

Ñoxor : tur wuy bari ci séereer si

Ñóox g : roof dara fenn cig bari, "ñóoxal yére yu tilim yi ci ron lal gi"

Ñóox g : roof dara fenn cig bari, "ñóoxal yére yu tilim yi ci ron lal gi"

Ñóoxit I : lees ñoox

Ñóoxit I : lees ñoox

Ñóoxu g : jege gu ëpp

Ñóoxu g : jege gu ëpp

Ñudd j : li wër gimiñ ci mbaam te àggul ca gët ya te tiim bakkan ba

Ñudd j : li wër gimiñ ci mbaam te àggul ca gët ya te tiim bakkan ba

Ñukk g : aw dawiin la niki kuy tàggatu, naan ñukk ñukk

Ñukk g : aw dawiin la wu gaawadi ni ñiy tàggatu

Ñukk g : aw dawiin la niki kuy tàggatu, naan ñukk ñukk

Ñukk g : aw dawiin la wu gaawadi ni ñiy tàggatu

Ñulug b : ndox mees di def ci cin cig togg ngir yokke ko la ca nekkoon ci diw aki rëndaay

Ñulug b : ndox mees di def ci cin cig togg ngir yokke ko la ca nekkoon ci diw aki rëndaay

Ñulug g : def ndox ci cin añs ngir dolli ko ca la fa nekkoon ci diw ak rëndaay añs

Ñulug g : def ndox ci cin añs ngir dolli ko ca la fa nekkoon ci diw ak rëndaay añs

Ñumm g : lees laalul "la nga fa bàyyi woon de ma nga fa bi ñumm ñummiiral"

Ñuqati g : cuqati ci lu xaw a tooy "ñuqati ñooxiiti mburu"

Ñuqati g : cuqati ci lu xaw a tooy "ñuqati ñooxiiti mburu"

Ñuqi g : génne dara ci

Ñuqi g : génne dara ci

Ñurux g : xuus àll bu barim ñax aki gajj

Ñurux g : xuus àll bu barim ñax aki gajj

Ñuul b : doomu wëteen

Ñuul b : doomu wëteen

Ñuul g : safaanub weex

Ñuul g : safaanub weex

tax, ab këll aw ñaal la

Ñaamaan b : kiy liggéeye jongale

Ñuulaange g :

Ñaal w : benn ci ñaari
xaaj ci lépp lees xaaj ca
digg ba

Ñaas g : wokka ak we ci fu
xasan

Ñuulaange g :

Ñuulaay b : ni mu ñuule

ñaal w : genn wàllug
lépp lu wërngalu nikib
xaal, tax, ab këll aw ñaal
la

Ñaas-ñaas g : dem ak a
delsi gog ay we ci fees di
wokk ngir xasan

Ñuulaay b : ni mu ñuule

Ñuus g : дума, дóор,
saagawiin

Ñaal w : soo xareeb xasl
ca digg ba day def ñaari
ñaal, wii jëm fii wee fee

Ñaat-ñaat g : doxiinu ku
nekk ciw tàngoor ak fitna

Ñuus g : дума, дóор,
saagawiin

Ñaam w : wenn ci
ñari wàll yi amal gimiñ
tey ñaamuw suuf ak
wow kaw

Ñaaw g : takk ba mu dëgër

Ñuutlu g : dóoxlu ci kees
cuut dara ci ginnaaw, mbaa
lu sedd laal ko fa

Ñaam w : lees di sàqee
ci nit mbaag jur añs

Ñaawaaw m : picc mu bari
coow te mel ni toq

Ñuutlu g : dóoxlu ci kees
cuut dara ci ginnaaw, mbaa
lu sedd laal ko fa

Ñaam w : wenn ci ñari
wàll yi amal gimiñ tey
ñaamuw suuf ak wow
kaw

Ñaax g : sabiinu mbaam

Ñaayoo g : xuloo, xiiroo

ŋ (ŋ)

Ña/ña : ubbi gimiñ ba fu
waay toll di gis gëñ ya

Ñaamaan b : kiy
liggéeye jongale

Ñabarnàbb b : sekus

Ñabarnàbb b : sekus

Ñaal w : genn wàllug
lépp lu wërngalu nikib xaal,

Ñaamaan b : jongalkat

Ñabarnàbb j : li ñuy wax
"sekkuus", yoon wu
maasewul

Ñacc g : dindi ndox mu des
cim mbànd mbaa lu ni mel

ngir setal ko ci ba mu set

Ñādd w : ab xaaj, aw ñaal ci guro

Ñaf-ñaf g : tëye alal ànd ca ak tiitaange ak bëgge

Ñalaab g : ag laab, lees di dugal ci gimiñug fas ak ynm ngir dawale ko ci

Ñalaab g : dugal ag muum ci gimiñug fas mbaa mbaam aña niki ag laab

Ñalañ-ñalañi g : toogiinu waccandiku

Ñampat g : lekkiinu lu gàtt cim ñax ci jur gu sew gi yor ay bëñ yu suulu aki tuñ, ci lañuy jële lañuy lekk

ñampat g : lekkiinu lu gàtt cim ñax ci jur gu sew gi yor ay bëñ yu suulu aki tuñ, ci lañuy jële lañuy lekk

Ñañ-ñañi g : bariw ay

Ñaññ : sama ñaññ nekku ci

Ñapp g : jotadig wodd "sér bu ñapp, dina waral péll"

Ñapp-ñappal g : ñàkk a yar koo waroon a yar ba mu xëy ëppi yoxo "yaral sa doom jii nga koy ñapp-ñappal nii rekk"

Ñappuj g : aw musluwiin ci képp ku la jamuw làmmiñam "ñappuj ma la, subóoxut ma la, mbas ma la"

Ñar w : mellan lañu yu sew tey mboq di faral a mätte

Ñara w : dencukaayu ay këyit, ak lu mel ni jukkib alxuraan, ay wayndare

ñara w : dencukaayu ay këyit, ak lu mel ni jukkib alxuraan, ay wayndare

Ñas j : wopp juy dale di waral tangooru yaram aki picc ak gët yu xonq, su wéree yaram wi day xub ni yaramu mbët

Ñat b : yaatuwaayu fees di gor ci garab "lu ñat gën a yaatu, farab gën a gaaw a daanu"

ñat b : yaatuwaayu fees di gor ci garab "lu ñat gën a yaatu, farab gën a gaaw a daanu"

Ñat b : yaatuwaayu lees di gor "ku bëgg sab gor yaatu, dangay yaatal sab ñat"

Ñat-ñat g : di coow rekk ak a wax ngir xol bu tàng

Ñat-ñati g : loxug ku mer

Ñat-ñati g : loxug ku mer

Ñawu g : der walla xànc gees jëfandikoo ngir yéeg, dees koy takk mu boole aji yéeg jeek dàtt bi

Ñàbb g : yor ci loxo

Ñàbbu g : "portable" jollasu walla nosukaay gu ñàbbu, walla gees man a ñàbb

Nàbbu g : "portable" jollasu
walla nosukaay gu nàbbu,
walla gees man a nàbb

Nàdd w : aw dóor

Nàgg g : dóor wu diis ciw
loos

Nàjj g : tëye dëgg mbir ba
àgg ca dayo ba

Nàllarti g : tàqale yaari ñaal
yu tàqalikoogul

Nàlli g : aw demiin, "ana
diw ñu ne la moo de nàkli
na"

Nàlli g : ubbi ba'm sës ci lu
mel nib bunt alm

Nànk g : ab këll mbaa ab
xar bu fett nga dagg weñ gu
sew def ko yatt mbaa yeent
doore ko ca kaw nànk ko
mu jam suuf. Baat bi mingi
bawoo ci nànk giy wund sex
ci cati sell yu kaw ak suuf

Nànk g : sex ci cati sell yu
kaw ak suuf

Nànk g : ab këll mbaa
ab xar bu fett nga dagg
weñ gu sew def ko yatt
mbaa yeent doore ko ca
kaw nànk ko mu jam
suuf. Baat bi mingi
bawoo ci nànk giy wund
sex ci cati sell yu kaw ak
suuf

Nànk g : sex ci cati sell
yu kaw ak suuf

Nàññ g : aw jaaxaaniin

Nàññ g : xas

Nàññaaral g : ag
ñebadi gu bari, bariy ree

ñàññaaral g : ag ñebadi
gu bari, bariy ree

Nàwwi g : safaanub
ñaaw

Neeñ g : lekkey gëñ

Neet g : powum jub
loxo, natt téemeeri ñay
lees di natt kenn sëgg
fa, yékkati benn tànk,
taxawe benn tànk, tàllal
ñaari yoxoom ci kanam,

nga dànde ko téemeeri ñay
ñu jox la ab bal, ñu ne la
tànk ñaari xotti taat la, bi
jëm kaw bu ko ci jam, jamal
xotu taatu ba féete suuf, ñu
jox la ab kuppe (lu mel nib
tejs), soo ko jamee ci yoon
yu wuute ba ñu xam ne dug
tand, ñu boole la ci ñi ñu
jàpoe ay ñayi xare ngir man
a jam

Neet g : "garater" bitti
ndawal ba mu des as tuut
ca yax ba, nga koy ñeet,
maanaam nga koy xoos ba
mu dañ ca yax ba

Neet g : bitti ndawal ba mu
des as tuut ca yax ba, nga
koy ñeet, maanaam nga koy
dindi ba mu dañ ca yax ba

Neet g : powum jub loxo,
natt téemeeri ñay lees di
natt kenn sëgg fa, yékkati
benn tànk, taxawe benn
tànk, tàllal ñaari yoxoom ci
kanam, nga dànde ko
téemeeri ñay ñu jox la ab
bal, ñu ne la tànk ñaari xotti
taat la, bi jëm kaw bu ko ci
jam, jamal xotu taatu ba
féete suuf, ñu jox la ab
kuppe (lu mel nib tejs), soo
ko jamee ci yoon yu wuute
ba ñu xam ne dug tand, ñu

boole la ci ñi ñu jàpoe ay
ñayi xare ngir man a jam

Njeleju g : junjug làmmiñ gu
jëm wet gees bëggul kees
ko jëmalem xam ko, lu jëm
nag ci jëw

Njereñ g : xolli dara ciy gëñ,
lu mel niw gub, nga koy
njereñ ak say gëñ, maanaam
ngay lekk dugub ja jaare ko
ca di ko dindee gëñ ya ak
xollee

Njereñ g : xoos dara ciy gëñ,
ku mel niw gub, nga koy
njereñ ak say gëñ, maanaam
ngay lekk dugub ja jaare ko
ca di ko dindee gëñ yi

Njeb g : tëye gu dëgër ci
loxo, ci tenq aki waaraam

Njeb g : tëye dara ci loxo
ànd ak bank waaraam ya ca
loolu, ba deesu ko xaw a gis

Njeb g : tëye gu dëgër ci
loxo, ci tenq aki waaraam

Njèww g : aw jongruwiin,
jàkkaarloo ak dara ne ko
njèww ànd ak gëñ yu ubbiku

Njidd g : aw tènkiin la,
jël laab gi ci fas wi takk
ci wóomi kanam yu aw
fas

Njiim g : tanaaj

Njiis g : naaxsaayug
ndox ak yolaan ci suuf
ak ci lépp luy naan ay
yolaan

Njippi g : ubbikug gimiñ

Njof-njofi g : ñàkk a
doylu

Njolli g : yékkatib tànq
mu jëm kaw

Noob g : tibb dara njeb
ko

Noobu g : aw njëbiin
la wu ñeenti waaraan yi
di def lëf ci lu dul
baaraamu déy ba

njoobu g :

Noobu g : njëbu ci dara

Njoor g : aw tubbiin wu ànd
ak njeb ci tenq li

Njoos-njoos g : lu mel ni
sawta te firdo yi daa ci baye

Njootoot w : lu mel niw
teeñ tey nekk xi ginnaar yi

Njootoot w : lu ruuti te
weex te xasaw, ci ginnaar
lay faral a nekk, niki aw
teeñam

Njott g : di joxe lu dul doy,
"moom ku njott la"

Njoy g : kott sa loxo cib
bànqaas mbaa dara ngir
bañ a daanu ñaare

Njoyaalu g : njoy gu ànd ak
njoowaanu

Njóobi g : jëfi tuñ ngir yéjji

Njóot w : gub wu amul
dugub

Njóot w : gub wees dindi
pepp ma, walla mboq wees
jiir

Njóot w : gub wu amul
dugub

O (o)

Ojal g : sonle, (ojal nga ma

Ojal g : sonle, (ojal nga ma

Om g : jeex ba say tax di
génngir xalaat yu bari ak
lu ni deme

Om g : jeex ba say tax di
génngir xalaat yu bari ak
lu ni deme

Omb g : lem am mbubb
mbaa lu ni deme ñaw ko

Omb g : lem am mbubb
mbaa lu ni deme ñaw ko

Onk : ag binni la gu ànd
ak bës sa biir tanc ko ba li ci
nekkoon man a génngjaare
ci suuf

Onk : ag binni la gu ànd ak
bës sa biir tanc ko ba li ci
nekkoon man a génngjaare
ci suuf

Onkal w : ab puub wu
danku

Onkal w : ab puub wu
danku

Oos g : dëgg-dëggi
dand, ba setal ko
yombatul

Oos g : dëgg-dëggi
dand, ba setal ko
yombatul

Ó (ó)

Óom/wóom b : fib
yeel di doore jëmsi ci
ndëggu li tey teqale yeel
ak lupp

Óom/wóom b : fib yeel
di doore jëmsi ci ndëggu
li tey teqale yeel ak lupp

P (p)

Paacoo g : séddoo ay
pàcc, ci jox ku ne ab
•Pàcc b

Paacoo g : séddoo ay pàcc,
ci jox ku ne ab •Pàcc b

Paaj : lu bari, am na ci
paaj

Paaj : lu bari, am na ci paaj

Paajal g : mbas ku lay dàq

Paajal g : mbas ku lay dàq

Paaka b : ab goor, lees di
dage la, lu ñaw

Paaka b : ab goor, lees di
dage la, lu ñaw

Paal g : yitte, (moom de
amul paal ci kenn)

Paal g : yitte, (moom de
amul paal ci kenn)

Paalanqe b : yax bu yaatu
bob loxo bay sax ca yaram
wa, yax bu yaa biy sës ci
dënub fas

Paalanqe b : yax bu yaatu
bob loxo bay sax ca yaram
wa, yax bu yaa biy sës ci
dënub fas

Paaleen : fa faal-faal ya dëkk

Paaleen : fa faal-faal ya dëkk

Paan g : ndabul kawsu lees di fóote añs

Paan g : ndabul kawsu lees di fóote añs

Paan m : paanum lëg

Paan m : paanum lëg

Paañ b : dundat la luy nekk ci géej, di mel ni nētētu, dees na ko di def ci lu mel ni ceebu keccax

Paañ b : dundat la luy nekk ci géej, di mel ni nētētu, dees na ko di def ci lu mel ni ceebu keccax

Paax m : mbayum tëkk-tëkkal, du tooy ba naqaree bay, du wow it lool, day digg-dóomu

Paax m : mbayum tëkk-tëkkal, du tooy ba naqaree bay, du wow it lool, day

digg-dóomu

Paaxu g : bay ci bàqub tëkk-tëkkal, tooyul xipp wowul koŋŋ

Paaxu g : bay ci bàqub tëkk-tëkkal, tooyul xipp wowul koŋŋ

Pacal g : def dara mu pacc, (pacal limon, mbaa lu am ndox te soo ko bësee ndox génŋ)

Pacal g : def dara mu pacc, (pacal limon, mbaa lu am ndox te soo ko bësee ndox génŋ)

Pacax g : aw tàbbiin cim ndox ñeel am mbir ne ca pacax

Pacc g : génŋug dara lu xaw a ndoxe ngirug bës, niki butiit yu bacce cig bëg añs

Pacc g : génŋug dara lu xaw a ndoxe ngirug bës, niki butiit yu bacce cig bëg añs

Pacc g : sàllu sémmin

Paj g : turu jëf jii di faj (médecine)

Paj g : turu jëf jii di faj (médecine)

Paj m : lees di jëmale ci aji wéradi ci jépp jëf juy tax mu wér, juge ca wopp ja

Paj m : lees di jëmale ci aji wéradi ci jépp jëf juy tax mu wér, juge ca wopp ja

Pajaas b : lees di ñaw def ci lu nooy ci biir, di ko teg ci lal, di ci tëdd mooy "matlaa"

Pajaas b : lees di ñaw def ci lu nooy ci biir, di ko teg ci lal, di ci tëdd mooy "matlaa"

Pakk b : lees di aaroo ci xare ci fett yi añs ñaare lu mel ni àlliwa lay doon

Pakk b : lees di aaroo ci xare ci fett yi añs ñaare lu mel ni àlliwa lay doon

Pakku lëg b : jaatoor buy
sax ci garab gees dagg

Pakku lëg b : jaatoor buy
sax ci garab gees dagg

Pal g : daraja jiy juddoo cig
pal

Pal g : turu jëfi fal

Pal g : daraja jiy juddoo cig
pal

Pal g : turu jëfi fal

Palaat b : ubukaayu ndab,
ndab lu tond lees di lekke ci
lekku yu

Palaat b : ubukaayu ndab,
ndab lu tond lees di lekke ci
lekku yu

Palamtiku g : làmbatug ku
mel ni gumba, rawati na su
yorulub tum

Palamtiku g : làmbatug ku
mel ni gumba, rawati na su
yorulub tum

Pall-mall j : cerey
déem

Pall-mall j : cerey déem

Pan b : luy tàmbalee ci
benn, yam ci ci bis, benn
panub dibéer, su yokkee
nga ne fan, bennaleefu
fan, fan di barileefu pan

Pan b : luy tàmbalee ci
benn, yam ci ci bis, benn
panub dibéer, su yokkee
nga ne fan, bennaleefu
fan, fan di barileefu pan

Panaal b : lees di wal,
mbuusum lëstik mees di
wal muy funki

Panaal b : lees di wal,
mbuusum lëstik mees di
wal muy funki

Panaan m : jeexal ag
guddi fi barab (sama
panaan ma de néexul
woon)

Panaan m : jeexal ag
guddi fi barab (sama
panaan ma de néexul
woon)

Pann m : cere ju fanaan

Pannal g : desal cere ngir
fanaal ko

Panŋ g : - nit ña

Panŋet g : nanguwiin wu
gaaw

Panŋet g : nanguwiin wu
gaaw

Par g : turu jëfi far, far
fenn

Par g : turu jëfi far, far fenn

Par w : xeet la ci fa, fasu
par

Par w : xeet la ci fa, fasu
par

Par-par b : want yees di
dasj, soreel leen mu def ay
bën-bën

Par-par b : want yees di
dasj, soreel leen mu def ay
bën-bën

Parang-parang g :
wëndeelu ak a dox dox bu

bari

Parang-parang g :

wëndeelu ak a dox dox bu
bari

Parang-parangi g : dox bu
bari

Parang-parangi g : dox bu
bari

Parang-parangu g :
wëndelu

Paranṅ-paranṅi g : tank bu
gaaw te boroom du toog ni
barngalub maabo

Paranṅ-paranṅi g : tank bu
gaaw te boroom du toog ni
barngalub maabo

Paranṅ-paranṅi g : dox bu bari

Parasolu bukki b : jaatoor

Parasolu bukki b : jaatoor

Parlaa b : lu mel nim
mbuus mu yaa, ngay ciy
tibb di fef, jël yeenti koñ yi
tàkk, gäll ci sam mbàgg,

dees na ci boobe, di ci
roñe ngoon (fr)

Parlaa b : lu mel nim
mbuus mu yaa, ngay ciy
tibb di fef, jël yeenti koñ
yi tàkk, gäll ci sam
mbàgg, dees na ci
boobe, di ci roñe ngoon
(fr)

Parlu b : fees di fore
am ñax cig jur

Parlu b : fees di fore am
ñax cig jur

Parlu g : cawarte ak
yitte ci def wareef

Parlu g : cawarte ak
yitte ci def wareef

Parlu/porlu b : fa jur
gu di fore ñax.

Parlu/porlu b : fa jur gu
di fore ñax.

Parparaloo g : di ànd
ak kenn, ba fi keneen

Parparaloo g : di ànd ak
kenn, ba fi keneen

Pas g : "contrat" ag
fasante gu nekk ci diggante
ñaar mbaa mbooloo

Pas g : fas ci jëmmi
boppam tur wa, jëf ja di fas

Pas g : "contrat" ag fasante
gu nekk ci diggante ñaar
mbaa mbooloo

Pas g : fas ci jëmmi boppam
tur wa, jëf ja di fas

Pas-pas b : lees fas, fa ñu
fas

Pas-pas b : lépp lees fas,
buum, gëm-gëm aṅs

Pas-pas b : lees fas, fa ñu
fas

Pas-pas b : lépp lees fas,
buum, gëm-gëm aṅs

Pasantikoo g : soree,

Pasar g : sañni dara mu tasaaroo

Pasar g : ne pasar

Pasar g : sañni dara mu tasaaroo

Pasar-pasari g : tasaare

Pasin w : art

Pasin w : art

Pastéef b : lees fas, yitte ju kawé akug cawarte jees di am ci def dara

Pastéef b : lees fas, yitte ju kawé akug cawarte jees di am ci def dara

Pataas b : meññat muy xaw a saf suukar la tey mel ni pomboteer

Patam-patami g : làmb fu yar bu saf dal

Patam-patami g : làmb fu yar bu saf dal

Patamtiku g : làmbug lu sa xel jekki-jekki dem ca, muy

lu ne ci yaram mbaa jiba

Patamtiku g : làmbug lu sa xel jekki-jekki dem ca, muy lu ne ci yaram mbaa jiba

Patt b : safaanu luy ñaar (peer), pattub dàll

Patt b : safaanu luy ñaar (peer), pattub dàll

Patt g : ne cell, ñàkk a wax

Patt g : ñàkk a gisug benn bët

Patt g : ne cell, ñàkk a wax

Patt g : ñàkk a gisug benn bët

Pattriisu g : lijjanti ba dugg fenn ngir yèddu fa loo waxeji feneen

Pattriisu g : lijjanti ba dugg fenn ngir yèddu fa loo waxeji feneen

Pattriisukat b : kuy kuggéeye pattriisu

Pattriisukat b : kuy kuggéeye pattriisu

Pattu g : liy fatt bët ba tee koo gis, mbaa mu koy gaañ.

Pattu g : liy fatt bët ba tee koo gis, mbaa mu koy gaañ.

Pax m : gépp gaseef gu jëm suuf ak mu tond mbaa mu jan

Pax m : gépp gaseef gu jëm suuf ak mu tond mbaa mu jan

Pax m : gépp gaseef gees amal ngir dara, mu tuuti mbaa mu rëy

Paxta :

Paxta :

Paxum bakkan b : fi ñandxiit di jaar ci bakkan, biir bakkan, yaari bunt yi lépp luy dugg mbaa muy génn ci bakkan di jaar

Paxum bakkan b : fi
ñandxiit di jaar ci bakkan,
biir bakkan, yaari bunt yi
lépp luy dugg mbaa muy
génng ci bakkan di jaar

Pay g : lees joxe ngir faye
ci

Pay g : lees joxe ngir faye ci

Payan̄-payan̄ji g : doxiin wu
woyof

Pàcc b : ag wàll, aw dog

Pàcc b : ag wàll, aw dog

Pàdd g : doxe nit ginnaaw,
door sa tànk ci waqam
mbaab yeelam

Pàdd g : doxe nit ginnaaw,
door sa tànk ci waqam
mbaab yeelam

Pàdd m : turu jëfi pàdd jiy
fàdd

Pàdd m : turu jëfi pàdd jiy
fàdd

Pàddu b : barab bob
ku ca jam aw rab mu
dee, "jam na ko
cibpàddu"

Pàddu b : barab bob ku
ca jam aw rab mu dee,
"jam na ko cibpàddu"

Pàggutéef g : lees
fàggu ba denc

Pàggutéef g : lees fàggu
ba denc

Pàkk b : barab bu dara
nekkul, ci lees di faral a
tabax kër

Pàkk b : barab bu dara
nekkul, ci lees di faral a
tabax kër

Pàkkarñi g : fecc gu ànd
ak sàllarñiku

Pàllax g : ni ndox mu
rembat ci ndab di def
bees ko yanoo

Pàllax g : ni ndox mu
rembat ci ndab di def
bees ko yanoo

Pàllax g : yëngutug ndox cig
paan, deesi limb ngir tee
mu tuuru (baag cekkeer a
dib limbam)

Pàllongar b : yokkub
ndóogoor (sareet) buy ame
ci want yees daaj ngir man a
sëf rawati su dee lu mel ni
ngooñ mbaa mboob

Pàllongar b : yokkub
ndóogoor (sareet) buy ame
ci want yees daaj ngir man a
sëf rawati su dee lu mel ni
ngooñ mbaa mboob

Pàñjaar j : jaan ju bon
juj ne ci kaw garab, di digg-
boppi ñi romb ci ron gi,
naan yuur gi

Peeg b : ban yees jam ci li
wër ndënd di ca jàpp der
ba, dees na ko wax it daaj

Peel b : lees di gase la,
baatu wolof ba dib lan̄

Peel b : (fr) ab lan̄

Peel b : lees di gase la,
baatu wolof ba dib lan̄

Pekk b : ab ruq cib néeg,
ab néeg bu ndaw ci biirub
néeg ngir denc ay yëf

Pekk b : ab ruq cib néeg, ab
néeg bu ndaw ci biirub néeg
ngir denc ay yëf

Pelamtu g : sànni dara ci
gimiñ ne ko pelam.

Pelamtu g : sànni dara ci
gimiñ ne ko pelam.

Peleg g : wéryngug yaram,
wér na peleg

Peleg g : wéryngug yaram,
wér na peleg

Pellant g : ñax gu ñeme
naaj la ak taw waaye xob
yaa bariwul, te daa gaaw a
damm te bariy poñ, gaaw a
damm gee tax ñu tudde
pellant, ñax gu gudd la te
dëll te dëgër, poñ yaa tax
muy gaaw a damm

Pellant g : ñax gu ñeme
naaj la ak taw waaye xob
yaa bariwul, te daa gaaw a
damm te bariy poñ, gaaw a
damm gee tax ñu tudde
pellant, ñax gu gudd la te

dëll te dëgër, poñ yaa
tax muy gaaw a damm

Pelle b : ab tomb bu
ne ca diggante gët ya ak
bakkan ba ci fas

Pelle b : ab tomb bu ne
ca diggante gët ya ak
bakkan ba ci fas

Pellen m : ñax muy sax
tey dab-dabal (niru) xat
te àggul ci dëgërug xat
te romb baara, dees na
ko gub, di ko ñàdd, dees
na ko sàkkete it waaye
du dëgëre ni xat

Pellen m : ñax muy sax
tey dab-dabal (niru) xat
te àggul ci dëgërug xat
te romb baara, dees na
ko gub, di ko ñàdd, dees
na ko sàkkete it waaye
du dëgëre ni xat

Penk b : li doore ci
cax-caxu wóom ba ca
teppax ba, "ma toog ca
penkub ndayam"

Penk b : li doore ci cax-
caxu wóom ba ca
teppax ba, "ma toog ca

penkub ndayam"

Per m : sàkket wi wër
néeg

Per m : sàkket wi wër néeg

Perantal b : xale bu toll ci
nàmpatul, ñu koy door a
aaye ween

Perngal b : bant bu sew
te am ab xanjante, ñu koy
jëfandikoo ci takki saaku, di
yombal tekki ga "ngaaxu
tukkal kenn du ko perngal
moccoor smk"

Perngal b : bant bu sew te
am ab xanjante, ñu koy
jëfandikoo ci takki saaku, di
yombal tekki ga "ngaaxu
tukkal kenn du ko perngal
moccoor smk"

Pes g : dóor aw mbej,
talaata

Pes g : dóor aw mbej,
talaata

Pes w : aw mbej, am
talaata

Pes w : aw mbej, am
talaata

Pettaaw b : xor yu weex yu
tënikat yi di faral a
jëfandikoo, muy mel nos
ngaal, di ab ab xar-xar ci
ginnaaw gi, ci digg bi

Péexte g : "liberté", nekk
cig af, ak tënkoodi

Péexte g : "liberté", nekk
cig af, ak tënkoodi

Péey b : ab
àttewaay, walla èttub àtte,
fa ñuy àttee

Péey b : ay barab ci
nguurug sunu Boroom bi
"péeyi Yàlla yi"

Péey b : dëkk bu mag cim
réew (capitaal) ci waxiin wu
yees wi

Péey b : ab àttewaay, fa
ñuy àttee

Péey b : ab àttewaay, walla
èttub àtte, fa ñuy àttee

Péey b : ay barab ci
nguurug sunu Boroom
bi "péeyi Yàlla yi"

Péey b : dëkk bu mag
cim réew (capitaal) ci
waxiin wu yees wi

Péll g : jotadig sér,
ɲàpp, maanaam jotadi
cig ëmb

Péll g : jotadig sér,
ɲàpp, maanaam jotadi
cig ëmb

Péll g : lupp buy feeñ
ngir ɲappug sér

Pélloo g : daje di
waxtaan

Pélloo g : daje di
waxtaan

Péng m : diggante aji
bay ji ak fi gopp bi di àgg
bees ko sànnée cim
mbay

Péng m : aw mbayiin la
wu baykat bi di ci baye
di wër boppam, deesi ko
wax it dëpp-néeg,

mbayiin lay doon wu
kuttbalu

Péng m : diggante aji bay ji
ak fi gopp bi di àgg bees ko
sànnée cim mbay

Péng g : wérug dëgg, àgg
ci wér lool, wér na péng

Péng g : wérug dëgg, àgg ci
wér lool, wér na péng

Pétt g : tojug am mbuus,
mbaa lu newwi ba toj

Pétt g : tojug am mbuus,
mbaa lu newwi ba toj

Pëccaxoo g : ag tegoodiku
ci yoon, ak nosoodiku

Pëccëx-pëccëxi g : di def ak
a dox ci anam gu pëccaxoo

Pëgg b : dawalukaayu
mbege

Pëgg b : dawalukaayu
mbege

Pëgg b : dóorukaayu jën
gi nappkat yi daa jëfandikoo

ci ray jën yi daa tëb-tëbee

Pëggü b : dóorukaayu jën
gi nappkat yi daa jëfandikoo
ci ray jën yi daa tëb-tëbee

Pëggü g : lees di dawale
ag mbege

Pëggü g : lees di dawale ag
mbege

Pëjj b : desiitu car bees
dagg, mbaa lu génn ci
garab, xuggi jëm kaw ba
manees cee jàpp mbaa teg
tànk

Pëjj b : desiitu car bees
dagg, mbaa lu génn ci
garab, xuggi jëm kaw ba
manees cee jàpp mbaa teg
tànk

Pëjj b : saxuwaayu car yu
ndaw yi cib car

Pël b : kenn la ci xeetu
pël , làkk wa it

Pël b : kenn la ci xeetu pël ,
làkk wa it

Pël-pël m : giir la ci
xar, niki talaabiir ańs

Pël-pël m : giir la ci xar,
niki talaabiir ańs

Pënd b : lay bawoo ci
lu taq lees di yëlab,
mbaa ci suuf su ngelaw
wal

Pënd b : lay bawoo ci lu
taq lees di yëlab, mbaa
ci suuf su ngelaw wal

Pëññ g : jeex ba dara
desatu fa

Pëññ g : jeex ba dara
desatu fa

Për m : ngooñ mees
bàcc mbàccum firdo,
jàgg ja des nee, për ma
rot, maanaam xob ak yu
sew ya ya rot

Për m : ngooñ mees
bàcc mbàccum firdo,
jàgg ja des nee, për ma
rot, maanaam xob ak yu
sew ya ya rot

Përaxwarëx b : yax buy
nekk ci fàllare, mel nib
rasool bu ràbbaloo

Përaxwarëx b : yax buy
nekk ci fàllare, mel nib
rasool bu ràbbaloo

Përëm b : weñ gu xoraay
googu di nekk ci fiil yiy joxe
maas

Përëm b : weñ gu xoraay
googu di nekk ci fiil yiy joxe
maas

Përëm/përam b : Étain

Përëm/përam b : Étain

Përënkaj : tur ci turi
pëyum jigéen

Përënkaj : tur ci turi
pëyum jigéen

Përr g : riirum naawiin mu
mu bawoo ci picc mu jug

Përr g : riirum naawiin mu
mu bawoo ci picc mu jug

Përrëntaan/përëntaan m :
xeetu picc la mu am dunq
yu mel ni yu naat, mu gaaw
la, suy naaw day jekki rekk
ne përr

Përrëntaan/përëntaan m :
xeetu picc la mu am dunq
yu mel ni yu naat, mu gaaw
la, suy naaw day jekki rekk
ne përr

Pëtëm g : lakkiinu gerte su
ca ngooñ ma àndee

Pëtëm g : lakkiinu gerte su
ca ngooñ ma àndee

Pëtëm m : Gerte gu wow
ak ngooñ ma, booleelees
kook ngooñ ma làkk

Pëtëm m : Gerte gu wow ak
ngooñ ma, booleelees kook
ngooñ ma làkk

Picc b : luy dal nit di lu mel
niy tomb yu xaw a funki ciw
yaram

Picc b : luy dal nit di lu mel
niy tomb yu xaw a funki ciw
yaram

Picc b : yu sew yuy dal
ab der tey xaw a funki

Picc m : ñanaaw lu yori
dunq

Picc m : njanaaw la lu
ëmb lu bari ci ñjanaaw
yi

Picc m : ñanaaw lu yori
dunq

Picctu g : rëbb ay picc
ci noor bu tàng ba picc
ya di dugg ci lëm yi, nga
leen fay fekk di dóori
taxas ak a muuri sér

Piis g : xooliin wu ànd
ak sewal bët

Piis g : xooliin wu ànd
ak sewal bët

Pikin g : ab dëkk la bu
nekk ci Ndakaaru

Pikk b : ngaska lu am
ñaari cat, lu sew ak lu
dijj, lu ci ne am lu ko tax
a jóq

Pikk b : ngaska lu am ñaari
cat, lu sew ak lu dijj, lu ci ne
am lu ko tax a jóq

Pind b : fees di tiime ab
teen(pindub teen)

Pind b : fees di tiime ab
teen(pindub teen)

Pintipanta g : aw yeewiin
la, booke tàkk ñeenti tànk
ci lu mel ni fas ańs

Pintipanta g : aw yeewiin
la, booke tàkk ñeenti tànk
ci lu mel ni fas ańs

Pintipànta g/w : wirgo yu
wuute

Pitax m : xeetu xëti la

Pokuse g : "cellulaire"
juntukaay bees di
jëfandikoo ci woote mooy
ag nàbbu ba tay

Pokuse g : "cellulaire"
juntukaay bees di
jëfandikoo ci woote mooy
ag nàbbu ba tay

Polis b : liggéey bi jëm ci lib
polise di def, barab ba
polise ya di liggéeye (fr)

Polise b : ab takk-der biy
aar nit ñi tey lijjanti ba ag
nosu am ak worma ñeel
yoon ak àtte yi cib dëkk (fr)

Pollet b : cat liy jëkk a
génng ci gerte guy ënk bay
génng, su suuf sa fettee cat
loolee di génng

Pollet b : cat liy jëkk a génng
ci gerte guy ënk bay génng,
su suuf sa fettee cat loolee
di génng

Polloor b : pënd bu
yékkatikoondoo jëm
kaw"pënd bi def na ab
polloor"

Polloor b : pënd bu
yékkatikoondoo jëm
kaw"pënd bi def na ab
polloor"

Pom b : ab njeggite bees di
jaar ngir jekki lu mel niw
xàll, da koy tiim aña

Pom b : foyteef la day faral
a nètëx tey saf suukar te

neex(fr)

Pompolimuus b : lu mel
ni limonj la ci caŋka te
rëye ni suraas

Ponk b : ab koñ,

Ponk b : jàppukaayu
paaka

Ponk b : Lu am solo,
sosuwaayu mbir (ponki
julli), julli ab ponk la ci
ponki lisaam

Ponk b : ab koñ,

Ponk b : jàppukaayu
paaka

Ponk b : Lu am solo,
sosuwaayu mbir (ponki
julli), julli ab ponk la ci
ponki lisaam

Ponjet/panjet g : aw
nanguwiin la, ñeel lol
ñaare lenn lay doon
mbaa mu néew, bees ko
nee ponjet mu ne pënj

Ponjet/panjet g : aw
nanguwiin la, ñeel lol

ñaare lenn lay doon mbaa
mu néew, bees ko nee
ponjet mu ne pënj

Pool b : lakkukaayu lu mel
ni ay nen ak beñe (faaka)
aña

Pool b : lakkukaayu lu mel
ni ay nen ak beñe (faaka)
aña

Poosa m : focciitum dugub

Poqe b : taxaarub
wëteen wees ëcc

Poqe b : taxaarub wëteen
wees ëcc

Poqet g : aw nanguwiin la,
ne ko poqet, puqati dara
mu ne poqet

Poqet g : aw nanguwiin la,
ne ko poqet, puqati dara
mu ne poqet

Por m : liggéeyub for

Por m : dees na defum por
ci gerte gu ruggi, turu jëfi
for

Por m : dees na defum por
ci gerte gu ruggi, turu jëfi
for

Por m : liggéeyub for

Porlu b : santaaneb for
ba (maa ngi dem ca porlub
diw ba)

Porlu b : santaaneb for ba
(maa ngi dem ca porlub diw
ba)

Porlu g : sàntaaneg for

Porlu g : sàntaaneg for

Poroxaan g : dëkk ba ñu
denc Soxna Jaara Buso,
Ndayi Sëriñ Tuubaa

Pose b : ab diggante ci
jamonoo ame jot ba man
cee defe dara (occasion)

Poto-poto b : ab taa-taab
ndox buy faral a ratax ak
ami xóot-xóot

Poto-poto b : ab taa-taab
ndox buy faral a ratax ak
ami xóot-xóot

Poxla b : palanteer

Poxla b : palanteer

Póll b : xàndig weñ,
xumbalukaayu kàddu yi
it dees na ko wax póll,

Póll b : xàndig weñ,
xumbalukaayu kàddu yi
it dees na ko wax póll,

Póom g : jalug suuf ngir
ngelaw lu wal ba def ko

Póoni walla puune :
nit ku ñuul ku der ba
mujj weex ngir ñuulaay
ba ca newoon ay dañ,
nit ku jib ja dem ba daj
yaram wa wépp, ni
mbéey mel ci fas, la
póoni mbaa puune di
mel ci nit ku ñuul, weex
tàll, gët ya xelasu,
yaram wa yomb a dagg

Póoni walla puune : nit
ku ñuul ku der ba mujj
weex ngir ñuulaay ba ca
newoon ay dañ, nit ku
jib ja dem ba daj yaram
wa wépp, ni mbéey mel
ci fas, la póoni mbaa
puune di mel ci nit ku

ñuul, weex tàll, gët ya
xelasu, yaram wa yomb a
dagg

PPC

Programme pédagogique
citoyen : tëraliin wu
jàngalee wu ma-réew

Puj b : lay tëye gayat ya ca
kaw cib néegu ñax, ñu daaj
leen ca, mu am cat su jëm
kaw

Puj b : lay tëye gayat ya ca
kaw cib néegu ñax, ñu daaj
leen ca, mu am cat su jëm
kaw

Pukus b : néeg bu ndaw, ab
ruq

Puqati g : génne dara cig
xëcc akug bif

Puqati g : génne dara cig
xëcc akug bif

Puqe g

Puqe g :

Puqe g :

Purux g : lëmum boli, ci la
lekk gi di jaar

Purux g : lëmum boli, ci la
lekk gi di jaar

Puub w : dem-àll, day

Puub w : dem-àll, day

Puugiit m : luy bawoo cim
waltan ci ñax ak suuf ak
mbuubiit

Puugiit m : luy bawoo cim
waltan ci ñax ak suuf ak
mbuubiit

Q (q)

Qélléer : gumba gu gët ya
ne bàq mu mel ni kuy xool
te jisul

Qëqante : ñaar ñu dem ba
àgg ci ay wax fu sori dem ci
ba nar a jàppante

R (r)

Raaf g : far,

Raam g : doxey
woom aki tenq

Raam g : doxe ñaari
wóom ak ñaari yoxo

Raam g : doxey woom
aki tenq

Raas g : wut, sàkku,
for "ñii di gàmmu, ñii di
raas déem"

Raas g : wut, sàkku, for
"ñii di gàmmu, ñii di
raas déem"

Raatale g : maadale

Raataloo g : xeet ci
ëppal ak rambax, ku
raatakoo lu nu dugg jàll
ca la ca des, fu mu
dëgmal du fa jëm,
waaye day saaraan ba ci
leneen lu ko
yékkatiwutoon

Rab w : jinne ak yu mel ni
ñoom (yaw dangaa ami rab)

Rab w : rabi àll

Rabat g : def cim ñax ni
ngay def ci gittax, aw dénd
génnd ci, su dee gittax aw
sàkkt génnd ci, aw ràbbiinu
ñaw, su dee sàkkt aw
ràbbiinu gittax

Rabat g : def cim ñax ni
ngay def ci gittax, aw dénd
génnd ci, su dee gittax aw
sàkkt génnd ci, aw ràbbiinu
ñaw, su dee sàkkt aw
ràbbiinu gittax

Radu b : ab suddi (fr)

Raf g : lox gu yaram di def
te defal ko boppam, (lu sa
xef yiy raf nii?)

Rafle g : ñàkk a sol ay sér,
def taati neen, def yaramu
neen

Raglu b : ab fajuwaay, ab
lopitaal

Raglu b : ab fajuwaay, ab
lopitaal

Raglu g : gu ñàng bay
ragalloo

Raglu g : gu ñàng bay
ragalloo

Rajab b : jaatoor
(champignon)

Rajab b : jaatoor
(champignon)

Rakk j : safaanub mag, sa
mbokk mi nga bokkal te mu
féete la ag ndaw

Rambaaj g : boole ay nit
ci di tuxal seeni wax yu
ñaaw ngir jublu ñu dégg
leen bay meroo

Rambaaj g : boole ay nit ci
di tuxal seeni wax yu ñaaw
ngir jublu ñu dégg leen bay
meroo

Rambaaj g : jaxase ay nit
ngir sulli fitna ci seen
diggante

Rammu g : jéggalul ak tinul
Yàlla kenn ku defi bàkkaar
ba sawara yelloon ci moom.

Yonnent mooy aji
rammu ji

Rammu g : tinu nit
mbaa lenn ngir mu
jéggal kenn (Yonnent bi
j.m mooy rammu jaam
ñi ëllëg ca bis pénc ba)

Rand g : ag garab la ci
garab yi

Randal g : soril, tuxal,
jañ mu xaw a sori

Rañaan g : song nit cig
janoo ak doole

Rapp : aw toogiin la
(ne rapp)

Ras g : yére yu jaxasoo
day ras

Rasu g : bañ, dér, xëccu
gu ag jur di def soo koy
xëcc, mbaa nga koy dàq

Rasu g : liy tëju ciw taat
ginnaaw bu demee ci
wanag wi ba noppi

Ratax g : setal dara ci ndox
mbaa leneen

ratt g : nal lu mel niy ween
ngir génne meew ma aña

Rattaxu g : ag yamadi, lu
tëb nga dugg ca

Raw g : jiitu

Raw g : laxas ag wëñ ba
mu rawu

Raw g : wàqi teen bu ñiis

Raw g : cëgg lees di raw
ngir defar ci buum

Raw g : dees na raw ag
siyaan ngir dabuji ndox ma

Raw g : jiitu

Raw g : laxas ag wëñ ba mu
rawu

Raw g : raw cib rawante,
romb ñépp, jiitu leen

Raw g : wàqi teen bu ñiis

Raw y : mbicc ci sér

Raw y : mbicc ci sér

Raxla g : tegug giléem

Raxla g : tegug giléem

Rayenoor g : aw jiiwínu
dugub, deesi defar ci bant
mbaa weñ ab ñattikoñ bu
amub galan ca digg ba,
ñaari catt yeek galan bi lu ci
ne am cat ca fa fareek suus
ngir saawoy dugub yi

Rayenoor g : aw jiiwínu
dugub, deesi defar ci bant
mbaa weñ ab ñattikoñ bu
amub galan ca digg ba,
ñaari catt yeek galan bi lu ci
ne am cat ca fa fareek suus
ngir saawoy dugub yi

Raytal g :

Ràbb b : xeet wu
méccewoo ràbb

Ràbb b : waaso la ci waaso
yo, am na ñu ne seen mécce
day ràbb ay sér

Ràbb b : xeet wu
méccewoo ràbb

Ràbb g : li mel nig
basang ci ndañu gi, wëñ
yooyu mboolee seen ak
ni ñu nosoo ñooy ràbb
gi, ci lees di sol bàgg bi,
ñoo nekk ci ndañu gi

Ràbb g : jumptukaayu
ràbb bees di ràbbe, bees
di léttoo

Ràbb g : li mel nig
basang ci ndañu gi, wëñ
yooyu mboolee seen ak
ni ñu nosoo ñooy ràbb
gi, ci lees di sol bàgg bi,
ñoo nekk ci ndañu gi

Ràbb g : ràbb ay ser

Ràbbu : jëfandikukaay

Ràcc g : lu tàng lees
koy def walla lees di tas
ngir wowal, su deeb laax
mbaa lnm nga tas ko ci
peggi ndab li akug kudd
ngir mu sedd

Ràcc g : dees na ko def
lu mel nib laax bu tàng,
maataan tas ko ci peggi

ndab li ngir mu sedd

Ràcc g : lu tàng lees koy def
walla lees di tas ngir wowal,
su deeb laax mbaa lnm nga
tas ko ci peggi ndab li akug
kudd ngir mu sedd

Ràdd g : toolub dugub
ñor te nangu, orfoo

Ràdd g : toolub dugub ñor
te nangu, orfoo

Ràgg g : jeex ngir lekkadi

Ràgg g : ku loof, xiif, jeex

Ràjj g : yëy guro

Ràjj w : nag wu màggat

Ràkkaaju g :

Ràkkaaju g : mel ni ku
màndi ba tàggoo ak sa sago,
di def yëfi dof

Ràkkatiku g : Ñaar ñu bor
dox séen diggante mbaa ñu
séq dara bu ñu jëftantee ba
ku ne jot sa àq, ràkkatikoo
nañu

Ràll g : lu mel am talaata la
ko tëgg ne ko ko ràll

Ràmm g :

Ràmm g : dalug ràmm jiy
wopp juy dale

Ràmm g : yor woppi ràmm

Ràmm j : tawati tànn

Ràng g : wékk lu mel ni
takkaay ak Inm

Ràng g : wékk dara, rawati
na ci baat

Ràng g : wékk lu mel ni
takkaay ak Inm

Ràngoo g : teg ci say wag
dara niki fetal ngir rëbb,
kurus ci baat, lees di ràngoo
tu tege ci bopp, du dale ci
ndigg jëm suuf, day doore
kay ciy wagg jëm ci ndigg

Rànj : bay fu gàncax
newul ngir nooyal suuf sa
doog a ji.

Rànj : bay fu gàncax newul
ngir nooyal suuf sa doog a

ji.

Rànq-rànqe g : soo
jiwoon tay gerte, pal ga
di dem, mu sax fi,
denaat sax fee, nga xam
ne deful genn buum gu
nosewu, koolu lees
naan cax mi dafa rànq-
rànqe, soree-soree, ami
diggante

Rànq-rànqe g : soo
jiwoon tay gerte, pal ga
di dem, mu sax fi,
denaat sax fee, nga xam
ne deful genn buum gu
nosewu, koolu lees
naan cax mi dafa rànq-
rànqe, soree-soree, ami
diggante

Ràññee g : xàmmee bu
baax

Ràññu g : xotti suuf
su dëgër ci mbay

Ràññu g : xotti suuf su
dëgër ci mbay

Rànɲatiku g : jàll ab
dayo cig jayaxu ak
cawarte

Ràpp g : aw tëjuwiin (ne
ràpp)

Ràpp g : maggatug lu mel
niy sér aŋs ngir yàgg a sol

Ràtt g : lees togg ba mu
ñor ba ne rappaj ni roti,
moo naan ràtt

ràtt g : aw tëjuwiin wu àgg
ci tëju lool, ne ràtt bunt bi

Ràtt g : lees togg ba mu ñor
ba ne rappaj ni roti, moo
naan ràtt

Ràtt g : tëju ba ca dayo ba

Ràttu g : caxat gu law
gees di rabate

Ràttu g : caxat gu law gees
di rabate

Ràww g : lu mel ni jiit bu
fettee danaan ràww

Ràyyi g :

Reefaan g : ndomba yiy
feñ cib neeg bees xàdd aki

déend

Reefaana g : ndomba yiy
feen cib neeg bees xàdd aki
déend

Reen b : cosaanul garab li
koy dundal tey lu mel nib
car buy ruuru ci suuf

Reen b : cosaanul garab li
koy dundal tey lu mel nib
car buy ruuru ci suuf

Reen b : garab day ami
reen mooy liy tax mu
sampu te dëgër ci suuf

Reer b : ñamu guddi,
ginnaaw timis

Reer b : ñamu guddi,
ginnaaw timis

Reer g : def reer

Reer g : def reer

Reeteet m : picc la ci picc
yi, di faral a tiim lu mel ni
jaan di ko reeteet,
maanaam di ko jéebaane

Reew g : ñàkk a yaru

Reew g : safaanub yaru

Regeju g : wëlbaty gët
ndijoor ak càmmooñ

Regg g : lekk ba rekk

Rekki g : dindi kees
rànge woon

Rekki g : dindi kees
rànge woon

Rekki g : safaanub ràng,
dindi lees takkoon

Remb g : lu mel nig
mbege ci ràbbeefug
xèddeen, ñu koy sànni ci
paan ak Ind gu fees ba
rembat ngur tee koo
pàllax

Remb g : lu mel nig
mbege ci ràbbeefug
xèddeen, ñu koy sànni ci
paan ak Ind gu fees ba
rembat ngur tee koo
pàllax

Remb/rimb g : ruyug
weñ ba àgg ci ndoxe

bees ko toggee

Rembat g : ndox ku fees
ba rembat, ba àgg fa mu
man a yam

Rembat g : fees bay tuuru

Rembat g : ndox ku fees ba
rembat, ba àgg fa mu man a
yam

Ren j : safaanub daaw

Rendi g : ray gu ame ci
dagg siddiiti baat

Rendi g : ray gu ame ci
dagg siddiiti baat

Repp h : ku nar a dee

Res w : cér bu nekk ci nit ak
ci dundat yi, mooy segg
dereet ji tey nekk cig wet

Rett g : taxawiin wu
gaaw, "ne rett"

Rett g : taxawiin wu gaaw,
"ne rett"

Rew g : am lu mel niy rëdd
ci saw yaram, ñu am yaram
ñi la gën a yab

Rëdd g : def aw rëdd

Réen g : tuxaliinu ndaa lu
yàgg fi barab mbaa lu ni mel
jaare ko ci gas ba suufu ko,
yékkatiwaale kook suuf sa
ngir mu ban a toj

Réen g : tuxaliinu ndaa lu
yàgg fi barab mbaa lu ni mel
jaare ko ci gas ba suufu ko,
yékkatiwaale kook suuf sa
ngir mu ban a toj

Réer g : safaanub gindiku,
sàнку

Réew m : fu ëmb ay dëkk te
mbooloom nit dëkk fa

Réex-réexle : wax sànni
"réex-réexle naa rekk ku riqi
yaa moom" ku ko moomale
sa bopp yaa ko def

Rëkk-rëkkal g : wëndeeli
gët, jigéen ñi dinañu koy
def, yéegali gët ak a wàcce

Rémb g : lu ëppe ciy
sér dina koy def, niki
tubay ju ëpp ak ndombo
gu ëpp

Rémb g : lu ëppe ciy sér
dina koy def, niki tubay
ju ëpp ak ndombo gu
ëpp

Rémb g : mbubb mu
cëkk fa Saalum

Rëbb g : yor fital mbaa
yeneen jumptukaayi rëbb
dugg àll bi ngir wut ay
njanaaw aki rab ngir di
leen jëfandikoo, su dee
jën di napp

Rëcc g : lees yeew day
récc, jaare ko ci dagg
lees ko yeewe woon.
(Fas wi récc na ma, bi
ma koy yeew)

Rëdd g : tomb xëcc,

Rëdd g : tomb xëcc,

Rëdd w : lu def lu mel
nig buum ci mbind, kees
tomb xëcc

Rëdd w : lay jundoo ci teg
bindukaay ci kayit, ba noppi
xëcc

Rëdd w : lu def lu mel nig
buum ci mbind, kees tomb
xëcc

Rëen b : la ñu semb ba
mu mokk ci dugub cim sàq
mu ànd ak cuq ya

Rëen b : la ñu semb ba mu
mokk ci dugub cim sàq mu
ànd ak cuq ya

Rëen bi : cembeef gu mokk
gi ci sàq mi, gub yees semb
yi

Rëgal g : tiital

Rëgal g : togg

Rëkk g : sës ci dara ba dara
doxatul sa digg ak moo (sës
ci moom rëkk)

Rëkk g : babk loxo dóor cig
ginnaaw ak bopp

Rëkk g : dóor nit ci digg
ginnaaw gi, du sori xët.

Rëmm g : dal, ñàkk a yëngu
(neel rëmm te bàyyi baj-baj
ji)

Rënd b : lépp luy dem cig
togg ku dul ndox ma ag diw
ga

Rënd g : def rëndaay

Rëndaay l : lees di def cim
ñeex niki la koy safal,
jimboo ja, kaani ga aña

Rëng :

Rënk g : denc dara lu yomb
ngir gën a seer

Rënk g : dénc lu xasy ba mu
ñor

Rëpëtal g : waruw fas
dawloo ko,

Rëpp g : yaari tenqi yoxo yu
dal ci suuf

Rëppeelu g : daanug ñaari
wóom ak yaari yoxo

Rës g : ab lal dinay rës su
benn ciy tànkam dammee

ñaare

Rët g : tiit

Rëw b : xeetu ñax wu
baax ci xadd, ni wurus la
ci weñ yi biir ñax mees
di xadde, ñaar-fukki at
man na koo yàgge cib
xadd, lu ñemew naaj la
ak sedd, day sempiku
rekk jëm kaw

Rëw b : xeetu ñax wu
baax ci xadd, ni wurus la
ci weñ yi biir ñax mees
di xadde, ñaar-fukki at
man na koo yàgge cib
xadd, lu ñemew naaj la
ak sedd, day sempiku
rekk jëm kaw

Riddi g : tàkkiinu
ñaari saaku

Riddi g : uppiinu tar
ñeel ngelaw

Riddi g : tàkkiinu ñaari
saaku

Riddi g : uppiinu tar
ñeel ngelaw

Riij g : aw dëbbiin wuy
mokkal lool

Riij g : aw dëbbiin wuy
mokkal lool

Riij g : mokkal ci lu dul rukk
mbaa dëbb, waaye di ca riij
kuur ga maanaan di ko ca
bës di diri ak jañ

Riipañ g : jaar gu bari ci
barab ba mokkal ko

Riir m : coow luy ame ci luy
yëngu, ab yëngalu (motoor)
day def am riir yuy tàkk
ñaare, rawati na su amee
doole

Riisu g : tafu ci dara di ci
bombu

Rikk : baatub sónnée ak
ñaax ñeel kooy diggal te
bëgg mu xér ca (rikk waay
deel julli)

Rimb g : ban bu rimb, bu
jaxasoo ak ndox su bariwul
ba far

Rimb g : ban bu rimb, bu
jaxasoo ak ndox su bariwul

ba far

Rimb g : ndox ak suuf su ñu
jaxasoo ci fu mel ni ab taatu
teen, tànk ya joggi leen ba
ñu def dewnde, noonu muy
mel mooy rimb

Rinki g : ay tànk a koy def,
dëng goy day mel ni ñaari
xal yu janoo

Ritax g : door dara lu
xéewu ci barab, (da koo
bett ritax ko am ab ban bu
tooy)

Ritax/Ratax g : luy liddiku
te man a tarxiisloo niki
laalo, kànja walla karo bu
ritax ba soo ci joggee
tarxiisu

Rog g : xoole ci cati gët yi
ngir sàcc gis

Roggànti g : ku boot mooy
rogganti, teg beneen sér ca
kaw la mu boote

Rogoj g : sëggal aw dugub
ngir man koo góob ngir
njoolaay ba

Rogojeeru g : xeetu
xaaraan ci kuy togg, su
noppe coppati ca may la

Rogolaat g : lu fees ay
rogolaat bay tuuru, su
doon cin lay génn ca
kimij ga di wal jëm suuf
day rogolaat

Ron g : garab gu njool
di niru ag koko, ay
doomam di kóoni

Ron g : garab gu njool
di niru ag koko, ay
doomam di kóoni

Ron g : suufu dara (ron
lal bi)

Roñ g : jële dara ci
barab yóbbu ci beneen
(roñ gerte)

Roof g : dugal dara fenn

Roofale g : dugalaale,
roofaale na ab paaja ci
mbar mi bi muy roof
jaasi ji

Roofaloo g : xeetu
róofoo, ñaari mbër yi

roofaloo nañu

Roppi g : daw ba roppi ko

Roppi/Rocci g : safaanub
roof

Roq b : yaar la, am na bu
dul am jala, maanaam du
ànd ak daba, dees ciy naafe
ak roq ay call, maanaam jël
yaari càbb yi jam call yi, ba
ñu fees nga yóbbu ca naaf
ba, càbb yi manees na cee
roof ba ñeenti call, dees na
ci di jeqarbeeb naaf bu lay
bi jàpp, ngir naaj wi wowal
ko. Roq bu mag day dijj te
sew ci suuf ba man a dugg
ci ngënnul daba, manees
cee gore, manees cee jële
lees gor

Rot g : wàddug dara

Roti b : togg guy ame ci
ñàmbi

Róofoo g : ag duggante, ku
ne roofu ci sa moroom
(ñaari mbër ya roofoo nañu)

Róogoo g : aw soliin la, lu la
ëpp ba wër la lees di faral a
róogoo, day mel ni looy
dugg la, deesi róogoo am

laaya, daraa aña

Rronqi g : fekk lu mel ni
saakub gerte nga lijjanti ba
ubbi cab bën-bën di ca
génne ndànk-ndànk gerte
loola mooy ronqi, ●Rañaan
g

Ruguj gi : lem gubi dugub
mu sègg nga jot ko dagg ko.

Rukk g : mokkal dara jaare
ko ci dëbb gu tar ak lu dëgër
te diis,

Rummi g : xeelu gu ànd ak
tuñ ak xol bu tàng

Rung g : jiital ag gétt ab
teefongke dina ko def bu
jandee ba noppi ab sacc it
dina ko def

Rung g : jiital ag gétt ab
teefongke dina ko def bu
jandee ba noppi ab sacc it
dina ko def

Runge g : jaawale ñaari
laaya cib tari

Runge g : jaawale lu niroo,
war a tudd lii tudd lee, niki
di tari ci alxuraan war a tari
laaya sàngam rung dem ca

my nirool te bokkuñu

Runge g : jaawale ñaari
laaya cib tari

Ruq b : koñ, barab bu
xat ci fenn

Rus g : am gacca walla
kersa ngir lu ruslu loo
def

Rus g : jox nit cér ba
jomb a def yenn yi ngir
moom

Ruube g : juuyaloo ak
nit ñi cim njàng mbaay
woy, su ñu jëmee nii
nga jëm nee

Ruuj : sew lool ba sës

Ruuj g : lees di def ay
tool la su mbay mi
dëgmalee, taw jege ngir
setal tool yi ba man cee
bay, dindi ëkk yi, dàgg
ngeer yi, taal yenn ñax
yi

Ruuj : sew lool ba sës

Ruum b : ab peronj, ab dër
cib néeg

Ruur g : dugg gu ag jur
dugg ci tooli jàmbur

Ruur g : roof dara ci suuf

Ruuruwaale g : ruuru ak
dara

Ruy g : seeyug lu wayoon
niki gariis aña

S (s)

Sa g : jàngal kenn dara ci di
ko ko wax mu koy baamu,
"sa ko bindam bi"

Sa : jumtukaayu nos-wax
wow moomeel ñeel ki nga
jàkkaarool "sa mbaam mi
mu baax la"

Saab-saab m : ag garab
gees di jëfandikoo xob ya
niki mbuum

Saabal g : siiwal, xibaar

Saaf g : lakk dara cib taal
te du àgg ci xëm

Saaf g : dees na saaf gerte,
jaare ko ci tàngal suuf sotti
ko ci di yëngal ba mu ñor,
muy caaf. Dees na saaf it
yàpp ańs, jaare ko ci sotti ko
ci diw gees sāsāl.

Saaf g : lakk dara cib taal te
du àgg ci xëm

Saafaandu g : rab wuy
niru bukki la te wet ga sew
di am lu ñuul ak lu weex, di
baaxoo nekk ci ay kipaango,
man a daw lool, waxees na
ne suy lekk lum jàpp ba mu
dee day ba, rab wu met la

Saafaandu g : rab wu mel
nib xaj

Saafaandu g : rab wuy niru
bukki la te wet ga sew di am
lu ñuul ak lu weex, di
baaxoo nekk ci ay kipaango,
man a daw lool, waxees na
ne suy lekk lum jàpp ba mu
dee day ba, rab wu met la

Saafun g : saraxdiku
sunguf, xeeñtu ko

Saag b : defu bees di
wékkoo ñaare, lu ci ëpp
dinay doon der, jigéen
ju jamonoo ji bariwaa
na lu mu koy wékkoo
(fr)

Saaga g : tudd ayibi
waajuri kenn, mbaa yu
ñaawam ngir jubloo
naqaral

Saaj b : lu mel nib
solom la, di dugg ci kukk
bi, ci lees di laxas wëñ gi

Saaj b : lu mel nib
solom la, di dugg ci kukk
bi, ci lees di laxas wëñ gi

Saaj b : xott bees lëmës
wëñ gi ci poqe bi

Saaj b/ saajo : rëdd wuy
nekk ci jaar" saajo yàgg
naak jaar'

Saakaande g : ubaleg
xet

Saal b : li nekk ci ron
copporel ci pëyum
jigéen

Saal b : ab xoox, lu dëgër li
nekk ca biir doomub màngo
te ñam wa di tegu ca
kawam, der ba ñëw tegu ca

Saal b : li nekk ci ron
copporel ci pëyum jigéen

Saal b : xoox, lu dëgër la
ñaw way wër ci lu mel ni
màngo ańs

Saalaali g : ñor ba manu faa
weesu

Saalaali g : sor wu ñiy jat di
faral a rangoo

Saalañ g : sëqug kawar ba
àgg ci lipp

Saam g : def ay saam, ay
jal-jalaan, ay cér

Saamaan m : am
ñàngoor, jaan ju mag

Saamandaay g : niru, mel

Saambe : ab dëkk ca
diggante Ñaaréem ak
Mdulo.

Saan g : saaw ag jur

Saañ b : lees di saañe niki
kubéerug biteel

Saañ g : tëjiiin la ci lu mel
nib biteel, jaare ko ci wiis ca
saañ ba mbaa roof ko ca
kimij ga

Saaño s : xeet la ci dugub

Saaño s : xeetu dugub la

Saaño s : xeetu dugub la

Saar w : aw séddaliin la wu
boole ay laaya yu bari ci
alxuraan

Saar : aw sant ci sant yi

Saaraan g : dem ba weesu
fa nga waroon a taxawe

Saaraar g : soreeg ay gëñ

Saarug dugub : ag bañwaar
gees jam dugub mu taxaw
ba fee, ëppub tàkk jëm
ñaare ca ca daggaja

Saasumaan b : kuy
yëyewu, di ku gooreyu,
kuy sëqal karaw ak a
jartu ngir taaru,
jongama daal su deen
jigéen

Saataatu g : lu mel ni
jeexaat ci gente la
waaye ci dugub, nga
xam ne dangay dugg ci
tool bi, di raas gub yi fi
def te goobuñu leen
woon

Saatu g : seetaat ay
gubi dugub, boo jis dagg
ko ginnaaw bi ñu
góobee toolub dugub.
Tollook njeexaat ci
toolub gerte

Saatu s : as paaka su
ndaw

Saaw g : dee "buur saay
na"

Saaw g : fer ga walla
kurus ga saaw na

Saaw g : tas, alalam ja
mu doon yaxantol daa
saaw

Saaw m : rab la wu ami dég
ni ko suñeel di ame, mu ko
sànnée

Saaw/saw g : yeewiinu fas
mbaag jur cig mbooy

Saawo g : fu nag yi jaar
ba mu defuw yoon

Saawo g : fu nag yi jaar ba
mu defuw yoon

Saawo g : yoonu ag jur

Saax g : jekki-jekki me saax

Saax-saaxe g : yàqate
"bàyyil sa alal ji ngay saax-
saaxee

Saaxun g : ñaari callmeer
yu daje, di jañante ba far
àndando def ab cokkal, am
doole lool di salfaañe xadd
yi, di leen xeddi, di yóbbaale
lu ñu dajeel

Saaxun g : ñaari callmeer
yu daje, di jañante ba far
àndando def ab cokkal, am
doole lool di salfaañe xadd
yi, di leen xeddi, di yóbbaale
lu ñu dajeel

Saay-saay b : ab kàccoor

Sab g : génne kaddu walla coow ci gimiñ, njanaaw a koy faral a jëfandikoo ci wax ak moroom ma walla ngir aajoy jukkoo

Sabaan g : luy sab niki ag (sonnerie) ak lu xeetook moom

Sabaar g : aw say ci dugub

Sabaar g : say wu mag wu ñaari takki dugub ñaare

Sabab s : li tax (ar)

Sabar g : dëdd lees di tëgge ag sabar

Sabar g : géeb bees amal ngir tëgg fa sabar, nit ña di fecc (dem na ca sabar ga)

Sadd b : li tëgg di dóore weñ

Sadd g : jàpp, dugg ,

Sadd g : ku jine sadd, ku mu jàpp

Sadd g : per mu yaraax ndox may dugg ca néeg ba jaare ca

Sadd g : raw ab goj di ca tegaat geneen buum di ko tàwwi

Saddu g : jigéen juy mooñ a koy def

Saddu g : ni mooñkat di def cere ngir doom bi gën a dëgër

Saf g : am caŋka

Saf g : am caŋka, "togg gi daa saf lool xorom"

Saf-safal b : luy safal

Safaan b : baax bon moo dib safaanam, mooy li àndul ak moom, penku, sowoo dib safaanam

Safal g : def mu saf

Sag b : gëdda, maanaa, daraja

Sag w : duux wuy ne ci biirub neewo, su bënnee, day nëb

Sagal m : picc muy far a tàgg

Sagar w : lu xottiku, aw dog wees xotti ci ndimba

Sagar y : yére yu ràpp, xotteeku

Sago g : xel, xàmme, yewwute

Sajaada g : jullikaay bees di sujóote

Sakk g : taf ab bën-bën, walla tay ca dara ba la doon senn taxaw

Sakk g : tee dara dugg mbaa mu génn cib bën-bën, jaare ko ci saañ ca dara, mbaa roof ko ca, mbaa dës ko ca

Sakki-sàkki g : doxiinu ku yanu lu diis

Salaam : aw tur la bawoo ci araab, di tekki jàmm, am na

ñu sant it salaam

Salaan g : gàncax kay la guy
am njooy-njooy tey koy
wëralee ñaare niki ab ñag

Salab g : tàkk nit cib
galajaane (kurwaa) ni ñu ko
defe woon yonnent Y Hiisaa
(ar)

Salbe b : ki génn cig njulli
bay waxambaane, mooy kiy
faral a saytu njulli yi

Salbe b : ki génn cig njulli
bay waxambaane, mooy kiy
faral a saytu njulli yi

Salfaañoo g : ag àndadi
akug jaxasoo "sa bagaas yi
daa salfaañoo"

Salguuf g : xeetu ñax la
moom it gu baax ci xadd, ni
gerte di saxe lay saxe
moom, ñax gu ñeme naaj ak
taw

Salguuf g : aw xeetu ñax la

Salguuf g : xeetu ñax la
moom it gu baax ci xadd, ni
gerte di saxe lay saxe

moom, ñax gu ñeme
naaj ak taw

Salleer b : gunóor bu
bari coow di sàlleeru
guddi

Salleeru g : yuuxu mel
nib salleer, ci guddi

Salsalaatoo : lees di
wax la ci ndoortel ndóof

Sam g : garab gu xonq
ami dég

Sam g : weñ yi sam
nañu ko

Sam g : weñ yi sam
nañu ko

Sam g : xeetu gajj la

Sama : ci nos-wax, ab
juntukaayu moom la,
"sama xar mi, sama fas
wi aña"

Samar g : toggiiinu leed
di xelli xelliwaat

Sambliix g : xeetu ñàx
gu reen ba rëy te barim

ndox

Sambraax g : géej gu
salbraax

Samkaat g : saxaatug sèb
ginnaaw watt ga, toggalaatu
gan, ginnaaw bi li nga
toggoon jeexee

Samp g : saxal dara ci dara,
niki ab xer,

Sanc b : fu dara newul
nga sampu fa ba mu doon
dëkkuwaay

Sanc bi : fu dara newul nga
sampu fa ba mu doon
dëkkuwaay

Sanc g : sampu fu dara
newul ba mu mujj dib
dëkkuwaay

Sanc g : dugg ci réewi
jàmbur yi teg ko loxo, yilif
ko "coloniser" (bb)

Sanc g : sampu fu dara
newul ba mu mujj dib
dëkkuwaay

Sanc g : dëkk foo masul a
dëkk, "sanc na këram gi mu

doon tabax, sanc na toolam ya"

Sancaan b : ki sanc fu yees

Sand g : kéwal gu mat

Sand g : ag garab la ci garab yi

Sand g : kéwal gu mat

Sand m : kéwal gu mag

Sandanduur g : xeetu ñax gu mel ni bóoy-faal, xob ya sew

Sandaŋ b : lam bu sew tey wurus

Sandaŋ b : lam bu sew tey wurus

Sang b : aji tedd, kilifa

Sang g : ragg

Sangu g : raggu

Sanguwaay/singuwaay m : am sow

Sanqleeñ w : mellan wu ndaw, wu yor bindub mellantaan te gën koo ndaw

Sant g : jaajëfal, wone mbégte ak ngërëm ci dara

Sant g : sant kenn dara

Sant w : liy topp ciw tur te ñu bokk ñu ne di ko bokk la, niki Mbay ñeel mbayeen yi

Santaane g : joxe ndigal ci dara

Santaare b : fees jal nefere jees suqee fenn ba mu def fa jal bu rëy

Santaare b : tuuruwaayu neferey jur gi

santaare b : jalub nefare

Santaare b : tuuruwaayu neferey jur

gi

Santaare g : fees di jal.ay nefere

Sañ b : jalax waaye ci soow lay ne

Sañ b : jalax waaye ci soow lay ne

Sañ g : man a def dara te dara du la ci fekk, ngir ne yoon may na la ko "sañ naa lekk, ginnaaw dog naa ci koor gi"

Sañ-sañ b : am man-manu def li la soob ci mbir

Sañaxal g : jëme ak a jañe jëme

Saŋe s : tata ju wër ab dëkk, ba dugg ca du yomb

Saŋe/saŋe g : am jaba mbaa jëkër ba sañatoo yenn yi, mi ngi juge ci saŋe gi doon tata ju wër ab dëkk, ba deesu ca man a duuge nu yomb

Sapp g : tiim dara di ko
fuglu ak a sàmm

Saqaat g : wattum sëb
mu ñaareel "Kuy saqaat ku
ko ñaani am mbël doo fa
naaje"

Saqaat g : wattum sëb mu
ñaareel "Kuy saqaat ku ko
ñaani am mbël doo fa
naaje"

Sar b : buntub aw taat

Sar b : la xëng ci pëyum
jigéen

Sar g : jàll, " jam na ko ag
ràbb ba mu bënn sar"

Sar g : jàll, fëll

Saraax g : aw duggiin la "ne
fa saraax"

Sarax g : duggug aw wen ci
nakkan mbaa gémmin cig
mbetteel

Saraxndiku g : dugal ndox ci
bakkan ci jàpp rawati na

Sare g : tasiinu ñax ci
buum gi ci rabat

Sari g : "ranger"

Sari g : "ranger"

Sartaagal g : sar, jàll

Sarwet/sarweet m :
picc muy faral a tonj ci
ginnaaw jur gi di leen
cof ak a naan seen naan
seen dereet

Sas g : jox kenn ab cér
ci liggéey bees war a def

Sãs g : tàngug diw ba
àng ca dayo bees soxla
ngir jëfandikoo diw cig
tàng

Sas w : ab cér bees war
a def cib liggéey

Satala g : defukaayu
ndox ñaare ngir jàpp ak
def ca wanag wa

Satamàнна j : xobi guy
yu sew yu, dees ciy def
laalo mu neex lool

Sattamàнна j : xob yiy
soog a génn

Sattamàнна j : xob yiy soog
a génn

Saw g : tuur ndox muy juge
ci dundat jaare ci pëy génn

Saw/sow g : teen walla
sayaan ga ba saw na, génne
na ndox, bënn na, ndox
génna ci, bët ba nàcc na

Sawara/safara s : ab taal,
lay juddoo cib taal ci tàkk-
tàkk ya ańs,

Sawat m : ab gajj niki ay
ngeer aki rat ańs

Sawta g : yattukaayu gën,
pacc ga day dóox te tuuti

Sax g : des fi barab, nekk
fenn te bań faa juge

Sax g : li jiwu woo ji di def
su co taw wàccee, mooy
génna, focc, def gàncax

Sax w : mellan la wuy
wallax-wallaxi ñaare

Sax-sax s : tànniiti gerte, la
ca dul gerte gu rafet ga

Saxaar g : liy daw cib raay
"train" tey tuxal.nit ñeek
godaar yi

Saxar si : li jolli ci matt mu
takkul jëm kaw, man nay
weex mbaa mu ñuul, su
tàkk-tàkk li ñëwee nag, man
naa fàddu

Saxayaay g : li sax te
jubloosul ag saxam, jiweesu
ko it, waaye daa sax noonu
ni ñax miy saxe, barileef bi
saxayaay si

Say g : ku tàggook sagoom
a koy def, niki ju jinne sadd

Sayel g : rab wu toll ni bëy
wu ndaw, day yéeg tey dëkk
ci lëm mbaa pax (ay wel).
Yaram wi dóomu taal, geen
bi sëx lip, muy rab wu soxor

Saytu g : lijjanti mbir, yor
ko, taxawu ko, di ko
nemmiku cig yittewoo akug
toppatoo

Sàaku b : ab defu bees di
ràbbe ñaare ci wëñ mbaa

buum yu sew ngir di ci
sol lu mel ni gerte añs

Sàbbi g : baxal dara
ngir wàññi wextan wa,
"sàbbi mbuum"

Sàbbi g : baxal dara ngir
wàññi wextan wa,
"sàbbi mbuum"

Sàbbi g : baxal lu mel ni
am mbuum ngir caŋka
ga wàññiku, njëkk ñu
koy togg

Sàcc g : jël yëfi jàmbur
ci mu yëgadi ko, te mayi
la ko, joxu la ko

Sàcc g : jël yëfi nit cig
làqu akug jubadi ngir
jariño ko

Sàddu g : jigéen juy
mooñ a koy def, di dóor
legetvgi ngir dëgëral
doom bi

Sàggan g : ñàkk a
yittewoo mbir ak jox ko
paal "moom de daa
sàggane jaamu Yàlla,
moo tax kenn wormaalu

ko"

Sàggan g : safaanub farlu

Sàgganu g : jigéen ju ñàkk a
muur ay séram ba ay
awraam di feeñ, lu ci ëpp
cig tayerful lay doon

Sàjj g : deesi def ko lees di
dëbb te bañ mu mukk. "Sàjj
na xob yu tooy ya"

Sàjj g : tàbmali."nënd ya
sàjj nañu

Sàkk : jël dara ci dara,
sàkkal ci gerte gi yëy

Sàkk g : bind, defar, sos

Sàkket w : rabbeefum
gittax ngir làkke cig kër

Sàkketu g : làqatu ba
deesul a xam walla ngir
dara

Sàkku g : wut, dagaan,
ñaan

Sàll : aw sant wu yaa te
bari ci pël

Sàll w : aw fasuw naaru
góor wees di umyafal aka
fonk niki waruwaay

Sàll w : li nnanaaw di fore
ak a cofe di ci lekke

Sàll w : Njur akuw sàll (weñ
ga muy àndal) ñooy booloo
diw sémmin

Sàlli g : juge ci barab, dem
ca beneen

Sàlli g : lu doon xeeñ ba xet
ga xeeñatul "aw doxot
balaa ray sàlli"

Sàlloo g : baaxoo def dara

Sàmbasembe g : aw
xeetu kaala la

Sàmbasembe g : aw xeetu
kaala la

Sàmm b : kuy samm ag jur

Sàmm g : toppatoo ag jur,
du leen saytu

Sàng g : muur ay cér ak
mbalaan ñaare

Sàng g : muure
mbalaan

Sàngalaan g : mbër mu
ne song ca kaw, njool
lool te am kàttan, dënn
bi yaa

Sàngiraan g : sëf ba diis,
giléem gi sëf na ba
sàngiraan

Sànkarr g : yàqu-yàqu
buy nekk ci guro

Sàннаar m : yéer mu
xóot lool "dugg ngam
sàннаar de"

Sàннаar m : yéer mu
xóot lool "dugg ngam
sàннаar de"

Sàннаar w : pax mu rëy,
" dugg ngam sàннаar
de", dugg nga ci loo
xamul, yaa ngi ci ëwwa,
yaa ngi ci "risk", dugg
nga ni rubba

Sànnq : leegi, ci ginnaaw
"gis naa Moodu sànnq"

Sànt b : kiy sàntu

Sàntu g : topp ci ginnaaw
kilifa, su waree fas ngs yorsl
ko ay bagaasam, di ki doxal
ay yitteem

Sàpp g : dayob saf

Sàpp g : fa saf yam

Sàppe g : aw toftaloowiin la
wu nit ñuy julli di def, di
làng, mbagg ak mbagg,
jublu penku

Sàppi g : dañug caffa

Sàppooti : xeet la ci foyteef

Sàppooti : xeet la ci foyteef

Sàq m : lees di ràbb la di ci
def dugub

Sàqami g : yéy dara aki gëy
ak di ci jonjale gëñ ya

Sàqar g : ag garab la, xeetu
looro la, yaram wa day

weex, muy meññ doom yu dijj niki yu xël, doom bi day mel ni bul, am na ñu naa ko soto-àjjana

Sàqi g : ab ñag lees koy def mbaab lobb, dindi ko

Sàqi g : xiin dina ko def ngir taw

Sàrt b : lees di ñadde

Sàrt b : lees di ñadde

Sàttaar/saataar g : luy jubal am mbind la, di buum gees tàwwi ciw feggu di ci tërali kayit dinleen ci bës ngir mu ciy bàyyi jeexiit ju jub jooy man a jaar ngir bind lu jub

Seb g : fuy naw, di yeex a naan ndoxum taw mi

Seb g : fuy naw, di yeex a naan ndoxum taw mi

Sebbet g : raxas lu mel nib ceeb boo war a sóor

Sebbetiit m : raxasiitum lu mel ni ceeb bees raxas

Sebre b : diggante baaraamu dëy ak bob sànnikaay

Sebre b : guddaayu diggante baaraamu dëy ak baaraamu digg,

Sedd b : safaanub aw tàngoor

Sedd g : safaanub tàng

Seekeeg g : tawat juy mettiy gëñ mbaa gémmiñ

Seekkiit w : dagiiti ndima ya tajor dagg sànni

Seel b : lees di yéegé ni garab mbaa lu kawé mu bawoo ci baatu frāse bii de "échelle", di ab raas ci wolof

Seel g : dagg dagg yu sew te gudd, seel ag lastig def koy xetti, dees na ci defare ag laspeer

Seelu g : dugg fenn cib taw ngir bañ a tawte

Seeñu g : ñarañ desiiti yàpp yu des cib yax

Seere g : ñam wu nanguwul a génñ mbaa génniin wa jafe sooy dem ca wanag wa

Seereer m : xar la ci xar yi

Seereet m : picc mu bari coow, mooy reeteet yenn rab yi niki jaan aña

Seetu b : jumtukaay bees di xoole sa bopp

Seetu g : xool sa bopp cib seetu

Seex b : kenn ci ñaari doom yu juddoondoo

Seex g : am ay seex

Seexlu g : saw yaram ak sam xel nanguwul taq

Segal g : defariinu diw wuy jaar ci tay gerte ak nal ko

Segg g : xeet la ci
ndegment yi, day yori rëdd
yu ñuul ak yeneen ci der bi

Segg g : aw rab wi bokk ci
yiy fàdde

Segg g : aw rab wu bokk ci
nja-àll yi, di fàdde, di faral a
ami rëdd ci der bi

Segg g : lu mel ni kafe dees
ko segg, maanaam teg ko ci
aw morso su fattul lool, di ci
def ndox mu tàng ngir muy
seggu di wàcc ci suuf ngir
soppiku di kafe gees di man
a naan

Segg g : xeet la ci
ndegment yi, day yori rëdd
yu ñuul ak yeneen ci der bi

Segg g : xer lu mel ni kafe

Sekk : aw sant ci sant yi

Sekkarti g : lu mel ni solom
bu fatt mbaa bën-bën bu
fatt lees di sekkarti

Sekkarti g : lu sakk lees koy
def

Sekki g : ag yokku gu
mbir di def, lu mel ni
baraay boo def ndox mu
tàng day sekki

Sekki g : dindi lu mel nig
dég

Sekkriitu g : dindi desiiti
yàpp ańs yu taq ciy gëñ,
mbaa ñu nekk ca
diggante ya

Seku/seko m : am coy,
picc mu bari coow tey
faral a baamu li nga ko
wax

Selanlu g : boot say
yoxo ci dara, ñàkk caa
dugg

Sell b : bën bu dijj bi
ngay ci gimiñug gaynde
su ɲaɲee, muy ab
rendikaayam ca la muy
fàdd

Sell b : bën bu dijj bi
ngay ci gimiñug gaynde
su ɲaɲee, muy ab
rendikaayam ca la muy
fàdd

Sell g : ñàkk a taq dara, laab

Sell g : set te laab te baax,
yiw

Sell w : bën bu ñaw bi te
gudd te fàddaan yi niki
gaynde ańs di yor

Selluur b : lees di tëje ab
bunt ak caabi (fr)

Sem g : yor wopp juy def
nit ki du man dara ngir cér
yu dee (paralysie)

Semb g : am sàq lees di
semb te mooy jëfandikoo ay
jala ci rukk gub yi ba mu
nooy mel ni dees koo bojj

Semb g : am sàq lees di
semb te mooy jëfandikoo ay
jala ci rukk gub yi ba mu
nooy mel ni dees koo bojj

Semb g : dóori jala ci biirum
sàq ngir koj gub ya, mokkal
jalgiit ya ngir def leen rëen

Semb g : jamb lu mel ni
daba ci dugub ngir mu
dogatoo, fejaroo

Sendal g : lu mel nig dàmba
lees di ràbbe ci wanti
sexaw, di ci tibbe ngooñ

Senenlu g : ci dara

Senenlu g : ci dara

Senkal-joos m : mëtt mu
mat ba motti

Senjoor : aw sant la ci sant
yi

Senjoor g : ab xeetu téere
bu mbër yiy faral a takk

Seppi g : rocci ci dara lu
ndoxe loo ca sèppoon

Seppi g : seppi yàpp wi ci
ñeex mi

Seppi g : suppi lu dugg ci
ndox nikiw weñ

Ser g : def ag yuuxu

Ser g : jekki-jekki ubbi
gimiñ yuuxu

Ser g : taxawaayu gaal
mbaa mànduwaar cim ndox

Ser g : aw xeet ci yuuxu

Ser g : def ag yuuxu

Ser g : jall, sori

Ser g : jekki-jekki ubbi
gimiñ yuuxu

Ser g : taxawaayu gaal
mbaa mànduwaar cim
ndox

Ser g : tëyiinu gaal, niki
weñ gu diis gu ami càbb
ñu takk cig buum, yeew
ko ci gaal gi, diigal ko ci
ndox mi ngir mu tëye
gaal gi ba du dem

Serlu g : sàkkum péex
ciw tàngoor

Set g : taqadi, laab

Sette g : génne

Setu b : bépp
juntukaay buy setal,
saabu ca la

Setu b : bépp
juntukaay buy setal,

saabu ca la

Setu b : saabu

Sewnde b : bëtub ndox
buy saw ndox

Sewnde b : bëtub ndox buy
saw ndox

Sébb b : jalub lu mel ni
gitax bees taal

Sébb b : jal bees taal, moo
xam mbaliit la walla leneen

Sébb b : jalub lu mel ni
gitax bees taal

Sébb g : garab gu mel ni
tàndarma

Sébbi g : tàmblee taw, "su
bët sébbee"

Sébbriit m : li nekk ci
mbàqug gàtt bees ray mbaa
lu ni mel, ci ñaw wu
reesagul

Sédd g : jox kenn ab céram

Séen g : gis dara

Séeneen g : kii dafa
séeneen

Séentu g : jéem a gis lu sori,
di ko xool (séentul ma gone
gi ma yónni woon ba xam
agsi na, nanu séentu weer
wi)

Séentu g : néggandiku, xaar
(damay séentu gan suba)

Séeréer b : ku bokk ci giirug
séeréer, di genn ci giir yi
nekk Senegaal

Séet/siit b : jigéen jees
maye, juy door a am
boroom kër

Ség g : feddig walla muusug
lu mel ni lees doon weer ci
ndawal

Ségal g : gejj, maanaam
weer lu mel ni yàpp

Ségal g : tiimale dara ci lu
mel nib taal ba mu wow

Ségal g : tiimale dara ci lu
mel nib taal ba mu wow

Sémb b : ab naal

Séndal g : téemale dara
cib taal ngir mu wow

Séng/sing m : bëtt mu
rëy

Séq g : ginnaar gu góor

Sér b : lees di
woddoo ci sér

Sér b : lees di woddoo
ci sér

Sér b : lu jigéen di
woddoo

Sér y : ay yére

Sér y : sér yu bari,
barileefub sér

Sér y : ay yére

Sér y : sér yu bari,
barileefub sér

Séxar g : séq dara mu
nekk ci diggante ñaar

Sëb b : ñebbe

Sëdd/sëdda w : aw jën la ci
jën yi

Sëf g : duy dara ci luy yanu
niki daamar mbaa lu mel
nib saaku

Sëf g : yan dara lenn lu mel
niy godaar alm

Sëg b : almeer

Sëg y : ay almeer

Sëgg g : boroomi nag

Sëgg g : safaanub siggi

Sëggaay b : tànk yi day
taxaw, ndigg li wàcc ànd ak
bopp bi jëm suuf

Sëggaay b : tànk yi day
taxaw, ndigg li wàcc ànd ak
bopp bi jëm suuf

Sëkk g : def lu mel ni suuf
fenn ngir duy xóot-xóot bu
fa ne ba mu far maase

Sëkk g : fotug tooba bay
waral sax gu ñaaw

Sëkkatal/sëkkatal g : aw
dàqiinu lu mel ni ab sàcc
mbaa ag jur, di topp leen
rekk bañ leen a may jàmm

Sëlam g : raxas ag kanam

Sëlamu/sëimu g : raxas sa
kanam rawati na soo
yewwoo

Sëlenju baajaan : set wecc,
(libre), kenn moomu ko

Sëlenju mbaajaan : set
wecc, (libre), kenn moomu
ko

Sëlenju mbaajaan : set
wecc, (libre), kenn moomu
ko

Sëll w : nag wu ndaw

Sëll w : doomi nag

Sëll w : nag wu ndaw

Sëmb g : sóobu ci géej
mbaa dex mbaa déeg, ci
féex ak a nuur

Sëmb g : dugg ci lu mel
ni géej mbaa dex di
pëccëx-pëccëxi ak a
nuur ak a gén

Sëmb g : sóobu ci géej
mbaa dex mbaa déeg, ci
féex ak a nuur

Sëmm g : nekk fenn ne
fa tekk, yënguwoo

Sën b : tuuruwaayu
mbaliit ak ynd

sën b : tuuruwaayu
mbuubit

Sën b : tuurub mbuubiit

Sën b : tuuruwaayu
mbaliit ak ynd

Sëng m : ñoll muy
bawoo ci njooy-njoiyul
garabug tiir mbaa ron
mbaa koko dees koy
jam muy jooy ñu ciy
dékk ay tax aki butéel,
di ko nëbal, di ko naan

sënk b : tos gu bari

Sënn-sënn b : looy gis mu
mel nib jal

Sëñ b : gàttalug Sëriñ,

Sëpp g : jam dara ci suuf
niki ab xeej bees sëpp,
mbaaw say

Sëpp g : roof dara ci ñu
ndoxe, "sëpp na xalima ga
ca daa ja"

Sëq b : ab tibt bu mag,
walla lees jël ci anamug sëq

Sëq b : ab tibt bu mag,
walla lees jël ci anamug sëq

Sëq g : dugal loxo ci lu
jóoru aña tibt ba mu fees

Sëq g : sax ba fees, xob
na naat, jebbi "garab gi sëq
na"

Sëq g : am ñàx dina sëq,
mooy màgg, dëll te naat

Sëq g : dugal loxo ci lu
jóoru aña tibt ba mu fees

Sëq g : kuy góob day sëq,
dees na sëq gone, jàpp ca
wagg ya yékkati, dandale

Sëq g : sax ba fees, xob na
naat, jebbi "garab gi sëq na"

Sëqët g : ku soj a koy def ak
ñu ni mel

Sëqët s : luy génne cib dën
ànd ak coow di jañu cig
mbetteel ak doole

Sërbi b : sàmm bi

Sërbi b : sàmm bees jël di
ko fay

Sërbi b : sàmm bi

Sërica b : lu ab tukkikat
di indaale ñeel ay doomam
aki xaritam niki may (kado)

Sërica b : lu ab tukkikat di
indaale ñeel ay doomam aki
xaritam niki may (kado)

Sëriñ b : dees na ko
jëfandikoo ci joxe worma
niki "Monsieur" ci farāse

Sëriñ b : kilifag diine ci
lislaam

Sëriñ-daara b :
jàngalekatu alxuraan

Sëriñ-daara b :
jàngalekatu alxuraan

Sërxaal g : dugal dara
fenn

Sërxaal g : dugal dara
fenn

Sës g : ne rëkk ci dara,
dara doxul sa digg ak
moom

Sësale g : toftale ñu
sësalo

Sësale g : toftale ñu
sësalo

Sët b : doomi doom

Sëy g : jaxasoo ci
diggante góor ak jigéen,
ci la doom di judoo
ñaare

Sëy g : nekkiinu jabar ci kër
jëkkëram

Sib g : xeetu njéefo, " maa
ko sib

Sib : dàqiinu muus la

Sibir g : ëlëg

Sibir g : ëllëg, "ëllëg sibir
dinan màggali"

Sibooru g : cogg nit, topp
ci

Sibooru g : cogg nit, topp ci

Sibooru g : topp ci nit di def
lu ko neex ngi am ci moom
dara, ańs

Siddeem b : meññatum
déem, ay doom la yees di
macc

Siddi g : dindi derub dudat,
mbaa dara, fulli ko

Siddiit g : wuum yu sew yi
dereet jiy jaar ci biiru yaram

Sidéem g : ag garab la guy
joxe meññatum déem, di

doom yu ndam yees di
macc, "am na

Sif/sef g : lees di def laax,
mbaa cere, di sotti ca cifaay
la mbaa ñeex ma

Siggi g : safaanub sëgg,
jattu

Sigiñu g : siisu gu ànd ak
xeex

Sigire g : banneex bu ëpp

Siibi :

Siicu g : ku lekk lu sas
kaanee koy def, mooy xëcc
ngelaw ci diggante làmliñ wi
ak ndenqleeñ gi ngir seral
tàngooruw kaani wi

Siif g : fëkk yëfi nit, dees na
siif it jigéen (violer)

Siifo b : ab tolluwaay
(étape)

Siikam g : ruuxu dég ci
diggante we ak yaram

Siim g : sotti ndox mu
tàng ci cere, ñaare su
ñeex mi doyul lees koy
gën a def, ñeex it dees
na ko sif, dees na ko
siim it

Siin g : ab gox ci
Senegaal, oéey ba di
woom Jaxaaw, ca wetu
Gosaas.

Siin g : sm réew mu mag
te askan wu mag dëkk
fa ca Asi

Siin g : wone ay gëñ ci
ubbig gémmiñ

Siin m : li ay gëñ sax cig
gémmiñ

Siiru g : xaaraan

Siiru m : muus mu mag

Siiru s : ni muus lay
mel, day pintipànta,
dëkk ci àll bi, ba kër yi,
mi ngi faral a dëkk ci
paxi wel yi mbaay lëm,
day rëbb ginnaar yi ci
kër yi

Siiru si : ni muus lay mel,
day pintipànta, dëkk ci àll
bi, ba kër yi, mi ngi faral a
dëkk ci paxi wel yi mbaay
lëm, day rëbb ginnaar yi ci
kër yi

Siis g : ñàkk a nangoo bokk
ak kenn lenn rawati na lu
mel niw ñam

Siisaal g : gàncax gu
sampu jëm kaw, di njoole 7
ba 8 ñay, di niru bantu waax
te dijj, waaye deesu ko
xànc, bant bi lees di tëcc ni
ñuy tëcce ron di ci def
njàmpe, noonu lees di tëcce
siisaal ca tooy-tooy ba, ècc
ko

Siisaal g : gàncax gu sampu
jëm kaw, di njoole 7 ba 8
ñay, di niru bantu waax te
dijj, waaye deesu ko xànc,
bant bi lees di tëcc ni ñuy
tëcce ron di ci def njàmpe,
noonu lees di tëcce siisaal
ca tooy-tooy ba, ècc ko

Siisu g : bañ, "fas wa siisu
na

Siit g : luy mel nig diw su
dee senn cis mbën-mbën
mbaa muy wàcc ci suuf ngir
taq gu mu taqoon te tooy

cib butéel

Siiti g : aw taat

Siw g : ñépp xam la

Siw g : xëntewoo

Siwal : def dara mu siw

Siwu : setal pëy ginnaw saw

Siwu : setal pëy ginnaw saw

Sikk g : am sikki-sàkka ci dara

Sikk s : ay wi, ayib ji (ar)

Sikket b : bëy wu góor

Sikket b : bëy wu góor

Sikkim b : fi kavar di sax ci ron gimíñ

Sikkim bu taq laax b : sàgganug góor

Sikkóori g : rab wuy ne ci wel yi

Silmaxa l : gumba

Simb m : po la mu lébu yi sos walla waalo-waalo yi, dañu ciy niru-niru gaynde te di ci fecciloo ci ñi bokkal ci po mi

Sing m : génn ànd ak sa coro doxantuji

Singali g : topp nit, lu mu wax nga weddi, doo ànd ak moom ci dara ańs

Singuwaay b : ab gaanuwaay

Singuwaay b : ab gaanuwaay

Sinj m : ab gajj la niki ngeer ańs

Sipp g : soow kees di sipp, mooy ñu nattal la ko ci koog sottil la

Sippax b : "crevettes" luy dund ci géej tey mel

ni soccat te deesi ko jëfandikoo ci ñam

Sippi g : seppi lu nekk cim ndox walla dara, seppil weñ wi ci soow mi, door koo naan

Sippi g : wàcce ab sëf

Siraamtal g : lekk tuuti tuuti ngir bañ aw ñaw gaaw a jeex

Siti j : tawat juy dale di warali picc ak wokkatu

Siti j : tawat juy faral a dale, rawati ci Senegaal, di waral ay góom ak xasan

Sitti g : ag suufu nit (tuun)

Soble b : ci rëndaay yees di togge la, day far a jooylooy gët soo ko dee xolli

Soj m : tawat juy faral a dale tey waral sèqët ñaare ak wakkan yuy sotti

Sokk g : dugg gu bant di dugg ciy baaraam, "da doon roñ gooñ bant sokk ko",

ñaare ci diggantey we lay
doon

Sokk g : tëye dara fenn ba
du dem

Sol g : lu mel nib saaku
dees ciy sol, maanaam duy
ko ak dara

Sol g : lu mel niy yére dees
koy leen di sol, róofu leen
ngir suturlu ci

Solo s : njariñ, "lu am soloo
ngii", "lan mooy solo si"

Solom b : doom yuy juddoo
ci garabug solom, deesi
macc ko, cëgg lañuy faral a
doon

Solom g : garab guy am
doom yu ñuul te neex soo
leen xollee fekk ca lu xonq

Somp w : we wu génn as
cat su tuuti du metti

Song g : sottiku ci kaw kenn
mbaa lenn cib xeex mbaa
leneen

Sonjaan b : suuf sees
must a bay mbaa gëjees
koo bay

Sonjaan b : fu lenn mast
a bay

Sonjaan b : àll bees
mast a bay, kenn masu
koo gor

Sonjaan b : fu lenn
mast a bay

Sonjaan b : suuf sees
must a bay mbaa gëjees
koo bay

Sonk b : xeetu gataxu
àll guy faral a sax fuy am
ndox, di saamandaay
xat te gën koo dijj

Sonn g : ñàkk a am
noflaay

Soññ g : ñaaxe ci def
dara

Soññ g : sañaxale bant
bu ami càbb jëme ci
kenn

Soob g : bëgg dzrz, namm
ko "bu soobee Yàlla"

Soob g : garab la

Soobare b : aji
coobarewu

Soobare b : aji coobarewu

Soof g : safadi, ñàkk neexe

Sooke g : tax mu am, ondi fi
"sooke na fi xeex bu rëy"

Sool g : tànk yu bari cig
wel mbaam pax, di tekk bari
gu fa rab ya bari woon

Sool g : tànk yu bari cig wel
mbaam pax, di tekk bari gu
fa rab ya bari woon

Soon g : garab la

Sooraange j : rëbbi ca
wel ya ci guddi, wel nag
barab la yu caxa, siiru ańs di
dëkk, jaare ko ci sakk pax ya
ci lu tollook xasab ba su ñu
duggee duñu jàll, ñu leen
fay fekk di leen dóor ak a
jàpp

Soos b : lekk gu cëslaay la
di yàpp wees di togg ak
pombiteer ańs, man na di
am ñeex rekk it niki soosu
kaani di ñeex ma (fr)

Soow m : mees mees woyal
ba mu woy, mooy ñu muur
ko fu tàng, na muy mujj def
mooy doonum soow

Soox g : dox bu tegoodi ci
yoon ngir tànk buy metti
mbaa dara"moom de day
soox tànkam bi rekk, lu ko ci
dal ?"

Sooy g : ku rëbb te jàppul

Sooy g : ku rëbb te jotoo ca
la nga doon rëbb, dangaa
sooy

Sopp g : bëgg, am cofeel ci
dars

Soppe b : aw xeetu sér la,
bu jigéen woddoo ba taat
wa tàmblee yaraax, ñu dagg
ko ci digg bi lem ko ngir mu
yeesaat

Soppe b : ku la bëgg, sab
xarit

Soppi g : jële ciw melo
yóbbu ci weneen

Soq g : fopp pepp def ci
gënn di ko dóor ay kuur

Soqi g : jëkk a jënd "tay
de soqikuwu ma"
jaayuma dara

Soqi g : soqi ay sox,
sànni ay sox (tirer)

Sor w : lu gudd te yaa
ci ndiba mbaa wëñ

Sor w : lu gudd te yaa ci
ndiba mbaa wëñ

Sori g : jegeedi

Sos g : def lu masul a
am, taxawal dara

Sotti g : mat, yemb,
sontu "moom de daa
teel a sotti rekk"

Sotti g : tuur dara fenn

Sow : aw sant la, ci pël
yi la ëppe

Soxmaat s : tur la ci xorom,
gudd lees koy wax

Soy g : soyug naat

Soy g : weñ gees tàngal ba
mu xonq

Sóob g : sóob na ko ci ndox
mi

Sóob g : tàmbli di taw

Sóob g : wone loo dul def

Sóobaan b : garab la

Sóobu g : dugal sa lépp cim
mbir

Sóobu g : sóobu na aw
yoon

Sóomu g : aw kaalawiin la,
dangay muur kanam gi gépp
ba mu des gët yi

Sóomu g : baat bees sàkk
ñeel mask gees di takk ci
gémminiñ ak bakkan

Sóonu g : samp sa conc ci
suuf mbaa lu mel ni
ngegenaay, teg sa bopp ci
sa ci tenq, di noppalu

Sóor g : def ceeb ci cin
mbaa sanqal ca waxtu wees
leen ca war a def

Sóor g : def ku mel nib ceeb
ci cin ginnaaw bi waxtuw
def ko ca jotee ngir mu ñor

Sóor g : sédd, boolewaale
(looy def dee ca sœiraale
Yàlla

Sóor g : toggiinu ceeb a ki
bokkam

Sóoraale g : bàyyi xel lu
ñëwagul, dugale dara ci li
nga nar

Sóos g : aw ñëwiin ci barab

Subbante g/subbalante :
ñaari jeeg yu wër gënn di
dëbb noonu ñuy def mooy
subbante, su kii dóoree su
génnee kee door

Subbante g/subbalante :
ñaari jeeg yu wër gënn di
dëbb noonu ñuy def mooy
subbante, su kii dóoree su
génnee kee dóor

Suddi b : ab raddu

Suddi b : ab raddu

Suddi b : ab radu

Sujóod g : dëpp ab jë ci
suuf ngir màggal Yàlla,
deesi defe ko cig julli
(ar)

Sukk b : weñ gi ñu
lëmës bàgg bi cig ràbb

Sukk b : weñ gi ñu
lëmës bàgg bi cig ràbb

Sukk g : jigéen ji sukkal
na baayam bi mu koy
nuyu

Sukk g : sukk na ci ndab
li di añ

Sukk g : teg ay bëti
wóom ci suuf

Sukkarbi g : aw daaniin
la, soo galgalee nit ci
sukkarbi nga koy sànnée
mu daanu, mook jàllarbi
soreewuñu

Sukkub bakkan b : li
dox ci diggante yaari
paxi bakkan di safub
miir bees fi samp

Sukkub bakkan b : li dox ci
diggante yaari paxi bakkan
di safub miir bees fi samp

Sull b : waxiin la ci ab
kooy

Sull b : waxiin la ci ab kooy

Sullat m : rab yiy sulli lees
suul niki jiwu, néew ańs

Sulli g : ëw ci deru biir

Sulli g : safaanub suul

Suluñ g : aw daanuwiin

Sumb b : ab naal, lees door

Sumb g : door dara

Summarñiku g : solook a
dox doxiinu ndaanaan

Summi g : dindi yére yoo
soloon

Summi g : jeexal téññi

Sunjum b : lees di takk ci
gimiñug mbote ngir mu tee

koo nàmp

Sunjum b : lees di solal lu mel ni sël mbaa mbote ngir du nàpp, dees ciy defi dég yuy jam nday ji su ko jegee

Sunjum b : lees di takk ci gimiñug mbote ngir mu tee koo nàmp

Suñeel b : rab wu yori dég tey bàunku ñaare su dara jegee

Suñeel b : raw wu yori dég te bàunku t

Supp b : lu mel nim neex mu yàpp dī àndal ñaare, mbaa ay yeel ngir faj tooy (fr)

Supp b : lu mel nim ñeex, ñaare ci yàpp lay ame (fr)

Suqi g : dindi dunqi lu ami dunq

Suqi g : setal tégeg fas gu taq

Sutura s : mbalaan wuy muur ay ayib walla luy tee

gisees lu bor li ci yaw "sàng ma sutura"

Suuj g : duut, mbas ci futbol

Suukar s : lu weex lees di def ci lu mel ni kafe ak aña ngir manees koo naan ngir neexal ga

Suul b : lees di def cib ceeb la mu boole kaani aki rëndaay di ko teg ci kaw

Suul g : dees na suul ab néew, mooy gas am pax dugal ca dara delloo suuf sa ca kawam ba dara dootu ca feeñ, suuf sàng ko fépp

Suuna s : xeetu dugub la, day xaw a wert te sew, lees di faral a baye fi Senegaal la, ci lees di defare ñaare cere ak laax aña

Suuna s : xeetu dugub la

Suuna s : xeetu dugub la, day xaw a wert te

sew, lees di faral a baye fi Senegaal la, ci lees di defare ñaare cere ak laax aña

Suus g : cere mooy suus bees ko tayee, mooy mu fendi ba sontu

Suusaan g : giléem gu góor gu ndaw

Suusal b : cere jees tay dagg caw wogg "woggu suusal"

Suusal g : def suusal

Suux b : aw dog ci ndawal, ci yaram wi

Suux g : lab, diig

Suuy g : am li nga bëgg

Suy g : wis lu mel ni pëndax ci dara

T (t)

Taab g : newwi-newwi buy metti tey faral a def lu

mel ni dëtt

Taab g : aw xeetu garab

Taab g : neewo buy faral a dale tey ànd aku mettiit ak dëtt su ñoree

Taab g : newwi-newwi buy metti tey faral a def lu mel ni dëtt

Taal b : luy tàkk, niki sawara, ci lees di togge ak a tàngale

Taal g : jafal dara ba mu tàkk

Taal : sant ci sant yi

Taalaale g : di lakk ay sébb, taalaale mbooy ga

Taalaale g : sotti kàmmaate ci diw gu sãs cig togg

Taamu g : gënal dara ci yu bari

Taaraar b : tànnukaay la, ñaare gerte lees ciy tanne

Taaraar g : tànn gerte

Taasum g : boole gerte ak kafe do yëy di naan

Taat w : ñaari kàpp yi féeete ginnaaw nit tey nooy, ci lees di tooge

Taawu g : yor dara ci yoxo, rawati na ci tenq. Taawul xaal bi te bañ koo yanu

Taaxu g : diwu gu ëpp

Tabala j : ndëndum naar, mees di foore derub gëleem, ni ñuy yatteb këll lees koy yatte

Tabas/tamas g : def lu mel ni ndox ci bool bees doon lekke lu mel ni dëxin ci man a taq ci ndab, ngir mr̥ɲan koo nédd bu baax, ñiit ko

Tabaski g : bis bees di ray xar yi te di ci xéewu, sunna la ci lisaam

Tabb g : samp kenn njiit ci dara, walla teg ko fa mu fay liggéey

Taccuur w : gunóor la bu mel ni mellantaan ci mätt-mätt, di lu gaaw ci mätte

Taggoo g : yégle ag nar a tukki

Tajoor b : ñawkat

Tajoor b : ñawkat

Takarnaase g : bari, yëngu

Takk g : jàpp ci xel ngir bañ koo fàtte, rakki mokkal

Takk g : jàpp ci xel ngir bañ koo fàtte, rakki mokkal

Takk g : yeew dara lu mel niw say,

Takkarnaase g : mel ni ku mândi

Takkarnaase g : mel ni ku mândi

Takkndeer b : ker gi lu ne
lu ag leer féete cig wàll di
am ca geneen wàll ga

Takkndeer b : ker gi lu ne lu
ag leer féete cig wàll di am
ca geneen wàll ga

Tal g : dëgër, dijj, yor ab
dayo bu rëy

Tal g : am sa jot" taluma la

Tal g : dëgër, dijj, yor ab
dayo bu rëy

Tal g : dijj, rëy

Talaata g : dóor aw mbej,
pes

Talaata g : dóor aw mbej,
pes

Talañ g : lem aw dénd,
taxań ko

Talañ g : lem aw dénd,
taxań ko

Tambaambaalu g : dox
gu àmul ak jublu, xamoo
foo jëm te manoo toog

Tambaambaalu g : dox
gu àmul ak jublu, xamoo
foo jëm te manoo toog

Tamblaay b : ku man a
taxawaalu

Tamblaay g : ag ñax guy
sax ci fi déeg nekk, am
ñu naa ko jàqar

Tame b : ab layukaay
(fr)

Tame b : ab layukaay
(fr)

Tanaaj b : (fr) ag ñiim

Tand g : def loo
jubluwutoon, niki jam
ciw saan te man a jam
waralu ko, xanaa
tandale

Tand g : gàncaxug
dugub gutooy, du
wowie, ba daanu di
gitax

Tand g : def loo
jubluwutoon, niki jam
ciw saan te man a jam
waralu ko, xanaa

tandale

Tand g : gàncaxug dugub
gutooy, du wowee, ba
daanu di gitax

Tandale g : tand

Tandale g : tand

Tandu g : nangu (gëm te
gisoo) " ay gaa yu tandu, yu
dul jëm mukc ciy caaxaan.
SMJ"

Tandu g : nangu (gëm te
gisoo) " ay gaa yu tandu, yu
dul jëm mukc ciy caaxaan.
SMJ"

Tañeel g : gaaw a ree te
barile ko

Tapp g : dagg siddiiti lu mel
nim kuuy ngir dóotu tëb xar
yu jigéen yi

Tapp g : dóor sa tenq ci
dara

Tapp g : ku mel nib buton
dees koy tapp cim mbubb,
ñawiinu jam ko fa ak wëñ

Tapp m : xar mees tapp,
moraango

Tappalappa w : mburuw
ban, maanaam wi ñuy lakke
ci fuuri ban yi

Tappase g : defar yu
màggat bañu mel ni lu yees
nga jaay

Tappase g : defar yu
màggat bañu mel ni lu yees
nga jaay

Taq g : dara tafu dara,
aju ca

Taq g : tëyewu ci dara,
moo xam taf a ko waral
mbaa sof, tay ańs

Taq g : tilim

Taq g : dara tafu dara, aju
ca

Taq g : tëyewu ci dara, moo
xam taf a ko waral mbaa
sof, tay ańs

Taq g : tilim

Taq-taq b : lu tàq
fenn ba jur tilim-tilim

Taq-taq b : lu tàq fenn
ba jur tilim-tilim

Taquus g : jëfi taquus

Taquus w : ag ñemee
taq suuf, di ci bérangu
ak lu ni mel ni gone

Tar b : gerte gu ànd
ak gooñ ya te
wateesagu ko

Tar b : gerte gu ànd ak
gooñ ya te wateesagu
ko

Tar-tar b : jafe-jafe

Taras g : fu dara
nekkut "ne taras"

Taras g : fu dara nekkut
"ne taras"

Taraw g : jàppiinu
looy laaw ag buum niki
fas wu rëcc te ag buum
newu ca, fas ne moom
ngay war yor buum
ngéen di ñaar séq ko

boo ko jekkoo sànni buum
ga mu ne taral ca baat ba,
nga xëcc raccantal ba

Taraw g : jàppiinu looy
laaw ag buum niki fas wu
rëcc te ag buum newu ca,
fas ne moom ngay war yor
buum ngéen di ñaar séq ko
boo ko jekkoo sànni buum
ga mu ne taral ca baat ba,
nga xëcc raccantal ba

Tari g : wax li nga doon
jàng te doo ko xool

Tari g : wax li nga doon jàng
te doo ko xool

Tarka g : xeetu laab la
gees di defal fas rekk, gu
ñaari weñ ñooy dugg ci
gimiñ gi, rawees ag der gees
rafetal, mbiccal ko takk ko
ca

Tarka g : xeetu laab la gees
di defal fas rekk, gu ñaari
weñ ñooy dugg ci gimiñ gi,
rawees ag der gees rafetal,
mbiccal ko takk ko ca

Tarka j : ag laab

Tas g : kepp, bunt bi daa
tas sama baaraam bi, da
koo kepp

Tas g : teqale, dindi ag
booloo

Tata l : seje "fort"

Tatagal g : gatandu gan,
saafonteek moom aña

Taw b : ndox muy sottiku
juge ci asamaan si

Taw g : di sotti ndox juge ci
asamaan si

Tawat j : dees na ko
wooye wopp xam naa ngir li
wopp di jur jàmbat giy
xeetu tawat, waaye tawat ci
yitte la jëm, moo xam nit
nga ko jëme moo xam sa
boroom, waaye yitte joo
wax mooy tawat, jàmbat
moo yées, mooy ñàkk a
man a muñ di ko wax

Tawat j : dees na ko wooye
wopp xam naa ngir li wopp
di jur jàmbat giy xeetu
tawat, waaye tawat ci yitte
la jëm, moo xam nit nga ko
jëme moo xam sa boroom,

waaye yitte joo wax
mooy tawat, jàmbat
moo yées, mooy ñàkk a
man a muñ di ko wax

Taxaar b : lees taxañ
ba teg

Taxaar b : lees taxañ ba
teg

Taxaar g : kuy ràbb goj
da koy taxaar, xeetu
lëmës dara walla taxañ
ci lu lek nig fidwal aña

Taxan g : wuti matt

Taxan g : wuti matt

Taxawaay b : ne jonn
ci sa kawi tànk

Taxawaay b : ne jonn ci
sa kawi tànk

Tay g : lépp lees di
ñoral cig suus

Tàdd m : néew ak la ca
aju képp, jullee ga, sang
ga, gungée ga suuli ga
*funérailles"

Tàgg g : defar am tàgg

Tàgg m : kër gu lu mel nim
picc di ràbb cig garab

Tàggat g : wulli ak
laagool dara ci dara

Tàggat g : wulli ak laagool
dara ci dara

Tàgge b : turu jëfi tàgge

Tàgge g : yëgle ku faatu,
ku kóddi

Tàggoo g : sàkku ndigal ci
def dara

Tàggoo g : teqalikoo

Tàkk g : "désert" àll bu
amuli garab te barib
ganuus. Gàннаar am nag
tàkk

Tàkk g : ku weex luy tafu ci
gayat, ñaare soo ko diwee
cig taab day gaaw a bënn, lu
mel ni jargoñ a koy def

Tàkk g : lees taal looy tàkk, jaf

Tàkk g : lees taal mooy tàkk, maanaam am sawara ak tàkk-tàkk

Tàkkusaan g : waxtuw ginnaaw tisbaar

Tàllar w : aw jën ci xeeti jën yi

Tàmb m : am tuur

Tànk b : ab cér ci nit, ci lees di doxe, di ci taxawe

Tàppaanga m : am tàpp

Tàppale g : di caaxaan ak defadi mbir yi ni mu ware

Tàpparka b : lees di tàppe, jumtukaay bees di tàppe

Tàq : ku tudd muntaqa

Tàq g : yees lool "bees tàq"

Tàq g : yees lool "bees tàq"

Tàq : ku tudd muntaqa

Tàqaan b : ndollan liy dolliku ci reenub baa niki julli+kaay (kaay bi), fi taqaanu toppaan la

Tàqaan b : ndollan liy dolliku ci reenub baa niki julli+kaay (kaay bi), fi taqaanu toppaan la

Tàqamtiku g : cafka lees koy def ngir neex ga

Tàqamtiku g : cafka lees koy def ngir neex ga

Tàqamtiku g : jëf ju làmmiñ di def ci gémmiñ guw ñam jaar, ba fa ab gent, su ko defee deesi ca muucoo as cafka

Tàtt g : àll bu lëndëm walla barjal "ne tàtt"

Tàtt g : àll bu lëndëm walla barjal "ne tàtt"

Tàwwi g : ñi ngay def lu mel ni singom soo ko

ñoddee

Tàwwi g : ñi ngay def lu mel ni singom soo ko ñoddee

Tàwwiku g : tàwwi boppam

tàwwiku g : tàwwi boppam

Teccli g : wax ju yéggul ñu koy yéggale, cosaal la ci walaat lu mel ni wóor la juge ngir mu moka benn yoon, ci noonu ngay teesale

Teesal g : dem ba jeexal wax tàkk ba tëj ko, teesal it dees na ko jëfandikoo cig mooñ

Tef b : bëy wu ndaw

Tef b : bëy wu ndaw

Tefonke b : jaaykatu ag jur

Tefonke b : jaaykatu ag jur

Tegandaay l : lees teg ci dara. Jox naa la li ma la yoreeloon ba teg ci

tegandaay

Teggi g : romb lenn te
moytu koo jege

Teggi g : safaanub teg,
teggi ma sa loxo

Teggiin y : yar, nekkiin wu
dëppoo ak jikko ju rafet

Tegu g : lees teg kayit
ngir bind

Tegu g : lees teg kayit ngir
bind

Tembare g : ag yàkkamti

Tembe g : toll na ci tembe

Temp g : wàññi doxiin
wees baaxoo, wow sago wi

Temp g : wàññi doxiin wees
baaxoo, wow sago wi

Tendeefal g : dem ak
delsi bu ànd ak wayadi ngir
dara

Tendeefal g : dem ak delsi
bu ànd ak wayadi ngir dara

Tene g : ni saafsandu
di niroo ak bukki, ni la
tene di niroo segg, aw
xeet la ci, ñaare ci kaw
garab lay nekk, su jugee
ci gii dem ca gee, waaye
day bañ ku ko xool, rab
wu soxor la, day fees
deri ndong, soog a
cuqati xol ba, ni gaynde
taamoo ag bóli la tene
taamoo ndog, rab wu
bañ bët la, day faral a
tuuti

Tene g : ni saafsandu di
niroo ak bukki, ni la tene
di niroo segg, aw xeet la
ci, ñaare ci kaw garab
lay nekk, su jugee ci gii
dem ca gee, waaye day
bañ ku ko xool, rab wu
soxor la, day fees deri
ndong, soog a cuqati xol
ba, ni gaynde taamoo ag
bóli la tene taamoo
ndog, rab wu bañ bët la,
day faral a tuuti

Teng-teng b : lees
ràbbe ci gataxi bësi ak
xàncug kel, mbaa xànc
gu la jubu, wolof yi di ci
boole salguuf ba mu mel
nib pañe bu yaatoo nib
palaat, day am ñeenti
kon, am na ñu ciy fóofe,

du ñu jël layu, am na ñu koy
jëfandikoo ci def mburu,
maabo yiy ëcc it dinañu ci di
def wëteen

Teng-teng b : lees ràbbe ci
gataxi bësi ak xàncug kel,
mbaa xànc gu la jubu, wolof
yi di ci boole salguuf ba mu
mel nib pañe bu yaatoo nib
palaat, day am ñeenti kon,
am na ñu ciy fóofe, du ñu jël
layu, am na ñu koy
jëfandikoo ci def mburu,
maabo yiy ëcc it dinañu ci di
def wëteen

Teppax : liy mel ni
poqtaan ci tànk

Teppax : liy mel ni poqtaan
ci tànk

Téeg g : asamaan

Téeg g : fees di dugal jigéen
ngir jàngal ko fa àdduna
njëkk ag duggam ci néegub
sëy

Téeg g : lépp lu kawe rekk

Téegal b : ab jongal

Téget g : lees di faral a
daaj cib néeg ca kaw ngir di
ca teg

Téget g : lees di faral a daaj
cib néeg ca kaw ngir di ca
teg

Tépp g : tojiinu lu fàcc niki
fàccaan (bomb) ańs

Téppatiku g :

Téqalma b : lamu tànk bu
ab téere bataaxal daa ànd
bees ëw kuudeg pir

Téqalma b : lamu tànk bu
ab téere bataaxal daa ànd
bees ëw kuudeg pir

Téxet g : fanax

Téxet g : fanax

Tëb g : fas wu góor waa
ngay tëb wu jigéen wa, ma
nga koy sëy

Tëb g : jox kii tëb kee, romb
ko, bań koo jox

Tëb g : wadd

Tëb-tëbeen g : wadd-
waddee

Tëbb g : joxe kenn dara
mbaa leen. Su dex gi
feesee moo nuy tëbb ci
ndoxam mi

Tëbb g : yokk ñulug

Tëbbase g : jaxase

Tëbbase g : jaxase

Tëbu g : dem gu ag jur
dem ñu sëy ko

Tëjfal g : fu jinax di
jaar bees ko dàqee, mui
bunt bu mu sàkke suuf
ba deesu ko xàmme

Tëjfal g : fu jinax di jaar
bees ko dàqee, mui
bunt bu mu sàkke suuf
ba deesu ko xàmme

Tëju g : ubu fi barab

Tëju g : ubu fi barab

Tëmb b : weń gu mburgalu

Tëmb g : garab gu ami dégg

Tëmb g : garab guy nekk
ñaare ci àll bi, di meń
doom bu toll ni bob pom

Tëmb g : nuuradi

Tëmb g : ñàkk a nuur, nekk
ci kaw am ndox, safaanub
diig

Tëmb g : garab guy nekk
ñaare ci àll bi, di meń
doom bu toll ni bob pom

Tënk b : lees tënk
(résumé ci fr)

Tënk b : lees tënk (résumé
ci fr)

Tënk g : gàttal wax mbaa
dara def ci ab tënk

Tënk g : ni ñuy def ginaar
walla ab jaam buy daw ca
jamono, boole ñaari tànk yi
takk

Tënk g : gàttal wax mbaa
dara def ci ab tënk

Tënk g : ni ñuy def ginaar
walla ab jaam buy daw ca
jamono, boole ñaari tànk yi
takk

Tëral b : want yees di tëral
ci bàmmeeel ci kaw ab néew
ba man caa teg lu mel ni
xobi niim mbaa leneen luy
tee suuf si di àgg ca kaw
néew ba

Tëral b : want yees di tëral
ci bàmmeeel ci kaw ab néew
ba man caa teg lu mel ni
xobi niim mbaa leneen luy
tee suuf si di àgg ca kaw
néew ba

Tëru g : naan ci lu mel ni
ndab mbaa pot yékkati ko
benn yoon te teggiwoo, su
dee butéel di jolu

Tëx b : ku dul dégg

Tibb b : lees sàkke ci loxo
ba mu fees, ab nǝbub dara

Tibb g : dugal sab loxo ci
dara sàkk ca

Tibbaale g : tibt boole
ci li nga tibboon

Tiil b : àll bu dëll te
lëndëm, "garab giy def
tiil, làbba du ko gis ba di
ko gor".

Tiil b : àll bu dëll te
lëndëm, "garab giy def
tiil, làbba du ko gis ba di
ko gor".

Tiil g : àll bu dëll te
lëndëm, "garab giy def
tiil, làbba du ko gis ba di
ko gor".

Tiil g : àll bu dëll te
lëndëm, "garab giy def
tiil, làbba du ko gis ba di
ko gor".

Tiir b : lees di teg ci
jégenub nag ngir boole
kook moroom ja cib
soreet

Tiir b : lees di teg ci
jégenub nag ngir boole
kook moroom ja cib
soreet

Tiir b : lees du teg ci
jégenub nag ngir boole

kook moroom ja cib soreet,
dees na ko wax ir sukk

Til

Til g : gor ci peerub garab
años ngir am bunt boo man a
xànce

Til g : soo daggee garab
gi ba daaneel ko nga di ko
dagg ci ay dog kem ni nga
ko soxlaa su boobaa til nga
ko kon dog wu ne til la

Til g : gor ci peerub garab
años ngir am bunt boo man a
xànce

Til g : lowbe ba til na garab
ga

Til g : soo daggee garab gi
ba daaneel ko nga di ko
dagg ci ay dog kem ni nga
ko soxlaa su boobaa til nga
ko kon dog wu ne til la

Tilim g : dand mbaa taq
ba yoratum melo wa mu
yooron

Tilim g : dand, taq

Tilim g : dand mbaa taq ba
yoratum melo wa mu
yoroon

Tilim g : dand, taq

Timpitàmpa g : jatangiin
wow doo man a demati du
man a dikkati

Tipoo g : jël, féetewoo

Tipripp m : am picc la
muy gegenooy foccam, "yaa
ñàkk fayda ni tipripp miy
duul di gegenoo"

Tipripp m : am picc la muy
gegenooy foccam, "yaa
ñàkk fayda ni tipripp miy
duul di gegenoo"

Tir b : ndabul bant lu mel
nis xëndi lees yàtt di ci ratte
soow

Tir b : ndabul bant lu mel
nis xëndi lees yàtt di ci ratte
soow

Tisbaar g : waxtu wi jiitu
Tàkkusaan

Tobarke y : godaar

Tobbi g : sos tooba

Tobordo y : ay bagaas

Toborte y : godaar
yees di yóbbaale foo
jëm ngirug fonk, niki
fàggulde

Toborte y : godaar yees
di yóbbaale foo jëm
ngirug fonk, niki
fàggulde

Tocc g : def tos ci
suuf "neel pël ba damaa
bëgg mu toccal ma"

Tocc g : def tos ci suuf
"neel pël ba damaa
bëgg mu toccal ma"

Togg g : lees di togg,
mbaa ñu noppi ci togg
ko

Togg g : teg cin cib taal
mbaa lu ni mel ngir
ñoral dara

Togg g : teg kenn ci sa
ginnaaw ci lu mel ni
daaba mbaab moto

Togg g : togg jëf

Toggale g : tegale

Toggoo g : lu mel ni fas
mbaa mbaa mbaam walla
ab "moto" su ci ñaar waree
dañu koo toggoo

Tokkat g : seet ak natt
gees di def ndongo yi,
njàngaan yi, ngir xam seen
tolluwaay "examen".

Tokkat g : seet ak natt gees
di def ndongo yi, njàngaan
yi, ngir xam seen tolluwaay
"examen".

Tokkër b : toolu ginnaaw
kër ñaare ñàmbi lees fay
bay aki basante añs

Tokkër b : toolu ginnaaw
kër ñaare ñàmbi lees fay
bay aki basante añs

Tokko b : njulli bi gën a
ndaw

Tokko b : njulli bi gën a
ndaw

Tol b : doom bu xaw a niru
màdd ci caŋka

Toll g : àgg fenn

Toll g : dayob forox

Toll g : yor rëyaay mbaa
jëmm àgg fenn

Tolluwaay b : fees di doll ci
barab

Tolluwaay b : ni jëmm toll
ci kem

Toltolaan g : wëndeelu,
wëreelu

Tom g : juum "damaa
tom, joxaat ma ma defaat"

Tom g : juum "damaa tom,
joxaat ma ma defaat"

Tonk g : jaaxle, am lu la
naqari ngir ñàkk dara mbaa
yaakaar ju tas

Tonku g : jaaxle, am lu la
naqari ngir ñàkk dara mbaa
yaakaar ju tas

Tonni g : lu tuuru lees di
tonni, te mooy tibbe ko fa
muuru, dees na tonni it am
mbuubiit ańs

Tontu b : fayug
boroom daaba juy
liggéeye yóbbu ay
bagaas ak tuxal leen

Tontu b : fayug boroom
daaba juy liggéeye
yóbbu ay bagaas ak
tuxal leen

Tontu g : fay boroom
daaba ju la yóbbul dara
fenn

Tontu g : fay boroom
daaba ju la yóbbul dara
fenn

Tontu l : payooru ab
jëgg.

Tooba g : pax su ndaw
sees di amal ngir ji ci lu
mel ni dugub mbaa lu ni
mel

Toog g : safaanub
taxaw

Toogaay b : ag toog,
aw toogiin

Toogaay b : ag toog, aw
toogiin

Toogu b : lees di toog niki
banj

Tooj g : lees yékkati lu
kawe, ñu ciy teg dara niki
seralum ndox mbaa leneen,
ca ëtt ba lay faral a nekk

Tooj g : lees yékkati lu
kawe, ñu ciy teg dara niki
seralum ndox mbaa leneen,
ca ëtt ba lay faral a nekk

Tool kër b : tool tàq ci kër
gi, ñu fay bay ay dugub aki
gerte, su dee bu ndaw ba
ngir bay ñàmbi di tokkër

Tool kër b : tool tàq ci kër
gi, ñu fay bay ay dugub aki
gerte, su dee bu ndaw ba
ngir bay ñàmbi di tokkër

Toor-toor m : picc mu weex
te yeel ya gudd, muy topp
nag yi

Tooy g : safaanub wow

Tooy g : sonn, damaa tooy
fan yii yépp

Tooy g : yees

Tooy j, : tawati coono

Topp g : dox ci ginnaaw
kenn, lenn, xar maa ngi la
topp rekk

Topp g : doxal, def ndigal.
Moo de kuy topp ndigal la

Toppaan b : lu topp ci
dara

Toppaan b : lu topp ci dara

Toppandoo g : roy kenn ci
dara, man de lay toppandoo
ciw doxiin

Toq-buur mbaar j : ki gën
a tuuti ci njulli yi, moom
lees di laaj lenge yi ñaare,
mooy it denc it koppar yi ci
yalwaan mi

Toq-buur mbaar j : ki gën a
tuuti ci njulli yi, moom lees
di laaj lenge yi ñaare, mooy
it denc it koppar yi ci
yalwaan mi

Tor g : defar ab list

Tor g : defar ab list

Tor w : ab list

Tor w : daxañ yees
daa yonnantee
"rouleau"

Tor w : ab list

Tor w : daxañ yees daa
yonnantee "rouleau"

Torox g : am gacca,
tàbbi ciw tiis ak naqar

Tos g : luy dundal
suuf ngir mbay man faa
meññ bu baax(àngare),
gi gën ci tos yi mooy
ndéef

Toxoor g : luy cér di def,
mel ni lu fasu
"karàmpu"

Toxoro g : ab
juntukaay bees di
defere ñaare ci bant bu
dëgër rawati na ci
gitaxub bësi, ca càpp ya,
fa mu saxaloo fa ngay

bënn, ruux ko ba yuq ga
dañ, defees ci ñeenti fett, di
ko wal ak gimiñ, du
baaraam yi sakkee yenn
bën-bën yi ba yi ci des day
génne liit gu neex

Toxoro g : ab juntukaay
bees di defere ñaare ci bant
bu dëgër rawati na ci
gitaxub bësi, ca càpp ya, fa
mu saxaloo fa ngay bënn,
ruux ko ba yuq ga dañ,
defees ci ñeenti fett, di ko
wal ak gimiñ, du baaraam yi
sakkee yenn bën-bën yi ba
yi ci des day génne liit gu
neex

Toxorombombaan g : am
te barile li ñépp soxla, te ca
cocc ba ca coset yaa moom
lépp "boroomug
toxorombombaan"

Toxorombombaan g : am te
barile li ñépp soxla, te ca
cocc ba ca coset yaa moom
lépp "boroomug
toxorombombaan"

Toyy g : dayob woyof

Tóol g : doonadi lu tolloo
cib waññ, benn daa tóol,
ñàtt tóol, ñaar tóoladi

Tóor b : gállal yu dijj yi
gállal yiy gállu

Tóor-tóor b : fuloor, lig
gatab gu tàmbalee meññ di
génne

Tóoxidoona w : lu ëpp, te
diw ay "def nga tóoxidoona
de" (ar)

Tóoxidoona w : lu ëpp, te
diw ay "def nga tóoxidoona
de" (ar)

Tóoy g : ñàkk xorom ñaare
cim njoolj

Tubay j : safaanub sér góor
a koy jëfandikoo

Tuddmalaambaay m : tur
wees di wooye jaan ngir
bañ koo tudd

Tuddmalaambaay m : tur
wees di wooye jaan ngir
bañ koo tudd

Tugg g : toogiin ca kaw

Tukaandurr : po mees di
def cib nopp, danga cay

sëgg, wal ko ca

Tukkti b : golo gu
ndaw doomi golo

Tumurànke g : sonn ak
ñàkk yu bari ci yees war
a am ngir dund gu tegu
ci yoon

Tund w : ab gox
(tunduw Mbaakol)

Tund w : lu jalu ba
tiime niki montaañ

Tund w : ab gox
(tunduw Mbaakol)

Tund w : lu jalu ba tiime
niki montaañ

Tungaar g : lees di sol
bersoy fitt

Tungaar g : lees di sol
bersoy fitt

Tuq s : gën gu ndaw a
ndaw

Tuq s : gën gu ndaw a ndaw

Tuq s : gënn ñaare gu ndaw

Tur w : lees di wooye dara

Turandoo w : kees la tudde

Turux b : ab toggukaay,
ñu ko daa defar ci am
péppeer, di fu dara nekkul,
ab tabax daal, miir

Tus : "zero" di li lim di
doore, benn doog caa tegu

Tuub b : dugg ci diiney
lismaam (ar)

Tuub g : def lu baaxul
jéggalu ci sa boroom (ar)

Tuubal g : duggal nit ci
lismaam

Tuubal g : jéggalu

Tuubiruubi : tuub gees
manul a weesu

Tuuma g : teg ci derub
kenn dara, man nay dëgg,

man na koo bañ a doon (ar)

Tuuma g : teg ci derub
kenn dara, man nay dëgg,
man na koo bañ a doon (ar)

Tuun g : bën-bën bi jonkan
yiy génn ci nit

Tuur g : sotti dara mu rot,
moo xam pot bees fé! la
ndox ma tuuru, mbaa
sottees ko cig tayeef

Tuur m : am tàmb, di lu mel
ni aw rab, su dee Kawlag ñu
ne bar, am tuur it dina tekki
lees di tuur ciy xàmb niki
soow ma ak ya ni deme

Tuux g : lekk ci dara ba
doyal

Tuyaaba j : yool

Tuyaaba j : yool

U (u)

Ubu g : nëbbu ci barab
bob koo yitte woowul du fa
yekksi, tëju fa

Ubu g : nëbbu ci barab
bob koo yitte woowul
du fa yekksi, tëju fa

Um g : tee bisam
neex, tax li mu doon
wut amu ko ngir ñàkk
muur ci ab diggante ci
jamono

Um g : xéy woor,
dugg ci koor

Um g : tee bisam neex,
tax li mu doon wut amu
ko ngir ñàkk muur ci ab
diggante ci jamono

Um g : xéy woor, dugg
ci koor

Umu g : am kumute,
ñàkk muur

Umu g : am kumute,
ñàkk muur

Unk b : luy faral a
nekk cib néeg tey nirub
sindax, am sawam ciw
ñam di lu bon, di faral a
woppe

Uul g : garab gu am mbar
yoy dañuy faral a gudd te
ñuul la ca biir di mboq

Uul g : garab gu am mbar
yoy dañuy faral a gudd te
ñuul la ca biir di mboq

W (w)

Waabajjiiba g : jaxase ay
nit cim xelmmu ñaw re
xóot, ba ñu man a rayante
te duñu ko xam

Waabajjiiba g : jaxase ay nit
cim xelmmu ñaw re xóot, ba
ñu man a rayante te duñu
ko xam

Waane g : aay ci
jëfandikoo xel ak xarañ

Waane g : aay ci jëfandikoo
xel ak xarañ

Waañaan g : yalwaanug
taryaax yor sa mbuus def ci
kujur-kujur foo am yaakaar
dem fa di ko jox ku ko laajul
ngir am ca moom as lëf

Waañaan g : yalwaanug
taryaax yor sa mbuus def ci
kujur-kujur foo am yaakaar
dem fa di ko jox ku ko laajul
ngir am ca moom as lëf

Waaso g : mooy lu mel ni
géwal, maabo, tëgg, wuude,
lawbe ak doonte man-man
dugg na ci, ba ci ràbb

Waaso g : mooy lu mel ni
géwal, maabo, tëgg, wuude,
lawbe ak doonte man-man
dugg na ci, ba ci ràbb

Waaw-góor : baatub cant,
deesi jëme ko ki nga sant,
su dee góor

Waaw-góor : baatub cant,
deesi jëme ko ki nga sant,
su dee góor

Waaw-kumba : baatub
cant, deesi jëme ko ki nga
sant, su dee jigéen

Waaw-kumba : baatub
cant, deesi jëme ko ki nga
sant, su dee jigéen

Waccu g : génne ñam wu
àggoon ca mbàq ga

Waccu g : génne ñam
wu àggoon ca mbàq ga

Wagajaane g : naxe
guy tegu ci xel mu ñaw
ak ràbbi pexe

Wagajaane g : naxe guy
tegu ci xel mu ñaw ak
ràbbi pexe

Wal g : "rigol" fi ndox di
jaar ngir dem feneen

Wal g : demug ndox

Wal gi

Wal gi :

Walgasu g : ni nag di
def buy bëgg a xeex ak
moroom ja, di tibb suuf
si ci kanamam ak tànkub
kanam bi di sànni ca
ginnaaw

Walgasu g : ni nag di
def buy bëgg a xeex ak
moroom ja, di tibb suuf
si ci kanamam ak tànkub
kanam bi di sànni ca

ginnaaw

Wall-wall b : benn ci
wayang yees di takkal fas
muy yëngu suy daw, ci
xàñjar lees koy defare, muy
am ab bul ci biir buy yëngu

Wall-wall b : benn ci
wayang yees di takkal fas
muy yëngu suy daw, ci
xàñjar lees koy defare, muy
am ab bul ci biir buy yëngu

Waloow w : gànjar

Waloow w : gànjar

Waññi g : lim cig wàññi

Waññi g : lim cig wàññi

Warang g : bërëng

Warang g : bërëng

Watañ w : jiwu bësi
ñaare wees di tàkk aj ca
téget ga, dees na ci faral a
defe cere ngir dugub ju
jeex, mbaa gan gu teew re
dara nekku fi

Watañ w : jiwu bësi ñaare wees di tàkk aj ca téget ga, dees na ci faral a defe cere ngir dugub ju jeex, mbaa gan gu teew re dara nekku fi

Watt/witt g : dagg dara lu mel ni ñebbe ak lnm

Watt/witt g : dagg dara lu mel ni ñebbe ak lnm

Waxteef b : ci turi dëmm yi la, luy yàqe ci wax

Waxteef b : ci turi dëmm yi la, luy yàqe ci wax

Wayang y : ay wall-wall

Wayang y : ay wall-wall

Waymicuus : këntu

Waymicuus g : ag këntu

Waymicuus g : ag këntu

Wàcc g : jeexal kaamilub alxuraan ci ku ko doon jàng ca daara ja

Wàcc g : juge ca kaw ñëw fi suuf

Wàcc g : jeexal kaamilub alxuraan ci ku ko doon jàng ca daara ja

Wàcc g : juge ca kaw ñëw fi suuf

Wàllaa dex : ginnaaw dex, fu sori, fooy sonn door faa àgg "moom de ma nga ca wàllaa-dex"

Wàllaa dex : ginnaaw dex, fu sori, fooy sonn door faa àgg "moom de ma nga ca wàllaa-dex"

Wàñq g : wàlli

Wàñq g : wàlli

Wàññiku/wàññee ku g : dindiku cib lim di ko wàññi,

Wàññiku/wàññee ku g : dindiku cib lim di ko wàññi,

Wàññu b : jumptukaayu wàññi man

nay limu ba tay

Wàññu b : jumptukaayu wàññi man nay limu ba tay

Wemmaj g : safaanu firib ci lekkiinu laax, nga xam ne kenn du dégg dara

Wemmaj g : safaanu firib ci lekkiinu laax, nga xam ne kenn du dégg dara

Wesëm g : nees di foofe, waaye ci làkk lees koy def su dee foof ci ndox mu tàng lay doon

Wesëm g : nees di foofe, waaye ci làkk lees koy def su dee foof ci ndox mu tàng lay doon

Weteñaamu g : waroon a jaar ci digg yoon wi, ba ko, jaar ca pegg ba

Weteñaamu g : waroon a jaar ci digg yoon wi, ba ko, jaar ca pegg ba

Wetu g : doxe cig wet ngir jaar ci fu xat

Wetu g : doxe cig wet ngir
jaar ci fu xat

Wewu b : fi ay yax du
wewoo ak a wekkiku

Wewu b : fi ay yax du
wewoo ak a wekkiku

Wéŋ g : wanjiitu gu daat
def ak lu ni mel

Wéŋ g : wanjiitu gu daat def
ak lu ni mel

Wéq g : xeetu fàdd

Wéq g : xeetu fàdd

Wéq w : dóor ab tànk,
fàdd

Wéq w : dóor ab tànk, fàdd

Wéren g : séndal dugub ci
ku sa dugub jeex te ju ren ji
wowagul ngir man caa
dunde

Wéxeñ w : rab wu toll ni
muus te niru ko, rafet lool
cib gis, manul a daw nag
ñaari ñay, waaye taat wa la

cay génne kenn manu
koo dékku, liy génne ciw
taatam mooy
ngannaayam, su
doxatee xaj ñaare day
waccu, daa tayyeel it,
nooy, du matt, du xusi,
day for jinax di ko lekk,
mook gunoor bees di
wax doxotaan ñoo niroo
ci xetug doxot

Wéxeñ w : rab wu toll
ni muus te niru ko, rafet
lool cib gis, manul a daw
nag ñaari ñay, waaye
taat wa la cay génne
kenn manu koo dékku,
liy génne ciw taatam
mooy ngannaayam, su
doxatee xaj ñaare day
waccu, daa tayyeel it,
nooy, du matt, du xusi,
day for jinax di ko lekk,
mook gunoor bees di
wax doxotaan ñoo niroo
ci xetug doxot

Wégg g : nàndal, cig
jur la ëppe

Wégg g : nàndal, cig jur
la ëppe

Wëll w : nag wu
jigéen wu xëppagul

dereet

Wëll w : nag wu jigéen wu
xëppagul dereet

Wënjanj-wëjani g :
jaaykat buy wer ak jaay mu
ñakk solo noo koy def

Wënjanj-wëjani g : jaaykat
buy wer ak jaay mu ñakk
solo noo koy def

Wëñug lal : bàgg

Wëñug lal : bàgg

Wëñug saaj : Wëñug
galan

Wëñug saaj : Wëñug galan

Wëttal g : dem sàmmi

Wëttal g : dem sàmmi

Wiir g : lu mel ni saakub
baas, ñu ci daa rootee ndox,
nib sàmbareer lay mel, ñu
ciy duy ndox, daan ci diw
am yoroxlaan ak ndéefi nag
ngir mu bañ a senn, ñaari

wiir lees daa gàcc ci mbaam

Wiir g : lu mel ni saakub
baas, ñu ci daa rootee ndox,
nib sàmbareer lay mel, ñu
ciy duy ndox, daan ci diw
am yoroxlaan ak ndéefi nag
ngir mu bañ a senn, ñaari
wiir lees daa gàcc ci mbaam

Wiis b : ab dénkatiit (fr)

Wodd g : jox nit ay sér
"sa soxna yaa ko war a
wodd"

Wodd g : laxayoo ab sér
ci jigéen

Wodd g : jox nit ay sér "sa
soxna yaa ko war a wodd"

Wodd g : laxayoo ab sér ci
jigéen

Wogg w : lu dānku ci
cere mbaa lnm

Wogg w : lu dānku ci cere
mbaa lnm

Wollet g : dagg wewi fas
años

Wollet g : dagg wewi
fas años

Wolli g : wàqi baxaw
bi, suqi ko waññi ko ba
buy sax man a rafet

Wolli g : wàqi baxaw bi,
suqi ko waññi ko ba buy
sax man a rafet

Wookaa b : ab
layalkat

Wookaa b : ab layalkat

Woor g : ñàkk a lekk,
ñàkk a naan ak ba yiy
dogloo ngir Yàlla

Woor g : ñàkk a lekk,
ñàkk a naan ak ba yiy
dogloo ngir Yàlla

Woor-welaxu :
fukkin fan yu mujj yi ci
koor gi

Woor-welaxu : fukkin
fan yu mujj yi ci koor gi

Woorug ndiggu g :
fukki fan yi ci digg koor

gi

Woorug ndiggu g : fukki fan
yi ci digg koor gi

Woorug sànje g : fukki
fan yu jëkk yi ci koor

Woorug sànje g : fukki fan
yu jëkk yi ci koor

Wopp j : luy nekk ci nit ci
wéradig yaram moo xam
mettiit la walla luy
gàllankoor wér gi ci sem
mba ynd

Wopp j : luy nekk ci nit ci
wéradig yaram moo xam
mettiit la walla luy
gàllankoor wér gi ci sem
mba ynd

Wor g : ñàkk a matal
kóllare, firi kóllare

Wor g : yeex a taw

Wor g : ñàkk a matal
kóllare, firi kóllare

Wor g : yeex a taw

Wow beref : lal ko cib
jànj ngir mu wow, weer

Wow beref : lal ko cib jànj
ngir mu wow, weer

Wuddat g : toog bañ a
liggéey (man naa doon
gereew)

Wuddat g : toog bañ a
liggéey (man naa doon
gereew)

Wujj w : "rival" ab lawax
dina doon wujjuw moroom
ja ci palug njiit

Wujj w : ki bokk ak jigéen
jèkër

Wujj w : "rival" ab lawax
dina doon wujjuw moroom
ja ci palug njiit

Wujj w : ki bokk ak jigéen
jèkër

Wulli g : tàggat lu mel ni
nag mbaa mbaam ba ñu
man a liggéey

Wulli g : tàggat lu mel ni
nag mbaa mbaam ba ñu

man a liggéey

Wulli g : tàggat lu mel
ni nag mbaa mbaam na
ñu man a liggéey

Wuttumi g : gas ci
biirum pax, lu mel ni pax
su ndaw sees di
wuttumi ci biir bàmmeeel

Wuttumi g : gas ci
biirum pax, lu mel ni pax
su ndaw sees di
wuttumi ci biir bàmmeeel

Wuul w : doomi uul

Wuul w : doomi uul

Wuy w : mbuus walla
mbar mi ëmb doom yi
(buy yi) ci biiram

Wuy w : mbuus walla
mbar mi ëmb doom yi
(buy yi) ci biiram

Wy : waat yu yees yi
(néologisme)

Wy : waat yu yees yi
(néologisme)

X (x)

Xaabar b : juroomi
dërëm

Xaabar b : juroomi dërëm

Xaal b : beref bu ñor

Xaal b : beref bu ñor

Xaasew g : gàncax la guy
sax ci réew mi, doom bi
dees koy lekk, jur giy lekk
xob yi, xànc mi di lu bari te
duuf, day am cëgg, am xànc

Xaasew g : gàncax la guy
sax ci réew mi, doom bi
dees koy lekk, jur giy lekk
xob yi, xànc mi di lu bari te
duuf, day am cëgg, am xànc

Xaatim b : yi lasraarkat yi
di bind niki saafara ak téere

Xaatim b : yi lasraarkat yi di
bind niki saafara ak téere

Xaaxtandiku g : ñoddig lu
tag, nga koy génne ngir
yàbbi ko

Xab g : xaj a koy def,
mooy dugal làmmiñ wi ci
ndab lu def ndox aña

Xadd g : muur ab néeg ak
am ñax mbaa seng walla
simonj ba ndox aña duñu ko
dugg

Xadd g : muur ab néeg ak
am ñax mbaa seng walla
simonj ba ndox aña duñu ko
dugg

Xaddamiku g : yëgluwiin la
wees di defe ci amalum riir
ci biir bakkan

Xaj g : setal lu taq ciy sér

Xaj g : setal lu taq ciy sér

Xala g : liy defar deseñ yi
cig ràbb tey mel nig xala

Xala g : lu lunk li cig fett

Xala g : liy defar deseñ yi ci
ràbb

Xala g : liy defar deseñ yi
cig ràbb tey mel nig xala

Xala g : lu lunk li cig fett

Xamtu b : lees di
xame fa nga yam cim
njàng ci lu mel nib
téere, ba soo ñëwaatee
man faa tàmbalee

Xamtu b : lees di
jëfandikoo ngir xàmmee
ab tolluwaay

Xamtu b : lees di xame
fa nga yam cim njàng ci
lu mel nib téere, ba soo
ñëwaatee man faa
tàmbalee

Xandeer b : tojiiti
ndaa walla and

Xanjante b : rëdd
wees yatt cib bant,
madénk yi (minisé yi)
dinañu di yatt ay
xanjante ci lal yi ñuy
liggéey ngir taaral

Xanjante b : rëdd wees
yatt cib bant, madénk yi
(minisé yi) dinañu di
yatt ay xanjante ci lal yi
ñuy liggéey ngir taaral

Xapp g : gatax lees koy
def, mooy def ko say denc
ko

Xar b : ndal lu mag lees
yàtte ci bant

Xar b : ndal lu mag lees
yàtte ci bant

Xar g : doomi gerte yu
xar yi

Xar g : doomi gerte yu xar
yi

Xaraafal b : ab diggante

Xaraafal b : ab diggante

Xaraf g : benn-bennaani
wëñi bàgg bi ak ni ñu
tàqaloo,

Xaraf g : jongu

Xaraf g : tàmbali, tàbbi

Xaraf g : benn-bennaani
wëñi bàgg bi ak ni ñu
tàqaloo,

Xaraf g : jongu

ji ba noppi

Xàllar g : xollinu dimb

Xaraf g : tàmbali, tàbbi

Xatax b : cuq yu bari yu
dajaloo, di am ñaare
ginnaaw bees bojje
dugub ji ba noppi

Xàllar g : xollinu dimb

Xarafal g : jongal

Xàmbi b : bukki bu
màggat

Xarafal g : jongal

Xayra w : tur ci turi
pëyum jigéen

Xàmbi b : bukki bu màggat

Xarfal g : def bàgg bi mu
ami xaraf

Xayra w : tur ci turi
pëyum jigéen

Xàmmeekaay b :
juntukaay bees di
jëfandikoo ngir xàmme

Xarfal g : def bàgg bi mu
ami xaraf

Xàbb g : ci biir

Xàmmeekaay b : juntukaay
bees di jëfandikoo ngir
xàmme

Xarnu w : tur ci turi
pëyum jigéen

Xàbb g : ndaa lu mag
lool lu kaw ga toj, mbaa
gimiñ yaa lool

Xànc g : àlli ay xànc ci cari
xarab

Xarnu w : tur ci turi pëyum
jigéen

Xàbb g : ci biir

Xas g : ne xas (aw
bariwiin)

Xàbb w : dog wu jëkk
ci bayitu nose

Xànc g : xas

Xas g : xànc, dindi am xas

Xàbb w : dog wu jëkk ci
bayitu nose

Xànc g : àlli ay xànc ci cari
xarab

Xas g : ne xas (aw bariwiin)

Xàbbon w : nag wees
tàpp

Xànc g : xas

Xas g : xànc, dindi am xas

Xànd w : sàkket wi wër

Xatax b : cuq yu bari yu
dajaloo, di am ñaare
ginnaaw bees bojje dugub

Xàbbon w : nag wees
tàpp

Xànd w : sàkket wi wër

Xàndoor b : alléer bu
bees bu masul a bay Xàpp g

Xàñar b : cuivre

Xàñar b : cuivre

Xànxel g : kanaara

Xànxel g : kanaara

Xàñc m : lees xase ci gab
"xasum looro"

Xàñc m : lees xase ci gab
"xasum looro"

Xàppaar g : ku ay gët ya di
gis, safaanub gumba.

Xàttar b : berefub àll, day
faral a wex

Xàttar b : berefub àll, day
faral a wex

Xàttër w : tur ci turi
pëyum jigéen

Xàttër w : tur ci turi pëyum
jigéen

Xàwwi g : wuññi,
muri (xàwwi sutura)

Xàwwi g : wuññi, muri
(xàwwi sutura)

Xeddi g : safaanub
xadd

Xeddi g : safaanub xadd

Xeet w : li wuutale
séeréer, pël, joola,
wolof ak saraxule

Xeet w : li wuutale
séeréer, pël, joola,
wolof ak saraxule

Xeex g : ag songoo ci
dóorante ak lorante

Xeme j : dóom buy
juddoo ci gitaxug suuna
gees taal ci kaw ab
bànqleeñ, ci lees di
liggéeye xeme

Xeme j : dóom buy
juddoo ci gitaxug suuna
gees taal ci kaw ab
bànqleeñ, ci lees di
liggéeye xeme

Xeñkat b : toppkatu lu
réer, kuy xeñtu (Xet deesu
xeñ, dees koy xeeñ. Lu réer
deesu ko xeeñ, dees koy
xeñ)

Xeñkat b : toppkatu lu réer,
kuy xeñtu (Xet deesu xeñ,
dees koy xeeñ.

Xer b : bant bees di samp
tàkk ci laat àñs

Xer b : bant bees di samp
tàkk ci laat àñs

Xer b : bant bees samp ci
yu mag yi taxawal ab néeg

Xer g : toggiinu lépp lu ñuy
tangal di ko segg

Xér w : li nekk ci kaw
boooob ginnaar, njañ ma

Xéxét g : noyyiin wu
metti ci gimiñ ngir ab
coono, daw ba sonn dina ko
waral, walla yanu lu diis
mbaa def ag cawarte

Xëb g : li saabu di def soo
ko dugalee ci ndox yëngal

ko

Xëbb g : ni ndima luy
yàbbi wirgo wa mu yor di
def ci yenn cuub yi, bees ko
fóotee, mbaa dugalees ko ci
ndox

Xël g : xeeetu looro la, te
xob way rëy

Xël g : xeeetu looro la, te
xob way rëy

Xëlla w : tur ci turi
pëyum jigéen

Xëlla w : tur ci turi pëyum
jigéen

Xëpp g : ni reen tees xooj
ci barab di mel su fa yàggee

Xëpp g : sotti ci doole
ñeel lu mel nim ndox aña

Xëppat w : ci sëll yi la

Xëppat w : ci sëll yi la

Xët g : dóor ci def digg
ginnaaw

Xët g : dóor ci def digg
ginnaaw

Xët w : aw dóor ci
digg ginnaaw

Xët w : aw dóor ci digg
ginnaaw

Xëx g : noo gu doxadi
ngir sabab

Xiig b : xale bu jigéen
bu masul a joteek góor

Xiim g : noppi ne xiim
xiimaaral

Xiim g : xelli lu mel ni
ataaya

Xiin w : niir yu
dalaloo ngir war a taw

Xiin w : niir yu dalaloo
ngir war a taw

Xiir g : daw ba xiir, ba
manatoo tëye sa bopp

Xiir g : jañ, jóo

Xiir g : yar bees di dàqe
fas ci soreet

Xiir g : daw ba xiir, ba
manatoo tëye sa bopp

Xiir g : jañ, jóo

Xiir g : yar bees di dàqe fas
ci soreet

Xiis m : cari ron, di
njebbat ma dijjagul, dees
koy faral a dagg di ca ràbb
ay romb-jaan aña ciy basang
aki yëf

Xiis m : cari ron, di njebbat
ma dijjagul, dees koy faral a
dagg di ca ràbb ay romb-
jaan aña ciy basang aki yëf

Xiixaan g : lees di samp
cib tool mbaa lu ni deme
muy faral a mel ni jëmm
ngir dàqe ci jur geek mala yi

Xiixaan g : ragalloo,
tiitale

Ximmiliku g : juge cig
xëm

Xiqi g : juge cig xëx

Xit b : jaarob haqiixa

Xit b : jaarob haqiixa

Xobbat g : aw xobbiwiinu
matt mu wow, di kobbat

Xobbat g : ku manul lu
bari, kii de ag xobbat la rekk
lu mu yëngal it du ca man
dara

Xobbat m : àkk jiy tafu ci
dàttub garab ak peer bi, ñiy
taxan di ko jëfandikoo niki
mat

Xobbi g : dindi ay àkk ak
di leen àlli

Xoddi : bay li wër kër ngir
moytug daay

Xoddiku g : bayal sa bopp
li wër kër ngir moytug daay

Xof g : lépp lol soo koy
laal di wopp, maanaam lu
lay jigadi. Ñi sant Jang
dañuy xof mbëtt, maanaam
su ñu ko laalee wopp

Xolli-sol g : gerte gees
xolli gi, xéet yépp

Xolli-sol g : gerte gees
xolli gi, xéet yépp

Xomb l : tëjukaay
gees di jëfandikoo ci tëj
gaal ańs

Xombe g : tëje xomb

Xomp g : jàngoro juy
dal liir di ko dem muy
xonq coyy tey lax

Xonq m : xeet la ci
jaan, mooy gën a
gundum xulool

Xonqal b : pax ma lu
xonq nekk ci pëyum
jigéen

Xonqal b : pax ma lu
xonq nekk ci pëyum
jigéen

Xoob g : muure dara
wurus mbaa lu ni mel

Xoox g : àgg fu sori ci
coono dina ko di waral,
"daw na ba xoox te

taxul mu àgg", dem ba luy
tooy ci gimiń àgg ci ndàbb,
lammiń wi taq ci dānq, soo
tufli woon dara du génń

Xoox g : dem ba luy tooy ci
gimiń àgg ci ndàbb, lammiń
wi taq ci dānq, soo tufli
woon dara du génń

Xor g : seer, diis ci njëg

Xor g : seer, diis ci njëg

Xos g : ñàkk a man a
jaxasoo (moom de daa xos,
manul a jaxasook kenn, ku
mu gis ñooru la)

Xos g : ñàkk a man a
jaxasoo (moom de daa xos,
manul a jaxasook kenn, ku
mu gis ñooru la)

Xott b : lees di saaje, di ci
lëmës wëń ga ca poqe ba
muy mujj dib saaj ngir ràbb,
ab solom lay faral a doon,
ñu roof ci ab luut, dugal ci
kukk bi, muy wëndeelu wëń
gi di génń ngaal si (kukk bi)
jaare ca pax su sew sa, di
lemu ci bàgg bi, ràbb bi di ci
xëcc ndañu gi di ko dań,

muy muutaloo

Xott b : lees di saaje, di ci
lëmës wëñ ga ca poqe ba
muy mujj dib saaj ngir ràbb,
ab solom lay faral a doon,
ñu roof ci ab luut, dugal ci
kukk bi, muy wëndeelu wëñ
gi di génng ngaal si (kukk bi)
jaare ca pax su sew sa, di
lemu ci bàgg bi, ràbb bi di ci
xëcc ndañu gi di ko dañ,
muy muutaloo

Xott g : gerte gees jal te
xolleegunū ko

Xott g : gerte gees jal te
xolleegunū ko

Xottaar b : kuy dégg

Xubat g : tàkk dénd wa
mujj te fareek puj ba ci
néeg ngir mu bañ a naaw
mbaa muy tas

Xubbi g : jaan day xubbi
ab deram, loolu mooy
xubbiku

Xubbi g : li ñuy def ab
néew ci njëlbeenug ag
sangam

Xubbiit m : der yu
màggat ya jaan di
summi su dee xubbiku

Xubbit j : desiitu bàgg

Xubbit j : desiitu bàgg

Xufat g : wattiinū
bisaab bu tooy, nga xam
ne deesi dagg xob ya.
Lépp lol danga koy dagg
bàyyi mu saxaat, nga
daggaat

Xujur-xujur y : kaaka
yu sew te gànjaroodi

Xujur-xujur y : kaaka yu
sew te gànjaroodi

Xulaas g : watt gu
jëkk

Xulaas g : wattum sëb
mu jëkk ci tooyaay

Xulaas g : xolliinu
ñebbe

Xulaas g : watt gu jëkk

Xulaas g : wattum sëb mu
jëkk ci tooyaay

Xulaas g : xolliinu ñebbe

Xulaas j : ñebbe ju ñor
mat ca tool ya

Xulaas j : ñebbe ju ñor mat
ca tool ya

Xulool m : aw xeet ci
jaan, dana di faral a nekk ci
tuur yi

Xulub g : pax mu ndox xotti
woon te des fa

Xumb g : dëbb xettar
walla xaal ci gënn

Xump g : dëbb beref ci
gënn

Xump g : dëbb beref ci
gënn

Xunaam-xunaami g :
xeetu jaayu ci jigéen

Xunaam-xunaami g : xeetu
jaayu ci jigéen

Xundooñ/Fundooñ g :
war wu tar lool

Xundooñ/Fundooñ g : war
wu tar lool

Xunn g : xet gu naqari
"xeeñ na xunn"

Xunn g : xet gu naqari
"xeeñ na xunn"

Xuppas g : dëbbiinu ay
reen

Xuppas g : reenub sump
bees alas ca kaw, ba xob yu
dëgër ya wàcc, nga càrt koo
càrt ba mu doon ay donj,
nga dëbb ko ci gënn ba mu
nooy nga def ko benn dank,
ñu ciy fetee yére yi, muy
xëb ni saabu

Xuppas g : dëbbiinu ay reen

Xuppas g : reenub sump
bees alas ca kaw, ba xob yu
dëgër ya wàcc, nga càrt koo
càrt ba mu doon ay donj,
nga dëbb ko ci gënn ba mu
nooy nga def ko benn dank,
ñu ciy fetee yére yi, muy
xëb ni saabu

Xureel g : aw xeetu
garab

Xureet g : wopp juy
sëqatloo gone la, bokkul
ak njàmbutaan

Xurum g : gerte gees
déqi te jala ga janul,
muy dagg gànjan ba
mbaa muy bomb gerte
ga, lenn la di gënn, la ca
des di des ci suuf

Xusi m : mbëtt mu
ndaw

Xutt g : xet gu jëm ci
lu mel ni jën "nee na
xutt"

Xutt g : xet gu jëm ci lu
mel ni jën "nee na xutt"

Xuur b : mbuus mi
ëmb ab dambal

Xuur b : mbuus mi ëmb
ab dambal

Xuur g : tàmblee
yàqu ak a lekku, defi àkk
cig weñ " weñ ga xuur

na"

Xuur g : tàmblee yàqu ak a
lekku, defi àkk cig weñ "
weñ ga xuur na"

Xuus g : jaar ci biir dara,
rawati na lu mel n8l ndox

Xuus g : jaar ci biir dara,
rawati na lu mel n8l ndox

Xuux g : ag yuuxu gu
ndaw gees di faral a jëme ci
gone ngir tiital ko, jaare ko
ci di ko xuuxal lu mu war a
ragal ànd ak kàddug xuux gi

Xuuxaan g : dambal bu
newwi, tawat la juy faral a
dal góor

Xuuxal : jëmale gone lu
mu war a ragal ngir tiital ko

Xuuxandiku g : wokkiinu
bóli gey xasan

Y (y)

Yal g : tàbbi, rot, wàdd

Yalan g : nàbbadi dara ciy
yoxo

Yalan g : nàbbadi dara ciy
yoxo

Yalan-yalanji g : dem cib
liggéeyuwaay ci lu dul ab
liggéeyukaay

Yalan-yalanji g : dem cib
liggéeyuwaay ci lu dul ab
liggéeyukaay

Yalt b : mooy gën a sew
ab sindax te gën koo gaaw
te ngeen sa xaw a gudd

Yalwaan g : sàkku sarax

Yalwaan g : sàkku sarax

Yanngas w : sàkket wees
sonnul ngir yiire ko lu dul
yàgg fi barab, defariin wa it
du wees sonn

Yapar-yapari g : doxiinu
ku jigéen ña yab ndax ku
aayul cb lal

Yapar-yapari g : doxiinu ku
jigéen ña yab ndax ku aayul

cb lal

Yasara g : kàttan
(energie) "yasara gu
yàcc"

Yasara g : kàttan
(energie) "yasara gu
yàcc"

Yaxban g : racctal
buum, ñaal gimiñug
mbaam, dugal ko ci,
ñoddi ràcctal gi, su ko
defee mu kepp yaxban
gi ciy gëñam

Yaxban g : racctal
buum, ñaal gimiñug
mbaam, dugal ko ci,
ñoddi ràcctal gi, su ko
defee mu kepp yaxban
gi ciy gëñam

Yaxban g : yeewug ci
ñaamuw suuf wow mala
niki ñalaab

Yàbbi g : dindi loo
sexoon

Yàbbi g : dindi loo
sexoon

Yàcc g : ci yasara jeex,
wàcc

Yàcc g : ci yasara jeex, wàcc

Yàq g : safaanub defar

Yàq g : soppi aw waxiin
wallaw maaska def ko nu
mu doonul

Yàq g : safaanub defar

Yàq g : soppi aw waxiin
wallaw maaska def ko nu
mu doonul

Yeer m : fees xotti ngir
ndox di fa jaar

Yeew m : jaan la ju gudd
tey modde, du mätte waaye
day warax, mbaa mu laxasu
la fudd, damm say yax, tuur
la ndox mu ratax, warax la,
wann la, gëñ ya dañoo jëm
ca biir

Yendeer b : as ndiggante
su ndaw cib néeg mbaa
sàkket mbaa dara leer man
caa jaar mbaaw naaj

Yendeer b : as ndiggante su
ndaw cib néeg mbaa sàkket
mbaa dara leer man caa
jaar mbaaw naaj

Yére y : am kodd, ay sér

Yére y : ay bagaas

Yére y : am kodd, ay sér

Yére y : ay bagaas

Yëgar-yëgari g : doxiinu
yambarum ponkal mu xel
ma matul

Yëgar-yëgari g : doxiinu
yambarum ponkal mu xel
ma matul

Yëgle b : lees yëgle, yëgle
gi ci jëmmei boppam

Yëgle g : def dara yëgees
ko, xamees ko

Yëkk w : nag wu góor wu
mat

Yëkk w : nag wu góor wu
mat

Ynd : yu ni deme

Ynm : yu ni mel

Ynm : yu ni mel

Yolaan l : rab wu sew
ruuj te gudd, tey jàpp
ginnaar guddi, di dagg
bopp bi di ko lekk, bopp
ginnaar la gën a soxla,
mi mgi yor yaram wu
mel ni wow kaña te
geen ba sëq, ci taatu kër
lay faral a dëkk

Yolaan l : rab wu sew
ruuj te gudd, tey jàpp
ginnaar guddi, di dagg
bopp bi di ko lekk, bopp
ginnaar la gën a soxla,
mi mgi yor yaram wu
mel ni wow kaña te
geen ba sëq, ci taatu kër
lay faral a dëkk

Yollngar g : lu mel nig
fiir lees di teg fuy rab di
jaar niki yolum janax,
mbaa fu cokkeer di jaar,
boole ca weñ gu ratax
gees ñaarte te yàññ ko,
teg ko nag fa yol ma,
sug lëkk dikkee mbaag
cokkeer da naan ko racc

jàpp

Yolos-yolosi g : doxiin wu
gaaw wow nëbbu

Yolos-yolosi g : doxiin wu
gaaw wow nëbbu

Yomb b : jombas bu mat

Yomb b : jombas bu mat

Yomb g : lawtanug
jombas

Yomb g : lawtanug jombas

Yool b : nen bu yàqu
walla bu amadi njariñ ci nen
yu ginaar bóofoon

Yool b : tuyaaba, ag pay

Yool b : nen bu yàqu walla
bu amadi njariñ ci nen yu
ginaar bóofoon

Yool b : tuyaaba, ag pay

Yoole g : joxe ab bakkan
walla dara ngir dabu lëf,
mbaa dindi lëf (ci diine)

Yoos : xàncal basaab, lees
bàq ci suuf nēbal xob ya ca
kaw, rocci ko ba mu doon
buum yu amuli xollit, ñu jël
am nganj dēbb ko ba mu
mokk, diw ko ci ba mu tooy,
nēpp ko, lax suul, nēbal ko,
su génnee day ñuul, ci la
jigéen ñi daa léttoo "létti
yoos"

Yumpum ak yampam :
ñaari ragal (ragal ba mel ni
Yumpum/Yampam)

Yumpum ak yampam :
ñaari ragal (ragal ba mel ni
Yumpum/Yampam)